DÜŞÜN VE BAŞAR

Yenilgiye Mahkûm Değilsiniz

Muhammed Bozdağ

18. BASKI

Kesin zaferin en kısa yolu

NESİL YAYINLARI

DÜŞÜN VE BAŞAR

Muhammed Bozdağ

NESİL
YAYINLARI

DÜŞÜN ve BAŞAR
Muhammed Bozdağ
e-mail:mbozdag@yetenek.com

Editör:
Cemil Tokpınar

Mizanpaj:
Nesil Basım Yayın

Kapak:
Nesil Grafik

Nisan 2002

Baskı-Cilt:
Nesil Matbaacılık A.Ş.
(0212) 654 22 04

ISBN: 975-7055-93-x

©

Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince bu eserin yayın hakkı **Nesil Basım Yayın**'a aittir. İzinsiz, kısmen ya da tamamen çoğaltılıp yayınlanamaz.

❖

Merkez: Sanayi Cad. Bilge Sk. No: 2 Yenibosna-İstanbul
Tel: (0212) 551 32 25 pbx Faks: (0212) 551 26 59
Şube: Nuruosmaniye Cad. No: 10 Cağaloğlu-İstanbul
Tel: (0212) 520 70 72 pbx Faks: (0212) 513 70 88

İnternet: www.nesil.com.tr
e-posta: nesil@nesilyayinlari.com

İçindekiler

Giriş 9

1. Adım

BÜYÜK DÜŞÜNMEK

Varlık Düşüncede Başlar 15
Düşünce Düşmanları 16
Düşünebilmek İçin 19
Düşünerek Yükselmek 22

2. Adım

COŞKUYU GÜÇLENDİRMEK

Sihirli Formüller 44
Olumlu Düşünün 44
Güzel Görün 53
Teşekkür Edin 61
Tevekkül Edin 66
Güçlü Kelimeleri Kullanın 70

3. Adım

HEDEF BELİRLEMEK

Hedef Belirlemeye Hazırlanın 80
Hedef Büyütmeye Hazırlanın 87
Hedef Nasıl Belirlenir? 92

4. Adım

ŞİDDETLİ İSTEMEK

Yakıcı Arzu Nasıl Gelişir? 112
Arzulayacağınız Hedefi Tespit Edin 113
Arzularınızı Şiddetlendirin 115
Hedefi Duygularla Birleştirin 118
Bilinçli Telkine Başvurun 121

5. Adım
YÖNTEM BELİRLEMEK

Yeterli Bilgi Toplayın 132
Hedeflerinizi Kesinleştirin 135
Kesinlik Boyutları 138
Yönteminizi Plânlayın 141
Yönteminizi Yazın 145
İşte Yapacaklarınız 149

6. Adım
CESARETLİ OLMAK

Cesaretsizliğin Nedenleri 160
Cesaretinizi Geliştirin 175

7. Adım
HEMEN YAPMAK

Hayatınız Değişecek 195
Ertelemek Yetenekleri Bozar 201
Hemen Yapmanın Yolu 203

8. Adım
ŞİMDİYİ YAŞAMAK

Ezici Güç Kaynağı 218
Şimdiyi Yaşamanın Yolu 225

9. Adım
MAZERETLERİ YIKMAK

Sanal Mahkeme 241
Büyük Yanılgı 247
Mazeretleşen Fırsatlar 258

10. Adım
ESERİ TAMAMLAMAK

Tamamlamanın Sonuçları 272
Yüzleşeceğiniz Düşmanlar 277
Sonuna Kadar Gidin 283
Sonuç 289
Anket Formu 297

MUHAMMED BOZDAĞ KİMDİR?

Trabzon-Akçaabat'ta 1967 yılında doğdu. Kastamonu-İnebolu Lisesini birincilikle bitirdi. Şeref Öğrencilerinden olduğu ODTÜ Kamu Yönetimi Bölümünden 1990 yılında mezun oldu. Yüksek Lisans Tezini "Büyük Millet Meclisinin Verimliliği" üzerine tamamladı; "Modern İslâm Düşüncesinde Demokrasi" konulu doktora çalışmalarını sürdürüyor. Kendisi muhtelif zamanlarda **ABD, Almanya, Bosna Hersek ve Hırvatistan**'da çeşitli inceleme çalışmalarına katılmıştır.

Lise döneminde Tercüman Çocuk dergisiyle başlattığı yazarlığını, Diyanet Çocuk, Köprü, Yeni Dergi ve Gençlik gibi dergilerde yayınlanan **"makale, deneme, hikâye ve şiir"** çalışmalarıyla sürdürdü. Üniversite döneminde köşe yazarlığı yaptı. Radyoculuğa ilgi duyduğu 1995 sonrasında, **Dost FM**'de, **"Hoş Seda, Düşünce Mühendisliği, Yüksek Yetenek, Teleterapi"** gibi isimler altında programlar hazırladı ve sundu. Özellikle "tele-terapi" ile radyoculukta ilk defa, telkin sistemlerini kişisel yetenek geliştirme sürecine uygulama çalışmalarını, radyo aracılığıyla tüm dinleyicilere yönelik olarak gerçekleştirdi.

Kültürlerarası Araştırma ve Dostluk Vakfı'nın kurucuları arasında yer aldı ve 1999-2001 yılları arasında bu vakfın başkanlığını yaptı.

Son altı yıldan beri, **Hızlı ve Etkin Okuma, Güzel ve Etkili Konuşma** seminerleri vermekte; **başarı teknikleri, stres çözümleme ve zaman yönetimi** gibi konularda konuşmalar yapmaktadır. Seminerlerinden 1500 öğrenci mezun olmuştur.

Dr. Nilgün hanımla evli ve iki çocuk babası olan Bozdağ, yazılarında ve radyo konuşmalarında, başarılı olabilmenin temel tekniklerini **"Yüksek Yetenek Sistemi"** adını verdiği bir program çerçevesinde aktarmakta; okuyucu ve dinleyicileriyle düzenli olarak görüşebilmek ve yazışabilmek amacıyla da bir web sitesini yönetmektedir.

Bozdağ'ın tüm çalışmalarında ortak şekilde dikkat çeken husus, bilimsel bulgularla dinî bilgileri yan yana getirme çabası ve kuantum fiziğinden parapsikolojiye kadar çok uzak disiplinleri birbiriyle irtibatlı olarak analiz etmesidir.

Web sitesi: http://www.yetenek.com
E-mail: mbozdag@yetenek.com

Önsöz

Bu kitap acıları ayakları altında ezmeye hazırlanan insanların diliyle ve ruhuyla yazıldı. 1999 yılının başında yer yüzünün yüksek ruhlu varlıklarına, insanlara sürekli kendini yenileyecek bir mesaj bırakmak istedim. Gölgemle nefes nefese yarışıyordum. Nihayet bu kitap yeni baskısıyla elinizde.

Kitabın ilk baskısı Anadolu'ya açılamadan, büyük ölçüde Ankara'da tükendi. Okuyanlardan Hilâl Öz, "Her kelimesinin anlamı var. Hiçbir cümlesi boş değil" diye yazıyordu. Ve Ayşegül Yazıcı kitabı okuduğunda, "kendini, uzaya fırlatılmak üzere hazırlanan bir füze gibi hissediyordu." Kitabın sonundaki anket formuna gönderilen olağanüstü değerlendirmeler, hak edilenin çok üzerinde. Belki de bu durum içimizdeki "başarma" arzusunun patlama noktasına gelmesinden kaynaklanıyor.

Kitapla ilgili basında çıkan değerlendirmeler hayli ilginçti. Mustafa Ünal, "gizli yeteneklerin keşfine dair vurguları çok çarpıcı" buluyordu. Nejat Sezik, bu kitabı "yerli sistem geliştiricilerin ilkleri arasında" sayıyordu. Cemil Tokpınar, "Kişisel gelişim kitapları içinde böylesine yeterli, etkili ve pratik formüller ihtiva eden yerli bir kitap okumadığımı itiraf etmeliyim" diyordu. Teşekkür ederim. Sadece ilklerine değinebildiğim bu değerlendirmeler, heyecan verici geleceğimizin nasıl şekilleneceğine ışık tutuyor. Karanlıklara rağmen, Bill Clinton'un kast ettiğinden de büyük bir Türkiye oluşturacağız.

Kitabın tanınmasında, ilk baskısındaki anlatım hatalarının düzeltilmesinde ve yeni yüzüyle huzurlarınıza kısa süre içinde tekrar çıkmasında büyük payı olan tüm değerli insanlara; başta Cemil Tokpınar olmak üzere, Dr. İbrahim Özdemir'e, Mustafa Parıldı'ya, Yaşar Erdoğan'a, Murat Zengin'e, Seyfettin Bulut'a; seminer öğrencilerimizden Konuralp Akgül ve Tayfun Onmuş'a ve isimlerini burada sayamadığım tüm değerli dostlarıma çok teşekkür ediyorum. Bu arada Dr. Nilgün hanımın çok önemli katkılarını saygıyla anmak istiyorum.

Bu kitabı okuduğunuzda şunu anlayacaksınız: İnsanları yükselttiğiniz kadar yükseltileceksiniz. Sizi zirveye taşıyacak olan güç, ruhunuzun derinlerinden, yani Yaratıcınızın isimlerinden devşirip bize dağıtacağınız güçtür. Çünkü bize verdiğinizden fazlasını size vermeye mahkûmuz. Yanılmayın: Her bir iyiliğiniz kopyalanır ve yüzlerce iyilik olarak size döner. Bir tek sima ile bize tebessüm edersiniz, biz huzurunuzdaki yüzlerce insan, yüzlerce sima ile size karşılık veririz. Bir tek Güneşi çoğaltan, yansıdığı milyonlarca çiçek değil midir? Bir tek sevgi dolu kalp, binlerce kalbe sevgi doldurur. Işıklarını içlerinde gizleyen uzayın dev karanlıklarını kim tanır? Bizi ışıtmasaydı, hayatımızı Güneş'le böylesine paylaşamazdık.

Bu kitap içinizdeki büyük varlığınızı *canlandırmanızı* teşvik ediyor. Farkında *olmadığınız* kadar güçlüsünüz. *Coşkunuzu bize yaymayı, geriye dönüp bu kitabı bize anlatmayı ihmal edecek misiniz?* Elinizde *"İyi ki okudum"* diyeceğiniz kitaplardan birini tuttuğunuzun *farkında mısınız?* Yepyeni ve *olağanüstü* bir hayata başlamaya *hazır olun. Başarmak* tahmin etmediğiniz kadar *kolaydır.*

Muhammed Bozdağ
Dikmen /ANKARA
25.11.1999

Giriş

Dağlar büyüklüğünde dalgalarıyla boğuşmaya hazırlanacağınız bir okyanusta doğarsınız. Yönettiğiniz gemi buz dağlarının arasından, dalgalanan dağların üzerinden geçecektir.

Gün doğar, simsiyah gök çöker üzerinize, gündüzün karanlığında şimşekler çakar. Ayaklarınızın altına serilmiş uslu ufkunuzun ucundan yine gün doğar. Kızarmış Güneş, fırçasını ufkunuzda bir ressam gibi dolaştırmaya başlar. Başınızı geriye çevirip geminize bakarsınız: Soğuk bir kış mevsiminde, iki mavi bir beyaz arasında yapayalnız kalan *Titanic* batmaktadır.

Çiçeklerle böceklerin seviştiği bahar bahçelerinde kurduğunuz hayallerinizin, gözlerinizin önünde okyanusun karnına diri diri indirilişini içinize sindirebilecek misiniz?

İnsanların yolculukları Titanic'lerin yolculuklarına benzer. Uzun yolculuğa çıkanlar gemilerine bir rota tayin etmezlerse, düşmanla nerede karşılaşıp hangi taktiklerle savaşacaklarını öğrenmezlerse uğrayacakları sonuç aynı olacaktır: Batmak. Çünkü dalgalar merhametsiz, derin sular acımasızdır. Şeytan şefkatsizdir.

Elinizdeki kitap yolculuğunuzu etkileyecek olan temel istasyonları anlatıyor size. İşte yolculuğumuzun temel adımları: Büyük Düşünmek, Coşkuyu Güçlendirmek. Hedef Belirlemek, Şiddetli İstemek, Yöntem Belirlemek, Cesareti Geliştirmek, Hemen Yapmak, Şimdiki Zamanı Yaşamak, Mazeretlerden Kurtulmak, Sonuna Kadar Gitmek.

1. Adım: Büyük Düşünmek:

Varlığımızı düşünebilmemize, büyük olmayı düşüncelerimizi büyütebilmemize borçluyuz. *Başarının ilk adımı var olabilmek, yani düşünebilmek, başarıyı geliştirmenin yolu da düşünceyi geliştirebilmektir.* Beynimizin düşünme kapasitesine yönelen her saldırı hayatımıza yönelen saldırılar kadar ağırdır.

Arayışlar kuşatmalı hayatımızı. Başkalarının bize ideal kazandırmasını umarsak kıyamete kadar bekleriz. Felâket yapamamak değil, *yapamayacağını* sanmaktır. *Kaderimizin irademize verdiği konularda, bizi düşüncelerimiz sınırlamazsa hiçbir şey sınırlayamaz.* "İnsan ne düşünüyorsa odur." sözünden ilham alarak olmak istediğimizi düşünmeye başlayacağız. Kafasını çatlatırcasına düşünmekte ısrar eden, önündeki sert dağları parçalayabildiğini görecektir. Bir sonraki adımda düşüncelerinizi yaşamak için *coşkuya* ihtiyacınız olacak.

2. Adım: Coşkuyu Geliştirmek:

Düşünmeye başladığınızda hayallerinizi içinizde ateşleyecek güçlü bir heyecana, coşkuya ve enerjiye ihtiyacınız olacak. Gözlerinizi donukluktan, kalbinizi duygusuzluktan kurtarmak zorundasınız. Gelecekte bedeninize yaşatacağınız hayat, önce ruhunuza yaşatmanız gereken hayattır.

Sınırlarımızı kaldıracağız. Yaşadıklarımızın üzerimize etkilerini belirleyen ne oldukları değil, onlara ne anlam verdiğimizdir.

Yaşadığımız olayların anlamlarını bizi güçlendirecek, bize coşku verecek şekilde belirleyeceğiz. Ruhumuz coşkuyla dolduğunda, çelikten *güçlü* bir ruhun yönettiği bedene kavuşuruz.

Artık uçağımız uçmaya hazırdır. Tam yükselmişken kendimize bir rota belirlememiz gerekecektir. Uçağımızı *nereye* götüreceğiz?

3. Adım: Hedef Belirlemek:

Binlerce muhtemel hedef arasından hangilerine sahip olacağız. Hangileri aynı yolun üzerinde, hangilerine farklı yollardan ulaşmamız gerekiyor?

Biliyoruz ki başarı aynı yönde sonuna kadar gitmektir. Starr Jordan'ın dediği gibi, *"Nereye gittiğini bilen kişiye yol vermek için dünya bir yana çekilir."*

Tüm engellerin önümüzden çekilmesini sağladık mı? Beynimizin hedefimize çözüm bulma çabası biz uyurken, uyanıkken, dalgınken, bilinçli iken çözüm buluncaya kadar devam eder.

Beynimizi hizmetimizde istihdam ettik mi? Aramadığımızı buldurmayacak bize kaderimiz. Neyi arayacağımızı belirledik mi? Ne kadar yükseği istersek, yükseğe o kadar yakın olacağız.

Ötelerdeki hedefimizi belirlediğimizde oraya ulaşmak için yol almaya başlarız. Ancak oraya kadar gidebilecek miyiz? Ruhumuzun enerji kaynağı istektir, *arzudur.*

4. Adım: Şiddetli İstemek

Yakıcı arzularımız yoksa yolculuğa yeterli süre tahammül edemeyiz. Arzularımız eksikse manevî güçler bize yardımcı olmazlar. Başka arzuların esareti altında yolculuğumuzu unutuveririz.

Neyi başaracağımız, neyi istediğimize, nasıl ve ne kadar istediğimize veya ne kadar istemediğimize bağlıdır. *Ne kadar arzularsak o kadar enerjiyi, o kadar gücü, o kadar emeği amacımız uğrunda feda etmeye hazır oluruz.*

Hiç kimse bir şeyi elde edebileceğine inanmadığı sürece onu elde etmeye hazır değildir. Arzulamadığınızı elde edeceğinize inanmazsınız.

Arzularımızı ateşlediğimizde artık uzun bir yolculuğa dayanmamız mümkün olacaktır. Arzuladık, ama belirlediğimiz hedefe hangi güzergâhı takip ederek ulaşacağız?

5. Adım: Yöntem Belirlemek

Yöntem belirlemek *"Nasıl yapabilirim?"* sorusuna cevap bulmaktır. *Nasıl yapılacağını bilmek yapabilmenin yüzde 80'ini oluşturur.* Üzerinden geçeceğimiz yolların bütün kıvrımlarını bütün kesinliğiyle belirlemeye çalışmalıyız.

Tam olarak neyi, tam olarak nasıl, tam olarak nerede, tam olarak ne zaman ve tam olarak ne kadar yapmak istiyorsunuz?

Hedefinizi kesinleştirdiniz mi? Ne istediğinizi tam olarak bilmezseniz, istemediğiniz verildiğinde itiraz etmeye hakkınız kalmaz.

Eyleme geçeceğiniz sırada yeni bir güce ihtiyaç duyarsınız: *Cesaret.* Artık rolünüzün *ikinci perdesini,* maçınızın ikinci yarısını oynuyorsunuz. Bundan sonra yapacağınız her şey hedefinizi inşa edecektir.

6. Adım: Cesareti Geliştirmek

Tam hedefi elde edecekken ruhunuzda yerleşen korku sizi damarlarınızdan yakalamak ister. Tek vuruşla bir devi devirmek üzeresiniz, ama o vuruşu gerçekleştirmekten korkuyorsunuz.

Cesaretiniz varsa geçtiğiniz her yolda sizi anlatan bir iz bırakırsınız. İçimize saklanan gizli bir korku, bizi sürekli engellemeye çalışır.

Hayır, karşımıza dikildiğini sandığımız set gerçek bir duvar değil, şeytanî bir hayal. Korkularımızın çoğu bunların gerçekleşmesinden beter ve gülünçtür. *Yapabileceğinize bir defa inandınız mı, inanılmaz işleri başarırsınız. Cesaret budur.*

Tam şimdi eyleme hazır ve güçlüsünüz, ama yeni bir engelle karşılaşıyorsunuz: *Ertelemek.*

7. Adım: Hemen Yapmak

Yakaladığınız ilk boş zaman, bekleyen ilk işinizin yapılması gereken andır. *Hedefinize tam nişan aldığınız anda ateş etmelisiniz.* Şu an, tam nişan aldığınız, hemen ve hızla yapmanız gereken andır.

"İleride yapacağım" demek, ileriye gidip geriye baktığınızda hiçbir şey yapamadığınızı görmektir. Erteledikçe işiniz zorlaşacak ve mantar gibi büyüyen engeller sizi vazgeçirmeye çalışacaktır. Tüm gücünüzü toplamışken yumruğunuzu savurun.

Geçmişin ve geleceğin saldırısını yok edeceksiniz; çünkü *en önemli işiniz şu anda yaptığınız iştir.*

8. Adım: Şimdiyi Yaşamak

Şu anda yaptığınız işe odaklanmak, onu en iyi şekilde yapmanıza imkân verecektir.

Sadece şu anda yaptıklarımız gelecekte nerede olacağımızı belirleyecek. *Geçmiş ve gelecek, işimizin şu ana düşen payını on kat zorlaştırır. Acıyı çekmek zorundaysak, onu geldiği zaman çekmeyi öğrenmeliyiz.* Eğer küçük parçalara ayırmayı başarabilirsek en ağır yükleri taşıyabiliriz. *Şimdiyi yaşamayan, ömrü boyunca taşıyacağı yükün tamamını aynı anda sırtına alır, ezilir.*

Şimdiyi yaşarken karşınıza yeni engeller çıkarılır; sizi yıldırmak ve vazgeçirmek için mantıklı mazeretlere dönüştürülürler.

9. Adım: Mazeretlerden Kurtulmak

Başarısızlığın hiçbir mazereti yoktur. Çünkü sadece vazgeçerseniz başarısız olursunuz. Gerçek ve tek başarısızlık vazgeçmektir. Vazgeçmediğiniz sürece sonunda başaracağınızdan emin olmalısınız.

Biliyoruz ki ilerlemenin durdurulduğu yer, engellerin mazerete dönüştüğü yerdir. *Başarılı insanlar, her zamanda, her ortamda, her şartta çalışabilmeyi başaran insanlardır.* Merak etmeyin, *en inanılmaz kurtuluşlar en dayanılmaz çaresizliklerle boğuştuğumuz anda gelir. Gücünüzün tükendiğini sandığınız yer, bir adım daha direnirseniz kurtuluşun aniden kolunuzdan tutacağı yerdir.* Bundan sonra eserinizin tamamlanması için zamana ihtiyacınız var.

10. Adım: Sonuna Kadar Gitmek

Bir eser tüm boyutlarıyla tamamlandığında anlam kazanacaktır. *Bir adım daha atamamak, atılan binlerce adımın yok olmasına neden olur.* Bitmeyen iş yapılmamış iş gibidir.

Başarısızlık yapamamak değil, yapamayacağını sanmaktır. Bizi düşüncelerimiz sınırlamazsa hiçbir yaratık sınırlayamaz.

1. Adım:

BÜYÜK DÜŞÜNMEK

Var oluş düşüncede başlar. Her şey vücut bulmadan önce Yaratıcının ilminde yer almıştı. Her şey önce düşüncede üretilir ve zaman içinde vücut bulur. Bu yüzden geleceğimize hakim olmanın yolu, ona ilişkin düşünceler üretmek ve bu düşünceleri plânlamaktır. Eser düşünceden sonra geliyorsa, büyük eser de büyük düşünceden sonra gelecektir.

Varlık Düşüncede Başlar

Üzerinde düşündüğümüz konu, zaman içinde tüm detaylarıyla zihnimizde belirir. Eylemlerimizi etkileyeme başlar ve gerçekleşmesi için içimizden direnemeyeceğimiz bir arzu üretir. Bu yüzden tüm eylemlerimizi, tüm tercihlerimizi düşüncelerimize borçluyuz. Zübeyir Gündüzalp'in dediği gibi *"İnsan ne düşünüyorsa odur."*

Düşünme yeteneğimizi iki şekilde tahrip ediyoruz: Birincisi, düşüncelerimizin kâşifi biz değiliz. Neyi nasıl düşüneceğimiz bize empoze ediliyor. Çevremizde dolaştırılan dü-

şünce biçimlerinin etkisi altına alınıyoruz. Düşündüklerimiz çoğu zaman başkalarının ürettikleri, televizyon ekranından veya gazete sayfalarından bize ilettikleridir. İkincisi, *"düşünemiyoruz."* Medenî hayat öylesine bir yoğunluk ve dalgınlık üretiyor ki sessizlik içinde oturup, nereye gitmek istediğimizi düşünecek vakit bulamıyoruz. İçine daldığımız kör kuyu, tüm basiretimizi köreltiyor. Aydınlık sandığımız dünya, öylesine karanlık bir hâl alıyor ki, doğru ile yanlışı, güzel ile çirkini birbirine karıştırıyoruz. Boğuştuğumuz problemler, hangi rolleri oynadığımızı görmek için, içinde yaşadığımız filmin dışına çıkmamızı engelliyor.

Düşünce Düşmanları

Bir dizi düşünce düşmanı, teslim olduğumuz hayat akışı içinde bizi boğmaya çalışıyor. Onlarla ölümüne savaşmak zorundayız. Çünkü, varlığımızı onları yok ederek kurtarabiliriz:

1. Sorunlara odaklanmak

Medeniyet korkunç bir iletişim ağıyla dünyanın her tarafında yaşanan sorunları gözlerimiz önüne seriyor. Her gün cinayetlerle, gasplarla, ihanetlerle sarsılıyoruz. Sorunları seyrettikçe çözümler üzerinde düşünmeye fırsatımız ve vaktimiz kalmıyor. Sorunlar o kadar büyüyor ki gözümüzde, onları çözmek haddimizin çok üzerinde görünüyor. Dolayısıyla düşünmeyi, çözüm aramayı boş bir çaba olarak değerlendiriyoruz.

Bu genel durum bazılarında özel bir kişilik hâlini alıyor; bedenlerinin bir defa yaşadığı problemi hafızalarından çağırıp defalarca ruhlarına yaşatıyorlar. Soruna çözüm aramak yerine, onun acısını ruhlarında tekrar etmeyi tercih ediyorlar. Bu durum stres üretiyor, stres düşünce akışını tah-

rip ediyor. Kısa süre sonra beyin düşünebilme kabiliyetini öldürüyor.

2. Rutin işlere dalmak

Aynı hayat akışı içinde tekrar edilen rutin işler zaman içinde düşünebilmemize engel olur. Çünkü aynı işi yaptıkça artık onun üzerinde düşünme ihtiyacınız kalmaz. İnsan beyni, uzun süre tekrar ettiğini düşünmeden yapabilir. Medeniyet, hayatımıza çok miktarda rutinlik kattı. İşimize veya okulumuza her gün aynı biçimde gidiyoruz, aynı biçimde geri dönüyoruz. Her akşam aynı şekilde televizyon seyrediyoruz. Memursanız akşama kadar bir koltuk üzerinde oturtulursunuz, içinde çalıştığınız sistemi geliştirmeniz, yeni çözümler üretmeniz engellenir. Ya bu rutinliğe teslim olacaksınız ya da isyankâr ilân edilip dışlanacaksınız. Sıradan olmayı tercih ediyorsanız, hayatta büyük sıçramalar yapmamayı da kabul etmişsiniz demektir. Başka bir arayışı olmayanın, başka bir buluşu da olmayacaktır.

3. Medenî meşguliyetler

Medeniyet her geçen gün yeni bir ilginçlik üretiyor. Zaman içinde tekniğin ve kültürün ürettiği her şeye ihtiyacımız olduğunu düşünüyoruz. Televizyon seyretmek zorunda olduğumuzu sanıyoruz. Spor müsabakaları, müzik yarışmaları, eğlence programları, piyangolar hayatımızın önemli bir köşesini işgal ediyor. Kendimize ömrümüzün hangi saniyelerinin kaldığına bakıyoruz. Üzgünüm; tüm hayatımız, hayatımızda kendimiz için kullanabileceğimiz tüm dakikalarımız işgal edilmiştir. Ne yazık ki medeniyetten kaçmak aslında daha medenî olmak anlamını kazanmıştır. Büyük bilinen insanların televizyon seyretmemeleri, spor meraklısı olmamaları, mesailerine sabah iki saat gazete okuyarak başlamamaları, magazin dedikodularının dışında kalmaları, onların eser üretebilmelerinin en önemli sırrıdır.

4. İdealsizlik

Niçin düşüneceksiniz? Bir gerekçeniz yoksa, Çarkıfelek seyretmek yerine kitap okumayı tercih etmezsiniz. Hayatınızın bir gerekçesi, tamamlanması gereken işleriniz olmalı ki çözümleri için düşünesiniz. Başkalarının size ideal kazandırmasını umarsanız kıyamete kadar beklersiniz. Hayatınızı ideallerinize borçlu olacaksınız.

Hayatınız sizi düşünmekten uzaklaştırmışsa, kendiliğinden düşünceye geri dönemeyeceksiniz. Beyniniz tembelliğe alışkınsa, özel bir çaba göstermeksizin çalışkanlığını geri getiremeyeceksiniz.

5. Zevk saplantısı

Dünyanın tüm maddî ve psikolojik ihtiyaçlarımızı karşılayacağını sanmak büyük bir yanılgıdır. İnsan ruhu kâinatı kuşatabilecek kadar engin bir sevgi çekirdeği taşır. Tüm kâinatı gezip görmek ve ona sahip olmak ister. Vicdan milyonlarca yıl da sürse, bir gün sonlanacağını bildiği ömürle yetinemez, sonsuza dek yaşamak ister.

Ruhsallığımızı ihmal ettiğimizde tüm zevk arayışımız maddî unsurlara odaklanır. Cinsellikte, yemekte, müzikte aradığımız tam tatmini bulamayız. Çünkü maddî zevkler tanıtım için yaratılmıştır, ruhları doyurmak için değil. Bu yanlış arayış geleceğimizi karartacak şekilde zihinsel yeteneklerimizin tahrip olmasına, başarı arayışlarını terk etmemize yol açar. Oysa toplum önünde çok başarılı olduklarını gördüğümüz insanların eğlencesiz, televizyon seyredemeden, hatta sakin bir ortamda yemek yiyemeden geçirdikleri telâşlı günleri ve geceleri olmuştur. Onların ulaştığı mutluluk düzeyine hiçbir cinsellikle, hiçbir yemekle erişilemez. Görüntüye aldanmayın.

Düşünebilmek İçin

Düşünebilme yeteneğini kazandığınızda, kaderinizin iradenize verilen bölümünü çizmeye başlarsınız. Başarının yolları üzerine yazılan tüm kitaplar düşünmenin öneminden söz ederler. Hatta bazıları çok ileri gider, düşünceyi "yaratıcı" olarak görürler. *Düşünce yaratmıyor, vücut vermiyor elbette, ama neyin yaratılacağını belirliyor.* Ustalar camileri inşa ederken Mimar Sinan'ın plânlarına bakarlardı. *Yaratıcı hayatımızın akışına vücut verirken, onu nasıl yaşamak istediğimize bakar.* Peygamberimiz (asm) *"Bir saat tefekkür-düşünce bir sene (nafile) ibadetten hayırlıdır."* der. Kur'an pek çok yerinde defalarca *"Düşünmez misiniz? Akıl etmez misiniz?"* şeklinde sorular sorar. Ama biz hâlâ düşünmeyiz. En büyük saldırılara uğrayan organımız beynimiz olduğu halde, değil onu geliştirmek, korumak için bile çaba sarf etmeyiz. Bu nasıl iştir? Düşünce ufkunuzu nasıl geliştireceğinizi merak ediyorsanız, işte önerilerimiz:

1. Uzaydan gelmiş bir yaratık gibi düşünün

Amerika'ya veya Ay'a gitseydiniz çevrenizi nasıl gözleyecekseniz, içinde yaşadığınız dünyayı öyle gözlemlemelisiniz. New York'da, Bonn'da bir uzaylı gibi dolaştım. Hayatı santim santim yaşamanın yolu budur. Bu yüzden o caddelerde gördüğüm tüm renkleri santim santim hatırlayabiliyorum.

Bir çocuk baş döndürücü hızda öğrenir. Her gün yeni bir eşyayı, yeni bir kelimeyi hafızasına nasıl kaydettiğine inanamazsınız. Oysa insan, yaşı ilerledikçe etrafını ağ ile ören örümcek gibi, çevresini bir ülfet ağıyla kuşatır. Her şeyi bildiğini, her şeyin normal ve bilinen şeyler olduğunu sanır. Oysa bilinmeyen asıl heyecan verici sırlar, bilinenlerin arasında ve etrafında dolaşırlar. Bildiğinizi sandığınızda bil-

mediklerinizi size açılmaz. Bir şeyleri keşfetmek onları bilmeyi arzulamak sayesinde mümkündür.

2. Sürekli sorular sorun

Soru cevabın yarısıdır. Ne kadar çok sorarsanız o kadar çok bilirsiniz. Okuduğunuz metinde soruya dönüştürmediğiniz bilgi, kullanabileceğiniz şekilde hafızanıza yerleşmeyecektir. Soruya dönüştürmediğiniz belki de hayatınızı kurtarabilecek bilgi, gözlerinizin önünden dans edercesine geçecek ve ne yazık ki onun farkına varamayacaksınız. Sormanın kolay olduğunu sanırdım. Ama seminerlerde yaptığımız egzersizler sorular konusunda anlaşılmaz derecede güçsüz olduğumuzu göstermiştir. Yüzlerce, binlerce sorular sorun. Öğrendiğiniz her yeni bilgiye değişik açılardan, yeni sorularla yaklaşın.

3. Sorunlara çözüm arayın

Zihninizde bir sorun varsa beyniniz ona çözüm arayacaktır. Nasıl yapabilirsiniz? Nedenleri nedir? Sonuçları nedir?

Bilim, çözüm arama çabalarının sonucudur. Nasıl görürsünüz? Atom nedir? Madde nasıl vardır? Sevinç nedir? Zeki insanın beyninde nasıl bir fark vardır? Ben doktor veya fizikçi değilim; ama bu sorulara bu kitap büyüklüğünde cevap verebilirim. Çünkü bu soruları kendime defalarca sordum. Dünyanın dönüşünü bir alet kullanmaksızın saniye saniye görebilirim, gösterebilirim. Çünkü bunu nasıl yapabileceğimi kendime sordum.

4. Bakış açınızı değiştirin

Her problemin birden fazla çözümü, her olayın birden fazla anlamı ve sonucu vardır. Bildiğimiz tek anlamı ve çözümü kullandığımızda kaşif olamayız. "İki tane 'I' ile kaç sonuç çıkarılabilir?" şeklindeki soruya matematik açısından

bakarsanız, "2, 1, 0, -2, 11" cevaplarını verebilirsiniz. Bir başkası, bakış açısını değiştirerek farklı cevaplar verebilir: "II, V, L, T, >, <, X, +, =, \\, //, L, 7, ⊥, J." *Bakış açısına göre vereceğiniz cevapların her biri doğrunun bir parçasıdır.*

Bazılarına göre zenginlik iyidir, bazılarına göre kötü, bazılarına göre hastalık felâkettir, bazılarına göre kurtuluşun kapısıdır. Her olayın birden fazla etkisi ve anlamı olduğunu bildikten sonra olaylara bakışınız değişecektir. Bu sayede kendinize çok geniş bir düşünce alanı sağlayacaksınız. Pozitif bilime dayalı modern eğitim sistemleri beyinlerimizin sağ yanını mahvetmiştir. Mantık saplantısı yüzünden hayal gücünüzün ölmesine izin vermeyin. Mantıkla çelişse de, Einstein'in dediği gibi "Hayal gücü bilgiden daha mühimdir." Büyük buluşları mantıktan önce, hayal gücüne borçluyuz.

5. Hedef sahibi olun

Bir hedef bulmuşsanız kendinize ve onu nasıl gerçekleştirebileceğinizi düşünmeye başlamışsanız, beyninizi düşünmek zorunda bırakmışsınızdır. Düşünmeye devam ettikçe beyninizin düşünme kapasitesi gelişecektir. Çünkü beyin onu kullandıkça gelişir; kullanılmadığında en hızlı körelen organ insan beynidir. Alman Beyin Antrenman Kurumu Başkanı Prof. Bern Fischer televizyon seyretme örneğini vererek, "İki saat televizyon seyretmek suretiyle beynin uyarımdan yoksun bırakılmasının beyinde oluşturduğu tembelliği gidermek için bir hafta zihin egzersizi yapmak gerekir" der. İki saat kullanılmayan beyin böylesine köreliyorsa, yıllardır kullanılmayan beynin ne hâle geleceğini tahmin edebilirsiniz.

Zihninizi canlandırmaya başladığınızda karşınıza yeni bir sıçrama alanı çıkacak. Düşünen azınlık arasına dahil oldunuz; ama büyük düşünen daha küçük azınlığa dahil oldunuz mu? Az insan düşünür, ama tüm dünyada sadece bir kaç bin kişi büyük düşünür.

Hedef sahibi olmak yaşamak için gerekçe bulmaktır. Tüm varlıkların en az bir yaşama gerekçesi vardır. İnekler süt yapmak için, arılar bal yapmak için, bitkiler oksijen üretmek için, Güneş dünyayı aydınlatmak için, yılanlar farelerin dünyaya hakim olmalarını engellemek için, sinekler mikropların tüm yer yüzünü işgal etmelerini engellemek için yaratıldılar. Biz niçin geldik bu dünyaya? Sadece yemek, eğlenmek ve uyumak içinse bunu bir akrep bizden daha iyi yapar. En üstün olan insan hayvanlardan da üstün hedeflere, var oluş amacına sahip olmalıdır. Nedir sizin hedefiniz?

Düşünerek Yükselmek

Kaderimizin kanunu şudur: Düşünceler eylemlere yol açarlar. Eylemler alışkanlıkların nedenidir. Alışkanlıklarımız bizim karakterimizi, kişiliğimizi belirler. *Karakterimiz ise kaderimizi örgüleyen en önemli nedendir.* Yaratıcımız geleceğimizi belirleme gücünü bize vermiştir. Herkes yürüdüğü yolun sonunda var olana ulaşır. Tırmandığınız merdivene bakarak sonunda nereye yükseleceğinizi anlayabilirsiniz. *Dolayısıyla büyük sonuca giden yol büyük düşünceden başlar. Şimdiye kadar hiç yapmadığınız ölçüde büyük düşünmeye başlamanız gerekiyor.*

Hayat nehri Kızılırmak'tan daha kıvrımlı, Niagara'dan daha akıntılı ve tehlikelidir. Niagara nehri boyunca ilerlerken, bazı akıntı kollarının sizi inanılmaz güzelliklerle dolu vadilere götürdüğünü görürsünüz. Ama bazı kolların ucunda sonu ölüm olan şelâleler vardır. Tehlikenin başına geldiğinizde artık her şey bitmiş olur. Sona gelmeden önce yolunuzu değiştirebilirdiniz. Çoğu zaman geç kalmış olmazsınız. Ama bir gün gelir her şey bitmiş olur. *Tedbir almazsanız geleceğiniz öyle bir ölüm bataklığına saplanır ki yeniden dirilmek için ne bir çaba gösterebilirsiniz, ne de göstereceğiniz çaba geleceğinizi kurtarabilmek için yeterli olabilir.*

Büyük olduğunu düşündüğümüz insanların çoğu çocukluk yıllarını bizden daha ağır şartlarda geçirdiler. Ağır hastalıklarla boğuştular, yetim kaldılar, çevreleri tarafından terk edildiler. Bazılarının geri zekâlı olduğu düşünülüyordu. Açlığı, fakirliği çektiler. Onların isimlerini tarihe altın harflerle yazdıran sırrı biz neden kullanmayalım?

Anthony Robbins küçük düşündüğünde bir otel görevlisiydi. 21 yaşında bir genç olduğunda, aniden büyük düşündü ve on yıl içinde hayatı hayal edebileceği kadar hızlı bir yükselişe geçti. Şimdi milyonlarca insan onu örnek almaya çalışıyor.

"Büyük Düşünmenin Büyüsü" isimli kitabında Dr. David J. Schwartz ilginç bir tespiti aktarıyor. Amerika'da büyük bir şirketin işe alma bölümüne başvuranların durumu çok çarpıcıdır. *Şirketin yılda 10 bin dolar ödediği işlere başvuranların sayısı, yılda 50 bin dolar ödenen işlere başvuranların sayısından 50 ile 250 kat fazlaymış.* İnsanların çoğu daha ucuz işlere başvuruyorlar. Bunun anlamı açık: *Yola yüksekten başlamaya cesaret edemiyoruz.* Yükseklikten niçin korkalım? Kartallar bizden daha mı cesur?

Siz işe girmeye karar verdiğinizde hangi görevler için başvurursunuz? Çoğu kimse "bir iş olsun da ne olursa olsun" anlayışındadır. *Az istediğiniz için kaderiniz size az veriyorsa niçin ona küsüyorsunuz?* İnsanların çoğu büyük işlere lâyık olmadıklarını düşünürler. Kendilerine güvenmezler. İnanılır gibi değil. Ömür boyu ezileceklerini bile bile memur olmak uğrunda yıllarını verirler, sınavlara hazırlanırlar. Meclis koridorlarında dolaşırlar. Ama özel bir şirketin müdürü olmak uğrunda bir gün bile çalışmazlar. Bu gönüllerinden bile geçmez.

Vanlı bir genç tanırım. Öğrenim görmek için Ankara'ya geldiği zaman, şehir içi otobüs bileti alacak parası yoktu. Öyle ki eski Ankara terminalinden Demetevler semtindeki arkadaşlarının evine bir gece yarısı iki saat yürüyerek git-

mek zorunda kalmıştı. O genç Anadolu'nun tertemiz ruhunu yansıtıyordu. Onun hakkında inanılmaz bir gelecek beklemiyordum. Küçük bir tezgâhın başında ticarete başlayan İhsan Kayatürk şimdi her ay milyarları yönetiyor. Başında bulunduğu Real Classic mağazalarını Ankara'da hemen herkes tanıyor. İhsan büyük düşünmeyi öğrenmeseydi, işini bu kadar büyütebilir miydi? *Kader herkese istemeyi bildiği kadarını vermiştir. İnsanlar kaderin sahibinden istemediklerinin farkında değiller.* Düşünsenize, niçin kaderin sahibi: *"Dua edin cevap vereyim." "Dua etmezseniz ne öneminiz var."* diyor?

Bizim atalarımız çok büyük düşünürlerdi. Tarih sayfalarındaki en büyük meydan okuyuşlarda bizim büyüklerimizi görürüz. İlk füzeyi bizim büyüklerimiz keşfetmişti. Aslında ilk uçanlar bizim ecdadımızdı. İlk mikrobu bizim büyüklerimiz bulmuştu. İlk Dünya haritasını Pirî Reis çizmişti. İbn-i Sina'nın kitabı Batı üniversitelerinde yüz yıllarca ders kitabı olarak okutulmuştu. Ama şimdi bizim yerimizi Amerika aldı. Çünkü Amerikan halkı yıllar önce büyük parolayı keşfetti. Orada bir çocuğa sorsanız "think big- *büyük düşün"* ibaresinin anlamını size söyleyecektir.

İki kişinin nasıl büyük düşünebildiğini size göstermek isterim. 1996 yılında internet kanalıyla Amerika'dan "İkna Mühendisliği" adında bir kitap satın aldım.[1] Kitabın yazarlarından John Le Valle eşi Katleen ile birlikte bir uluslararası şirket kurmuşlardı. Kitaplarını sadece kendi ülkelerinde değil, uluslararası alanda satıyorlardı. Bu iki kişilik şirketle tanıştım. Tüm işlerini bilgisayarı kullanarak nasıl otomatize ettiklerine hayret ediyorum. Katleen hanım şirketin halkla ilişkiler görevini yürütüyordu. Rutin işler bilgisayara yüklenen programlar sayesinde yürütülüyordu. Bizim toplumumuzda zihinlerimizi kendi coğrafyamız içeri-

---

[1] Kitabın adı "Persuation Engineering-İkna Mühendisliği"dir. John Le Valle ve Sinir Dili Programlama Tekniğinin (NLP) kurucularından Richard Bandler tarafından yazılmıştır.

sine sıkıştırmışız. Pek çoğumuzun zihni kendi mahallesinin dışına bile çıkamıyor. Doğru değil mi?

Richard Bach tarafından kaleme alınan Martı isimli bir hikâye kitabı vardır. Hikâyenin baş kahramanı olan Jonathan Levingston isimli martı büyük düşünüyordu. Yıllar boyunca uçtukları sahilde nüfusları çoğalmıştı. Bu daracık deniz kenarında artık yeterince balık kalmamıştı.

Jonathan gökyüzünün yükseklerinde uçan diğer kuşlara baktı. Onlar gibi yükseklere uçmalı ve başka dünyaları keşfetmeliydi. Genç arkadaşlarına bu büyük hedefini anlattı. Onu heyecanlandıran bu hedef, diğerleri tarafından küçümseniyor, alaya alınıyordu. Arkadaşları onu engellemek istediler. "Atalarımız hep burada yaşadılar. Burası bizim dünyamız, buradan daha iyi bir yer bulamayız. Hem atalarımıza ihanet mi edeceğiz?" dediler. Jonathan'ın tüm çabaları sonuçsuz kalmıştı. *Biliyordu, uzaklarda, yükseklerde, ötelerde heyecan dolu bir dünya vardı.* Diğer kuşlar gibi oralara gitmek ve yeni dünyaları keşfetmek gerekirdi.

Sonunda yalnız da kalsa bu maceraya atılma cesaretini gösterdi. Yükseldikçe yükseldi. Yükseklerde uçmanın heyecan verici zevkini tattı. İnanılmaz zenginliklerle dolu denizler keşfetti. "Keşke arkadaşlarım beni anlasalardı, keşke içinde bulundukları hapishaneden kurtulabileceklerini görselerdi, yükseklerin maviliklerinde ne kadar heyecan verici manzaralar olduğunu öğrenselerdi" diye düşündü. Arkadaşlarına ve akrabalarına göre Jonathan ihanet etmişti, atalarını terk etmişti. Jonathan kaybolmuştu, yok olmuştu, ona yazık olmuştu. Hayır, bugün biz arkadaşlarını değil, Jonathan'ı hatırlıyoruz.

Jonathan gibi büyük düşünmekten söz ediyoruz. *Eğer ötelerdeki büyüklükleri aramazsanız onları bulamazsınız.* Uzaya gidebilmenizin mutlaka bir yolu olduğunu düşünmezseniz, o yolu bulamazsınız. Yüksekliğe sadece yüksekliği arayanlar ulaşabilir. *Büyüklük arayışımız yoksa "büyüklük"*

buluşumuz da olmaz. Edison gibi bakın. Elektrik ampulünü bilmiyorsunuz, ama orada o, hissediyorsunuz. Kolomb gibi bakın. Hindistan'a Dünyanın öbür tarafından ulaşan bir yol bilmiyorsunuz, ama orada o. Üzerine ümitle gidiyorsunuz. Altını elbette bir gün bulacaksınız, kim bilir saat kaçta, hangi ağacın altında, bilmiyorsunuz. Hayat budur. Hayat bilmediğini aramaktır. Kuşlar bile sabah gözlerini açtıklarında, o gün karınlarını nerede doyuracaklarını bilmezler. Ama aradıklarını ayaklarının altında serili bulurlar.

İlkokul eğitimini bile almayan bir insan, nasıl oluyor da yüksek eğitimlilerin düşünemediği bir tekniği keşfediyor? İzmit'te oturan Mehmet Kılıç yüksek eğitim almamıştı. Yaptığı elektrikli masaj aletinin nasıl çalıştığına baktım. Vücuttaki kirli kanı temizleyen bir sistemi nasıl geliştirdiğini inceledim. O insanı diğerlerinden büyük yapan neydi? Yıllarca okudum. Mastır ve doktora eğitimine kadar ilerledim. Ben o insanın yapabildiğini niçin düşünemiyordum? Birileri yapınca basitleşerek "Bunda ne var. Bunu ben de yapabilirdim" deriz. *Yapabilecek idiysek niçin başkalarından önce yapan biz olmadık?*

Şu iki kız kardeşin hikâyesine bakın. Çocukken birbirleriyle oynarken, abla, hemşire rolünü tercih ediyordu. Küçük kardeş ise doktor olmayı tercih ediyordu. Doktor-hemşire oyunu sonunda gerçeğe dönüştü. Küçük kardeş doktor, büyük kardeş ise hemşire oldu. *Kader iki kardeşin oynarken kurdukları hayalleri bile gerçeğe dönüştürüyorsa, sizin göz yaşlarınızla kurduğunuz hayalleri niçin gerçeğe dönüştürmesin?*

Türkiye'deki kaymakamların en az yüzde 80'inin Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinden mezun olduklarını biliyor musunuz? Niçin? Eskiden sadece bu okuldan mezun olanlar kaymakamlık sınavına girebiliyorlardı. Ama 1992 yılından sonra bütün idarî bilimler fakültesi mezunlarına kaymakamlık sınavına girme hakkı verildi. Dikkat ettim. Hâlâ kaymakamlık sınavını kazananların yaklaşık

yüzde 80'i, Ankara Üniversitesinden mezun olan öğrencilerdi. Niçin?

Çünkü bu okulun öğrencileri başından beri kaymakam olma hayalleriyle doluydu. Mülkiyeliler Birliği içerisindeki ilişkileri, çevreleri, kendilerine hep kaymakam olmayı telkin ediyordu. Tüm benlikleriyle kaymakamlığa adananlar, diğer okullara göre daha fazlaydı. Sonunda başaranların çoğu onların arasından çıktı. Bizim mezun olduğumuz Orta Doğu Teknik Üniversitesi öğrencileri daha çok özel sektör mantığıyla düşünüyorlardı. Sonunda onların çoğunu özel sektörde yönetici olarak gördük.

Simit satmayı düşünürseniz simitçi olursunuz. Bilgisayar satmayı düşünürseniz bilgisayar satarsınız. Benimle aynı üniversitenin aynı bölümünden mezun olan bir dostum bilgisayar satmayı kafasına koymuştu. Bilgilerini geliştirdi, toplama bilgisayarlar oluşturarak işe başladı. İşini büyüttü. Yıllar sonra bilgisayar parçası almak için Kızılay'daki işyerini ziyaret ettiğimde şaşırdım; aynı üniversiteden birçok öğrenciyi mühendis olarak, sekreter olarak istihdam ettiğini gördüm. Patron olmuştu. Yeni satış bağlantılarının hesabını yaparken ne kadar meşgul olduğunu gördüm.

Aynı okuldan sınıf arkadaşım Bilecik Milletvekili rahmetli Şerif Çim'i 1998 yılında bir trafik kazasına kurban verdik. Öğrencilik döneminde demokrasi arayışı içinde olduğunu sandığım bir partinin gençlik kollarının faaliyetlerine destek verdim.[2] Zaman içinde Şerif Çim'in de aynı si-

---

[2] Bir partinin fanatik destekçisi olmanın ne kadar gülünç olduğunu yıllar sonra öğrendim. Vatan ve millet sevgisiyle dolu cesur siyasîlerimizi tenzih ederim. Hepimiz sıradan, ama yüksek şahsiyetli insanlarız. Ama bazıları gibi, doğru olmayan sözleri söyleyebilir misiniz? Birilerinin çıkarı için veya tehditlerden korkarak her gün önceki yaptıklarınızı ve söylediklerinizi yalanlayabilir misiniz? Birazcık daha koltukta oturmak uğruna sizden hizmet bekleyenlere sırtınızı dönebilir misiniz? Biz zannettiğimizden daha onurluyuz. Türkiye 'nin boğuştuğu problemlerden kurtulamamasının en büyük nedeni, parti fanatizminin siyasetin temizlenmesine izin vermemesidir. Gelişmiş demokrasi toplumlarının gözünde, toplumun

yasî hareket içinde yer aldığını gördüm. Şerif Çim'in düşüncesinde milletvekili olmak vardı. Ben bunu hiç düşünmedim bile. İstemediğimden değil tabii ki, çok büyük ve çok zor sandığımdan. Ama okulumuzdan mezun olduktan sonraki ilk seçimde Şerif Çim'in parti değiştirip milletvekili seçildiğini gördüm. Acaba onunla aynı ideali, aynı heyecanla paylaşsaydım, bugün farklı bir yerde olmaz mıydım?

Düşüncelerimiz küçülürse eylemlerimiz de küçülür. Üreteceğimiz sonuçlar da küçülür. Düşüncelerimiz büyüdüğünde eylemlerimizin sonucunun da büyüdüğünü göreceğiz. *Eğer çıktığınız yolda rakipleriniz varsa, kader kimin daha çok düşündüğüne ve daha yoğun istediğine bakar.*

Tanıştığım iki mülkiye müfettişi dostumun idealinde vali olmak vardı. Bunu ne kadar derinden arzuladıklarını hissediyordum. Başarının en önemli kuralı büyük düşünmekti ve onlar bunu yapıyorlardı. Bu iki dostumun vali olduklarını, bunu başardıklarını gözlerimle gördüm.

Büyük düşünmenin inanılmazlığını daha nasıl anlatabilirim? Tüm tecrübelerimden aynı mesajları alıyorum. Richard Bach gibi, büyük düşünerek yazarsanız kitabınız milyonlar satar. Alwin Toffler gibi, Napoleon Hill gibi, eserlerinizi büyük düşüncelerle oluşturursanız tüm dünya tarihine geçersiniz. İsterseniz başlangıçta Anthony Robbins gibi yüksek eğitimi olmayan fakir bir otel görevlisi olarak yola koyulun. Fark etmez. Kader isteyen herkesin aynı yollardan geçmesine izin vermiştir. *Tercih ettiğimiz yolun sonunda uçurum varsa kimi suçlayabiliriz?*

Büyük düşünme alışkanlığını kazandığınızda hayatın tüm alanlarında büyük düşünmeye başlarsınız. Düşünceyi büyütmek için dikkate alacağınız kurallar:

---

her bireyinin onuru cumhurbaşkanının onuru kadar önemlidir. Particilikte bu onuru görebildiğinizi mi sanıyorsunuz? Sanarsanız, silinip gitmeye hazır olun.

1. Yetenekleriniz hakkında büyük düşünün

Ne "yapabildiğinize" değil, ne "yapabileceğinize" odaklanın. Şu anda yapamıyor olabilirsiniz; ama bu tutumunuzla geleceğinizi esir almaya hakkınız yok. Önemli olan ne yapabileceğinizdir. Hiç şiir yazmamış insanlar genellikle şair olamayacaklarını düşünürler. Dolaysıyla hiç şiir yazmazlar. Yazabileceklerini birazcık tahmin ediyorlarsa birkaç şiir yazarlar, sonucun olumsuz olduğunu görüp vazgeçerler.

Ortaokulda sadece "güzel konuşma, yazma" dersimden bütünlemeye kaldım. Bu şartlar altında yazar olabilir miydim? Ortaokulu bitirdiğimde kör bir cesaretle yazar olmaya karar verdim. İlk romanımı köyümde, tavanında fareler dolaşan odamda yazdım. Lise öğrencisi olduğumda yazılarım yayınlanmaya başladı. Üniversiteye geldiğimde aynı düşünceler ruhumu kemiriyordu. Bu defa bana destek olmak için Cemil Tokpınar'ı görevlendirmişti kader. *Yazar değildim, ama yazar olabileceğimi düşündüm,* sonunda yazamadım mı?

Yıllar boyunca *Hızlı ve Etkili Okuma* seminerleri verdim. Önceki kurumdan ayrıldım. Ekip hâlinde çalışarak küçücük birikimlerden dev bir müessese ortaya çıkarmayı başaran ve *Dost Giyim* mağazalarını Türkiye'ye yayma yolunda önemli adımlar atan Dost FM Yönetim Kurulu Başkanı Yaşar Erdoğan'la birlikte seminerlerimizi organize etmeye karar verdik. Bir gün Yaşar Erdoğan bana *"Güzel Konuşma Seminerleri"* de verip veremeyeceğimi sordu. Kendisine şu cevabı verdim: "Bana 'yapabilir misin?' diye sormayın. *'Yapar mısın?'* diye sorun. Tabii ki yapabilirim. Bunu isterseniz siz de yapabilirsiniz. *Bunu isterse herkes yapabilir."* Bu iş için gerekli olan çalışmalara zamanım olmayacağını düşünerek "yapmam" dedim; "yapamam" demedim. Ama gelen ısrarları dikkate alarak çok geçmeden kararımı değiştirdim. Güzel konuşma konusunda henüz basılmayan *"Güzel Konuşma-Etkili İletişim Teknikleri"* isimli kitabı yazdım. Ardından heyecan dolu çalışmalarla devam eden seminerlerimiz baş-

ladı. O seminerlerden harika yetenekler yetişti. *Ruhunuzu dinç tutarsanız bedeniniz asla yorulmaz.*

Şoför değilseniz sürücü olamayacak mısınız? Daha fazlasını yapmış olanlar ne yapabileceklerine bakmışlardı. *Herkes yapabilen insanlar gibi çalışırsa kesinlikle yapabilir.* Ben İngilizce konuşamıyorsam, konuşamayacak mıyım? Amerika'ya gidemiyorsam gidemeyecek miyim?

Size Ali[3] isminde genç bir kahramanın hikâyesinden bahsedeyim. Onunla öğrenciliğim devam ederken 1989 yılının yaz mevsiminde Keçiören'de muhtarımız Mehmet Alaylı'nın Isparta Halı dükkânında tanıştım. Lise öğrencisiyken kişilik analizlerine ilgi duymuştu. "Şu sokaktan geçen insanların nasıl bir kişiliği olduğunu genel görünümlerine bakarak tahmin edebilirim." dedi. Bildiklerini heyecanla dinledim. Gazi Üniversitesinde bir bölüm kazanmıştı. İngiltere'nin tanınmış Cambridge Üniversitesine bir mektup yazdı ve çalışmaları hakkında bilgi verdi. Üniversite ona altın gibi sarıldı. Onu kendi üniversitelerine davet ettiler. Ona burs sağlayacaklarına ve her türlü ihtiyaçlarını karşılayacaklarına dair belgeler gönderdiler. Şimdi o İngiltere'de. Büyük düşünmenin, insanı beklemediği anda nerelere taşıyabildiğini görebiliyor musunuz?

2. İmkânlarınız hakkında büyük düşünün

Paraya mı ihtiyacınız var? Güçlü bir çevreye mi? Fırsatlara mı muhtaçsınız? Sizi zirveye taşıyacak olan araçlarınız nedir? Sermayeniz nedir? Kendinizi yokladığınızda genellikle imkânsızlıklar içerisinde olduğunuzu görürsünüz. Fakirsiniz veya milyarlarınız yok. Kimseniz yok. Torpile ihtiyacınız var, ama tanıdığınız tek milletvekili yok. Sizi yokluklarla içinize kapatan bu hayalî kabuğu kırın artık. *Önemli olan hangi imkânlara sahip olduğunuz değil, hangi*

[3] Kendisiyle on yıl önce tanıştığım ve izini kaybettiğim için soy adını hatırlayamıyorum.

imkânlara sahip olabileceğinizdir. Ben eskiden fakirdim; ama şimdi değilim. Eskiden bilgisayar kullanamıyordum, ama şimdi çok iyi kullanıyorum. Eskiden konuşamazdım, ama şimdi kelimelerle oynuyorum. Durumunuzu elinizdeki imkânlara göre değerlendirirseniz büyük değişimlere yol açamazsınız.

Sizin paranız yok mu? Bu yüzden yatırım yapamıyor musunuz? Eğer parayı doğru kullanmayı biliyorsanız ummadığınız kadar para bulursunuz. Hatta bu parayı tırnaklarınızla dağları kazıyarak, bizzat biriktirmek zorunda bile değilsiniz. Bir cinayete kurban giden genç çaycı Banker Yalçın'ı hatırlayın. Beş parası olmayan bir memurken, nasıl da milyarlar eline teslim edilmişti. Keşfettiği düşünme biçimi sayesinde kısa hayatına inanılmaz işler sığdırdı. Bir gün yanlış yapmasaydı, kaderi de ona yanlış yapmayacaktı. *Her zaman doğru yaparsanız, kaderiniz size asla yanlış yapmaz.*

Milyonlar satan kitabında Napoleon Hill, Amerikalı filozof Dr. Gunsaulus'un hikâyesini anlatır.[4] Gunsaulus iki yıl boyunca bir üniversite açmanın hayallerini kurar. Bunun için milyonlarca dolara ihtiyacı vardır. Düşünmekten başka bir şey yapmadığı iki yıl boyunca bir çıkış yolu bulamaz. Bir gün öğleden sonra kesin karara varır: "Gerekli parayı bir hafta içinde mutlaka bulmalıyım." Sanki parayı elde ettiğini hayal eder. Artık sonucu ne olursa olsun bir eylem yapması gerektiğini anlar. Duyduğu heyecanla gazeteleri arayarak "Eğer bir milyon dolarım olsa ne yapardım?" konulu bir toplantı düzenleyeceğini haber verir.

Toplantısını düzenler, konuşmasını bitirip oturur. Tam oturduğunda bir adam kendisine yaklaşır ve "Benim adım Philip D. Armour. Yarın sabah büroma gel. Sana istediğin parayı vereceğim" der. Bu sözden sonra Armour'un verdiği parayla

---

[4] Bkz. Napoleon Hill, **Think and Grow Rich,** s.108-110. Kitabın Türkçe tercümesi bu kitabın ilk baskısından sonra yapılmış ve "Düşün ve Zengin Ol" adıyla yayınlanmıştır.

"Armour Teknoloji Enstitüsü" kurulur. Şimdi bu okulun adı Ilinois Teknoloji Enstitüsüdür. Kaderimizin sahibinin koyduğu vücudumuzla veya cinsiyetimizle ilgili zorunlu sınırları biliyoruz. Böylesi sınırların dışında, *anlaşılıyor ki tek engel kendi içimizdedir. Düşüncelerimiz bizi sınırlamazsa hiçbir yaratık sınırlayamaz.*

Belki içinde bulunduğunuz ortam sizi engelliyor. *Hiçbir dertten çekmedik, korkudan çektiğiniz kadar.* Kâinatın kudreti yanınızdayken kim sizi engelleyebilir? Alia İzzetbegoviç yıllarını hapishanede geçirmişti; ama kimse onun Bosna halkının lideri olmasına engel olamadı. Gandi İngilizlerin en büyük düşmanıydı. Tüm silâhlar İngiliz askerlerinin elindeydi. Ama kimse onu durduramadı. Rusya'daki Marksist devrim birilerinin büyük risklere atılmasının ürünüdür. Hz Muhammed (asm) İslâm'ı anlatırken birkaç dostu dışında tüm toplum ona düşman kesilmişti. Galip olan kimdir? *Yaratıcının ayrıcalıklı kulu yoktur.* İster yıkmak için, isterse yapmak için yola çıkın. Hangi yola çıkarsanız kaderiniz sizi o yolda yürütecektir. İnsanlık tarihi bunun en büyük delili değil midir?

Kendimizi yine biz engelliyoruz. En büyük kalıpları ruhumuzun derinliklerinde barındırıyoruz. Elbette kötü çevre bizi sınırlamak ister. Siz de bir Jonathan olsanız arkadaşlarınız sizi ihanetle suçlayabilecekler ve belki de terk edecekler. Ama sonra Yozgatlı bir çobana yapılan sizin de başınıza gelecek. Resim yaptığı için *önce onunla dalga geçtiler, ona güldüler; ama eserleri satılmaya başlayınca "Meğer aramızda bir dahi varmış. Biz bilmiyorduk."* dediler.

Anne babalarımız bize yüz defa "Tebrik ederim, başarıyorsun, yapabiliyorsun." demişlerse, yüz bin defa "Yapamazsın" demişlerdir. Binlerce defa çevremizden "Hayır yapma" emrini aldık. Hatta bize "geri zekâlı" bile diyenler oldu. Binlerce defa aşağılandık, cesaretimiz kırıldı. Ama *birileri size "Cehenneme git" dediği için gönül rızasıyla Cehenneme gider misiniz? "Yapamazsın" diyenlerin sözlerini niçin*

kabulleniyoruz? İmkânlarınız hakkında büyük düşünmekten vazgeçmeyin.

3. Hedefleriniz hakkında büyük düşünün

Üniversiteyi kazanmak için çırpınan öğrencilerin ne kadarı büyük düşünüyor? "İki yıllık bir okul kazansam bana yeter" diyenlerin oranı, "Bilgisayar mühendisliğini kazanmak istiyorum" diyenlerden yüz kat fazladır. *Oysa büyük isteseydik alt bilincimiz ona göre şartlanacaktı ve istediğimiz sonucu üretecekti.* Biz küçüğü isteyince bilincimiz de küçük için çalışmayı tercih ediyor.

Amerika'da devlet memurları arasında kırk yaşından sonra başarılı olan pek fazla kimse yoktu. Ama Walter Pitkin milyonlar satan *"Hayat Kırkında Başlar"* isimli kitabını yazdıktan sonra Amerikan toplumu değişti. Kırkından sonra büyük başarılar üreten insanların sayısında patlama oldu.

Üniversitede okurken en büyük hedefim bir an önce okulumu bitirmek ve bir işe girmekti. Bir gün değerli bir üniversite hocasının sohbetini dinledim: "Gençlerimiz mastır-doktora yapmalılar. Eğitimli beyinlere çok ihtiyacımız var." dedi. Heyecanlandım, hedeflerimi büyüttüm. Bugünkü mastır ve doktora çalışmalarımı o gün dinlediğim o güzel konuşmaya borçluyum. Şimdi görüyorum ki, o konuşmayı dinlemeseydim kaderim beni bugün geldiğim noktaya taşıyamayacaktı.

Hayata çok alt düzeyden başlar ve rahatlığına kanarak orada eğlenirseniz, zaman içinde oraya alışırsınız. Yetenekleriniz oradaki sıradanlık içinde körelir. Orada kendinize güveninizi yitirirsiniz. Büyük çırpınışlardan korkar olursunuz. *Aşağılar, öyle bir yoğun karanlıkla hayatınızı kuşatır ki başınızı kaldırıp, o kuyudan yukarıya nasıl çıkabileceğinizi düşünmeye imkân bulamazsınız.* Neden başladığınız yer üst düzeylere yakın olmasın? Ya da neden Jonathan gibi,

aşağılardan başlamaya mahkûm olsanız bile gözünüz yükseklerde olmasın?

Acele etmelisiniz. Büyük hedefler bulmak için yarın geç olabilir. *Bugün daha büyük fırsatlara sahip olduğunuz için acele etmelisiniz. Hayatınız hızla tükendiği için acele etmelisiniz. Diktiğiniz ağacın büyüyüp meyve vermesi zaman alacağı için acele etmelisiniz. Rakipleriniz arı gibi çalıştığı için acele emelisiniz.* İstemek konusunda neden mütevazi davranasınız? Büyük olmanız için başka birilerinin küçük olması şart değildir. Kimsenin yerini almaya çalışmıyorsunuz. Kader kimsenin durumunu başkalarının durumuna göre belirlemez.

Küçük hedefler için harcayacağınız çaba büyük hedefler için harcayacağınız çabadan az değildir. Büyük işleri kaldıramayacağınızı sanıyorsanız yanılıyorsunuz. Yüz bin liralık simit satan, 10 milyar liralık araba satandan daha çok yorulur. Hatta çoğu zaman büyük hedeflerin verdiği zevk, çabanın yoruculuğunu yok eder. Küçük hedefler ise ruhunuzu sıkar ve çektiğiniz acı, yeteneklerinizin zamanla körelmesine yol açar. *Bizim için zor olan iş, ağır olan iş değil, nasıl yapılacağını bilmediğimiz iştir.* Bu yüzden bilmemek ayıp değil, öğrenmemek ayıp.

Simit satmaya karar verirseniz günde 100 simit satabilirsiniz. Simit başına 20 bin lira kazansanız günlük kazancınız 2 milyon liradır. Aynı emekle su arıtma cihazı da satmaya çalışabilirsiniz. Bir cihazdan kazanabileceğiniz para 10 milyon lirayı bulur. Günde 100 adet simit satıp 2 milyon kazanmaktansa bir adet cihaz satıp on milyon kazanmak daha akıllıca değil midir?

Dostlar edinmek istersiniz. Mahallenizdeki bakkallarla, kahvehanedeki eğlence ortaklarınızla tanışmak ve dostluklar kurmak isteyebilirsiniz. Bu yaptığınız dostlarınızın artmasına yol açacaktır. Ama aynı emeği bölgenizin milletvekilleriyle dostluk geliştirmek için de harcayabilirdiniz.

Aynı emekle sanatçılarla, bilim adamlarıyla da dostluklar kurmaya çalışabilirdiniz. Hangisi size daha çok kazandıracak? Sonunda her ikisi için de hemen hemen aynı emeği harcamıyor musunuz?

Bakan danışmanlarının pek çoğu kadar, belki de daha fazla yeteneklisiniz. Nasıl rollerini bakanlarla oynuyorlar? Oyunlarını kahvelerde geceleyenlerle değil, ülkeyi yönetenlerle oynadılar. Bu basit bir tercih meselesidir. *Siz rolünüzü kimlerle oynuyorsunuz?*

Ortamlarının baskısı altında bunalan insanların durumlarına üzülüyorum. Onlardan bazılarının yaşama sevinçleri yok oldu. Onlar arasında hayattan küsenler var. Aşklarına kavuşamamanın küskünlüğünü kendi içlerine akıtıyorlar. Ruhlarının derinliğiyle gülemiyorlar. Kalplerine dokunsanız bir çocuğun temizliğini göreceksiniz. Onları hayattan küstüren nedir?

Arı yeryüzünün en güzel çiçekleriyle sevişmesini çalışkanlığına borçludur. Renk renk kelebeklerin yeşil otlar üzerinde, kırmızı çiçekler arasında dans edişine hayran kalıyorsunuz. Güneş, her şeye rağmen doğu ufkundan aynı esrarlı parıltısıyla doğuyor. Gece ulvî sessizliğinde, aydınlık saatleri boyunca kadın yüzlü Ay'ı seyrediyor. Birilerinin artık yaşamak istememesinin nedeni nedir? Büyük düşünerek adım attığınız yolculukta size bu yolculuğa dayanıp dayanamayacağınız sorulacaktır. Dayanma gücünüzü ruhunuzdaki *coşkuda* bulacaksınız. Coşku sayesinde tüm güçleri çevresinde toplayan bir mıknatıs gibi etkili olmaya hazır olun. Gelecek bölümde coşkuyu öğreneceksiniz.

Özetleyen Sözler

• Başarısızlık yapamamak değil, yapamayacağını sanmaktır.

• Başka bir arayışı olmayanın, başka bir buluşu da olmayacaktır.

• Başkalarının size ideal kazandırmasını umarsanız kıyamete kadar beklersiniz. Hayatınızı ideallerinize borçlu olacaksınız.

• Bizi düşüncelerimiz sınırlamazsa hiçbir yaratık sınırlayamaz.

• Büyük sonuca giden yolun ilk adımı büyük düşüncedir. Düşünce yaratmıyor, vücut vermiyor elbette, ama neyin yaratılacağını belirliyor.

• Eğer çıktığınız yolda rakipleriniz varsa kader kimin daha çok düşündüğüne ve daha yoğun istediğine bakar.

• Hayatınızı işgal etmelerine izin verdiğiniz küçük işlerin kuyusu öyle bir yoğun karanlıkla hayatınızı kuşatır ki, başınızı kaldırıp, o kuyudan yukarıya nasıl çıkabileceğinizi düşünmeye imkân bulamazsınız.

• Kader herkese istemeyi bildiği kadarını vermiştir. İnsanlar kaderin sahibinden istemediklerinin farkında değiller.

• Kader iki kardeşin oynarken kurdukları hayalleri bile gerçeğe dönüştürüyorsa, sizin göz yaşlarınızla kurduğunuz hayalleri niçin gerçeğe dönüştürmesin?

• Küçük hedefler için harcayacağınız çaba büyük hedefler için harcayacağınız çabadan az değildir. Büyük işleri kaldıramayacağınızı sanıyorsanız yanılıyorsunuz.

• Ne "yapabildiğinize" değil, ne "yapabileceğinize" odaklanın. Şu anda yapamıyor olabilirsiniz; ama bu tutumunuzla geleceğinizi esir almaya hakkınız yok.

• Tedbir almazsanız geleceğiniz öyle bir ölüm bataklığına saplanır ki yeniden dirilmek için ne bir çaba gösterebilirsiniz, ne de göstereceğiniz çaba geleceğinizi kurtarabilmek için yeterli olabilir.

Mutluluk, güzelliklerin içinde doğanların değil, çirkinliklerin bile güzel yanlarını keşfedebilecek kadar güzellik kâşifi olanlarındır.

2. Adım:

COŞKUYU GÜÇLENDİRMEK

Başarmak çalışmaya, çalışmak emeğe, emek dayanma gücüne ihtiyaç duyar. Tüm dayanma gücümüz ruhumuza yüklenmiş olan enerjidir. Bu enerjinin ne kadar artmasını sağlarsanız o kadar dayanacaksınız. *Enerji coşkudur ve coşku çevresindeki her şeyi mıknatıs gibi kendine çeker. Coşku enerjidir. Enerji Güneş ışığı gibi, dokunduğu her kalbi aydınlatır.*

Damarlarınızdaki kana değil, ruhunuzdaki heyecana güveneceksiniz. Bilek gücüne dayanırsanız basit bir hayvanın sizi yenebileceğini görürsünüz. Küçük bir bakteri bile kocaman vücudunuzu deviremez mi? Coşan beden değil ruhtur. *Ruhumuzun terk ettiği bedenimiz, ayaklarımızın altındaki cansız topraktan daha aşağıya indirilir.*

Yer yüzünün en cılız insanı orduları dize getirebilir. İhtiyar Gandi küçük bir darbeyle yıkılabilecek kadar zayıftı. Ama ruhunun gücü sayesinde tüm Hindistan'a hakim oldu. Dev gibi güçlü olduğu sanılan bazı kişileri tanıdım.

Manevî yükler altında ezilişlerini görmek üzüntü vericiydi. Ruhunuzun neler yapabileceğini bilmelisiniz.

Şu anda acı çekiyor olabilirsiniz. Öfkenizi şiddetlendiren, sinirlerinizi geren olayların altında eziliyor olabilirsiniz. Yaşama sevincinizi yitirmiş olabilirsiniz. Terk edilmiş, yalnızlığın içerisinde bunalmış olabilirsiniz. *Hangi şartlar altında olursanız olun, size, harika bir dünya üretebileceğinizi ve birkaç dakika ayırırsanız bunu hemen yapacağınızı söylüyorum.*

Sandığımız gibi herkes aynı olaylar karsında aynı duygu ve düşünceyi yaşamaz. Dünyalarımız ayrıdır. Bu ayrılığın bir kısmı zorunlu kaderimizden kaynaklanır. Bir kısmı ve asıl önemli kısmı da bizden kaynaklanır. Yani yaşadığımız dünyayı farklılaştıran, cennete veya cehenneme çeviren biziz. Duyduğumuz acılar ve aldığımız zevkler sadece bizim onlara verdiğimiz anlamdan kaynaklanır. İçinde zevk olan dünya bizim için zehir olabilir. İçinde zehir olan dünyayı zevk sanabiliriz. *İki tür sınır* içinde yaşıyoruz: Birini zorunlu kaderimiz, diğerini de kendimiz koyuyoruz. İsteyen insan, birinci tür sınırı fırsata dönüştürebilir, hatta bir ölçüde yönlendirebilir. İkinci tür sınırı ise kendisi koyduğu için tamamen kaldırabilir. Nasıl olduğunu göreceğiz.

Kaderin koyduğu sınır son tahlilde lehimizedir. Görememek, duyamamak, tadamamak gibi. Ancak beynimizi doğru kullanarak bu sınırları kolayca aşabiliriz. Komando olması istenen asker, en zor şartlarda yaşamayı öğrenebilmesi için dağlarda aç bırakılır. *Asıl sınır, bakabildiği halde göremeyen gözdedir ki bu sınırı koyan kader değil, biziz.*

Amerikan edebiyatına altın harflerle geçen bayan yazar Helen Keller'in "Three Days To See" isimli yazısını heyecanla okudum.[5] Keller dokuz aylık bebekken yakalandığı bir hastalık nedeniyle görme, işitme ve konuşma yetenekle-

[5] Bu yazarı tanımama sebep olan Kadir Temel Doyuk'u teşekkürle anıyorum.

rini yitirmişti. Eşyaları sadece onlara dokunarak algılayabiliyordu. Aldığı eğitimin yardımıyla dokunarak yazma, iletişim kurma yeteneği kazandı.

Yazısında bir tecrübesini anlatır Keller. Bir arkadaşı ormanlarda, parklarda geziye çıkar; dönüşünde Helen ona ne gördüğünü sorar. Arkadaşı, "Hiçbir şey, herkesin bildiği sıradan şeyler" cevabını verir. Keller bu duruma çok üzülür ve şöyle yazar: "Ben New York'un müzelerinde dolaşırken dokunduğum eşyaları keşfetmekten heyecan duyuyordum. İnanılmaz güzelliklerin verdiği tarifsiz sevinci yaşıyordum. Sen nasıl oluyor da gördüğün halde harika manzaraları fark etmiyorsun?" Ve işte Keller'in bize öğüdü: "Gaflet yüzünden göremiyoruz. Anlayamıyoruz. *Üç gün daha görebileceğinizi düşünün.* Nasıl tüm ayrıntıları gördüğünüzü anlayacaksınız. *Üç gün daha işitebileceğinizi düşünün.* Her bir sesin, her bir notanın nasıl hasretle ruhunuza dolduğunu göreceksiniz. *Yaşanacak üç gününüz kaldığını düşünün. Hayatın tüm saniyelerini nasıl hasretle yaşadığınızı göreceksiniz.*" Doğru değil mi bunlar? Hazin 17 Ağustos Marmara depreminde ağır bir imtihandan geçen babaların kalplerini anlayabilir misiniz?

Kaderi Keller'a büyük sınır koymuştu; ama o hiçbir sınırı olmayan insandan daha sınırsız şekilde kâinatı yaşadı; insanlık tarihine geçti. Bizim koyduğumuz sınırlar çok vahim: Yer yüzü tüm güzelliğine rağmen insanların çoğunu mutlu edemiyor mu? Güldüğünüzde tüm gözlerinizle, sevdiğinizde tüm kalbinizle yaşayamıyor musunuz varlığınızı? Yanlış kullanırsanız para hayatınızı cehenneme çevirir. Nasıl yapacağınızı bilmezseniz en leziz yemekten zevk alamazsınız. Arzulamazsanız ne eş, ne de çocuk sizin için güzel birer mutluluk kaynağı olabilir. İstemek yetmiyor ne yazık ki. Nasıl isteneceğini de bilmek gerekiyor.

Anlaşılır olmak için, heyecanla hatırladığım bir tecrübemi aktarayım. 1987 yılının kış mevsiminde, Orta Doğu Teknik Üniversitesinin kütüphanesinde sınavlar için yorucu

bir çalışma yaptık. Öğle yemeği vakti gelince arkadaşlarımızla birlikte kafeteryaya doğru yola çıktık. Hafif ve ince bir kar yağıyordu. Paltoma tutunan kar kristallerine baktım. *Kristallerde inanılmaz bir geometrik düzen vardı.* Bir anda sarsıldım. Karların pamuk yığınları gibi rastgele yere indiğini sanırdım daha önce.

Köprü dergisinde okuduğum küçük bir yazıyı hatırladım. Kar kristallerinin hiçbiri birbirinin aynı değilmiş. Her bir kristalin harika bir geometrik şekli varmış. Dergideki yazıyı okuduğumda inanmak istemedim. Çünkü o zamana kadar defalarca kar yağışı altında yürüdüm, böyle bir gerçeği fark etmemiştim. Ayrıntıya dikkat etmem sayesinde, şimdi gözlerimle görüyordum. Tüm hücrelerimin heyecandan titrediğini hissettim. Karlarla dans eder gibi dönmeye, kristalleri tek tek tutmaya çalıştım. Olağanüstü bir olayla karşılaşmış bir insanın duyabileceği heyecanla arkadaşlarıma ne gördüğümü anlatabilmem en az beş dakika sürdü. Sonra da güldüler. "Muhammed çalışmaktan aklını kaçırmış" dediler. Beni küçümsediler, küçük düşürdüler.

Bir yaz mevsiminde aynı okulun rektörlük binasının arkasındaki parkta yürüyordum. Çimler, ağaçlar yemyeşildi. Yol boyunca nizamî olarak dikilen kırmızı beyaz çiçekleri seyrediyorduk. Otomatik fıskiyeler çimleri suluyordu. *Kocaman ağaçların hafif rüzgârla dans eden yapraklarının arasından sızan Güneş ışıkları harika bir tablo oluşturuyordu.* Bahçıvanların makinelerle biçtikleri otların kokusu çevreye yayılıyordu. *Bir an kendimi Cennette sandım.* Yaşadığım harika duyguyu, birlikte yürüdüğümüz arkadaşımla paylaşmak istedim. "Sen anormalsin. Ben şu anda hiçbir şey hissetmiyorum." dedi. Gerçekten anormal miydim? Ben bir uzaylı mıydım? Yanlış evrende mi bulunuyordum?

Bir türlü kurtulamadığım başımın ağrısından kaderime eseflendiğim Güneşli bir gün Ankara'nın Kızılay meydanında yürüyordum. Yaşamaktan bıktığımı düşündüğüm bir dakikada, ayakları olmayan, ellerine bağladığı plâstik

parçalarıyla ayaklar altında sürünerek yürüyen bir insanla karşılaştım. Göz göze geldiğimizde tebessümle beni selâmladı o *büyük* adam. *Parmağı kesildiği için isyan edenlere, ayaklardan mahrum yüksek ruhlu insanın tebessüm edebilişini savurmak gerekir.* Kendimi esefler ve gözyaşları içerisinde ıssız bir köşeye savurdum o zaman. Ağladım.

Güzel olan yalnızca sevimli bir çocuk veya cazibeli bir kadın değildir. Kaldı ki bir kar kristalinde nakşedilen güzelliği göremeyen, bir kadının veya çocuğun alnında nakşedilen güzelliğin derin boyutlarını nasıl görebilir? Ruhlardaki harikalığı nasıl algılayabilir? Kendimizi yanıltıyoruz. *Güzelliği göremeyen mutlu olamaz. Mutsuzluk başarısızlığın en büyük besleyicisidir.*

Maddenin sınırlarında yaşarsanız dünyanız ellerinizin ulaşabileceği yere kadar uzanabilir. Ruhunuzun enginliğinde yaşarsanız hayallerinizin gidebildiği yerlere ulaşabilirsiniz. Sınırlı insanlar olumsuzluklara odaklanırlar. Güzelliklerin arasındaki çirkinlikler üzerinde düşünürler. Büyük bir geleceğin hayali ve ümidi içerisinde değildirler. Daha kötüsü, küçük ve küçültücü kelimelerle konuşurlar.

Kurtulmak için özel bir çaba göstermemişseniz bu sınırlardan birini taşıdığınızı garanti edebilirim. Çünkü Türkiye'de yaşıyorsanız, milyonlarca olumsuz mesajın sizi sınırlamasından çabasız kurtulamazsınız. *Nüfusumuzun en az yüzde 60'ı tedaviye ihtiyaç gösterecek derecede psikolojik sorun yaşıyor.* Bekleyin hastane koridorlarında. Yüz binlerce insan oradadır. Neden topyekûn hasta bir millet olduk?

Psikolojik sorunlar ayaklarınıza zincirlenmiş beton yığınlarından daha şiddetli olarak sizi durdururlar. Ayaklarınızdan bağlandığınız yüklerden kurtulabilirsiniz. En azından ayaklarınızı koparır, gövdenizi kurtarırsınız. Ama eğer esaret *kalbinizdeyse* gerçek bir esarete düşmüş olursunuz. *Doktorlar sadece bedeninizde ameliyat yapabilirler, ruhunuzda değil. Ruhunuza dokunabilecek tek doktor eli sizin*

elinizdir. Kalpsiz yaşayabilir misiniz? Kalbe musallat olan esaret, hayatınızı cehenneme çevirir. Acı çekiyorsanız nedenini kalbinizde aramalısınız.

Sihirli Formüller

Hayır, sevinmeli, heyecan duymalısınız. Çünkü şimdi hangi şart ve ortamda olursanız olun, nasıl güçlü olabileceğinizi öğreneceksiniz. Mıknatıs gibi etkileyen insanlarla tanıştınız mı? Konuşurken onlara hayran kalırsınız. *Güldüklerinde gözleri parlar onların.* Sevgilerini yüzlerinden değil, kalplerinden okursunuz. O insanlardan biri olmak, sizin elinizde. *Sınırlarınızı kaldırdığınızda yer çekimi sizi tutamaz.* Asla dostsuz kalamazsınız. *Salonunuzdaki çiçeğe, pencerenize konan kuşa, sokağınızda bekleyen ağaca âşık olursunuz.* İşte yapmanız gerekenler:

1. Olumlu Düşünün

Beynimizde oluşturduğumuz temel programlardan biri düşünme yönümüzle ilgilidir. İnsanlar olumlu ve olumsuz düşünenler olarak iki gruba ayrılırlar. *Olumsuz düşünenler insanlığın çoğunluğunu oluşturur.* Dünya acılarla dolmaya devam ettikçe olumsuz düşünenlerin oranı da artmaya devam ediyor. Tüm başarılı ve mutlu insanlar olumlu düşünen azınlık grubunda yer alıyor. Her iki düşünce biçimi zaman içinde otomatikleşir ve davranışlarımızı yönetmeye başlarlar.

Eleştirildiğinizde ne yaparsınız? Uçağınız veya otobüsünüz yarım saat gecikirse ne hissedersiniz? Hasta olduğunuzda, paranız çalındığında, eviniz yandığında ne düşünürsünüz? Çoğunluk, eleştirildiğinde sinirlenir, üzülür, kendini savunmaya kalkışır. Çoğunluk, uçağı geciktiğinde veya otobüsünü kaçırdığında telâşa kapılır, öfkelenir.

ODTÜ Fizik bölümünde okumuş olan dostum Ekrem İlbak'ı hatırlarım. Bazen ona öfkelenmeme, onu eleştirmeme rağmen, bana sakinlikle, sevgiyle, sabırla, tebessümle karşılık verirdi. Çoğumuz olumsuz düşündüğümüzün farkında değiliz.

Amerika'da gelişen Sinir Dili Programlama disiplini bu konuyu "Yeniden Çerçeveleme" adı altında ele alıyor. Yeniden çerçeveleme, yeni anlam verme, anlamını değiştirme. *Yaşadıklarımızın üzerimize etkilerini belirleyen ne oldukları değil, onlara ne anlam verdiğimizdir.* Anlamı değiştirdiğimizde etkiler de değişecektir. En büyük yetenek olaylara olumlu anlamlar yükleyebilmek, bu mümkün değilse olumlu sonuçlarını keşfetmektir. Şeytanın yaratılmasının bile olumlu sonuçları varsa, neyin olumlu sonucu olmayacakmış?

Yaşadığımız her olaydan olumlu sonuçlar çıkarabiliriz. *En büyük başarıları ateşleyen nedenler, kendilerinden önce gelen çok büyük başarısızlıklardır. Büyük zevkleri bize tattıran nedenler, kendilerinden önce gelen büyük acılardır.* Bu gerçeği görmediğimizde acı sadece acı üretir. Hatta zevk acı verir. Ölümden kurtulmanın sevincini büyük yapan, ölüm korkusunun büyüklüğüdür. Başarısızlık sadece başarısızlığın nedeni olabilir. Oysa her kötü sanılan olayı iyiye çevirebiliriz. Her kötü olaydan iyi sonuçlar çıkarabiliriz.

Savaş kötüdür. Asırlar geçer de bir şehir gelişmez, yenilenmez. Bir savaş yerle bir eder tüm binaları, asırlardır değişmeyen şehrin kalıntıları üzerine dev bir metropol kurulur. Ortaya harika bir şehir çıkar. Japonların Kobe şehrinde başardıklarını, onlar gibi düşünsek, biz de Marmara bölgesinde yapabilirdik.

Olumsuz insan olayların muhtemel faydalı sonuçları yerine muhtemel zararlı sonuçları üzerinde düşünür. Muhtemel zararlı sonuçlar üzerinde düşündükçe gerçekten de kötü sonuçlar üretilecektir. Kötü sonuçlarla başarılı olamayız. Dahası acılardan kurtulamayız. Yaşadıkları kötü olayların etki-

siyle çaresizleşen bazı arkadaşlarımı dinledim. Sonra onlara hayatlarında hangi iyi olaylar olduğunu, hatta bu kötü olayların hangi iyi yanları bulunduğunu sordum. İnanılmaz bir şey: Hayatlarındaki iyi olayları göremedikleri gibi kötü olayların iyi sonuçları olabileceğini de asla düşünmüyorlar. Onlara muhtemel iyi sonuçları söylediğimde şaşkına dönüyorlar. Şu örneklere bakın:

Yıllar süren hastalıklarım üzerinde şöyle düşünüyordum: "Benim suçum ne? Niçin bu hastalık beni bırakmıyor? Bu hastalık yüzünden ders notlarım düşüyor. Hastalık yüzünden gülemiyorum, sevemiyorum, sevinemiyorum. Hastalık yüzünden her şeyden nefret ediyorum. Hastalık lânet bir musibet. Kurtulamayacağım bundan."

Üniversiteden mezun olduğumda düşüncelerim de değişti.[6] Şöyle düşünmeye başladım: "Hastalık sayesinde yaşamanın güzelliğini, önemini daha iyi kavrıyorum. Ruhumun geliştiğini, olgunlaştığını hissediyorum. İlerde büyük işler yapacağım. Bunun için zorluklara dayanabilecek bir iradeye ihtiyacım var. Kaderim beni bu hastalıkla imtihan ediyor. Ayrıca hastalık sayesinde bu dünyada misafir olduğumu anlıyorum. Böylece sonunda mutlaka huzuruna çıkacağım Yaratıcıma yakınlaşıyorum. Üstelik hastalık, işlenen günahları temizliyor. Hastalık geçmişimdeki hatalarımın temizlenmesi için bana gönderilen güzel bir hediyedir.

Karıncalarını aç bırakmayan şefkatli Yaratıcının, Hz. Eyyûb (as) gibi büyük bir peygamberini on yıldan uzun süre hastalıkla imtihan etmesinin nedeni —hâşâ— intikam veya acımasızlık olamaz. Uçurumun kenarına gelen koyun hafif ikazdan anlamayınca, çoban onu değnekle uçurumdan uzaklaştırır. *Hastalık sayesinde kalp kırmaktan, hak gasp etmekten, isyan etmekten kurtuluyorum.* Demek ki beni koruyan şefkat, uçurumdan uzak durmamı sağlıyor."

---

[6] Bu değişimde özellikle Bediüzzaman'ın Lem'alar isimli eserinde hastalar için yazdığı 25. Lem'a'nın çok büyük etkisi oldu.

Olumsuz düşünceler yüzünden hastalığım bana gerçekte olduğundan on kat şiddetli acı çektiriyordu. Yeni düşünceler sayesinde hastalığımın gerçek acısı ondan bire indi. Dahası hastalığı sevmeye başladım. Doktor bana şöyle demişti: "Sinüzitten tamamen kurtulamazsın. Ona alışacaksın. Onunla yaşamayı öğreneceksin." Doktor söylediğinde değil, olumlu düşündüğümde hastalığı sevdim. Bundan sonra iki ay içinde hastalığım yok oldu. İki ay boyunca portakal ve greyfurt suyu içtim. Bir süre sonra "Hastalığım ne zaman geçti?" diye sordum.

Keçiören ilçesine gitmek üzere, 1989 yılında Ankara'nın Sıhhiye köprüsünün altında otobüs bekliyordum. Bekleyişim 40 dakika sürdü. Sinirlerim gerildi. Kafese kilitlenen esir gibi yerimde dolaşıp durdum. Omuzlarım, boynum, tüm vücudum gerildi. Kulaklarımdan soluyordum. Söylendiğimi gören insanlar belki de aklımı kaçırmak üzere olduğumu düşünüyorlardı. Aniden aklıma bir fikir geldi: "Elbette işim aceleydi. Ben zaten hayatım boyunca koşuşturuyorum. Bir yükten kurtulduğumda diğer yük omuzlarıma çöküyor. İşten kaçmıyorum, elbette çalışmaya devam edeceğim. Şu anda Yaratıcım benim sabrımı ölçüyor. *Çünkü sadece büyük sabrı olanlar büyük işlerin üstesinden gelebilirler.*" dedim. "Ne kadar dayanabileceğimi ölçüyor. Hem de beni eğitiyor. Ağır yüklerin üstesinden gelebilmek için sakinlik içinde sabretmeyi öğrenmemi istiyor."

Nasıl rahatladığımı, dahası nasıl sevindiğimi anlatamam. Zihnim hemen ideallerimle ve onlarla ilgili plânlarla doluverdi. Bir dakika sonra otobüs geldi. Yolculuk boyunca duyduğum sevinci gözlerime bakan herkes hissedebilirdi. Nasıl değişebileceğinizi görebiliyor musunuz?

Büyük Millet Meclisi asansörlerinin birinde, dönemin İzmir Milletvekili, şimdiki İzmir Belediye Başkanı Ahmet Piriştina ile karşılaştığım bir günü hatırlarım. Asansördeki boy aynasına baktığımda uzun bir insanın yanında kısa kaldığımı gördüm. Üzüldüm. Boyumun biraz daha uzun olmasını

diledim. Asansörden indiğimde aniden geri döndüm ve asansördeki aynaya bakarak "Yakaladım seni" dedim. *Farkında olmadan kendimi güçsüzleştiren bir düşünce içine girmiştim.*

Cumhurbaşkanıyla 1985 yılında çalışma odasının girişinde, omuz omuza çektirdiğim bir resmi hatırladım. Ondan kısa değildim. Hem kısa boylu olsam ne çıkar. Kim buna dikkat ediyor? Dikkat edilse bile bu kimi, niçin küçültsün? Bir dizi olumlu düşünce üreterek kendimi çelik gibi güçlü hissettim. İşte böyle tuzağa düşüyoruz. Hiç kimseden çirkin değilsiniz. *Sahip olduğunuz potansiyel yetenek kimseninkinden aşağı değildir.* Siz büyüksünüz. "En güzel surette yaratıldığınızı" söylemiyor mu Yaratıcınız? Güçlüsünüz. Nasıl olur da yalanlar uydurarak kendinizi güçsüzleştirirsiniz?

Edison yaptığı yüzlerce deneyin her biri bittiğinde "Bugün elektrik ışığı üretemeyen yeni bir yol keşfettik" dermiş. *Başarıyla bitmeyen her deney bizi başarıya bir adım daha yaklaştırır. Çünkü hedefe ulaştırmayan deneyler nasıl başarılamayacağını göstererek hatalı alternatifleri azaltırlar.* İhtiyacımız olan yaklaşım budur.

Bilinmeyen bir alfabeyle yazılmış bir kâinata doğarız. Anlamını bilmediğimiz mesajları kavrayamayız önce. Bebek tabancadan korkmayı, lüks otomobilleri sevmeyi bilmez. *Evrenin bize anlattığını değil, bizim evrenden anladığımızı yaşıyoruz.* Herkes evrensel dili kendi tercümesine göre yorumlar. Aslında evren bize çok büyük, çok yüce mesajlar verir.

Kâinatta olumsuz mesaj yoktur. Biz bazılarını olumsuz algılıyoruz. Kâinatın gerçek mesajını algılayanlar keşiflere, başarılara imza atanlardır.

Güçlü insan yumruğunu çok güçlü savurur. Asıl güçlü adam kendisine savrulan yumruğu tersine çevirendir. Aikido sporunu bilirsiniz. Sevgili Mesut Ekinci'nin bu işi nasıl başardığını gördüm. Aikido sporcusuna ne kadar güçlü saldırırsanız, o kadar hızlı mağlûp olursunuz. Çünkü savurduğunuz yum-

ruğu, hayran bırakan bir ustalıkla size çevirir. Hayatın darbelerine de böyle karşı koyacaksınız.

Size yönelen saldırı, çektirilmek istenen acı ne kadar büyükse göstereceğiniz başarı da o kadar yüksek olacaktır. Nasıl yapacağınızı bilirseniz, yediğiniz darbeleri vurduğunuz darbelere dönüştürebilirsiniz.

Olumlu düşünme bir sanattır. Kendimizi savunmak için bu sanata aikido sanatından daha çok ihtiyacımız var. Hastalığın omuzlarına basıp sıçrayın. Yetimliğin omuzlarına binip uçun. *Terk edilmişliği, ihaneti ayaklarınızın altına dayanak yapın.* Başarısızlıklarınız dağ gibi birikmişse müjdeler size. Dağlara çıkmak isteyen siz değil misiniz? Bakın işte hepsi ayaklarınızın altında. Şaka yapmıyorum; yükselenlerin en büyük sırrı budur.

Aşağıdaki örnek olumlu düşünceyle olumsuz düşünce arasındaki farkı gösteriyor. Şimdiye kadar hangi tarafta olduğunuza dikkat edin. Bu farkı kavradıktan sonra tüm olaylara aynı örnekleri uyarlayabiliriz:

Eleştirildiğinizde nasıl tepki gösterirsiniz?

A- Olumlu Düşünerek:

1. İyi yanlarım var ki eleştiriliyorum. Meyvesiz ağaç taşlanmaz. Bir şeyler başarmasam birileri beni fark etmeyecekti. Sevinç duyuyorum.

2. Her insan hata yapabilir. Hatalarımdan kurtulabilmek benim için büyük şereftir. Bu eleştiri sayesinde bilmediğim bir hatamı görebilirim. Eleştiri haksız olsa bile yine de kendimi kontrol etmeme neden oluyor. Eleştiriler yüzünden yanlış yapıp yapmadığımı kontrol ederek yanlışlarımı görüyorum. Dahası doğrularımın doğruluğundan emin oluyorum. Eleştirilmeyi seviyorum.

3. İnsan gurura kapıldığında tüm başarıları yok olur. Yüz üstü devrilir. Eleştiriler gururumu inciterek beni eğitiyor. Böylece gururdan kurtuluyorum. Kazanacağım tevazu sayesinde başarılarım gittikçe artacak. Eleştirilmek güzel.

4. Haksız yere eleştirip gıybet yapan, gıybeti ölçüsünde eleştirdiği insanın günahlarını üstlenir. Haksız eleştirenlerden kader intikamımı kat kat fazla alıyor. Günahımın temizlenmesi beni niçin üzsün? Kaderin adaletine niçin itiraz edeyim?

5. Büyük başarılar büyük zorluklara göğüs germeyi gerektirir. Peygamberler bile ne büyük hakaretlere uğramışlardı. Ne kadar doğru yapsam da birileri mutlaka benim aleyhimde olacak. O yüzden büyük liderler gibi dayanıklı olmalıyım. Eleştiriler dayanma gücümü arttırıyor.

B- Olumsuz Düşünerek:

1. Bu adam bana hakaret etmek istiyor. Beni küçük düşürmeye çalışıyor. Alçak adam. Kötü adam olmasaydı böyle kötü davranmazdı. Onun kötü olduğunu görüyor, nefret ediyorum. Onun gibi insanlarla asla dost olamam.

2. Benim gururum incindi. Kimse beni incitemez. Bana yapılan bu hakaretin altında kalamam. İntikamımı ona hakaret ederek almalıyım. O da kimmiş? Kendisini insan mı sanıyor? Geri zekâlı ne biliyor da konuşuyor? Ben yıllarca okudum. En iyisini biliyorum, bu yüzden en iyisini yaptım. Bana yapılanın altında kalamam. Ona karşılık vermek zorundayım.

3. İnsanlarla konuşmaya gelmiyor. Bütün insanlar kötü. Onlar için bir şeyler yapıyorsunuz ve size hakaret ediyorlar. Kendi dünyama çekilmeliyim. Onları kendi hallerine bırakayım. Ne halleri varsa görsünler. Artık yazmıyorum, konuşmuyorum, üretmiyorum. Tüm çabalarım boşa gidiyor çünkü.

4. Bu kadar eleştirildiğime göre galiba ben yeteneksizin tekiyim. Hâlimden utanç duyuyorum. Yanlış bir şey yapıp bunca hakaretlere uğramaktansa hiçbir şey yapmayayım daha iyi.

Eleştirildiğinizde nasıl düşündüğünüze bakın. Kişiliğinizi çözümleyeceksiniz. Yukarıdaki eleştiri örneğinde takınılabilecek iki tutuma bakarak, olumsuz düşünenlerin hayatlarını nasıl cehenneme çevirdiklerini görebilirsiniz.

Genç öğrenci Muhammed Bozdağ Tandoğan semti sokaklarında kışın şiddetli soğuğunda zavallı bir kedinin ölü bedenini görür. Vicdanı sızlar. Acır. Baca dumanlarının ufku kararttığı kış mevsiminin bir gece yarısında Kubilay Sokağının başında duraklar. Dondurucu soğukta kapalı poşetleri yırtarak yiyecek bir şeyler arayan diğer kedilerin garip hallerini, kimsesizliklerini izler. Ölen kedicik, çöpleri poşetlere doldurarak beton sokaklarda yaşayan kedileri açlığa terk eden insanların acımasızlığından kurtulmuştur. Bu zavallı kedinin bedeni dünyadan ayrılsa da ruhunun büyük bir huzur içinde olduğunu düşünür. Acısı sevince dönüşür. *Acınızı sevince dönüştürerek ondan intikamınızı alın.*

Peygamberimiz (asm) sahabeleriyle yürürken ölü bir köpek cesedi görürler. Sahabeler çevreye yayılan kokunun dehşetinden tiksinti içinde burunlarını tutarken, Peygamber (asm) *"Dişleri güzelmiş."* der. Olumlu düşünmek budur.

Annesini kaybeden çocuk tüm aile fertleriyle birlikte ağlaşır. "Baba, anneme ne oldu?" diye sorar çocuk. "Cennete gitti yavrum. O şimdi orada çok mutlu" der baba. "Onu tekrar görecek miyiz?" diye sorar çocuk. "Evet yavrum. Hepimiz ona yeniden kavuşacağız." cevabını alır babasından. Ruhu rahatlar, rahatlığı gözlerinden okunur büyük kalpli küçük insanın. *Sonunun iyi olacağını bilirsek kötülük bize acı vermez. Çünkü asıl gülen son gülendir.* Ölümle biten bir film, başından beri yaşanan tüm güzellikleri yok eder. Ama sonu kavuşma ve mutluluk olan bir film boyunca yaşa-

dığınız tüm acıların bir anda kalbinizden silindiğini görürsünüz. *Başınıza gelenleri değerlendirirken hayat filminizin sonuna da bakıyor musunuz?*

Kabul etmeliyiz ki toplumsal facialar yaşıyoruz. Evine gece yarıları sarhoş dönüp eşini ve çocuklarını döven şefkatsiz babalar... Kasıtlı olarak trafiği kilitleyen sürücüler, küçük bir kıvılcımla bıçağı alıp kavga çıkaran insancıklar... Yetimlerin malını zimmetine geçiren; yıkan, çalan, çırpan, bıkmadan *öldüren, öldüren, öldüren,* kan kusan, kin kusan insanlar. Bunlar hep bizim çevremizde değil mi? Bunlar sizin de, benim de çevremde. Bunlar başarılı insanların da, başarısız insanların da çevresinde. Ama bunlar sadece çevremizde. *Kötü görüntüleri özel dünyamızın içine doldurmak bizim elimizde, kovmak da.* Bunların tüm gücümüzü katletmelerine ancak biz izin verebiliriz. Allah Cehennemi niçin yaratmış? Öfkemiz, katiller yerine masumların idamını isteyen savcılardan intikamımızı alabilir mi?

Televizyon kanallarındaki cinayet görüntülerini izlemek veya gazetelerin üçüncü sayfalarındaki ihanet haberlerini okumak zorunda değilsiniz. Karıncaların, arıların böyle bir derdi yok. Güneş'in ve Ay'ın görevlerini böyle bir endişenin gölgeleyemeyeceğini biliyorsunuz. Kâinat harika senfonisini icra etmeye devam ederken bize ne oluyor? Sadece Güneş ve Ay değil, hepimiz dünyaya bir görev için geldik. Bir kötülüğü engelleyebiliyor muyuz? Önemli olan budur. *Binlerce kötülüğü izleyerek kırdığımız cesaretimizle hiçbir şey yapamamaktansa, hiçbir kötülüğü izlemeden bir tek olsun kötülüğe —öfkeye, korkuya— engel olmak daha iyidir.*

Kitabınızın mazeretlerle ilgili bölümünü okumayı ihmal etmeyin. Mazeretler olumsuz düşüncelerin temelini oluşturuyorlar. Olumsuz ortamda yaşadıkça olumsuz düşüncelerimiz gelişir, otomatikleşir. *Ortamınızı ve çevrenizi değiştiremiyorsanız düşüncelerinizi değiştirmelisiniz.* Bazıları "Neler çektiğimi bilir misiniz?" derler. Hayır bilmiyoruz. *Acınızı*

sizinle gönülden paylaşmaya hazırız, ama olumsuzluğunuzu paylaşamayız.

Siz Hz. Muhammed (asm) gibi yetim mi büyüdünüz? Siz Mandela gibi 20 yıl hapishanede mi yaşadınız? Siz Ebu Hanife gibi doğrulardan sapmadığınız için işkence altında mı vefat ettiniz? Onlar tarihe büyük harflerle yazıldılar. Sizin de böyle musibetler yaşamadan büyük harflerle yazılmanıza Yaratıcınız izin verdiği ve hatta sizi teşvik ettiği halde size engel olan nedir? *Neresinden yürümeye başlarsanız başlayın, doğru yönde yürürseniz mutlaka dağınızın zirvesine çıkacaksınız.*

İnanılmaz kolaylıklar içinde yaşadıkları halde, bazı insanların şartlarının çok ağır olduğuna nasıl inandıklarını anlamak güçtür. Görme özürlü bir insan görmediği insanların resimlerini gerçeğe çok yakın resmedebiliyor. Ellerini kullanamayan bir insan davul çalmasını, tıraş olmasını başarabiliyor. Göremeyen, duyamayan, konuşamayan Helen Keller büyük bir yazar olabiliyor. Bizim sorunumuz nedir?

Üniversitede okuyan bazı gençlerle tanıştım. Oraya kadar başarılı geldiler. Her şey mükemmeldi. Bu güne kadar yapabildikleri, açıkça çok zeki ve başarılı olduklarını gösteriyor. *Eğer bir yerde takılmışlarsa bunun nedeni dışarıdaki şartların değişmesi değil, kalplerinde ve zihinlerinde yanlış bir şeyler yapıyor olmalarıdır.* Çok güçlü olduğumuzu ve gücün yaratılışımızda Yaratıcımız tarafından ruhumuza kodlandığını bilmeliyiz.

2. Güzel Görün

En güzel söz Kur'an'ın: *"Yer yüzüne bakmazlar mı? Orada her güzel çiftten nice bitkiler yetiştirdik". (26:7) "Gökten indirilen suyla bir ağacını bile bitirmeye gücünüzün yetmediği güzel bahçeler bitirdik." (27:60)* Güzelliklerin çevremizi nasıl bir enginlikte kuşattığının farkında mısınız?

Hiçbir şey yaratılışı, doğası, özü itibariyle çirkin değildir. Kediler, köpekler, kuşlar, böcekler, çiçekler, taşlar, ağaçlar, Güneş, Ay ve yıldızlar... *Her şey ama her şey özleri itibariyle güzeldir.* Hatta Bediüzzaman'ın dediği gibi *"Her şey ya bizzat güzeldir, ya da sonuçları itibariyle güzeldir."* Bu açıdan şeytan bile çirkin değildir. Melekler gibi üstün yaratılan şeytan, kendisine emanet edilen üstünlüğü gurur vesilesi yaptı, Âdem'i (as) küçümsedi, bu yüzden kovuldu. Varlığın en aşağısına indi; eylemleri yüzünden kendisini çirkinleştirdi. Ama şeytanla savaşarak büyük makamlara yükselen milyonlarca insan yaşadı yer yüzünde. Köpeğin varlığı değil, ısırması kötüdür. İnsanın varlığı değil, cinayeti kötüdür. Doğası itibariyle hiçbir şeyi çirkin göremeyiz. Üzümden yapılan şarabın kötü olması üzümü kötülemez. Orman yakmanın kötülüğü, yemek pişirmeye veya insanları üşümekten kurtarmaya yarayan ateşi çirkinleştirmez. *Yaratılmasalardı yaşayamayacağımız bakterilerin vücudumuz için tehlikesi, onları kötü yapmaz.*

Beni çok şaşırtan bir cümleyi Özer Çiller'in kitabında okumuştum: *"Hiç kimse çirkin değildir."* Bu cümleye itiraz ettim. Çünkü çocukluğumdan beri taşıdığım inancı sarsıyordu. Nasıl herkes güzel olabilir? Bütün kadınlar güzel mi? Bütün çocuklar güzel mi? Ben güzel insanlar kadar güzel miyim? "Hayır, itiraz ediyorum!!!" diye bağırdım. Ama kısa süre sonra Özer Çiller'in tam olarak doğruyu söylediğini anladım, kendimden utandım. Konuyu araştırdım, bir ay sonra Yeni Asya Gazetesindeki "Pencere" isimli köşemde yayınlanan "Nasıl Güzel Olunur?" başlıklı yazıyı kaleme aldım.

Her şeyi Yaratan aynı mesajı verirken, biz kim oluyoruz? *"O (Allah) ki yarattığı her şeyi güzel yapmış."* (Kur'an:32:7) Onun en büyük kulu Muhammed (asm) aynı şeyi söylerken: *"Allah'ım! Yaratılışımı güzel yaptığın gibi ahlâkımı da güzelleştir."* Kesin olan şu: *"Güzel gören güzel düşünür. Güzel düşünen hayatından lezzet alır."*

Bir bahar bahçesinde neye dikkat ediyorsunuz? Çevrede dolaşan sinekler var. Belki de sararmış, kokuşmuş yapraklar göreceksiniz. Ama aynı bahçede kırmızı beyaz çiçekler, yemyeşil otlar da bulunur. Hangilerine yoğunlaşıyorsunuz?

Güzelliklerle dolu bir nesneyi çirkin görebilirsiniz. Çirkin bir nesneyi de güzel görebilirsiniz. Nesneler arasında güzel gördüklerinize dikkatinizi yöneltebilirsiniz. *Bir nesnenin güzel yönlerine odaklanarak onu güzel görebilirsiniz.* Çirkin yönlerine odaklandığınızda ise onu çirkin göreceksiniz.

Güzel görmek için elinizde iki yöntem var. *Bir: Nesneler arasında güzel olanları görmek. İki: Bir nesnenin güzel yönlerini görmek.*

Size ilginç bir örnek vereyim. 1998 yılında televizyon kanallarından birinde futbolcu Rıdvan Dilmen'i konu alan bir magazin vardı. Rıdvan'ın —kendisinden özür diliyorum— bir alışkanlığı keşfedilmişti. Yere tükürüyordu. Kameraman ne kadar tükürüş yakalayabildiyse kaydetmiş. Rıdvan ekranda bir dakika içinde onlarca defa tükürdü. Bu, güzel bir manzara mıydı? İzleyicileri tiksindirdiler. Elbette göz önünde rastgele tükürmek sevimli bir hareket değildir. Ama herkes de tükürmez mi? Siz hiç sokakta yürürken, lavaboda yüzünüzü yıkarken tükürmek zorunda kalmadınız mı? Eminim bunu gözlerden saklamak istediniz. Rıdvan'a yapılan haksızlığın onu bir anda nasıl çirkin gösterdiğini anlıyorsunuz. Bu bize de yapılabilirdi. Dahası çoğumuz bunun benzerini başkalarına yapıyoruz.

Bu hatalı bakış yüzünden çok değerli insanlara sevgimizi kaybediyoruz. Öfkelendiğiniz bir an arkadaşınıza kötü davranmış olabilirsiniz. Ama ona onlarca defa iyi davrandınız. Arkadaşınız kötü olan tek hareketinize odaklandığında sizden uzaklaşacaktır. *Dilinizden bir defa çirkin bir söz çıkmış olabilir. Ama yüzlerce defa iyi sözler söylüyorsunuz.* Günde birkaç defa burnunuzu temizlemek durumunda kalabi-

lirsiniz. Ama saatlerce burnunuz temizdir. Nereye odaklanıyorsunuz?

İnsanlar güzel göremeyince hayatın tüm güzelliklerini kaybediyorlar. Evli eşler arasındaki sevgi kısa süre içinde bu yüzden bozuluyor. Evliyseniz eşinizi evlendiğiniz gün gibi sevmeye devam ediyor musunuz? Evlilikten sonra gelen yıllar neyi değiştirdi? Hasta olduğunuzda yardımınıza ilk koşan o değil mi? Derdinizle daha yakından ilgilenen başka kim var?

Bazıları birkaç hataya odaklanıyorlar. Kalplerini kıran birkaç hatayı yüzlerce defa zihinlerinde tekrar ediyorlar. On defa işlenmiş bir hatayı zihinlerine on bin defa yaşatıyorlar. Keşke hatasız insanlar olmayı başarabilseydik. Ama bu mümkün değil. Orhan Gencebay'ın dediği gibi, "Hatasız kul olmaz." Hatalara odaklandığınızda hataların artmasına neden olursunuz. *Güzelliklere odaklanmak sayesinde hayatınızı kuşatan güzelliklerin artmasına neden olursunuz.* Hangisini tercih ediyorsunuz?

Salonunuza bir saksı çiçeği yerleştirdiğinizde ilk günler onu sevdiğinizin bilincindesiniz. Bakmadığınız çiçeği bir süre sonra görmez olursunuz. Oysa aynı çiçek belki de daha güzelleşmiş olarak, bir çocuk gibi, salonunuza renk katmaya devam ediyor. Yaratıcınızın size verdiği bedeni bir çocuk safiyetinde görüp sevebilirsiniz. "Neden şuram eğri" derseniz, bir yerlerinizin eğri olduğuna inanmaya başlarsınız. İşin ilginç yanı, eğer inanırsanız bir yerleriniz gerçekten de eğriliyor. Bazı âşıkların kimlere âşık olduğuna bakın. Her sevgilinin burnu, ameliyatla düzeltilen küçültülmüş burunlardan değildir. *Ebedî güzellik cinsellikte değil, ruhsallıktadır.* Çünkü ölümsüz olan sadece ruhtur. *Sevginizin kaynağı ruh değilse, nefis tatmin veya tahrip olunca sevgi biter.* Sevgi biter, kalbinizi kendi ellerinizle sevgisiz bırakırsınız.

Bir çiçeği taç yapraklarını oluşturan maddeler nedeniyle sevmezsiniz. *Sevgiyi besleyen sevgilinin üzerindeki şekil ve*

renk nakışlarıdır, yani anlamdır. Maddesi itibariyle çocuk, kadın, çiçek aynıdır. Kirli bir çamurun içeriğinden farklı değildir bunlar. Öldüklerinde her şey yapılarındaki çamura döner. Varlığı farklılaştıran Yaratıcının ona yerleştirdiği anlamdır, yani ruhtur. *Anlamını kaybettiğinizde varlığı da kaybedersiniz.* Çok az insanın sahip olduğu bir yetenek bu: Güzellikleri görebiliyor musunuz?

İnsanın duygularını, dolayısıyla davranışlarını yöneten iki kavram vardır: Acı ve zevk. Acı verenlere olumsuz sonuçlarından bakarsak, yaşama sevincimizi, heyecanımızı, cesaretimizi kırarlar. Alt bilincimiz acı verenlerden kaçacak şekilde yaratılmıştır. Zevk verenlere ise neredeyse adanırız. Zevk veren sevgili, zevk veren çiçek, zevk veren yiyecek, zevk veren müzik, zevk veren manzaralar. İnsanlar zevk uğrunda tehlikeli maceralara atılırlar. Ev, evlilik, araba hasretlerinin altında yatan gizli duygu zevktir; itiraf edin.

Size en büyük zevk kaynağının sırrını anlatıyoruz. Bu sır sayesinde tüm hayatınızı cennete çevirebilirsiniz. *Eğer güzel görebilirseniz her şey size zevk verecektir.* Yağmur altında ıslanmaktan, kar yağışını seyretmekten, toprağı çapalamaktan inanılmaz bir zevk alacaksınız. *Yağmur bu zevki kendiliğinden size vermez. Onu siz isteyip alacaksınız.* Böylece manevî gücünüz, direnciniz, coşkunuz artacak.

Bir insan mutlu olduğu sürece çalışma azmine sahip olur. Zekâsı gelişir. Mutlu değilseniz ne okuyabilirsiniz, ne de yazabilirsiniz. Mutsuz insan konuşamaz. *Varlığımızı evrene ilân edebilmemiz kendimizi mutlu hissetmemize bağlıdır.* Bunun da ancak güzel görmekle mümkün olduğunu söylüyoruz. Bu büyük gücü ihmal etmeye devam edecek misiniz? *Hayat geminizin kaptanı sizsiniz. Hazineniz altınlarla dolu. Onları imha ettikten sonra mı kullanmayı düşünüyorsunuz?*

Şu anda okumaya *iki dakika ara* verin. Başınızı kaldırıp oturduğunuz mekânı gözden geçirin. Çevrede yer alan her şe-

yin güzel taraflarını düşünün. Onların hangi yönlerinin güzel olduğunu sorun. Güzellikleri sevdiğinizi hatırlayın, onları sevin. Kendinizi sevin.

Bir annenin bebeğini nasıl sevdiğini bilir misiniz? Aracı olan anne bu kadar seviyorsa, asıl Yaratan kendi sanat eserini ne kadar sever? Yaratıcının en güzel sanatı olarak sevgisiyle kuşattığı insan, nasıl olur da kendisini sevmez? Kendini akrep mi sanıyor? İtiraf etsin büyük günahlarını o zaman. "Allah'ım Sen beni seviyorsun; ama ben, beni sevmiyorum" desin. Şefkatli vicdanınız bu yalanı size söyletmeyecektir. Sevin varlığınızı o zaman. Şiirinizi sevdiğiniz gibi. Hemen şimdi duygularınızın nasıl değiştiğini göreceksiniz. Şimdi... Lütfen!

Önemli olan her mekanda gizlenen güzellikleri sürekli görebilmektir. Mekân bomboşsa, orada en azından siz varsınız.

Başarı gerçek güzelliklerin içinde doğanların değil, çirkinliklerin bile güzel yanlarını keşfedebilecek kadar güzellik kâşifi olanlarındır.

Bakış açısı değişince insanın nasıl değiştiğini biliyorsunuz. Öfkeyle dolarsanız intikam almak istersiniz. Yavrularına acımasızca kurşun sıkan babaları düşünün. Bebeklerini sokaklarda terk eden anneleri düşünün. Vahşetlerini idamla bile temizleyemezsiniz onların.

Ama sevgiyle dolarsanız kahramanlaşırsınız. Yavrusunu yangından kurtarmak için tereddüt etmeden alevlerin içine dalan anne gibi. Çocuğunu ezilmekten kurtarmaya çalışırken arabanın altında kalan baba gibi. Bu tür haberleri her gün televizyon ekranlarında izlemiyor musunuz?

İnsan vahşîleştiğinde, kurtlardan, yılanlardan, akreplerden daha vahşî olur. Ama aynı bir tek insanın şefkati, yer yüzündeki diğer tüm canlıların toplam şefkatinden daha üstün olabiliyor.

Hayatınızı paylaşmak zorunda olduğunuz herkesin ve her şeyin güzel yönlerini keşfedebilmek için çaba harcamalısınız. Burada ürettiğiniz düşünceleri sık sık tekrar etmelisiniz. *Nasıl düşünmeye devam ederseniz öyle düşünmeye alışırsınız.* Alıştığınız düşünce, davranışınızın nedenidir. Nasıl davranmaya devam ederseniz öyle davranmaya alışırsınız. Alıştığınız davranış karakterinizin kaynağıdır.

Karakteriniz kaderinizi belirleyecektir.

Güzelliği Keşfetmek İçin

Kendinizi düşünün: Kendinizi niçin sevmelisiniz? Vücudunuzun hangi yönleri güzel? Çirkin olduğunu sandığınız yönleri nasıl güzelleştirebilirsiniz? Neler biliyorsunuz? Şimdiye kadar öğrendikleriniz sizi nasıl değerli yapıyor? Hangi iyilikleri yaptınız? Hangi yaptıklarınız sizi mutlu ediyor?

Verilmeseydi gözleriniz, duyamasaydınız kulaklarınız ne kadar değerli olacaktı? Anlamak için gözlerinizi kapatın. Görme özürlü insanlarla yüzleştiğimde hallerini anlamak için pek çok defa gözlerimi kapattım; yürümeye çalıştım. Bu yüzden şükredebiliyorum. Bu yüzden onları ellerinde çubuklarla yürürken her görüşümde gözlerim yaşarıyor. Ama inanın çoğunluk onların farkına bile varmıyor.

Kulaklarınızın büyük olması mı, hiç olmaması mı daha kötüdür? Görememek mi, yeşil gözlere sahip olamamak mı daha acı vericidir? Verilen nimeti çirkin görerek Yaratıcıya karşı nankörlük etmenin acısını mutlaka çekeriz. Çektiğimiz acıların, yaşadığımız felâketlerin gerçek nedeni çoğunlukla bu nankörlüğümüzdür zaten. Yalvarırcasına davet ettikten sonra musibetten eseflenmeye ne hakkımız var? Doğru tutum kalbe çocuksu bir coşku kazandırır. Siz mutluluğu aramıyor musunuz?

Eşinizi düşünün: Onun bedensel ve ruhsal varlığında hangi güzellikleri görüyorsunuz? Davranışları arasında hangile-

rini seviyorsunuz? Size hangi faydaları dokunuyor? Hangi ihtiyaçlarınızı karşılıyor? Yaptığı tüm hizmetleri dikkate alın. Zor durumda kaldığınızda sizin için neler yapıyor? Geleceğinizi düşünün. Geleceğinizdeki zorluklarınıza nasıl birlikte göğüs gereceksiniz?[7]

Eşinizi güzel gördükçe gözünüzde güzelleşecektir. Dahası güzel gördüğünüz sadece zihninizde güzelleşmez, gerçekten de güzelleşir. Güzel olduklarını sananlar gerçekten güzel oluyorlar, çirkin olduklarına inananlar gerçekten çirkinleşiyorlar. Bunu biliyor musunuz? Fakir olduğunu düşünen fakirleşiyor, zengin olduğunu düşünen zenginleşiyor. Bu Yaratıcımızın koyduğu bir kanundur.

İşinizi düşünün: Yaptığınız işe mahkûm musunuz? O zaman işinizi sevmek zorundasınız. Yaptıklarınızın hangi güzel sonuçları var? En dolaylı sonuçları bile araştırın. Orada sevdiğiniz insanlar kimler? İşiniz hangi yetenekleri kazanmanıza imkân tanıdı? İşiniz aracılığıyla hangi yeni yetenekleri kazanmanız mümkün?

Dostlarınızı düşünün: Kötülüğü *bilinçli* olarak yaymayı görev edinen zehir gibi arkadaşlarınız varsa onları hemen terk edin. Diğer insanlar üzerinde odaklanın. Hangi güzel yanları var? Size hangi konularda faydalı olabilirler? Daha iyi olmalarını ve iyiliği paylaşmayı nasıl sağlayabilirsiniz?

---

[7] Erkekler çok görseldir. Bazı kadınlar sadece eşleri için yaratılan güzelliklerini acımasızca harcıyorlar. Sadece erkeklere değil, diğer kadınlara da kötülük yapıyorlar. Bir kadına kendisinden daha güzel bir kadının varlığını göstermek, böylece ona çirkin olduğunu hissettirmek, büyük kötülüktür. Güzellik, estetik anlayışlara göre izafîdir. Yaratıcı kaderlerini birleştireceği insanları birbirlerine güzel gösterir. Doğal süreci bozmaya çalışanlar toplumsal cinnetin en büyük nedenlerini oluştururlar. Yanılmayalım: Yabancı bir karşı cinsteki bedensel estetik, şefkatli, fedakâr ve sevgi dolu kendi eşinizdeki ruhsal estetikle kıyas edilemeyecek kadar küçüktür. Hz. Eyyûb (as) on yıldan uzun süren hastalığına yakalandığında eşi Rahmet'ten başka herkes onu terk etmişti. On yılını size feda eden varken, on dakika içinde sizi terk edecek olanları nasıl arzulamaya devam edersiniz?

Varlıklarınızı düşünün: Eviniz, arabanız, ev eşyalarınız var mı? Onlar hangi ihtiyacınızı görüyorlar? Onları hangi güzel yanlarını dikkate alarak sevebilirsiniz?

Eğitiminizi düşünün: Neler öğrendiniz? Ne kadar okudunuz? Öğreniminizde güzel olan yanlar nelerdi? Eğitimi nasıl daha çok sevebilirsiniz?

Yaratıcınızı düşünün: Size hangi güzellikleri verdi? Sizi sevdiğini hangi ikramlarından anlıyorsunuz? Onun güzelliğini yarattığı hangi eserlerinden anlıyorsunuz? Yaratıcınızı sevmeyi başardığınızda kâinatın sevgilisi olmanız kaçınılmazdır. Bir yazarı severseniz, her yazdığını seversiniz. Yaratıcısını seven, her yarattığını sevecektir.

Sonsuz hayat, sonsuz mekânlar, sonsuz zevkler, çaresizlikten kurtuluş sadece Yaratıcınızla kuracağınız dostluğunuza bağlı. İnsanlar faydaları dokunur diye devlet büyükleriyle dostluklar geliştirmeye çalışıyorlar. Oysa gerçek ve en büyük fayda, sadece tüm varlığın sahibi olandan gelebilir. Onun sevgisini ihmal eden ebedî mutluluğa kavuşamaz. Onu sevmeyen her güzel varlığı sevemez. *Güzel varlıklardan sadece birini sevmeyeni hiçbir güzel varlık sevmez.* Gülün güzelliğine ihanet eden, zambağı sevdiğini iddia etmesin boşuna.

3. Teşekkür Edin

Hayatımızın en büyük hatası hırs göstermektir. *Hırs gösteren kaybeder.* Tüm çabaları boşa gider. Tuttuğu altın, toprak olur. Musibetler, yangınlar, kazalar tüm kazandığını alıp götürür. Bunu biliyor muydunuz? Bu gerçeğin sırrını yaşıyor musunuz?

Cennet olması gereken aile ortamının niçin çoğu zaman cehenneme döndüğünü düşündünüz mü? Niçin birilerinin evine giren hırsız her şeyi alıp götürüyor? Niçin birilerinin satın aldığı son model otomobil bir kazaya kurban gidiyor? Tüm

emeklerin heba oluşunun nedeni nedir? Size hayatta hiçbir şeyin tesadüf eseri olmadığını anlatmak istesem bu kitap kadar yazmam gerekirdi. Binlerce tecrübeye dayanarak yer yüzünde zerre kadar tesadüf olmadığını iddia ediyorum. *Verildiğinde teşekkür etmediğiniz nimet tüm yakarışlarınıza rağmen elinizden alınacaktır.*

Mary Foulcault isimli bir bayan yazarın "Telkinle Tedavi" isimli eserini 26.12.1993 tarihinde satın aldım, bir gecede okudum. Mary kitabında önemli bir kanunu şöyle ifade eder: "Hafif bir çabayla ele geçirilecek sonucu, büyük bir çaba mahvedip çıkar."[8] Yazdıklarına bakın: "Hipnotik telkinin dayandığı ilke, duygu ve düşüncelere, umut ve inanca teslimiyettir." Coue'dan alıntı: "İradeyle kuruntu birbiriyle çatışma durumuna girdi mi, kuruntu baskın çıkar her vakit." Bu cümleleri okuduğum bölüme şu notu düştüm: "Anlıyorum. *Teslimiyet içindeki çabanın değil, hırs dolu çabanın tüm felâketlerin nedeni olduğunu söylemeye çalışıyorsunuz.*" Bu kitabı okuduktan hemen sonra Hz. Muhammed'in (asm) mesajıyla karşılaştım: "*Nimetin devamını garanti eden şükürdür.*" Bu hadis kısa süre sonra, gazete köşesinde yayınlanan makalemin başlığı olmuştur.

Yaşadığım felâketlerin nedenini şimdi daha iyi anlıyorum. Niçin hırstan kaçtığımdan beri nimetlerin içinde boğulduğumu da daha iyi anlıyorum. Azimle hırs arasındaki farkı bilirsiniz. *Azimli insan çok çalışır. Hırslı insan da ölümüne çalışır. Farkları şurada: Azimli insan çalışmaya devam ederken, istediğini elde edemediğinde üzülmez.* Çünkü hedefi sonuç değildir; görevini düşünür. Her şeye rağmen kendisine verilene razı olur. Şükreder. Şükretmenin verdiği rahatlıkla çalışmaya devam eder. Onun için önemli olan, çalışmaktır; başaramazsa da çalışmaya devam etmektir. *Başaranlar, başaramadıklarında dahi çalışmaya devam edenlerdir. Ama hırs gösteren, tüm çabalarına rağmen iste-*

---

[8] Mary Foulcault, **Telkinle Tedavi**, s.51

diği sonucu elde edemediğinde öfkelenir, morali bozulur, intikam almak ister. Örneğin, girdiği sınavı kazanamamak tüm ümidini kırar. Bir süre sonra çalışma isteğini kaybeder. Hayatının başarısını da kaybeder.

Fakir bir öğrenciyken, Mehmet Yücetürk bana bir çift ayakkabı hediye etti. Ayakkabıları öylesine sevdim ki bir yıl boyunca eskimelerinden korkarak onları giymedim. İşte hırs. Bir gün çalışmalarına destek olduğum bir vakfın İstanbul gezisine katıldım. Bu mutlu günde o ayakkabıları giymeye karar verdim. Sık sık ayakkabılarıma bakıyordum. İstanbul'daki ilk gün öğle namazı kılmak için bir camiye girdik. Namaz bitti, cemaat çıktı. Ayakkabılarımı koyduğum yere uzandığımda orada yanlarından patlamış, topukları kopmuş bir çift çamurlu kundura gördüm. Tüm aramalarıma rağmen ayakkabılarım yoktu. Camiden bile ayakkabı çalınabilir miydi? Şükürsüzce ve hırsla sevdiğim için elimden alınmıştı.

Güzel bir takım elbise aldım. Onu çok sevdim. Giydim. Aynanın karşısına geçip kendime baktım. Sokağa çıktığım ilk anda elbisenin verdiği gururu yaşıyordum. Aman çamur bulaşmasın, aman ütüsü bozulmasın derken, daha ilk gün Ankara'nın Tandoğan semtinden Beşevler semtine doğru yürürken bir elektrik direğinin gövdesine bağlı olan çöp tenekesine takıldım. Tenekenin keskin uçları güzelim ceketin kolunu yırtmıştı. Hayretler içerisinde donakaldım. Dikkatli olduğum ve elbiseme özen gösterdiğim halde, onu giyip sokağa çıktığım ilk anda başıma geleni görüyor musunuz?

ODTÜ ikinci sınıf öğrencisiydim. Dönem başında en yüksek notları alınca dikkat çekmeye başladım. Benden ders notlarımı isteyenlerin sayısı çoğalmaya başladı. Bu güne kadar şeref öğrencisi olduğuma göre, okul birincisi de olabilirdim. Okul birincisi olmak için çalışırken duyduğum hırs sinirlerimi geriyordu. Öylesine çalışmaya başladım ki hayatımda çalışmanın beni böyle bir kafese kilitlediğine ilk defa şahit oluyordum. Bu arada diğer önemli işlerimi ihmal

ettim. Hafta sonları başta Rıfat Turgut olmak üzere, liseli gençler evimize gelir, onlarla kitap okur, birlikte seminerlere giderdik. Onları terk ettim. Bundan sonra artık notlar listesi her asıldığında, adımı birinci sırada görmeliydim. İktisat ders kitabının İngilizce cümlelerini nasıl satır satır incelediğimi görür gibi hatırlıyorum.

Bu tutum değişikliğinden sonra ilk sınavım iktisat dersindendi. Bu dersin birinci vizesinden 95 puan aldığımda sınıf ortalaması 60 puan civarındaydı. İkinci vizeye kalabalık bir sınıfta girdik. On tane soru sorulmuştu. Sorulara baktığımda sevincimden uçacak gibiydim. Hepsini bildiğimi sandım. Nasıl olur da bu kadar kolay soru sorulurdu? Cevaplara başladığımda beynim durmuştu. Hiçbir şey hatırlayamıyordum. Sersemleştim. Çevreye baktım. Çaresizlik içinde iki soruya cevap vermeye çalıştım. Kızardım, terledim, üzüldüm, panikledim, öfkelendim.

İşte sonuç: *Sınıf ortalamasının 80 olduğu bu sınavdan 15 puan almıştım.* Kaderim beni niçin böyle bir hüsrana uğratmıştı? Hırsın her şeyi nasıl mahvettiğini anlatabiliyor muyum? Şükretmeyenin nasıl hırs gösterdiğini ve elindekileri kaybettiğini görüyor musunuz? Çoğumuz farkında bile değiliz. *Kaderi analiz etmeyi bilmezsek başımıza gelenlerin nedenini anlayamayız.*

Üyesi olduğum vakıflardan radyoya, oradan arkadaşların organize ettiği seminer toplantılarına koşuştururken, otobüsler bana çok zaman kaybettiriyordu. Mutlaka bir arabaya sahip olmalıydım. Bu arzum uykularımı kaçırmaya başladı. Sonunda tüm imkânlarımızı zorlayarak eşimle birlikte Skoda 120 L marka 1980 model bir araba aldık. Bu araba için 100 milyon lira ödemiştik. Arabanın el freni çalışmıyordu. Dahası geri vitesi de bozulmuştu. Sık sık arızalanıyordu.

Ama o arabaya her bindiğimde —ilk kullandığım gün hariç— onu bize ihsan eden Yaratıcıyı hatırladım. Radyoda

konuşmamı bitirdikten sonra gece yarılarında eve dönerken *sevinç şükürlerini tekrar ediyordum:* Gerçekten mutluydum. Bu araba sayesinde istediğim yere hızla gidebiliyordum.

Bana verildiği için şükrettiğim arabayla Ankara trafiğine çıktığım ilk gün başıma geleni biliyor musunuz? *Şükretmediğim o ilk gün.* İktisadî ve Sosyal Araştırmalar Vakfında yaptığımız toplantı bittiğinde, arkadaşlara, "isterlerse kendilerini evlerine götürebileceğimi" söyledim. İtiraf ediyorum: Kalbimde gurur vardı. Artık arabası olan bir adamdım, yani önemli bir adamdım (!). Böylesine küçülebiliyoruz. ***Kimse mal ile yücelmez.***

Benimle gelmediler. İlk günün tedirginliği içinde, Eski Ankara terminalinden Opera köprüsüne yöneldim. Köprü üzerinden Kızılay yönüne dönebilecektim. Gece saat 23.30 civarıydı. Tren garının yakınına geldiğimde önümdeki kavşak ışıklarının yeşil yandığını gördüm. Bana açık olan bomboş yolda gaza bastım. Tam kavşağa girmiştim ki kavşağa soldan sağa oto garajına doğru hızla Doğan marka bir otomobilin girmeye başladığını gördüm. Frene basmam çare etmemiş, çarpışmıştık. Garda gece vardiyasında çalışan bir sarhoş taşıyıcının dikkatsizliğine kurban gitmiştim. Kusurun tamamını ona verdiler. Ama ben asıl kusurun kendimde olduğunu, bu ilk ve tek kaza üzerinde düşündüğüm ertesi gün anladım. Benim şükretmem gerekirdi. *Sahip olduğumu sandığım elimdeki emanetle gururlanamazdım.* Çünkü onu ben yaratmadım, o bana verildi. Hâlâ yaşadıklarınızdan ders almaz mısınız? *Hırs göstererek arzulayan kaybetmeye, şükrederek arzulayan da kazanmaya mahkûmdur.*

Teşekkür insan doğasının bir parçasıdır. Muhtaç birisine yardım ettiğinizde duyduğunuz sevinç ruhunuzda kodlanmış olan programın çalışmasının bir sonucudur. Yardım edildiğinde mutlu olunması gerektiğini bilen alt bilinciniz, samimî teşekkürden de mutlu olunması gerektiğini bilir. Teşekkür ettiğinizde, size iyilik yapan insana sevginizi yansıttığınız için mutlu olursunuz, sonra onu mutlu ettiğiniz için mutluluk

size geri dönerek katlanır. Teşekkür sayesinde sadece başkalarına değil, kendimize de saygıyı öğreniriz. Çünkü hediye vermenin insanları nasıl mutlu ettiğini hediye aldığınızda öğrendiğiniz gibi, başkasına saygı göstererek kendinize de saygı göstermeyi öğrenirsiniz.

Bu sistemin bir de sizinle Yaratıcınız arasında işlediğini düşünün. Cennette imiş gibi yaşamak bu kadar kolaydır.

4. Tevekkül Edin

Kendimizi güçlendirmenin bir diğer yolu tevekkül etmektir. Dilimizde bu kelimeye anlamı eş başka bir tek kelime bulamıyoruz. *Tevekkül etmek sınırsız bir güce dayanmaktır.*

İnsanların çoğu tüm güçlerini üçe bölerler. Güçlerinin bir kısmı geçmişten kaynaklanan acılara, geçmiş ıztıraplara odaklanır. Dikkatinizi geçmişteki olumsuzluklara ne kadar odaklandırırsanız o kadar güç kaybedersiniz.

Düştüğümüz ikinci hata sürekli geleceğe odaklanmaktır. Geçmiş ölmüş, gelecek ise daha doğmamıştır. Sadece şimdiyi yaşarsınız. Her şey "şimdi zaman" diliminde yapılmıştır. Geleceğe odaklandığınızda tahmin ettiğiniz sorunlar sizde endişe duygusunun doğmasına yol açar. Endişe tüm gücünüzü yok eder, cesaretinizi kırar, çalışma azminizi öldürür. Bizim aradığımız güç değil mi? Gücümüz var bizim. *Şimdiki gücümüzü doğmamış geleceğe göndererek niçin kullanılamaz hâle getiriyoruz?* Geleceğe gönderdiğiniz gücü geleceğe gittiğinizde kullanacağınızı sanmayın. *Güç şimdiki zamana kablolarla taşınan elektrik gibidir.* Onu depolayamazsınız. Gönderdiğiniz geleceğin toprağında yağmur suyu gibi yok olur gider.

Karamsarlık geçmişten, endişe gelecekten gelir. Şimdiyi düşünün. Geleceğe ise tevekkülle bakın. Tevekkül sayesinde sadece gücünüzün azalmasına engel olmazsınız, aynı zamanda gelecekten güç alırsınız.

Şu anda sahip olduğumuz güç geçmişten gelen tecrübelerden ve gelecekten gelen ümitlerden oluşmuştur. Şu andan geçmişe ve geleceğe uzanan elektrik kabloları vardır. Elektrik akışının yönünü belirleyen biziz. Geçmişinizdeki olaylardan aldığınız dersleri kullanırsanız, başarılarınızdan dolayı kendinizi tebrik ederseniz, geçmiş size güç verecektir. Geleceğinizden endişe duyarsanız tüm gücünüzü alıp götürür. Ama geleceğe ümit, güven ve tevekkülle baktığınızda oradan size güven ve cesaret gönderecektir.

Tevekkülsüz insan başına gelenlerin tüm sorumluluğunu kendinde gören insandır. "Kul fiilinin yaratıcısıdır." gibi bir Mu'tezile anlayışına sahip olan, "yaptıklarının yaratıcısı olduğunu" sanan insan tevekkül edemez.

Yaşadığımız şu endişelere bakın: Ya üniversite sınavını kazanamazsam! Ya sınıfımı geçemezsem! Ya beni sevmezse! Ya işimden kovulursam! Ya iş bulamazsam! Ya fakir olursam! Ya hasta olursam! Ya ölürsem! *Alacak tedbiriniz varsa ne duruyorsunuz? Yapacak bir şeyiniz yoksa, hangi faydayı umarak endişe ediyorsunuz?*

Eğer kötü olaylar olacaksa, endişe ederek onları yok edemezsiniz. Tam tersine endişe ettiğinizde bunların olmasını on kat hızlandırırsınız. Bununla da kalmaz, bir defa öleceksiniz, bin defa ölmüş gibi acı çekersiniz. Bir defa sınavı kaybedecekseniz, bin defa kaybetmişçesine üzülürsünüz. En gülünç olanı da şudur: Başımıza gelen felâketlerin çoğunun tek nedeni bizim endişelerimizdir. *Düşündüklerinizi kendinize çektiğinizi bilmiyor musunuz?*

Aklına geleni söyleyen bir çocuğun annesinin endişelerinin, annenin başına neler getirdiğini anlatan bir hikâye okudum. Kocaman burnu olan bir komşuları eve misafir geldiğinde, anneyi bir korku salar. Ya çocuk komşusunun burnu için kırıcı bir söz söylerse. Çocuğun uykusu gelinceye kadar anne bu endişeyi taşır. Çocuk ağzını açtığında komşusunun burnu için bir söz söyleyebileceği endişesiyle annenin yüreği ağzına ge-

lir, hemen çocuğun konuşmasını keser. Sonunda uykusu gelir çocuğun. Büyük bir kurtuluş içinde anne çocuğunu odasına götürür, uyutur. Salonda oturan komşusuna geri döner ve ona bir ikramda bulunmak ister. Bu rahatlık içinde, dakikalarca düşündüğünün etkisinde kalan anne *"Burnunuza ne alırdınız?"* der.

Bir gün boşanabileceğinden endişe eden bir kadın sonunda boşandı. Üniversite sınavını kazanamamak endişesiyle uykuları kaçan çok çalışkan arkadaşım Mahir bu sınavı kaybetti. Endişenizi büyüttükçe en kötü şartları kendinize çekersiniz. Yaratıcı hiç kimseye kaldıramayacağı yükün yüklenmeyeceğini söyler. Sırtınızda kaldıramadığınız bir yük varsa onu siz üstlendiniz. Kader yüklemedi. Ben bu hataya düşerek zehir zemberek yıllar geçirdim. Neden endişe ediyorsunuz? Peygamber (asm) der ki: *"Her kim dilencilik yaparsa, Allah ona fakirlikten bir yol açar."* Zihninizi sürüklediğiniz yol, "kaderiniz" yapılıyor.

Tevekkülsüzlüğün ulaşabileceği korkunç boyutları gösterebilecek şu örneğe bakın. Bir dönem Halley kuyruklu yıldızının dünyaya çarpacağı endişesi tüm dünyayı sarmıştı. Cehennemden endişe etmeyen insanların cehenneme göre mum ateşi kadar bile dehşeti olmayan bir alev yığınından nasıl korktuğunu görüyor musunuz? Amerika'da her gün gazete manşetlerinde bu konu yer alıyordu. İnsanların pek çoğu apartmanların bodrumunda yaşamaya başladılar. Korkularından intihar edenler bile oldu. *Korktukları en büyük acı ölümse, niçin kendi elleriyle ölüyorlar?*

Ay yüzeyine çarpan meteorlar derin kraterler oluşturmuştur. Güneş'ten gelen parçacıklar Ay yüzeyini sürekli mikroskobik bombardıman altında tutarlar. Ama dünya bilinçli şekilde korunuyor. Ay'a yönelen milyonlarca saldırının bir kaçı bile dünyaya yapılmamıştır. Milyonlarca yıldır güvenle korunan dünyanın bir tesadüfe kurban gideceğini mi sanıyoruz? *Üzerimizdeki İlâhî koruma kalkarsa zaten hiç-*

bir endişe bizi kurtaramaz. Bir gün dünya yok olacaksa, endişe ederek bunu değiştirebilecek miyiz?

Tevekkül edenle etmeyen arasındaki fark, Risale-i Nur'da geçen şu örneğe benzer: Bir adam güçlü bir kaptanın yönettiği gemiye yükleriyle birlikte biner. Yükünü yere koyar, üzerine oturur, yolculuğuna güven içinde devam eder. Diğer adam yükünün çalınacağından korkar. Kaptanın adaletine, koruyuculuğuna güvenmez. Tedbir almak için yükünü sırtında taşır. Yolculuk uzadıkça sırtındaki yük, gücünü iyice zayıflatır. Tüm gücünü kaybeder. Değil yükünü korumak, kendisini bile ayakta tutamaz. Dahası bu davranışı kaptanın gücünü hiçe saydığı anlamında yorumlanır, cezalandırılır.

Tevekkülünüz varsa, üzerinize düşeni yaparsınız; gücünüzün dışında kalan hakkında kaderin adaletine ve hükmüne güvenirsiniz. Ümitle dolu olursunuz. *İstediğinizi elde etme zamanınız gelmemişse, en azından acı çekmekten kurtulacaksınız.* Kanal D'de yayınlanan Pazar Magazin programında bu satırların kaleme alındığı 24.1.1999 günü şarkıcı Fedon'un "Yüksekte durmuyorum. Acaba kendimi aşağı mı atarım diye" dediğini duydum. Endişe budur.

Köyümün mısır tarlalarında çalışırken bahar mevsiminde bir akrabamla karşılaştım. Mısırların sapları büyümüş, ama haftalardır yağmur yağmadığı için koçanlar yetişmemişti. Sulama çabaları da işe yaramıyordu, çünkü ırmaklardan akan sular da kesilmişti. Komşum göklere, dağlara baktı. Öfkelendi, küfürler savurdu, tarlaya saldırdı. Korku içindeki bakışlarım altında mısırları kesti, kırdı, tarlayı tahrip etti. "Bir şey yetişmeyecekse ne diye uğraşıyorum" dedi. Bir hafta sonra yağmurlar başladı. Ölmek üzere olan mısırlar yeniden dirildi; ama *tahrip edilen tarlada koçan verebilecek sadece birkaç mısır kalmıştı.*

5. Güçlü Kelimeleri Kullanın

Önemli enerji kaynaklarından veya tüketicilerinden biri kullandığımız kelimelerdir. *Hayatımızı kullandığımız kelimeler yönetiyor.* Kelimelerimizi biz yönetmezsek onlar bizi yönetecekler. Üç tür kelime kullanırız:

Nötr Kelimeler:

Bunlar, üzerinde hiçbir yük bulunmayan, hiçbir şeyi itmeyen veya çekmeyen kelimelerdir. Atom içindeki nötron parçacıkları gibi. Duygu yönü sıfır olan kelimelerden söz ediyoruz. Örneğin: Normal, sıradan, şey, iş, önce, sonra, gün, akşam vs. Bu tür kelimelerde hiçbir olumlu veya olumsuz çağrışım yoktur. İyi değildirler, kötü de değildirler.

Zayıflatıcı Kelimeler:

Bu kelimelere dilin doğasında olumsuz anlamlar, olumsuz duygular yüklüdür. Zayıflatıcı kelimelerle çirkinlikleri, kötülükleri tanımlarız. Bu kelimeleri her kullandığınızda enerji yükünüz azalır. Kelimeler tekrar edildikçe olumsuzluk yükü artar, kocaman bir duygu çöplüğü oluşur. Şu kelimelere bakın: *Alçak, şerefsiz, adî, başarısız, çirkin, tiksindirici, pahalı, korkunç, zor, acı, öldürücü, kanlı, katil, tembel, eski, kötü, hain vs.*

Zayıflatıcı kelimeler onları dinleyenlerin zihinlerinde coşkuyu azaltan görüntüler oluştururlar. Bu kelimeleri kullandıkça psikolojik gücümüz azalır. Yüzlerce defa "şerefsiz" diyen insan, şerefsizleri aşağılasa da kendisini bir gün aşağıladığı şerefsizlerin arasında bulma ihtimali yükselir. *Lânet edenler çoğu zaman aslında kendilerine lânet ettiklerinin farkında değildirler.*

Bediüzzaman -günümüz diliyle- "Çirkinlikleri detaylı anlatmak temiz zihinleri bozar"[9] der. Kötü hikâye sadece dinleyenin değil, anlatanın da psikolojisini bozacaktır.

Küfreden çocuklarla arkadaşlık yapan çocuklar zamanla çok çirkin işler yapıyorlar. En ahlâklı yetişen çocuklar, küçüklüklerinde küfretmeyi öğrenemeyen çocuklar arasından çıkıyor. En saygısız çocuklar en çok çirkin kelimeyi en erken öğrenen çocuklar arasından yetişiyor. Eski Japonların ne kadar saygılı ve temiz konuşan insanlar olduğunu bilmelisiniz. Çünkü onların dilinde küfür kelimeleri yoktur. Yapılan bir araştırmaya göre, kullandıkları küfürlerin çirkinliği ve çeşitliliği bakımından içinde yaşadığımız kültür birinci sıradaymış. Niçin çirkin fıkralarla tahrip edilmemize izin veriyoruz?

Biz küfreden bir ecdadın torunları değiliz. Sokaklarımızda bazı insanların dillerine sakız yaptıkları kelimeleri duymak bile ürkütücüdür. Onlar kendilerini ne kadar aşağıladıklarının farkında bile değiller. Size garanti ediyorum. Küfredenler cinayet veya terörden başka bir alanda başarılı olamazlar. Cani çete üyelerine bakın. Onları konuşurken dinleyin.[10] Eşlerine zulmedenlerin konuşurken kullandıkları kelimelere bakın. Bu gerçeği kendi gözlerinizle göreceksiniz.

Zayıflatıcı kelimeler onları kullananları sevimsizleştirirler; onları zamanla nefret edilen varlıklar hâline dönüştürürler.

Güçlendirici Kelimeler:

Olumlu yük taşıyan güçlendirici kelimeleri her kullanışınızda ruhunuzun güçlendiğini görürsünüz. Dinleyen herkes

---

[9] Orijinali: "Batıl şeyleri iyice tasvir safi zihinleri idlaldir."

[10] Yine de dinlemeyin. Vücudunuzun kimyası Korkmaz Yiğit gibi bozulabilir. Şayet dinlemek zorunda kalırsanız yukarıdaki notu hatırlarsınız.

güçlü kelimelerinizin etkisiyle sizde sihirli bir güç olduğunu sanır.

Güçlendirici kelimeleri kullandıkça manevî gücünüzün, özgüveninizin, coşkunuzun arttığını, kendinizi müthiş mutlu hissettiğinizi göreceksiniz. Bu kelimeler, onları her tekrar edişinizde sizi daha güçlü ve etkileyici gösterecek. Dahası mıknatıs gibi bir çekiciliğe hemen şimdi sahip olacaksınız.[11]

Başarı için dayanma gücüne, cesarete ve özgüvene ihtiyacımız var. Küçük bir engel karşısında hemen ümitsizliğe kapılan, kendini çaresiz hisseden bir insanın durumu çok acıdır. Yıkılmış bir hapishanede dehşeti yaşamaya mahkûm olur. Oysa büyük kelimeler hayatımızı aniden değiştirebiliyor. Öyle ki en zayıf olduğunuz anda güçlendirici kelimeleri beş dakika tekrar ederseniz tüm duygularınızı değiştirebilirsiniz. Zihniniz, duruşunuz, yüz hatlarınız değişir.[12]

Büyük ve güçlendirici kelimeler arasından en önemlilerini size aktarmak istiyoruz. Bu kelimeleri ve bunların eş anlamlılarını sık sık kullanın. Kendinizi ve yaptıklarınızı bu kelimelerle tanımlayın. Çılgınca tanımlayın:

Enerji yükü en fazla olan güçlendirici kelimeler:

"Büyük, farklı, şimdi, hızlı, fırsat, harika, bedava, kazançlı, yeni, kolay, heyecan verici, kesin, canlı, güzel, temiz, ilginç, muhteşem".

Diğer güçlendirici kelimelerden bazı örnekler:

Sır, başarı, zafer, yapmak, cesaret, önem, sevgi, saygı, barış, oyun, gülmek, yardım, vermek, yükselmek, eğlenmek, sevinmek, coşmak, kahramanlık, şeref, dürüstlük, tazelik...

---

[11] Bu paragraftaki güçlendirici kelimelerin altı çizilmiştir.

[12] Bu paragraftaki zayıflatıcı kelimelerin altı çizilmiştir.

Bu kelimelerin her birinin eş anlamlısı olan onlarca kelime bulabilirsiniz. Büyük kelimeleri diğerlerinden ayırmalı ve onları her fırsatta yüzlerce kez tekrar etmeliyiz.

Eş anlam açısından size bir örnek vermek istiyorum. *"Büyük"* kelimesinin yaklaşık eş anlamlıları arasında *"Heybetli, kocaman, koskoca, çaplı, cesametli, devasa, muazzam, çarpıcı, azametli, ihtişamlı, muhteşem, şahane, haşmetli, görkemli, göz kamaştırıcı, göz alıcı, yüce..."* gibi kelimeler yer alır.

Bu kelimeleri kullanarak kendinizi tanımladığınızda neler hissetmeye başladığınızı, gücünüzün nasıl devleştiğini göreceksiniz: İsterseniz bunu hemen şimdi yapın ve nasıl kudretli bir padişaha dönüştüğünüzü görün: "Kendimi muhteşem hissediyorum. İnanılmaz harikalıkta işler başardım. Ben son derece güçlüyüm. Son derece başarılıyım. Üniversiteyi bile bitirebildim. Harika konuşabilen bir insanım. Kusursuzca görebiliyorum. Başarmak çok kolay. Ne kadar zevkli işler yapmışım! Şimdi mükemmelleşiyorum. Azamet ve heyecan kuşatıyor beni. Gücün ruhumda dolaştığını görüyorum."

Bu sözleri, bunlara benzer cümleleri kendiniz hakkında yüzlerce kez tekrar edin. Kanatlanıp uçmaya başladığınızı göreceksiniz. "Hayır yalan söylüyorsunuz!" diyecek size çevreniz. Ruhunuzun derinlerine fısıldayan şeytandan aynı olumsuz telkinleri işiteceksiniz. İnsanlar kendi yalanlarının kurbanı oldular. Yıllarca kendimize yalanlar söyledik. Güçsüz olduğumuzu, bahtsız ve başarısız olduğumuzu söyledik. Şimdi söylediğimiz bu yalanların esareti altında inliyoruz. *Ne olurdu birileri çocukken bize bizi uçuracak yalanları nasıl söyleyeceğimizi öğretseydi.*

"Sevinçten coşuyorum, kendimi olağanüstü hissediyorum" derseniz yalan mı söylemiş olursunuz? Eğer bu sözü söylemeye devam ederseniz idam sehpasında bile sevinçten coşarsınız. Eğer "sıkıntıdan içimi kemiriyorum, boğuluyorum" de-

mekte ısrar ederseniz padişah koltuğunda ölüm acısı yaşarsınız. Tekrar ediyorum: Kendi yalanlarımızın kurbanıyız. *İnandığınız tek doğru vardır. O da mutlak olan doğru değil, kendimize ısrarla söylediğimizdir.* Hangi yalanı kendinize ısrarla söylerseniz tüm ruhunuz ona inanacaktır. *Alt bilinciniz neyin doğru, neyin yanlış olduğunu bilmez. Sadece ona en çok söylediğinizi doğru kabul eder. Bizim tek doğrumuz kendimize ısrarla söylemeye devam ettiğimizdir.*

Kendinize kırk gün deli olduğunuzu söylerseniz gerçekten deli olursunuz. Kırk gün akıllı olduğunuzu söylerseniz gerçekten akıllı olursunuz. *Ona ne olmak istediğinizi söyleyin. Beyniniz olmak istediğiniz gibi olmakta zorluk çekmeyecektir.* Her renge girebiliriz, her farklılığı ustalıkla başarabiliriz.

Kullandığımız aktif kelimeler çevremizin kullandığı kelimelerden inanılmaz derecede etkilenir. Çoğumuz yaşadığımız çevrenin kopyacısı oluruz. Trabzon'da "da", Eskişehir'de "gali", Diyarbakır'da "lo" seslerinden kurtulamadığımız gibi, çevremizdeki insanların kullandığı kelimelerden de kurtulamayız. İki kelimeden ibaret olan isminizin anlamının bile karakterinizi değiştirebildiğini bildiğiniz halde kullandığınız kelimeleri ayıklamayı ihmal eder misiniz?

Sanatla ilgilenen insanlarla sanat konusunda, bilimle ilgilenenlerle bilimsel alanda konuşursunuz. Konuştuğunuz alan, üzerinde düşündüğünüz alana dönüşür. Öfkeli insanların yanında öfke kelimelerini duydukça onları kullanır hâle gelirsiniz. Bu kelimeler kendilerine bağlanan anlamları bilincinize çağırır. Bu çağırma işlemi tekrar ettikçe, otomatikleşir ve öfkeyi bizzat yaşayan ve yaşatan insanlar oluruz.

Sözünü ettiğimiz gerçekten emin olmak istiyorsanız farklı kültürlerden insanların konuşmaları ve duyguları arasındaki ilişkileri inceleyebilirsiniz. Ortak dili kullananlar arasındaki duygu ve tutum benzerliğini fark edeceksiniz.

Coşkunuzu geliştirdiğinizde sahip olduğunuz enerjiyi kullanarak nereye gitmek istediğinizi belirlemeniz gerekecektir. Hedefiniz nedir? *Kaderinizi yönlendirmenin yolu hedefinizi belirlemekten geçiyor.* Gelecek bölümde hedef üzerinde çalışmaya hazır mısınız? Kâinat gemisinin kaptanı soruyor: *"Nereye gitmek istiyorsunuz?"*

Özetleyen Sözler

• Damarlarınızdaki kana değil, ruhunuzdaki heyecana güveneceksiniz.

• Maddenin sınırlarında yaşarsanız dünyanız ellerinizin ulaşabileceği yere kadar uzanabilir. Ruhunuzun enginliğinde yaşarsanız hayallerinizin gidebildiği yerlere ulaşabilirsiniz.

• Yaşadıklarımızın üzerimize etkilerini belirleyen ne oldukları değil, onlara ne anlam verdiğimizdir.

• En büyük başarıları ateşleyenler, kendilerinden önce gelen büyük başarısızlıklardır.

• Nasıl yapacağınızı bilirseniz, yediğiniz darbeleri vurduğunuz darbelere dönüştürebilirsiniz.

• Acınızı sizinle gönülden paylaşmaya hazırız, ama olumsuzluğunuzu paylaşamayız.

• "O (Allah) ki yarattığı her şeyi güzel yapmış." Kur'an-ı Kerim

• "Güzel gören güzel düşünür. Güzel düşünen hayatından lezzet alır." Bediüzzaman

• Nasıl düşünmeye devam ederseniz öyle düşünmeye alışırsınız.

• "Nimetin devamını garanti eden şükürdür." Hz. Muhammed (asm)

• Hırs göstererek arzulayan kaybetmeye, şükrederek arzulayan da kazanmaya mahkûmdur.

• İnandığımız tek doğru vardır. O da yalan da olsa, kendimize ısrarla söylediğimizdir.

• Yaşanacak üç gününüz kaldığını düşünün. Hayatın tüm saniyelerini nasıl hasretle yaşadığınızı göreceksiniz.

• Acınızı sevince dönüştürerek ondan intikamınızı alın.

• Güzelliklere odaklanmak sayesinde hayatınızı kuşatan güzelliklerin artmasına neden olursunuz.

• Mutluluk gerçek güzelliklerin içinde doğanların değil, çirkinliklerin bile güzel yanlarını keşfedebilecek kadar güzellik kâşifi olanlarındır.

Beyninize ne yapmak istediğinizi söylemezseniz, nasıl yapabileceğinizi kendiliğinden araştırıp size söyleyemeyecektir.

3. Adım:

HEDEF BELİRLEMEK

Başarı aynı yönde sonuna kadar gitmektir. "Nereye gideceğini bilen kişiye yol vermek için dünya bir yana çekilir." Hangi yönde nereye kadar gidiyoruz? Tam olarak ne istediğinizi bilirseniz, çevrenizdeki güçler size nasıl yardımcı olacaklarını bilirler. Zihninize ne yapmak istediğinizi söylerseniz onu yapmak için çalışır.

"Nereye gideceğini bilmeyen gemiye hiçbir rüzgâr fayda vermez." sözü hedefsizliğin gerçek sonucunu ortaya koyuyor. Ne yapmak istediğinizi bilmiyorsunuz, ama çevrenizde binlerce fırsat rüzgârı uçuşmaya devam ediyor. *Uzun vadeli ve büyük hedefleriniz yoksa fırsatları nasıl kullanacağınızı, yelkenlerinizi ne şekilde ayarlayacağınızı bilemezsiniz.*

Kendilerini başarısızlığa mahkûm edenler hedefi, zihinde dolaşıp duran hayallerle karıştırırlar. İsteklerin, dileklerin hedef olduğunu sanırlar. Sonuçta hedefsizliklerini değil de talihsizliklerini suçlarlar. Onlara, isteseler neler yapabileceklerini söyleseniz, inandıramazsınız. Büyük işler başaran-

ların, bunu sadece hedeflerine borçlu oldukları konusunda ikna olmazlar.

Her başarı, sahibinin bizzat kendisinin ürettiği bir şaheserdir. *Başkasının ürettiği eseri satın alabilirsiniz, ancak kendi başarınızı satın alamazsınız.* Uzun bir yolculuğa çıktığımızda mutlaka dikkate almamız gereken bir gerçek var: *Öncesinde acı tattırmayan sonrasında zevk tattıramaz.* Harcına alın teri damlamayan bir bina gösteremezsiniz. Ağlamamışsanız gülemeyeceksiniz. Uykularınız hiç kaçmamışsa, huzurlu uykulara kavuşamayacaksınız. *Denizlerin derinlerindeki inciye ulaşmak istiyorsanız, derinliklerde dolaşmayı ve ahtapotla yüzleşmeyi göze almalısınız.* Merak etmeyin, başaranlara zarar vermeyen acılar size de zarar vermeyecektir. Hedef belirleyebilmek için uykusuz kalmanız gerekiyorsa bunu göze alın.

Hedef sahibi olduğunuzda tüm duruşunuz ona hizmet edecektir. Geçen tüm saniyelerinizde zihniniz hedef üzerinde düşünecek, konuşmalarınızı, ilginizi ve öğreniminizi hedefiniz belirleyecektir. Böylece dikilen bir ağacın beslenerek büyümesi gibi, hedeflerle dolu bir zihinde yaşatılan arzular içten içe inşa olmaya ve yeşermeye devam edecektir. *Hedefsiz insan kökleri kesilmiş ağaç gibidir; duyguları beslenemediği için yeşermez.* Kökleriniz canlı mı? Her gece uyumadan önce, beslenmek isteyen büyük bir hedef kendisini size hatırlatıyor mu?

Hedef üzerinde çalışırken dikkat etmemiz gereken belli kurallar vardır. Bu kuralları sistemli şekilde uygulayabildiğimiz ölçüde hedefimiz elimize verilecektir.

Hedef Belirlemeye Hazırlanın

İnsanları iki gruba ayırabilirsiniz. Hedefi olanlar ve hedefi olmayanlar. Yani her gün yeni bir şeyler başaranlarla, oldukları yerde sabitlenen veya çoğu zaman inişe geçenler.

Yönetenlerle yönetemeyenler, kazananlarla kazanamayanlar bu iki gruptan birine girerler. *Hedefsiz insan her zaman kaybeden tarafta kalmaya mahkûmdur.*

Son on yıldır neyi başarmak için çalışıyorsanız, gelecek on yılda uğrunda çabalamayı düşündüğünüz ne ise, hedefiniz odur. Uğrunda önemli çabalar harcadığınız neleri buluyorsanız, onların hedefleriniz arasında yer aldığını göreceksiniz.

Şu soruyu sorun: Önümüzdeki 20 yıl içinde neleri gerçekleştirmeyi plânlıyorum? Ölüm gelip kapımı çaldığı zaman neleri tamamlamış olmalıyım? Kaç kitap yazmalı, ne kadar kazanmalı, kaç çocuk yetiştirmeli, nerede oturmalıyım? Ufkumuzu daraltıyoruz. İki ay sonra ne yapacağınız değildir hedef. Bir ömür boyunca neye adanıyorsunuz?

Bu soruları seminerlerimize katılan arkadaşlarımıza sorduğumuzda hemen şöyle derler: "Siz ne kadar yaşayacağınızı biliyor musunuz? Kaderinizi belirleyen siz misiniz?" Ben de şöyle derim: "Ne kadar yaşayacağınızı bilseydiniz bir hedefiniz olacak mıydı? Zaten herkesten uzun yaşayacağınızı sanmıyor musunuz? Kaderinizin iradenize bırakılan kısmını belirlemek için on yıl önce bir hedef oluşturmuş muydunuz? On yıldır, uğrunda doğru kuralları kullanarak çalıştığınız halde, hâlâ başaramadığınız kaç tane hedef gösterebilirsiniz?" Hayır gösteremezsiniz. Çünkü kaderiniz buna izin vermez.

İnsanların kendilerine hiç sormadıkları sorular aslında her an sormaları gereken sorulardır: *Ben bu dünyaya niçin geldim? Burada ne yapacağım, ne yapabilirim, ne yapmak istiyorum?*

On yıl sonra ne olacağınızı bilmiyorsanız, niçin üniversite öğreniminde yıllarınızı harcıyorsunuz? Nasıl bir geleceğe ulaşmak istediğinizi bilmiyorsanız, niçin fabrikalarda, tamirhanelerde ömrünüzü geçiresiniz? Aslında bütün mesele burada. *Ne olacağınızı bilerek çalışırsanız o olacaksınız.*

Eğer hedefiniz varsa inanılmaz tecrübeler yaşamaya hazır olun. Çünkü benim gibi yazar olmaya karar verirseniz yazar olduğunuzu göreceksiniz. Güçlü bir hafıza istiyorsanız Dünya Hafıza Şampiyonu Dominic O'brain gibi güçlü bir hafızaya sahip olabileceğinize şahit olacaksınız. Tüm güçler sizi istediğiniz yere götürmek için seferber olurlar. Çünkü:

1. Hedefiniz varsa beyniniz size yardımcı olur

Hedef beyinde çözüme kavuşturulması gereken bir problem olarak bekler. Beyin onu çözmek ve nasıl gerçekleşebileceğini anlamak için üzerinde odaklanır, dakikalarca düşünür, sonra gidip başka konularla ilgilenir. Yeniden geri döner, aynı konu üzerinde odaklanır. *Beyninizin hedefe ulaşma çabası siz uyurken, uyanıkken, dalgınken, bilinçli iken çözüm buluncaya kadar devam eder. Yeter ki ona hedef gösterin.*

Beyniniz her olaydan bir anlam çıkarır. Her olayın içinde hedefinize katkı sağlayabilecek bir bakış açısı vardır. Beyniniz, ulaşabildiği her mesajı hedefleriniz açısından tarar. Hedefiniz yoksa dışardan aldığınız mesajlar taranmaz. Yani *açılmış yelkeniniz yoksa okyanustan esen rüzgârlar gelip geçerler.* Kanser hastalığından kurtulmak isteyen bir hasta yoldan geçenin aynı hastalıktan söz etmesine dikkat kesilir. Beyin rüyalarınızı bile dikkatle tarar. Elias Howe örneğinde olduğu gibi, belki de yıllardır eksik bekleyen bir buluşu rüyalarınız sayesinde tamamlayabilirsiniz.

Arşimet gibi "buldum" diye bağırabilmek onun gibi yana yakıla arayan zihinlerin başarabileceği bir iştir. *Hayır, aramadığınızı buldurmayacak size kaderiniz.* Aramadığınız altınları bulamayacaksınız. Tanımlamadığınız ve ısrarla dilemediğiniz sevgiliye kavuşturulmayacaksınız. *Beyninize ne yapmak istediğinizi söylemezseniz, nasıl yapabileceğinizi araştırıp size söyleyemeyecektir. Yapmanıza bile izin vermeyecektir.*

2. Hedefiniz varsa kalbiniz size yardımcı olur

İnsan sevmediği konularda çalışamaz. *Sevdiğiniz konu, üzerinde ısrarla düşündüğünüz konudur.* İhanetleri bile yüzlerce defa düşünseniz, onları düşünmeden yaşayamaz hâle gelirsiniz. Başarı yaptığını sevmektir. Eğer hedefiniz yoksa neyi yapmayı seveceksiniz? Sevdikleriniz en çok düşündüğünüz şeyler değil midir? Âşık olduğunuz bir güzeli aylar boyu düşünmeden yaşadığınızda onu unuttuğunuzu, sevginizin kaybolduğunu görebilirsiniz. Doğru atasözü şu olmalıydı: *Zihinden uzak kalan kalpten de uzak kalır.*

Sadece sevdiğinizle evlenmek istersiniz. Sevdiğiniz işi yapmak ve sevdiğiniz eseri üretmek istersiniz. Biliyorum, herkes gibi sizin de hayatınız sevmediğiniz pek çok işin işgali altında eziliyor. Yaptığı işten memnun olmayan sadece hedefi olmayan insandır[13]. Çünkü hedefsiz insanlar işsiz kalmasınlar diye kaderleri boş kalan alanlardan birinde onları meşgul eder.

İnsanın gözlerini hayat coşkusuyla dolduran sır tam buradadır. Ortaokulu bitirdiğimde, mısır tarlalarında isteksizce çalışırdım. Ama "yazar" olmak gibi bir hedefim vardı. Bir an önce işimi bitirmek ve defterimi elime alıp gün boyu hayal ettiğim sahneleri deftere aktarabilmek için kendimle yarışırdım. *Hayatınıza anlam katacak bir hedef bulmak, yaşamak için heyecan ve istek bulmaktır. Hedefiniz küçükse, heyecanınızın sönük olduğunu garanti ederim. Hiçbir hedefsiz kimse, ormanları temizlemeyi kendine hedef edinen karınca kadar mutlu, heyecanlı ve hatta ölümüne çalışamaz.*

---

[13] Bu söz bazılarına çok ağır gelecek. Üzgünüm bu doğru. Adandıkları hedefleri olsaydı, kaderleri onları sevmediklerinin insafına sonsuza dek terk etmezdi.

3. Hedefiniz varsa ruhunuz size yardımcı olur

Zihninizde dolaşıp duran, kalbinizden sevdiğiniz, zihninizde tekrarladığınız hedef ruhsal âlemde bir kimlik oluşturur. Ruhunuz hedefinizle ilgili güçleri sizin tarafınıza doğru çeker. Herhangi bir soruna çözüm aradığınızda çözümlerin çevrenizi kuşatmaya başladığını görürsünüz. Ruh, arzularıyla ilgili olanları bir mıknatıs gibi çeker.

Bu güç, ruhunuzun bizzat kendisinden kaynaklanan bir güç değil. Ruhunuzu yaratan ve onu güçlü kılan şefkatli Yaratıcınızın ruhunuzu güçlendirmesidir bu.

İnsan ruhunda var olan *telepati* (uzaktaki insanlarla ruhları aracılığıyla haberleşme), *hiss-i kabl-el vuku* (önsezi), precognition (meydana gelmeden önce hissetme), durugörü-clairvoyance, (zihinden geçenleri veya eşyaların yaşadıkları bilinmeyen süreçleri hissetme) *psikokinezi*, (nazar örneğinde olduğu gibi ruhun gücüyle maddî eşyaları etkileme) gibi özellikler bütün ruhlarda vardır. Parapsikolojinin bulguları bütün insanlar için geçerlidir. *Hedefi olan insanların ruhları, bu ruhsal tecrübeleri daha güçlü ve etkileyici şekilde kullanmaktadırlar.* Akılları gözlere indiren pozitif bilime kayıtsız şartsız kandığım yıllar boyunca, bu gücü geliştirmeye teşebbüs etmemiştim.

Bir adamın ismini andığınızda onun çıkagelmesinin tesadüf olduğunu mu sanırsınız? Günlerdir sorduğunuz bir sorunun ummadığınız bir zamanda birileri tarafından cevaplanmasının bir açıklaması yok mu? Nazarı kuvvetli birileri size "Elbiseniz ne güzel" dediğinde ayağınızın sürçmesinin ve düşmenizin nedeni üzerinde düşünmediniz mi?

Ruhunuzun gücünü kullanın. O orada, içinizde. Yaratıcınız onu size tahsis etmiş. Parmaklarınızın gücünü kullanmayı öğrenmek yıllarınızı almıştı. Ruhunuzun gücüne bir günde hakim olacağınızı beklememelisiniz.

4. Hedefiniz varsa diğer ruhlar size yardımcı olur

Hedefler zihinde dolaşan düşüncelerdir, ama aynı zamanda ruhsal âlemde mesaj dalgaları hâlinde uzaya yayılırlar. Onlar maddî varlıklar değildirler, rüyanızda gördüklerinize benzer manevî mesajlardır onlar. *Arzularınız bir kere ruhunuzdan çıktılar mı diğer ruhlara sirayet ederler.*[14]

Dinî yorumlardan anladığımıza göre melekler düşündüklerimizi koku şeklinde algılarlar. Kötü düşünceler onları rahatsız edecek kokular şeklinde uzaya yayılır.[15]

Ruh diğer ruhlarla, hatta meleklerle haberleşir. Rüyalarımızda gördüklerimiz çoğu zaman gizli âlemden aldığımız kader mesajlarıdır. Yapacaklarınıza ilişkin mesajları öteden alabilirsiniz. Arılar bile Yaratıcının gönderdiği ilhamı almak için meleklerle haberleşirler. Siz de bu gerçeği, nereden doğduğu belirsiz "içgüdü" kavramıyla mı açıklıyordunuz?

Şu örneklere bakın: Üniversiteyi kazanmayı çok istediğimde rüyamda defalarca kazandığımı gördüm ve gerçekten de kazandım. Yurt dışına çıkmayı çok arzuladığımda rüya âleminde değişik ülkelerde gezdim. Çok geçmeden bu rüyalar gerçek oldu. Bir yazılı sınav kazanmıştım ve ardından yapılan mülâkat sonuçlarının ilân edilmesini bekliyordum. Hedefim öylesine ruhumu kemirmeye başladı ki, sonunda bir gün Meclise gittim rüyamda, milletvekilleriyle ve dönemin başbakanıyla görüştüm. İki gün sonra daha önce tanışmadığım Alper Özcan misafirimiz oldu. Meclise uğrayacaktı.

---

[14] Kaderimizin belirlenmesinde tutumlarımızdan etkilenen ruhsallığın rolü tahmin etmediğimiz kadar büyüktür. Bu konuya ilişkin yeni bir kitapla yakında huzurlarınıza çıkacağız.

[15] Düşüncenin ruhsal uzaydaki yansımaları konusunda ufuk kazanmak istiyorsanız Dr. Annie Basent'ın **"Düşünce Şekilleri"** isimli kitabını, yine parapsikolojinin temel kavramları açısından Paul Krafchik'in **"Parapsikoloji Dersleri"** isimli kitabını okuyabilirsiniz.

Onun sayesinde Meclise gerçekten gittim, pek çok milletvekiliyle ve hatta Meclis Başkanı Hüsamettin Cindoruk'la aynı gün, makamına oturduğu ilk gün tanışabildim. Bu sır herkesin ruhunda gizlidir. *Bedeninizi güçlü bir kalp yönetiyorsa, fırtınaların içerisinden, kurşun yağmurları arasından geçirilip hedefe ulaştırılırsınız. Kalbinizi yalnızca büyük hedeflerle güçlendirebilirsiniz.*

Bir dönem telepatik yeteneğimi geliştirmek için özel egzersizler yaptığımda, daha sık yaşadığım bir tecrübemden söz edeyim: Çok yakın arkadaşlarımı düşündüğümde beni arıyorlar. Aramasalar bile düşündüklerini öğreniyorum. Çünkü *ruhtan ruha uzanan bir yol vardır.* Birbirleriyle iyi tanışan ruhlar birbirleriyle uzaktan da olsa haberleşirler. *Bir çocuk acı çekse onunla ilgisini kesmeyen annesi dünyanın öbür ucunda da olsa onu hisseder.* Nice şehit anaları ve eşleri ciğerparelerinin başına geleni daha kimseler duymadan öğrenmişlerdir.

Bir arkadaşım, onu düşündüğüm günün ertesinde, Türkmenistan'dan, bir başkası İstanbul'dan beni aramıştır. Hatta, benden istediği bir işi yapmakta geciktiğim bir arkadaşımı hatırlamaktan, düşünmekten çekindiğim günler yaşadım. O kadar sık başıma geliyordu ki, onu düşündüğümde beni hatırlıyor ve işini yapıp yapmadığımı soruyordu.[16] Tesadüfe inananlar, kâinat haritasını bildiklerini iddia edemezler. Bu kitabı tesadüfen okumuyorsunuz. Çizdiğiniz yolda ilerlemeye çalışırken bu kitapla karşılaştınız. İstanbul'a gitmek istemeyen Fatih Köprüsünün üzerinden geçebilir mi?

Jordan'ın, *"Nereye gideceğini bilen kişiye yol vermek için dünya bir yana çekilir"* sözü beni çok etkilemiştir. Nasıl ki maddî âlemde, yetimleri koruyan bir vakfa destek olmak istersiniz, hürriyetleri savunan bir lideri desteklersiniz,

---

[16] Tüm dünyaları maddeden ibaret olanlar beni anlayamayacaklar. Burada anlatılanlar bilimsel bulgulardan çok tecrübelere dayanır. Ben bu tecrübeleri ikna olacak kadar yaşadığımı iddia ediyorum.

aynı durum ruhsal âlemde de gerçekleşir. Her ruh benzeri eğilimler taşıyan diğer ruhlar tarafından manevî olarak desteklenir. İlim öğrenmek isterseniz, âlim insanların ruhlarının desteğini alırsınız. Mutlu olmak isterseniz mutlu insanların ruhları size yardım ederler. Yani hangi arzulara sahipseniz uzayda dolaşan benzer arzularla ruhunuz iletişim kurar. Bu iletişim kendi ruhunuzun enerji yükünü gittikçe güçlendirir. Sonra inanılmaz değişiklikler yaşamaya başlarsınız. Merak etmeyin, heyecan verici sırlarla dolu bu konuyu bir başka kitapta aktaracağım inşaallah.

Ruhsal yetenekler var zaten içinizde. Onları siz tam olarak çözümleyemeseniz de, sizin için çalışmaya devam ederler. Bir hedefiniz varsa sadece size burada anlatacağım şekilde onun üzerinde çalışın. Neler olacağını göreceksiniz. Burada sizi olağanüstü tecrübe örnekleriyle fazla meşgul etmek istemiyorum. Sadece yapın; hayallerinize nasıl adım adım yaklaştığınızı göreceksiniz.

Hedef Büyütmeye Hazırlanın

Hedefiniz ne kadar büyükse o kadar istekli çalışırsınız. *Ne kadar çok çalışacağınızı ne kadar güçlü ve sağlıklı olduğunuz belirlemez; ne kadar istekli olduğunuz belirler.* İsteği arttıran ise hedefin büyüklüğüdür. Her yaptığınız işin tek nedeni vardır: Hedef.

İnsan çabalarının meyvesini şimdi yemek ister. Oysa hedef, meyvesini yıllar sonra verebilecek olan ağaçtır. Meyve çok değerli değilse onu elde etmek için çalışmaya devam edemezsiniz.

Üniversiteyi kazanmak hedefinizse onun için çalışırsınız. İki yıllık bir okul kazanmak istiyorsanız kendinizde çalışmak için büyük bir azim bulamazsınız. XYZ Şirketi herkesin başvurabileceği bir iş için yazılı sınav açtı. Bu sınavı kazananlar aylık 10 milyar lira maaşla işe alınacaklar. Bu sı-

navı kazanmak için tüm eğlenceleri terk eder, odanıza kapanır, sınavı kazanmanın heyecanını her saniye duyardınız. Eğer bu iş için teklif edilen ücret 50 milyon lira olsaydı hangi zahmete katlanacağınızı sanıyorsunuz? 50 milyonluk sınavı kazanmak için çalışmak size coşku ve heyecan verir mi? Uykularınızı kaçırır mı?

Başkasının öğütleri bizim için kendiliğinden hedef olmaz. En fazla bir kabuk, bir kafes olur. Anne babanın teşvikleri, dostların önerileri bir kulağımızdan girip diğerinden çıkar. *Bize hakim olan, sadece kendimizin sahip çıktığı, bizim karar verdiğimiz hedeflerdir.* Başkaları kararlarımızı etkileyebilirler, ama onları sadece biz belirleyebiliriz. Ancak dışarıdan gelen öğütleri kendi dilimize tercüme eder, kendimize söylersek durum değişir. Bu sayfalar size heyecan veriyor. Ama bu satırların çoğu kütüphanenizin bir köşesinde kaybolup gidecek. Bu kitap gibi konuşmaya başlamazsanız, yarın aynı heyecanı duyacak mısınız?

İnsanların çoğu ya hedefsizdir ya da hedefleri çok küçüktür. Üniversite sınavını kazanmak isteyen bunu niçin istediğini tam olarak bilmiyor. Derslere çalışırken tek hedef sınavı geçmek. Niçin sınavı geçeceksiniz? *Yaptığınız işin ardındaki büyük hedefi görmezseniz heyecan duyarak ve yorulmadan çalışamazsınız.*

Hedefinizi büyütmeli ve tüm hedeflerinizi en büyük hedefinizin altında uygun yerlere yerleştirmelisiniz. Yönetici olmak istiyorsanız vali olmayı isteyin. Sanatçı olmak istiyorsanız, barlarda çalışmayı değil; Manço gibi bütün bir milletin gönlünde yer etmeyi hayal edin. Siyasete atılmak istiyorsanız bir partinin il başkanı olmayı değil, o partinin en üst yöneticilerinden biri olmayı hedefleyin. *Elbette herkes en üstte olmayacak. Ama kim daha büyük istiyorsa o daha yüksekte olacaktır. Ne kadar yüksek isterseniz, yükseğe o kadar yakın olacaksınız.* Eğer başka bir rakibiniz aynı makamı istiyorsa, kader önce kimin daha *yoğun duy-*

gülü istediğine, sonra da kimin *daha uzun süre* istediğine bakar.

Büyük Hedefin Sonuçları:

— Çalışma azminiz artar:

Çünkü *insan kazancı daha yüksek olan iş için daha istekli çalışır.* İstek, yorgunluğu örten en büyük güçtür. İsteğiniz yoksa oturduğunuz yerde bile yorulursunuz. Çalışma azminiz arttığında inanılmaz eserleri üretirsiniz. Bir yılda yazamadığınız kitap bir ayda yazılıverir.

Haftanın yedi günü çalışırım. Cumartesi Pazar günleri akşama kadar ayakta durarak seminerler veririm. Yıllar önce bu yük bana dayanılmaz geldi. Ruhumun bunaldığını gördüm. Bakış açımı değiştirdim. Bu seminerleri büyük bir hedef için veriyordum: Dünyanın en güzel dostlarını kazanmak. Türkiye'nin gurur duyacağı büyük insanlara daha büyük olabilmeleri için yeni bir şeyler kazandırmak. Onların mutluluğunu onlarla paylaşmak, hayatın güzelliklerini onlarla yaşamak. Dahası bu seminerler sayesinde öğrenmek, hayatın, duyguların ve simaların farklılığını keşfetmek. Böyle düşündüğümde tüm yorgunluklarım yok oluverdi. Çalışmalarımın ilerde karşıma çıkaracağı büyük sonuçlarına bakınca, saatler boyunca çalışmak beni yormuyor. Eğer bir işi yapacaksanız, neden onu en büyük idealler uğruna yapmayasınız?

Hedefinizi büyütebileceğiniz kadar büyütün. Siz elbette başbakan olabilecek kadar büyüksünüz. "Bu millet fazla lider yetiştirmiyor" gibi sözlere kulak vermeyin. *Siz kendinizin liderisiniz zaten.* Başkalarını çok büyük göstererek sizi küçültmeye çalışırlar. Bazı durumlarda bir lise öğrencisi bile büyük sanılan bir parti liderinden daha akıllı hizmetlerde bulunabilir.

— **Eserinizin kalitesi artar:**

Son tahlilde önemli olan eser üretmektir. Önemli olan kazanmak ve kazandırmaktır. Herkes rızk için çalışmıyor mu? Sanatçı beste yaparken sanatının güzelliğinin takdir edilmesini beklediği kadar, satılmasını da bekler. Âlim kitap yazarken saygı ve değer görmeyi beklerken kitabının elden ele dolaşmasını da *yana yakıla* arzular.

Yazdığınızda kitabınızın Arnold Beneth'inkiler gibi yüz binler satmasını öneriyorum. Hikâyenizin Richard Bach'ın "Martı"sı gibi dilden dile dolaşmasını tavsiye ediyorum. Bir kitap bin baskı yapar ve ortalıktan kaybolur. Ama Orhan Pamuk kitabını yazdığında, daha ilk baskısıyla 50 bin nüsha ile ortaya çıkar.

Elbette Barış Manço her zaman ömrümüz boyunca unutmayacağımız "Dağlar Dağlar"daki duyguları bize yaşatan besteler yapamamıştır. Öyle bir duygu yakalamıştı ki şiirinde: "Ellerimle büyüttüğüm, solar iken dirilttiğim, çiçeğimi kopardın sen, ellere verdin" derken. Dinlerken hücreleri titriyor insanın; hasretleriniz volkan gibi diriliveriyor. *Çok çalıştığınızda, bir gün gelir, artık her eserinizi Mimar Sinan'ınkiler kadar büyük verirsiniz.*

Hedef büyük olduğunda aynı zahmetle daha büyük eserler üretirsiniz. Ticaret yapıyorsanız daha çok kazandıran ürünleri satmayı tercih edin. Sonuçta simit satmak için de, araba satmak için de aynı emeği harcayacaksınız. Kamu personeli olmak istiyorsanız memur olmak için harcayacağınız emek, uzman olmak için harcayacağınız emekten çok farklı değildir. Sadece aynı sürede farklı kitaplara çalışacaksınız. Üniversite sınavını hedefliyorsanız bilgisayar mühendisliğini kazananlarla, elektrik teknisyenliğini kazananlar arasında harcadıkları emek açısından çok az bir fark vardır. *Hedefiniz büyüdüğünde yaklaşık aynı zorlukta, ama farklı alanlarda gerçekleşen çabalarınızla daha büyük sonuçlar elde edeceğinizi göreceksiniz.* Bakır madeni çıkar-

mak altın madeni çıkarmak gibidir. Bazen altın madeni için harcayacağınız emek ve yapacağınız yatırım daha azdır. Ama hangisi daha çok kazandırır? Kullanmak için satın aldığınız kalemi, Cumhurbaşkanına hediye etmek için satın alsaydınız, hangisi daha heyecan verici olurdu? Sonuçta yaptığınız şey aynı, fakat gerekçeniz farklıdır. *Büyük heyecanlar duymak istiyorsanız, işlerinizi niçin basit gerekçelere dayandırıyorsunuz?* Sınavdan yüksek not almak için çalışmak yerine, BMW otomobillerinin Türkiye distribütörü olmak için aynı derse çalışsanız ne kaybedersiniz? Başarı, inanın, basit bir tercih meselesidir.

— Daha yükseğe tırmanırsınız:

Ne kadar yetenekli olursanız olun, istemediğiniz kadar yükseğe çıkamazsınız. Hedefinizin bittiği yerde yükselişiniz de duracaktır. İnsanların çoğu bir başarı düzeyine gelirler ve orada kalırlar. Çünkü daha büyük hedefleri yoktur.

Size isimlerini vermeyeceğim iki memurun hikâyesini anlatayım. İkisi de ilkokul mezunu olarak ayrı iki kurumda hizmetli personel olarak işe girdiler. Biri 20 yıl içinde kurumunda şef olmayı başardı, muhtemelen bu görevde iken emekli olacak. Diğeri görevi sırasında gece okullarına gitti, dışarıdan bitirme sınavlarına katıldı. Ortaokulu, liseyi ve üniversiteyi dışardan bitirdi. Yeni sınavlara girdi, kadrosu ve ünvanı değiştirildi; çalıştığı kurumun genel müdürü oldu. *Birisi olduğu yerde saymaya devam ederken, diğeri niçin yükselmeye devam ediyordu?* Bırakın şartlara sığınmayı; lütfen bırakın. Ben varlıklarımı yokluklarıma borçluyum. Suyunuz kesilmeseydi bağlamak için çalışır mıydınız? Eviniz yıkılmasaydı, yeni bir ev inşa etmek uğrunda rahatınızı bozar mıydınız?

İnsanlar bir işe girmek için amansız çalışıyorlar. Sonunda bir işe girmeyi başarıyorlar. *Sonra da maaş almanın verdiği rahatlığın içine dalıp daha yükseklere çıkma ideallerini*

yitiriyorlar. Bu yüzden çabalamaya devam etmiyorlar. Kaderleri de onları başka yerlere taşımıyor.

Hedefiniz küçük olduğunda çabalarınız da küçük olacaktır. Nihayet hedef gerçekleşir ve tüm çalışmayı bırakırsınız. Eğer kendinize yeni bir hedef bulursanız şanslısınız. Çoğumuz bunu yapamayız.

İncelik şurada: Evinizde su baskını olsa, tüm eşyalarınızı temizlemek için seferber olursunuz. Tatlı ve heyecanlı bir çaba içerisine girersiniz. Ama böyle bir olağanüstü durum yoksa oturup sohbet etmeyi veya televizyon seyretmeyi tercih edersiniz. Oysa büyük bir hedefiniz varsa, tıpkı evinize su baskını olmuş gibi yerinizden fırlar, ne yapılması gerektiğini araştırır ve yapmak için çırpınırsınız.

Zirvesine çıkmak istediğiniz tepenin ne kadar yüksek olduğunu önceden görmelisiniz. Çünkü en tepeden daha yükseği yoktur. Oradan daha yukarı çıkmak istediğinizde aşağıya inip bir başka yüksek dağa tırmanmak zorunda kalırsınız. Çoğu insan belli bir hedefte ilerleyememenin acısını gerilerde kalarak çekmiştir.

Hedef Nasıl Belirlenir?

Hayal gücü ve arzu bir araya geldiğinde hedefler ortaya çıkmaya başlar. Hayal gücünüz üzerinde çalıştıkça neler istediğinizi görmeye başlayacaksınız. İsteklerinizin gelip geçerken ruhunuzu delik deşik etmelerine izin vermeyin. Onları yakalamak ve kendi kaderiniz için kullanmak sizin elinizdedir. İşte size önerdiğimiz güçlü sonuçlar üreten adımlar:

1. Bir hedef defteri oluşturun

Yazmadığınız arzu, hedefiniz olmayacaktır. *Yazdıktan sonra kaybettiğiniz, arzuladıktan sonra vazgeçtiğinizdir.*

Yazdıklarınızı ömür boyu koruyacaksınız. Bu defteri tüm sermayenizin kayıtlı olduğu hesap defteri gibi düşünebilirsiniz. Aşağıdaki çalışmaları bu defter üzerinde yazarak yapacaksınız.

2. Temel hedef alanlarınızı belirleyin

Hangi alanlarda büyük olmak istiyorsunuz? Bu alanlar, *özel yetenekleriniz, malî durumunuz, eserleriniz, üstleneceğiniz* yönetim görevleri gibi alanlar olacaktır. Bu alanların ve varsa bunlara ekleyeceğiniz alanların üzerinde düşünmeye başlıyorsunuz.

— Özel yetenekleriniz sahip olacağınız zihin ve sanat yeteneklerinizdir.

— Malî durumunuz ne kadar zenginlik biriktirdiğinizi gösterir.

— Eserleriniz sizin adınızla anılacak, sizin imzanızı taşıyacak olan, sizin ürettiğiniz varlıklardır.

— Görevleriniz hayatınız boyunca hangi yönetim görevlerinden geçeceğinizi gösterir.

3. Her alanda isteklerinizi belirleyin

Hangi özel yetenekleri elde etmek istiyorsunuz? Hangi eserleri üretmeyi, hangi zenginliğe kavuşmayı, hangi görevlere gelmeyi arzuluyorsunuz?

Bu sorulara cevap ararken hayalinizi zorlayın. Hayal edebileceğiniz her şeyi yazın. Bu aşamada hiçbir sınır kabul etmeyin. Eğer kalbiniz size cumhurbaşkanı olmanızı söylüyorsa onu bile yazın. Ne olmayı, ne üretmeyi, neyi sevmeyi istiyorsanız hepsini mutlaka yazın. Aşağıdaki örnekleri ufuk kazandırması açısından dikkate alabilirsiniz:

Özel yeteneklerim:

Yüz bin kişinin ismini tutabilecek güçlü hafızaya sahip olmak, olaylara çeşitli açılardan bakabilmemi sağlayacak hayal gücümü geliştirmek, karmaşık matematiksel hesaplamaları zihinden yapmamı sağlayacak matematik zekâmı geliştirmek, dinç ve heyecanlı hissetmemi sağlayacak şekilde sağlıklı olmak, dinleyenleri etkileyecek şekilde güzel konuşabilmek, hızlı ve etkili öğrenme yeteneğine sahip olmak, etkili yazma yeteneğine sahip olmak, araba kullanabilmek, bir müzik aleti kullanabilmek, bilgisayarı etkin şekilde kullanabilmek.

Eserlerim:

Şiir, roman, hikâye kitapları yazmak, bilimsel kitaplar yazmak. Gazete köşesinde, dergi sayfalarında yazmak, yüzden fazla kitap yayınlamak, inşaat yapmak, vakıf kurmak, parti kurmak, büro açmak, okul açmak.

Görevlerim:

Müdür, genel müdür, milletvekili, bakan, cumhurbaşkanı olmak; öğretim görevlisi, profesör, rektör olmak.

Malî Durumum:

Kendim ve ailem için iki araba, en az iki ev sahibi olmak. Mağaza sahibi olmak, aylık gelirimi 10 milyar liranın üzerine çıkarmak.

Yukarıda verdiklerimiz sadece birer örnektir. Bu örnekleri değiştirebilir veya bunlara benzer hayalinizden geçirebileceğiniz yüzlerce hedefi tespit edebilirsiniz. Defterinizin başlangıç bölümüne yüzlerce hedef yazmanız gerekiyor.

4. İsteklerinizi ayıklayın

Yukarıdaki hedeflerin hepsini aynı anda isteyemeyeceğinizi biliyorsunuz. Hepsinin birbiriyle uyumlu olmadığını da görüyorsunuz. İsteklerinizi ayıklarken iki hususa dikkat edeceksiniz: *Tam olarak istiyor musunuz? Diğer istediklerinizle uyumlu mudurlar?*

Tam olarak istemek... İstediğiniz bir hedeften bir gün vazgeçecekseniz tam olarak istiyor olamazsınız. Bir gün vazgeçeceğiniz hedef için boşuna emek ve zaman harcamamalısınız.

Hedefleriniz uyumlu mu? Kitap yazmak "eser" hedefleriniz arasında yer alıyor olsun. Roman yazmayı tercih ediyorsanız, aynı anda bilimsel kitaplar yazmayı tercih edemezsiniz. Çünkü bu alanlar birbiriyle çatışır. Okul açmayı, eğitimle ilgili eserler vermeyi düşünüyorsanız, bu çabanız inşaatla ilgili eserler üretme çabanızla çatışır. *Uyumlu hedefler biri diğerini takip eden, her biriyle aynı yolun üzerinde yüzleşeceğiniz hedeflerdir.*

Görev olarak aylık gelirinizin 10 milyar olmasını istiyorsanız bu, kamu sektöründe müdür olmak isteğinizle çatışır. Ancak özel sektörde müdür olarak bu parayı kazanabilirsiniz.

Konuya uyum açısından bakarsak: Milletvekili olmak, bakan olmak ve cumhurbaşkanı olmak birbirlerine paralel olan hedeflerdir. Birinden sonra diğerine geçebilirsiniz.

5. İsteklerinizi sıralayın

Hedefleriniz büyüklüklerine göre sıralanmalıdır. Önce hangisi, sonra hangisi? Önce bakan, sonra da milletvekili olmazsınız. Önce ayda 10 milyar kazanıp, sonra da bir kamu kurumunda müdür olmazsınız. Önce cumhurbaşkanı, sonra da futbolcu olmazsınız.

İnsan belli aşamalardan geçerek yetişir. Toprağı önce kazarsınız, sonra tohumları ekersiniz. Yabancı otları ayıklarsınız, sularsınız, ilâçlarsınız ve hasat mevsimi gelir. Hayattaki tüm üst düzey başarılar altlarında yığınlarca alt düzey başarılar taşır. Başarı bu yüzden aşamalardan oluşur.

Hedefiniz yazar olmaksa, bu aşamaları şöyle sıralayabilirsiniz: Önce yazma yeteneği, sonra bilgilenme, yazma yeteneğinin geliştirilmesi, bu yeteneğin kitap şeklinde esere dönüşmesi, yayıncılarla temasa geçilmesi, yayıncı çevresi oluşturulması ve eserin yayınlanması. Tüm bunların her biri kendi başlarına bir başarı alanıdır ve ancak birini başarırsanız diğerine geçebilirsiniz. Ekmeden, sulamadan, çabalamadan hasat yapamayacağınız gibi alt basamaklarını belirlemeden hedefinizin sonucuna ulaşamazsınız. Eğer merdivenin son basamağına bir anda çıkmayı hayal ederseniz hiç çıkamazsınız. Hayat piyango değildir.

Yeteneklerinizin gelişimini temel hedef yaptığınızda hangi yetenekleri kazanmak istediğinizi belirlersiniz. Sonra bunları birbirlerine verecekleri desteğe göre sıralarsınız. Sadece yetenek alanınızla ilgili örnek bir sıralama verelim:

— *Sağlıklı yaşayabilme yeteneği:* Bunu ilk sıraya aldınız, çünkü sağlıklı olduğunuzda daha verimli ve aktif çalışacağınızı biliyorsunuz.

— *Hızlı ve etkin öğrenme yeteneği:* Bunu ikinci sıraya aldınız, çünkü bu yetenek diğer alanlarda daha hızlı gelişmenize katkı sağlayacak. Sağlıklı olduktan sonra daha hızlı öğrenmeyi öğrenmek, diğer alanlardaki öğrenme çabalarınızı etkileyecektir.

— *Etkili iletişim yeteneği:* Bunu üçüncü sıraya aldınız, çünkü tüm çabalarınızda bu yetenek size yardım edecek.

— *Araba kullanabilmek:* Sırada bu var; çünkü hızlı çalışıyorsunuz, araba alacaksınız ve çalışacağınız mekânlara hızlı ulaşacaksınız.

— *Etkili yazma yeteneği:* Sırada bu var. Çünkü kendinizi yetiştiriyorsunuz. Edindiğiniz tecrübelerin artık paylaşılmasının zamanı geldi. Bunun için yazma yeteneğine ihtiyacınız var.

Şimdi okumaya bir saat ara verin. Buraya kadar okuduklarınızı tekrar edin. Defterinize hedeflerinizi yani hayatınızın akışını yazın. Yazdıklarınızı yaşamaya hazır olun. Hedeflerinizi yukarıdaki çerçevede yazdıktan sonra arzularınızın geliştirilmesiyle ilgili bölümü okuyabilirsiniz. Buraya kadar çizeceğiniz resme arzularınız sayesinde can verilecektir. Can dediğimiz şey arzudur. Arzu sirayet eder.

Hedefinizi belirlediniz. Şimdi gücün doğduğu kaynağa, arzuya ihtiyacınız var. Uğrunda zevkle çalışacağınız, arzuladığınızdır. *Arzu ruhta kurgulananın maddesel dünyaya dönüştürüldüğü bir aracı gibi çalışır.* Gelecek bölümde bu müthiş sırrı keşfetmeye hazır olun. Belki de ilk defa öğreneceksiniz.

Özetleyen Sözler

• Açılmış yelkeniniz yoksa okyanustan esen rüzgârlar gelip geçerler. Hedef belirlemek yelken açmak gibidir.

• Başkasının ürettiği eseri satın alabilirsiniz, ancak kendi başarınızı satın alamazsınız.

• Bedeninizi güçlü bir kalp yönetiyorsa, fırtınaların içerisinden, kurşun yağmurları arasından geçirilip hedefe ulaştırılırsınız. Kalbinizi yalnızca büyük hedeflerle güçlendirebilirsiniz.

• Beyninize ne yapmak istediğinizi söylemezseniz, nasıl yapabileceğinizi araştırıp size söyleyemeyecektir. Hatta onu yapmanıza izin vermeyecektir.

• Beyninizin hedefe çözüm bulma çabası siz uyurken, uyanıkken, dalgınken, bilinçli iken çözüm buluncaya kadar devam eder.

• Bize hakim olan, sadece kendimizin sahip çıktığı, bizim karar verdiğimiz hedeflerdir.

• Büyük hedefiniz ömrünüz boyunca ışık saçacak yıldızınızdır. Büyük hedefi olmayanlar bu dünyadan ayrıldıklarında, "Büyük bir yıldız aramızdan kayıp gitti" demezler.

• Büyük heyecanlar duymak istiyorsanız, işlerinizi niçin basit gerekçelere dayandırıyorsunuz?

• Hayatınıza anlam katacak bir hedef bulmak, yaşamak için heyecan ve istek bulmaktır. Hedefiniz küçükse, heyecanınızın sönük olduğunu garanti ederim.

• Hedefiniz büyüdüğünde yaklaşık aynı zorlukta, ama farklı alanlarda gerçekleşen çabalarınızla daha büyük sonuçlar elde edeceğinizi göreceksiniz.

• Hedefsiz insan kökleri kesilmiş ağaç gibidir; duyguları beslenemediği için yeşermez.

• Ne istediğinizi bilerek istemeye devam ettiğiniz sürece, kaderiniz de size vermeye devam edecektir.

• Ne kadar yetenekli olursanız olun, istemediğiniz kadar yükseğe çıkamazsınız. Ne kadar yüksek isterseniz, yükseğe o kadar yakın olacaksınız.

Hiç kimse bir şeyi elde edebileceğine inanmadığı sürece onu elde etmeye hazır değildir. Ne kadar hazır olduğunuzu ne kadar arzuladığınız belirler.

4. Adım:

ŞİDDETLİ İSTEMEK

Başarmak üretmektir. Üretmiyorsanız başarılı olamazsınız. Her başarının içinde, var olmanın ayrı bir hikâyesi yer alır. *Tüm başarıların ortak bir özelliği, içlerinde güçlü arzu barındırmalarıdır.* Başarı büyükse, ona yol açan arzu da büyüktür. Ne kadar başarılıysanız o kadar arzulusunuz. Kâinatı yaratan arzu en büyük arzuydu. *Küçük arzuyla bir mektup, büyük arzuyla bir kitap yazarsınız.*

Bugününüz geçmişteki arzularınızın eseridir, geleceğinizi de bugünkü arzularınız belirleyecek. İradenize bırakılan kaderi, başka hiçbir şey değil, arzularınız yani dualarınız belirler. Yaptıklarınız, yapmadıklarınız; yapacaklarınız ve yapmayacaklarınız yani her şeyiniz, yani tüm kendiniz arzularınıza bağlı. *Üreteceğiniz her şey ne istediğinize, nasıl ve ne kadar istediğinize veya istemediğinize bağlıdır.*

Herkeste var olan sıradan arzulardan söz etmiyorum. İstemekten, dilemekten, basitçe ümit etmekten söz etmiyorum. Üzgünüm: Sözünü ettiğim arzuyu ifade edecek başka bir kelime de bulamıyorum. Burada herkesin bildiği arzudan değil, çok az insanın bildiği arzudan bahsediyorum.

Televizyon seyretmek gibi, roman okumak gibi olan arzu değil konumuz. Basit hayallerden söz etmiyoruz. "Keşke talih kuşu benim başıma konsa, başbakan olsam" der gibi bir arzu değil bu. "Milyarder olabilsem, Sabancı'nın yerinde ben olsaydım" gibi arzulardan bahsetmiyoruz. Dağları delebilen arzuyu bilir misiniz? Orduları tek başına mağlûp eden arzuyu. Bir damla suyun çelik gibi taşı kırabildiği, donan suyun demir boruyu parçaladığı arzuyu biliyor musunuz?

Kâinattaki tüm güç ilişkileri arzu kanununa dayanır. *Arzu, manevî gücün doğduğu kaynaktır.* Yalnızca arzularınız ruhunuzdan doğar. *Ne kadar çok arzuya sahip olursanız o kadar güçlü olursunuz.* Çünkü ruh güçtür. Ruhtan saçılan da elbette güçlü olacaktır. Arzu ne kadar şiddetli ise sonuç o kadar güçlüdür. Bir Batı düşünürü şöyle der: "Duygularınızın şiddetini bilseydim gelecekte atacağınız adımların büyüklüğünü söyleyebilirdim." Arzu duygudur ve tüm duygular arzu duygusunda birleşirler. Arzu, yerine göre sevgi olur, yerine göre nefret olur. *Tüm duygular arzulamakla arzulamamak arasındaki çizgi üzerinde dizilirler.* Duygularınıza rağmen yaptığınız ne var hayatınızda? Ya sevdiğiniz için, ya nefretleriniz yüzünden ya da korkularınızdan dolayı yapıyorsunuz. Doğru değil mi?

Kolomb çok istemeseydi aylar süren yolculuğa dayanabilir miydi? Gemisinde defalarca isyanlar çıktı. Tayfalarının çoğu öldü. Yıldırıcı okyanus dalgalarıyla boğuştu. Çok arzulamasaydı, o zorluklara dayanmaya devam edebilir miydi? O insanların arzuları çok güçlüydü. *Ne kadar güçlü olacağınızı ne kadar şiddetli istediğiniz belirler.*

Zor sanılan başarı aslında ummadığımız derecede kolaydır. Başaranlarla başarmayanlar arasında harcadıkları çabalar açısından neredeyse hiç fark yoktur. Oysa onların dağlar ile taşlar kadar birbirlerinden farklı olduklarını sanırız. Bir cümleyi yazmakla, yazmamak arasındaki fark çok küçüktür. Bir sigarayı içmekle içmemek arasındaki fark çok küçüktür. Ama bu iki küçük eylemin sonuçları arasında

korkunç farklar olduğunu görüyoruz. Cümleyi yazarsanız kitap yazarsınız. Sigarayı içerseniz ömrünüzü kısaltırsınız. Bu küçük fark bize büyük bir fırsat veriyor. Bu sayede biz de tüm başarılı insanlar gibi başarıyı yakalayabiliriz. *Baş döndürücü bir başarıya imza atabilmek için baş döndürücü işler yapmak zorunda değiliz. Büyük iş yapmak çok iş yapmaktan ziyade farklı iş yapmaktır.*

Bizi şurası yanıltıyor: İş yapmanın iki boyutu vardır: Biri miktar, diğeri içerik. Hiçbir milyarder iş adamı fakir köylü dede kadar yorucu çalışmaz. Çok çalıştığı halde fakir, az çalıştığı halde zengin olan insanların sırrını, *ne kadar yaptıklarında değil ne yaptıklarında* arayın. Başarı çok çalışmayı gerektirir belki, ama farklı çalışmayı, az da olsa aynı yönde ısrarlı çalışmayı gerektirir.

Okyanusun yapısını bir damla suyun yapısından farklı görüyoruz. Oysa okyanus su damlalarının birikmesinin sonucudur. Bir damla suyu çok küçümsüyoruz. Oysa yumuşacık su ısrarla damladığında taşları deliyor; biriktiğinde gemileri yüzdürüyor; sel olduğunda şehirleri yerle bir ediyor. Mağaralardaki heyecan verici sarkıt ve dikitler damlayan su zerreciklerinin birikiminin sonucudur. *Tüm büyükler küçüklerin birleşmesiyle oluşmuştur.*

Bütün çabalarınızı arzu ile ateşlersiniz. Arzu damlaları biriktikçe arzu okyanusunu oluşturur. Sistem şöyle işler: *Ne kadar arzularsanız o kadar enerjiyi, o kadar gücü, o kadar emeği amacınız uğrunda feda etmeye hazır olursunuz.* Hatta en üst düzeyde, her şeyinizi en çok istediğiniz hedefe feda edersiniz. Hedefinizi öylesine arzularsınız ki ona adanırsınız. Şiddetli istek, basit bir ümit, basit bir dilek değildir. O kadar büyür ki, yerine hiçbir şey geçemez. *Onu öylesine arzularsınız ki onu elde etmeye çalışırken açlık hissetmezsiniz, aklınıza eğlence gelmez, uykularınız kaçar.* Rüyalarınızda onu görürsünüz.

Endülüs medeniyetinin ilk kahramanı Tarık bin Ziyad, ordularıyla İspanya topraklarına ayak basmıştı. Karaya ayak bastıktan sonra okyanustaki tüm gemileri yaktı. Askerler tepelerden geriye baktıklarında yükselen dumanları gördüler. Ya mağlûp olup öleceklerdi ya da galip geleceklerdi. Kendilerini geri götürecek gemileri yoktu artık; başka bir alternatifleri yoktu. Sonunda kazanan onlar oldular. *Başarmak isteyen tüm gemilerini yakmalı ve girdiği yolu geriye dönüşü imkânsız hâle getirmelidir.* O zaman alev alev yanan bir arzu doğar. Yakıcı arzularınız yoksa diğer gemileri yok edemezsiniz.

Ortaokul müdürümüz Ömer Balcı şiir yarışması düzenleneceğini söylediğinde kalbime heyecan dolmuştu. Çok iyi bir şiir yazmalıydım. Günün akşamına kadar bunu düşündüm. Uyumaya çalışırken bunu düşünüyordum. Uykumun arasından fırlıyor, aklıma gelen birkaç satırı kaleme alıyordum. Şimdi anlıyorum ki eğer o şiddetli arzuyu yaşamasaydım benim şiirim birinci seçilmeyecekti.

Lise öğrencisi olduğum ilk yıl içinde matematik problemlerini çözemiyordum. Okul arkadaşlarımdan bana öğretmelerini yalvara yakara istiyor; anlayamadığım konular için, ağlıyordum. Benim zekâm geri miydi? Herkesin anladığını ben nasıl anlayamazdım? Arzularımın okyanusu içine daldım. Sonunda okulumuzun birinci sınıfında olduğum halde Tübitak matematik yarışmasına katılmak üzere Ankara'ya gönderilecek üç öğrenciden biriydim. Başlangıçta anlayamadığım matematik en yüksek notları aldığım derslerim arasına girmişti.

Uçak bir kere yükseldi mi artık uçacaktır. Arzularımın karşılığını okul birinciliğiyle aldım. Okul arkadaşlarım çözemedikleri soruları bana getirirlerdi ve soruları hayatımın en zevkli işi gibi görüp çözerdim. Bir defacık olsun beni mahcup edebilmek için, hiç çözülemeyeceği sanılan problemler bana getirilirdi. Ben zeki miydim? Hayır. Benimle rekabet eden arkadaşlarım arasında zekâları gözlerinden fış-

kıranlar vardı. Onların hızlı kavrayışlarına hayran kalırdım. *Eğer başarmak isteyen uyku kaçırıcı arzum olmasaydı ben şimdi bir hiç olacaktım.*

Bu kitabı yazmaya nasıl tahammül ettiğimi sanıyorsunuz? Gece yarılarına kadar beni bilgisayarımın başında kitapların, notların arasında uyanık tutan sır nedir? Neden saat 02.45'de ben hâlâ buradayım? Sizlere ulaşmanın yakıcı arzusu, üretmenin direnilmez zevki olmasaydı şu saatte herkes gibi uyumayı tercih etmez miydim?

Gerçek arzu aşk gibi sarsıcıdır. Ve *aşk ruhları çelikleştiren en büyük güç alanı üzerine kurulmuştur.* Şimdi neyi yapmak istediğinizi düşünün. Kalbinizin atışı hızlanıyor mu? Kalbinizde heyecan hissediyor musunuz? Hissetmiyorsanız arzulamadığınız kesindir. Rüyalarınıza bakın. Rüyalarınızda hedeflerinizi yaşarken kendinizi görüyor musunuz? Görmüyorsanız arzulamıyorsunuz.

Eğer bir arzunuzu rüyalarınızda görmeye başlamışsanız kaderiniz yazılmıştır. Rüyalarınız gerçek olacaktır. Bu gerçeği defalarca yaşadım; pek çok insanın hayat hikâyesinde gördüm. Elias Howe dikiş makinesinin eksik parçasını rüyasında keşfetmişti. Orhan Gencebay'ın nasıl 1000 besteyi hayatına sığdırdığına inanamazsınız. Onu 1998 yılının Aralık ayında Kanal 7'de Ahmet Hakan'ın sunduğu "İskele-Sancak" programında dinledim. Gencebay iki parçasını rüyasında bestelediğini söyledi. O doğru söylüyordu; çünkü beste yapmak onun en büyük arzusu hâline gelmişti.

Yurt dışına çıkmayı çok arzuluyordum. Arzuladıkça arzularım şiddetlendi. Önce Japonya'ya Mombusho burs programı çerçevesinde gitmeye çalıştım. Pek çok teşebbüsüm sonuçsuz kaldı. Arzularım belli bir şiddet düzeyinin üzerine çıkınca rüyalarıma girmeye başladılar. Rüyamda Bulgaristan'a gittim. Uyurken aralarında gezindiğim Bulgar evlerini şimdiki gibi hatırlıyorum. Sonra rüyamda defalarca Amerika'ya gittim. Orasını inanılmaz ve heyecan verici görüyordum.

Arzulamaktan vazgeçmedim; çok geçmedi, bana yurt dışı kapıları açıldı. Bu fırsat benimle aynı statüde olan onlarca arkadaşıma da sunulabilirdi, ama kader beni seçmişti. Bir yıl içinde 35 defa ulusal ve uluslararası semalarda uçağa bindim. Almanya, Amerika, Bosna Hersek gibi ülkeleri dolaştım. Heyecan verici bir tecrübeydi yaşadığım.

Başarınızın sırrı kalbinizin içindedir, onu boşuna dışarıda aramayın. Ben sizden farklı bir kalp taşımıyorum. Ben de en az sizin kadar sevebilirim. Siz de en az benim kadar arzulayabilirsiniz. Einstein'dan aşağıda kalmamızı gerektirecek hiçbir neden yoktur.

Orta Doğu Teknik Üniversitesinden 1990 yılında mezun oldum. Aynı yıl Hacettepe Üniversitesinde mastır çalışmasına başladım. Başlangıçta mastır yapmayı pek önemsemiyordum. Dersler bitmiş, tez yazım aşamasına gelmişti ki, bir kurumda işe başladım. Tez çalışmalarımı ihmal ettim. Tez hocam Profesör Süleyman Türkel bu ihmalime çok üzülüyordu. Bir dizi arzusuz çabam sonuçsuz kaldı, sürem doldu ve bölümümden atıldım. Dehşet verici, üzücü, ezici bir durum. Tüm çabalarım boşa gitmişti.

Çok geçmeden bir af yasası çıktı, aynı bölümde yeniden sınava girdim, kazandım. Bölüm başkanı değerli Profesör Ali İhsan Bağış benim kendilerini oyaladığımı düşünmeye başlamıştı.

Tez çalışmalarını hâlâ ihmal ettiğimi gören tez hocam Profesör Süleyman Türkel hayatımı değiştirecek şekilde beni sarstı: "Muhammed, ne yapıyorsun? Üç aylık süren kaldı. Tüm bu emeklerini çöpe mi atacaksın? Tüm bu gayretlerine yazık olmayacak mı?" dedi. Bunu söylediğinde 1996 yılını yaşıyordum. Sarsıldım, beynimde fırtınalar koptu, kalbim parçalanır gibi oldu. Bir yandan insanlara mahcup olmanın acısını duydum, diğer yandan sözümü tutamamanın. Ama en acısı 1990 yılında başlayan bir çabanın hâlâ bitme-

miş olmasıydı. Kendime baktım. Çok başarılı olduğumu sanıyordum.

Arzularım yeniden şiddetlendi. Kendimi Tarık Bin Ziyad'ın durumunda hissettim. Ya her şeyi kazanacaktım ya da tüm hayatımı kaybedecektim. Bugün benim kader günümdü. Daha şimdiden mastır çabalarımı çöpe atarsam, yıllar sürecek bir çabaya sıfırdan girişebilecek kadar uzun ömürlü müydüm?

Gecelerim, gündüzlerim arzularımla doldu. Yürürken, yemek yerken, her yerde, her zaman hedefimi düşünüyordum. Kalbimde gelişen arzu nedeniyle günde 20 saat boyunca çalışmayı nasıl sürdürebildiğime hâlâ inanamıyorum. Tezimi yazmak aklıma geldiğinde heyecanlanır oldum. Ardından rüyamda mastır tezimle ilgili çalışmalarımı görmeye başladım. Rüyamda kendimi çalıştığım mekânlarda görürdüm. Sonra inanılmaz bir şey oldu: Tezimin bazı bölümlerini rüyamda yazıyordum, sonra uyanır uyanmaz gördüğüm fikirleri hemen kaleme alıyordum. Bu inanılmaz bir şey. Sonunda tezimi bitirdim.[17] Az kalsın Ali İhsan Bağış hocam haklı çıkacaktı. Bunu siz de yaşarsanız, Orhan Gencebay'ın bazı parçalarını nasıl rüyalarında besteleyebildiğini anlayabilirsiniz.

Neyi ne kadar arzuladığınızı düşünün. Gerçekten büyük işler başarmak istiyor musunuz? Büyük eserler üretenlerden olmak istiyor musunuz? O zaman şiddetli istemek zorundasınız. *Rüyalarınıza girecek ölçüde çok istemiyorsanız büyük hayallerinizin gerçekleştiğini göremezsiniz.* Küçük işler için küçük arzular yeterlidir. Ama büyük işler için büyük arzular geliştirmeye mahkûmsunuz. Kesin olarak şunu biliyoruz ar-

---

17 Mastır tezimin adı "Yasama Sürecinde Verimlilik: TBMM Örneği"dir. Bu tezde özetle mevcut Meclis İçtüzüğünün koyduğu şekil kurallarının etkisiyle Meclisin verimliliğinin yaklaşık yüzde 50 oranında düştüğü ortaya konmuştur. Ayrıca idarî destek örgütünün hizmet kalitesinin geliştirilebileceği alanlar tespit edilmiştir.

tık: *Büyük arzular büyük başarılara, küçük arzular da küçük başarılara izin verirler.*

Önemli olan nereden başladığınız değil, nereye varmak istediğinizdir. İster cennetten, ister cehennemden yola çıkın. *Üzerinde yürüdüğünüz yol, sonuna varacağınız yoldur.* İleriye bakın. Gittiğiniz yolda yürüyenler nereye varmışlardı?

Başaranların çoğu cehennem gibi bir hayattan yola çıktılar. *İnsanlığın tarihini değiştirenlerin çoğunun geçmişi inanılmaz acılarla doludur.* Doğuş tanınmış sanatçı olmadan önce sokaklarda yaşıyordu. Çocukluğunda yaptığı bazı büyük yanlışlar yüzünden onu kınadınız mı? Acaba hayatının bazı günlerini tiner koklayan çocuklarla paylaştı mı? Ama o, yıllar boyunca bıkmadan adını duvarlara yazarken, arzusunu yansıtıyordu. İbrahim Tatlıses de inşaat işleriyle uğraşıyordu. Ben acılarla dolu çocukluğumu bir orman köyünde yalın ayak yaşadım. *Sizin de bir hikâyeniz yok mu?*

Bu kitabı okuyanlar arasında benzer geçmişleri paylaşanlar vardır. Anadolu'nun yürekli evlâtları arasında acı çekenlerin çok olduğunu siz de biliyorsunuz. Bir şeyi daha bilmelisiniz. Zengin anne babanın çocuğu olmanıza hiç güvenmeyin. Yaşadığınız toplumun ayrıcalıklı sınıfından olmanız size hiç üstünlük duygusu vermesin. Ne de fakir bir ailenin çocuğu olmak sizi üzsün. Çocukluklarını yağ ve bal içerisinde geçirenler arasında hayatın ağır yüküne dayanabilenler azdır. *Büyük olmak istiyorsanız, dağları sırtınızda taşımaya hazır olmalısınız. Zorluklar göğsünüzü yumruklamamışsa, çelik gibi dayanıklı bir bağıra sahip olamazsınız. Korkmayın: Ruhunuz dünyayı sırtlayacak kadar güçlü yaratılmıştır. Kalbinizdeki sevgi tüm kâinatı sevebilecek kadar büyük yaratılmıştır.*

Bugün nerede olduğunuz hiç önemli değildir. Yarın nerede olacağınıza bakın. Elbette bugünümüz de, yarınımız da önemlidir. Bugün sadece yarın ne olacağımızı belirlediği için

önemlidir. Yarın ise asıl ne olduğumuzu göstereceği için önemlidir. Geri zekâlılıkla suçlanan Einstein'i ömründeki yarınından dolayı hatırlıyoruz. Büyük bir yarın üretmek için şiddetli arzuya ihtiyacınız var.

Şiddetli arzuyu nasıl geliştirebilirsiniz? Niçin insanlar arasında arzuları şiddetli olanların sayısı çok azdır? Niçin herkes şiddetli arzulamıyor? Bunun nedenini öğreneceksiniz.

Ben niçin çok arzuladım? Çünkü yokluklar yaşadım. Fakir bir ailenin çocuğuydum. Yalnızdım. Aç kaldığım günlerim oldu. Delinmiş ayakkabılarla, buz tutmuş yollarda yürüdüm. Tüm bu yaşadıklarımdan kurtulmak istiyordum. Çocukluğumda güneşli bir günde ormanlara gizlendim, saatlerce ağladım ve "Allah'ım beni bu hayattan kurtar" diyerek yalvardım. Acılarım beni kırbaçladıkça kurtulma arzum şiddetleniyordu. Rahmetli Salih Dedem her defasında gözyaşları içinde benim için dua ederdi. Köyümüzün kadınları, "Çalış oğlum, kurtul bu dağlardan" derlerdi. Telkinler ruhumu kaplamıştı. İçimden duyduklarımı, tarlalarda çalışan köylülerden "bazıları" da söylüyorlardı. İşte benim yakıcı arzumun nedeni budur. *İnsanları gözyaşlarına boğan arzu dağları dize getirir. Dağlarda sevgilisini arayan mecnunun gözyaşlarına sadece yağmur iştirak etmez. Ağlarsanız üzerlerine göz yaşlarınız damlayan karıncalar da ağlar.*

Anthony Robbins niçin çok arzuladı? Onun, "İçindeki Devi Uyandır" isimli kitabını okudunuz mu? On yıl sonra binlerce insana seminer vermek için helikopterine binmişti. Şehir meydanında kendini bekleyen kalabalığın heyecanı karşısında gözyaşlarına boğuldu. On yıl öncesini hatırladı. Kitabında şöyle yazıyor: "California'nın Venice kentindeki küçük bekâr dairemde tek başıma oturmuş, Neil Diamond'un bir şarkısının sözlerini dinleyip ağlıyordum. Şöyle diyordu şarkı: 'Karşımdaki boşluğa, benim, dedim, Ben!' Ve kendimi daha da yalnız hissettim, nedenini anlayamadım." Geçmişine bakıyor Robbins: *"Geçmiş başarısızlıklarım ve ça-*

resizliklerin aslında bugünkü hayat düzeyini oluşturan anlayışın temelini atıyormuş" diyor. "İşte o anda bir karar verdim ve o karar hayatımı ebediyen değiştirdi."[18] Acılar onun da hayatında vardı demek. *Hasret duyguları içinde bir karar vermek ve o kararın hayatınızı ebediyen değiştirmesi...*

Uzaklardan, nasıl da derin arzulara boğulduğunuzu hayal ediyorum. Siz, gelecek zamanda ve uzak bir mekânda Hazreti Âdem'in (as) ruhunda kaynamış olan arzularla kaynaşıyorsunuz.[19] Hıçkırıklara boğulduğunuz günler yaşadığınızdan eminim. Yolunuzun ucundaki Cenneti görseydiniz, yarın elde edeceğiniz araba uğrunda göze aldığınız açlığa eseflenirdiniz. Hakikisi dururken oyuncak arabaları tercih eden çocuklar gibiyiz. Doğru bu, çünkü aynı Âdem'in çocuklarıyız.

Herkesin kendine özel bir hikâyesi vardır. Ama hiç kimse büyük arzulara sahip olmak için yokluk çekmek zorunda değildir. Nihayet bunu kendi ellerimizle nasıl başarabileceğimizi biliyoruz. Zorluklar bazılarımız için doğal bir sürükleyici olabilir. Ama bu faktörü, her zaman, herkes gerektiği gibi kullanmasını bilmiyor. *Zorluk çekenler çekmeyenlere göre bir adım daha öndedirler. Önde olmak için birikmiş acılarınız yoksa, arzularınızı kendiniz üreteceksiniz.*

Eğer bir şeyi kesin olarak istiyorsanız ve ona inanıyorsanız devam edin ve onu yapmaya başlayın. Hayallerinizi istediğinize odaklandırın. Başkalarının ne söylediklerine bakmayın. Yola çıktığınızda geçici başarısızlıklarla karşılaşacaksınız. Geçici başarısızlıkları "başarısızlık"la karıştırmayın. *Vazgeçmediğiniz sürece tüm başarısızlıklar geçicidirler ve her geçici başarısızlık başarının çekirdeğini içinde taşır. Bir tek başarısızlık vardır ve gerçek başarısız-*

---

[18] Bkz. Anthony Robbins, **İçindeki Devi Uyandır**, s.14-15

[19] Bu cümle, kitabın ikinci baskı için tashih edildiği sırada, 8 Kasım 1999 Pazartesi ak şamı saat 11.56'da, ıssız ve sessiz bir gecede yazıldı.

lık odur: Vazgeçmek. Bizim başarısızlık dediğimiz şeyler genellikle geçici başarısızlıklar, yani başarıya giden yollardır. *Hiç kimse geçici başarısızlıkları yaşamadan başarılı olamaz, olamamıştır.* Tekrar ediyorum, "olamamıştır."

Duyguları yoğun olmayanların eylemleri yoğun olmaz. Heyecanla konuşan insanlar kalplerindeki arzu sayesinde dikkat çeker ve insanlara kendilerini dinletmeyi başarırlar.

İnsanları etkileyen madde değil ruhtur. Sizi bedeninizi oluşturan maddeler nedeniyle değil, kimliğinize yerleştirdiğiniz anlamlar nedeniyle severler. Erkek, kadın veya çocuk maddesel bedenleri itibariyle son tahlilde farksızdır. Ancak gül çiçeğini zambaktan ayıran nakış ve renk yani anlam farkı, insanı insandan ayıran temel nedendir.

Farkınızı ortaya koyacak olan tek gücünüz kalbinizdeki arzudur. Duyumsadıklarınız, istekleriniz ve hayallerinizdir. İnsanlara ve kâinata kalbinizle muhatap olursunuz. İletişimlerinizde buna dikkat edin. İnsanların bedenleriyle değil ruhlarıyla iletişim kurduğunuzu hissedeceksiniz.

Madde yoktan var edilemez insan tarafından. Ancak olmayanın Yaratıcı tarafından var edilişi, insanların arzularından etkilenmektedir. Şefkatiniz kuvvetliyse, çocuğunuza tercih ettiği oyuncağı almaz mısınız? Hele bir de buna söz vermişseniz.

Bazı velilerin bir anda birçok yerde bulunabildiklerini anlatan hikâyeler uydurma değildir ve bu türlü tecrübelerin somut örnekleri hâlâ yaşamaktadır. Aslında madde ruhsal kimliklerin fizik bedenler şeklinde yansımasından ibarettir. Çiçeğin ardında onu temsil eden ruhsal imge ile, melekle karşılaşacaksınız. Cennette meyve, arzuladığınız anda yanınızda hazır bulunur. Cennette tam olarak yaşayacağınız, aslında perdelenmiş olarak dünyada da vardır. Cennette hemen, ama dünyada tabiat kanunlarıyla sınırlanmış olarak, tedricen aynı süreç gerçekleşmektedir. İnsanlar, arzuladıklarına kavuşturulduklarını bir keşfetseler, bu harika

makineyi mükemmel şekilde kullanmayı da öğrenmek isteyeceklerdi.

Yakıcı Arzu Nasıl Gelişir?

Bir şeyi istemekle onu elde etmeye hazır olmak arasında büyük bir fark vardır. *Hiç kimse bir şeyi elde edebileceğine inanmadığı sürece onu elde etmeye hazır değildir. Almaya hazır olmadığınızı kaderinizin size vereceğini sanmayın.* İnanç şiddetinde istemekten söz ediyoruz, basit bir ümitten veya dilekten değil.

Duygular vücuttan gelip geçen hormonlardan ibaret değildir. İnsan ağladıkça daha çok ağlar, sevdikçe daha çok sever. *Tüm canlılar dünyayı istilâ etmek istediği gibi, tüm duygular da kalbi kuşatmak ister. Bir kalbi kuşatan duygu ne ise, kalp odur.* Ya sevgidir, ya da nefrettir. Arzularınız büyük bir ağaç gibi dal budak salıncaya ve tüm hücrelerinize işleyinceye kadar onları geliştirmelisiniz.

Şiddetli bir arzuyu geliştirebilmeniz için aşağıda size altı adım veriyoruz. Bu adımları yalnızca bilmek işinize yaramaz. Bilgi sadece uygulandığında değerlidir. *Bilenler değil, sadece bildiklerini yaşayanlar yükseklere çıktılar.*

Yükseklere çıkan insanların bazılarından çok daha fazla bilgiye sahipsiniz. Ama eyleme de sahip misiniz? Işığınızı içinizde mi gizliyorsunuz? Işığını yaymayan Güneş, Güneş olmazdı. İlmini yaşamayan âlim, âlim olamazdı. Işığınızı yaymaya başlamanız için aşağıdaki adımları öğrenmenizi bekliyoruz. İyice öğrendikten sonra ilk işiniz uygulamak olmalıdır:

1. Arzulayacağınız Hedefi Tespit Edin

Arzuladığınızın ne olduğunu ve onu nasıl elde edeceğinizi tam olarak bilmelisiniz. Bu bilgi tam olarak ne yapacağınızı gösterecektir. Bu aşamada yapmanız gerekenler "Yöntemin Belirlenmesi" bölümünde ayrıntılı olarak anlatılmakla birlikte, burada özetle üzerlerinde duruyoruz:

— Kesin olarak ne istediğinizi belirleyin:

Kesinlik kuralını uygulayın:[20] Tam olarak neyi, ne kadar, nerede ve nasıl elde etmek istiyorsunuz? Belediye Başkanı olmak mı istiyorsunuz? Hangi ilde? Başkan olmak için hangi yeteneklere ihtiyacınız var? Hangi çevreye sahip olmanız gerekiyor? Hangi işleri yapmanız gerekiyor? Tüm bunları nasıl plânlayacaksınız? Onları adım adım, hangi sıraya göre gerçekleştireceksiniz? Oturun. Radyonuzu, televizyonunuzu, kapınızı kapatın. Gözlerinizi de kapatın ve dakikalarca düşünün. Hatta saatlerce düşünün.

— Bu isteğiniz karşısında feda edeceğiniz nedir?

Ne kadar emek, ne kadar para, ne kadar zaman harcayacaksınız? Başka nelerden vazgeçmeyi göze alıyorsunuz? Vali olmak uğrunda çalışırken, maça gitmekten vazgeçmeyi göze alıyor musunuz? Öğrenmek için tüm boş zamanlarınızı harcayacak mısınız? Eğitim alırken ne kadar masrafı göze alıyorsunuz? Vermeden alamazsınız. *Vermek aslında almaktır. Bir tebessümden bile ibaret olsa verdiğiniz her şeyi eninde sonunda alacaksınız. Daha da önemlisi vermeden aldığınız her şey mutlaka geri alınacaktır.* Dahası, verdiğiniz katlanarak size sunulacaktır. Tek simanızla bir tebessüme karşılık, yüzlerce tebessüm alırsınız. Dostluğunuzu vermezseniz, kimse size dostluğunu vermez. Sevmezseniz sevilmezsiniz.

---

[20] Bu kural kitabınızın "Yöntem Belirleme" bölümünde anlatılmıştır.

Hangi gereksiz meşguliyetlerden vazgeçmeyi göze alıyorsunuz? Bu uğurda çalışırken sigarayı bırakmanız mı gerekiyor? Kahvelere takılmayı terk etmeniz mi gerekiyor? Bunları göze alıyor musunuz?

— Bu hedefinizi kesin olarak ne zaman elde etmek istediğinizi belirleyin.

Tam olarak ne zaman gerçekleşmesini istiyorsunuz? Kaç ay veya yıl sonra? Mantıklı bir süre oluşturun. Örneğin ben bu kitabı yazmayı düşündüm. Neyi nasıl yazacağımı adım adım belirledim ve bu işi iki ay içinde tamamlamaya karar verdim.[21] Bu yüzden her gün ve her gece bulabildiğim 10-20 dakikalık zaman aralarını kullanmak zorundayım. Hedefim gereksiz şekilde televizyon seyretmeme izin vermiyor. Hayalimde sanki iki ay doldu ve ben kitabımı yazdım. Bunu görüyorum. Karar verin, hayal edin; sanki o gerçekleşmiştir. Bunu zihninizde yaşayın. Ne zaman? Varsayalım üniversiteden yeni mezun oldunuz: İki yıl sonra mastır, altı yıl sonra da doktora çalışmalarınızı tamamlayabilirsiniz. Aynı süre dahil olmak üzere 7 yıl içinde genel müdür olmayı hedefleyebilirsiniz. Zengin olmak istiyorsanız önümüzdeki yıl aylık gelirinizi bir milyara, bir sonraki yıl 4 milyara, bir sonraki yıl 40 milyara çıkarmayı hedefleyebilirsiniz.

— Bu hedefin gerçekleşmesi için kesin plânı hemen oluşturun.

Hazır olmayı beklemeyin. Beklerseniz hiçbir zaman hazır olamazsınız. *Yapmak için gelecekte bekleyen daha uygun zaman yoktur. En uygun zaman hemen şimdi dediğiniz za-*

---

[21] Kontrol ve düzeltmeler hariç bu kitabın yazımı hedeflediğim iki aydan on gün fazla zaman almıştır.

mandır. En uygun zaman tam karar verdiğiniz zamandır. Karar verin ve hemen eyleme başlayın.

2. Arzularınızı Şiddetlendirin

Arzunun şiddetlenmesi bilincin şartlanmasına bağlı. Bilinciniz hedefinizi her gittiği yere ne kadar uzun süre beraberinde taşıyorsa o kadar arzulayacaksınız. *Arzunun şiddetini arttıran onun zihinde tekrar edilmesidir.* Aşağıdaki önerilerimizi adım adım uygulamalısınız:

A. Plânınızı yazıya aktarın

Yazmazsanız yapmazsınız. En büyük sır buradadır. Zihninize yazdığınız silinebilir, izi kaybolabilir. Ama kâğıda yazdığınız orada kalıcı olacaktır. *Bir defa yazmak on defa okumaktan daha etkileyicidir.* Şiddetli arzulamak istiyorsanız yazmaktan başka bir yolunuz yoktur. Yazmakla arzunuzun çekirdeğini yeşermeye hazırlarsınız. Hedeflerin yazılması konusunda lütfen bir önceki bölümü hatırlayın.

1992 yılında kendim için belirlediğim bazı hedeflerimi yazdım. Her şeye rağmen şimdi o hedeflerimin yüzde 80'inin gerçekleştiğini görüyorum. Keşke şimdiki büyük hedeflerimi o zaman yazsaydım. Kendiniz için bu zahmeti göze almak zorundasınız. Yoksa kader sizi daha büyük zahmetlere boğar. Yağmurdan kaçarken doluya tutulursunuz. Sineğin ısırmasından kaçarken yılanlara yem olabilirsiniz. Özel bir defter alın. Bu deftere kaderinizi yazacaksınız. Bu defterde yazacaklarınızın gelecekte büyük ölçüde gerçek olduğunu göreceksiniz.

İlk yazdığınızda, hedefinizin ve plânlarınızın yeterince net ve ayrıntılı olması güçtür. Önemli değil. Yazdıklarınızı daha sonra, esnetebilir, geliştirebilirsiniz. Basit de olsa mutlaka yazmalısınız.

B. Hedef yazılarınızı okuyun

Kalbinize koyduğunuz bir hedef, ruhunuza ruhlar âleminden davet ettiğiniz bir enerjidir. *Salonunuzda suladığınız çiçek nasıl yeşerirse, kalbinizde beslediğiniz hedef de öyle yeşerir;* dal budak salar. Beslenmeyen hedef, çürümek veya parçalanmak için kuru bir çöle atılan tohumdan farksızdır. Belki de o tohumu birisi ele geçirir, besler, kocaman bir ağaç yetiştirir; kaçırdığınız fırsata pişmanlık içinde bakarsınız.

Çiçeğin gıdası su, hedefin gıdası tekrardır. Hedefi tekrar ettiğinizde beyniniz o hedefe giden yollarda elektro-kimyasal faaliyetler gösterir. Tekrar edildikçe başka hedeflerle, bilgilerle ilişkilenir. Değişik açılardan hedefiniz üzerinde düşündükçe beyninizde inanılmaz bağlantılar oluşturursunuz. Beyniniz her yeni bilgiyi hedefiniz açısından analiz eder. Onda yeni bir katkı bulursa hemen ilgi kurar ve birbirine bağlar. Zaman geçtikçe inanılmaz keşifler yaparsınız. Zekânız gelişir.

Şuna dikkat edin: *Ne kadar çok beslerseniz besleyin her ağacın yetişmesi belli bir zaman alacaktır.* Aynı şekilde yırtınırcasına çalışsanız da hedefinizin gerçekleşmesi için zamana ihtiyacınız var. Sır şurada: *Ağacınızı ne kadar erken dikerseniz ya da hedefinizi ne kadar erken tespit ederseniz o kadar önce meyve verecektir.* Einstein çok çalışıyordu; ama rölativiteyi bulabilmek için yıllar boyu beklemekten kurtulamadı. Edison gecelerini bile tezgâhının başında geçiriyordu. Ama ampulü bulabilmek için yüzlerce deneyi yapmak zorunda kaldı. Elbette hedefinizi başarmak için uzun bir ömür feda edecek değilsiniz. Büyük hedefiniz ömrünüz boyunca yüz kitap yazmaksa, bu yıl bir kitap yazmış olmakla başarmış olursunuz zaten.

Hedefi tekrar etmek için ilk yapacağınız iş onu yazdığınız kâğıtlardan okumaktır. Bu çerçevede:

— Hedef yazınızı günde iki defa okuyun:

Temel hedeflerinizi yazdığınız hedef defterinizi, günde iki defa sabah ve akşam mutlaka okumalısınız. Ayrıntılı hedef iki sayfada özetlenebilir. Her gün bunu bir zikir, bir dua gibi okumalısınız.

— Hedef ibarelerinizi her yerde tekrarlayın:

Hedef baktığınız her yerde gördüğünüz şeydir. Küçük kâğıtlara yazdığınız birer kelimelik hedefleri her yerde göreceksiniz. Arabanızın direksiyonunda, aynanızda, defterinizde; küçük kâğıtları sık sık gördüğünüz tüm eşyalarınıza yapıştırın. Onları Jim Dornan gibi tekrar edin. Her gördüğünüzde okuyun.

— Hedef kelimenizi (şifrenizi) her gün yüzlerce defa tekrar edin:

Tüm temel hedeflerinizi tek bir kelimeye indirgemeyi başardınız. Bu sizin hayat şifreniz. Bu şifreyi W. Grey Walter gibi bıkmadan tekrar edin. Sabah uyandığınızda, akşam uyurken, yolda yürürken, sofraya otururken... Walter, bu yolla tüm hedeflerini gerçekleştirmeyi başarmıştır. O, tıraş olurken bile, hedeflerini tek kelimeye indirgeyerek yüzlerce kez tekrar ederdi.

Bunlar çok kolay ve zevkli. *Arzularınızı düşünmek sayesinde tüm çalışmalarınızdan zevk alırsınız. Tüm saniyelerinizi değerlendirmenin yolu hayatınızı büyük arzulara adamanızdan geçer.* Ben bu sayede bulduğum her boş zamanı hayatımı coşkuyla dolduran işlere sarf ediyorum.

"Sabah erkenden kalk. Birkaç makale oku. Elektronik mektuplara cevap ver. Akşama kadar seminerden seminere koş. Rutin işleri hızla tamamla. Akşam telefonlara cevap vermeye devam et. Çocuklarla oyna. Tekrar bilgisayarın karşısına geç ve yaz. Duvarda asılı projelerine göz gezdir.

Her biri için ayrı ayrı çalış." Yaşamazsanız, mutluluğun böylesine dolu olmakta yattığını bilemezsiniz.

3. Hedefi Duygularla Birleştirin

Hedefiniz büyük duygularınızla birleştiğinde, canınız kadar koruduğunuz duygularınız hedefinizi de koruyacaktır. Biliyorsunuz, duygularımıza direnemeyiz. En güçlü insan bile hüngür hüngür ağlayabilir. En acımasız adam bile kendi çocuğu söz konusu olduğunda şefkatin dayanılmaz gücü altında ezilir. Bu çerçevede:

A. Şefkat duygunuzu kullanın

Jim Dornan'ın çok sevdiği çocuğu amansız bir hastalığa yakalanmıştı. Ameliyat için çok miktarda paraya acilen ihtiyacı vardı. Tüm duygusal yoğunluğu içinde çare ararken Amway işine girdi ve orada milyonlarca dolar kazanabileceği bir pazarlama sistemi geliştirdi. Bunu çocuğunun büyük tedavi masraflarını karşılayabilmek için yapmıştı. Bugün Network 21 olarak bilinen bu sistem dünyanın pek çok ülkesinden binlerce pazarlamacıyı içinde barındırıyor. Sizin oturmanızı engelleyen canınız kadar değerli bir acil ihtiyacınız yok mu?

Amerikalı Mark Hughes'in annesi yanlışlıkla aşırı dozda aldığı rejim haplarından 36 yaşında ölünce Hughes bu duruma çok üzüldü. Kendini zararsız kilo verme yöntemlerini araştırmaya *adadı*. Sonunda ürettiği ürünleri geliştirip pazarlayan şirketi Herbalife dünyanın büyük şirketleri arasına girdi. Sizin kendinizi adadığınız bir davanız yok mu?

Evi yanarken alevlerin dışında bekleyen bir babanın yerinde olduğunuzu düşünün. Belki kardeşinizi kurtarmak için riske atılmayabilirsiniz, ama içerde yanan evlâdınızı kurtarmak için canınızı hiçe sayarsınız. Alevlerin arasında "anneciğim, babacığım" diye çığlıklar atan, sizin çocuğunuz

olsaydı, alevlerin içerisine vücudunuzu savururdunuz. Demir parmaklıklardan kaçamayınca alevlere sırtını dayayıp evlâdını kucağında gizleyen, sonra da yavrusuyla birlikte Cennete giden çaresiz annelerin yaşadığı gecekondularımız vardı bizim.

Eşimle birlikte ağladığımız bir hikâye izledik Kanal 7 televizyonunda. Marmara depremi, şefkatli bir annenin kolunu, tonlarca ağırlıktaki beton yıkıntısı arasında kelepçelemişti. Yavrusunun çığlıklarını duydu anne. Kurtarıcılar anneyi gördüler ve onu kurtarmaya koştular. Ama o, önce yavrusunu kurtarmaları için feryat etti. Onu dinlemiyorlardı, anlamıyorlardı bile. Kurtarılması için geçecek saatlere yavrusu dayanamayabilirdi. İşte o kadın, Güneşi hayran bırakan aydınlıktaki ruhuyla, bez parçasını yırtar gibi kolunu koparmış ve yavrusunun kurtarılmasına koşmuştur. Üzülmeyin, bugün ikisi de yaşıyor.

Çocuklarınızı seviyorsanız, onlara gurur duyacakları bir babayı veya anneyi miras bırakmayı hayal edin. Eğer milletinizi seviyorsanız, onlara sevgiyle anacakları bir evlâda sahip olmanın şerefini tattırmayı hayal edin. *Eğer sevecek kimse bulamıyorsanız, bu dünyaya yanlış gelmiş olmalısınız.*

B. Şerefinizi kullanın

İnsanın en değerli varlığı şerefi, onuru, namusu ve izzetidir. Bir insanın şerefine saldırmak canına kast etmek kadar ağır ve öfke uyandırıcıdır. *Eğer bir işi başarmayı şeref meselesi yapmışsanız tüm gücünüzü, tüm arzunuzu ona yoğunlaştırırsınız.*

Lise öğrencisi olduğum yıllarda bileğimin güçlü olduğunu fark ettim. Öyle ki okulumuzda bütün öğrencileri bilek güreşinde yenebiliyordum. Arkadaşlarım belletmen öğretmenimizi tahrik ederek benimle güreşmeye zorladılar. Onu ve hatta yumruğuyla tahta kapıyı kırabilecek kadar güçlü bir

arkadaşımı da yenmiştim. Bu yeteneğin verdiği gururla bir yaz tatilinde köyüme gittim. Ortaokuldan iri yarı ve güçlü bir arkadaşım vardı. Bu hikâyemi anlattıktan sonra onunla bilek güreşine tutuştuk. *Kazanmak şerefimi kurtarmak kadar önemliydi.* Öylesine bir güreş yaptık ki, kolumu koparma pahasına vazgeçmedim. Ben galip geldim ama bazı kas liflerim koptu; o günden bu yana sağ elimi eskisi kadar kolay kontrol edemiyorum. Şerefinizi bu şekilde yanlış kullanmanızı önermiyorum.

Hedefinizi şerefinizle ilişkilendirin. Onu gerçekleştirmek, şerefinizi kurtarmak kadar önemli olsun. Eğer *faydası olan* hedef seçerseniz, kas lifleriniz kopmayacaktır, merak etmeyin. Temel ile Cemal kimin balkondan daha çok sarkabileceği konusunda iddiaya tutuşmuşlar ve iddiayı Temel kazanmış. Çünkü yere çakılmış. Zararlı hedefin sonu çukura çakılmaktır elbette. Ardahan valiliği yapan Ayhan Nasuhbeyoğlu sigarayı bırakma konusunda arkadaşlarıyla iddiaya girmiş, bunu bir şeref meselesi yapmış ve başarmıştı. Yüksek hedeflerle birleştirilen şeref, şerefi arttıracaktır.

C. Hedefinizi aciliyetle birleştirin

Hayatın çok kısa olduğunu, fırsatların hızla geçtiğini düşünün. Ankara'da bir mağazanın kapısında 1999 yılının Mart ayında ilginç bir görüntü vardı. Etiketinde 35 milyon lira yazan kabanlar 5 milyon liraya satılıyordu. Satın almak isteyenler o kadar çoktu ki, güvenlik görevlileri insanları zorlukla sıraya koydular. Yüzlerce insan dışarıda sıranın kendilerine gelmesini bekliyordu. Birileri ücretsiz ekmek dağıttığında insanlar alabilmek için birbirlerini eziyorlar. Kızılay meydanında düzenlenen bir törende Melih Gökçek'in emriyle halka plâstik futbol topu dağıtılıyordu. O toptan alabilmek için insanların nasıl birbirleriyle yarıştığını gözlerimle gördüm. Bu tutumun temel nedeni açlık ve fakirlik değil elbette. *Bir şeyi istiyorsanız çok acele etmelisiniz,*

çünkü verildiği vakit alamazsanız hiç alamayacaksınız. Kader şimdi veriyor, aynı şeyi yarın vermeyecek. Yarın başka bir rüzgâr esecek. Şimdi girmediğiniz sınava tüm insanlar çağrılmıştı. Yarın sizin için geriye dönük özel bir sınav yapılmayacak. Güneş sadece sizin için dönmüyor.

Hayat aynen böyledir. *Eğer geleceğe gidip ölüm anınızı bir dakika kadar yaşasaydınız, geri dönüp sırtında alevlerin tutuştuğu insan gibi koşuşturur, bir şeyler yapabilmek için ölümüne çırpınırdınız.* Bana inanmayın isterseniz, aynı günü birlikte yaşayacağız. *Vaktinde yapamazsanız, hiç yapamayacaksınız.*

4. Bilinçli Telkine Başvurun

Hayatımızı içerden ve dışarıdan aldığımız telkinler yönetir. *Aldığı telkinlere hakim olmayan, kendine hakim olamaz. Telkinlerle beyinleri yıkanmış insanlar arasında yaşıyoruz. Beynimizi ya biz kendi ellerimizle şekillendiririz ya da başkalarının şekillendirmesine teslim ederiz.* Beyninizin nasıl yıkandığı konusunda kendinizi çok bilinçli şekilde eğitmemişseniz, büyük ihtimalle o, başkaları tarafından yönlendiriliyordur: Okuduğunuz gazeteler, dinlediğiniz hatipler, seyrettiğiniz filmler veya boyunca yürüdüğünüz cadde tarafından. *Dinlediğiniz her müzik, her dedikodu, gördüğünüz her manzara, seyrettiğiniz her film beyninize musallat olan birer yönlendiricidir.*

Bu kitapta beynimizin nasıl yıkandığını, telkin savaşlarından kendimizi nasıl kurtaracağımızı anlatmayacağım. Beş temel duyunuzla zihninize nelerin gireceğini siz belirlersiniz. Neleri hayal edeceğinizi siz bilirsiniz. *Hayat kaçınılmaz olarak bir esarettir: İsteyen hürriyete, isteyen cinayete, isteyen bir çiçeğe, isteyen bir kadına esir olur.*

İki tür telkin bombardımanı içinde yaşıyoruz. *Birisi dışarıdan gelir.* Kulak tıkamak ve göz kapamak sizin elinizdedir. Dışarıdan gelen telkinlerin çoğu tüm gücünüzü çalmaya

çalışır. Her ideoloji tarihin karanlık sayfalarına gömülmekten, yaptığı telkinler sayesinde kurtulur. Birinin kurtarıcısı Marks, diğerinin ki Hitler, bir diğerinin ki bir başkasıdır. *Hepimizin, çocuklarımızı kahkahalarla güldürecek insansı kutsallarımız vardır. Çoğunun yeri çöplüktür bunların.*

Ebedî hayatımızı anlatandan başka her şey, kendi içinde büyük yanlışlar barındırır. Bu yüzden her fikir, çağı geçince ölmüş; tarih, ideolojiler ve kurtarıcılar mezarlığıyla dolmuştur. Elbette her fikrin, her partinin, her felsefenin takipçileri saygı görmelidir. Ama *kendinizi diğer dünyalara kapatıp ideolojilerden birinin saplanmış fanatiği olduğunuzda, dışınızdaki heyecan verici pek çok doğrudan mahrum kalırsınız.* İnsan değişime ve gelişime açık olmalıdır.

Biz kusursuz değiliz. Önemli olan insanların mantıklarını, kalplerini ve ruhlarını kullanarak kendi doğrularını geliştirmeleridir. Böyle düşündüğünüzde önünüzü açarsınız. *Duyduğunuz her şeyi hemen doğru olarak kabul ederseniz, doğru da olsalar, onlardan gerektiği gibi faydalanamazsınız.*

Hayatımızı *belirleyen diğer telkin kendi içimizde ürettiğimiz hayallerdir.* En büyük gücümüzün iç telkinlerimiz olduğunu söyleyebilirim. *Alt bilinciniz hayal ettiğinizle yaşadığınız arasında bir fark görmez.* Başarıyı doğru biçimde hayal etmek, ruhumuzda, onu yaşamak gibi etki yapar. Kötü olayları hatırlarken sık sık kullandığımız mekanizma budur. Bu mekanizmayı iyi olaylar için kullanmamızı engelleyen nedir? Niçin bunu kimse denemek istemiyor? Acı çekmek daha mı zevkli? İntikam uğruna, kendimizden intikam alıyoruz.

Amerika'da bazı sporcular ilginç bir deney yaptılar. Bir grup sadece egzersiz yaptı. Diğer grup daha az egzersiz yaptı, ama başarıyı hayal etti. Müsabakalara katıldıklarında hayal edenler grup olarak daha başarılıydılar. Avustralyalı bir atlet yeteneğinin yüzde 20'sinin fiziksel,

yüzde 80'inin zihinsel olduğunu söylemiştir. Başarıyı nasıl hayal edeceksiniz; yani bilinçli telkine nasıl başvuracaksınız? Çok kolay:

A. Şimdi olmuş gibi hayal edin

Alt bilinciniz sadece şimdiki zamanda yaşar. Dolayısıyla alt bilincinize etki eden telkin, şu anda yaptığınız iştir. "Kitap yazacağım" derseniz, ömrünüz boyunca yazamazsınız. Bu yüzden "İbadete başlayacağım" diyenler ölüme kadar bekliyorlar. "Sigarayı bırakacağım" diyenleri ancak kanser durdurabiliyor. Çünkü *gelecek zaman, alt bilinç için asla gelmeyen bir gelecek üretir.* Gelecek sonsuza dek uzanır. Belirsiz gelecek, sonsuz gelecek demektir ruh için. "Şu anda yapıyorum, yapmaya başlıyorum." demeye devam ettiğinizde, alt bilinciniz şimdi bir şeyler yapmaya sizi zorlayacaktır. "Şimdi alkolü bırakıyorum" diyen adam, alkol almaya devam etse de, telkinini koruması şartıyla, bir süre sonra bırakacaktır. Ruhunda güçlü bir isteksizlik yavaş yavaş beslenecektir. Ama "Yakında alkolü bırakacağım" diyen adamın yakın zamanı asla gelmez. Şu halde "Yapacağım" demiyorsunuz, "yapıyorum, yaptım" diyorsunuz. *Zihninizin yalanı, pek yakında bedeniniz tarafından doğrulanacaktır. Çünkü dışınız içinizle çatışmaya uzun süre dayanamaz.* Hep böyle olmuştur.

B- Olumlayıcı ifade kullanın

Olumsuzladığınız davranış güçlenerek size saldırır. "Asla televizyon seyretmiyorum." dediğinizde şimdiki zamanı kullanırsınız, ama olumsuz bir ifadeyle. Beyniniz sizi daha güçlü şekilde televizyon seyretmeye zorlayacaktır.

Kurtulmak istediğiniz bir davranışınız varsa onu zıt anlamlı bir kelimeyle, ama olumlu ifadeyle dile getirmelisiniz. Örneğin: "Tembel oturmuyorum" yerine "Sürekli çalışı-

yorum" deyin. Bilinciniz cümlenizin olumlu emrine bakar. "Başarısız değilim" yerine, "Başarılıyım" deyin. Hayatın yönü ileriyedir. Ruhunuzu geriye döndüremezsiniz.

C. Başarı kelimelerini tercih edin

Beyin kullandığınız kelimelere nasıl bir anlam yüklediğinize genellikle dikkat etmez. Örneğin ısrarla "Sigara kötüdür" demek, biraz da "Sigara iyidir" demek gibi bir etki yapar. Hayatını sigarayla savaşa adayan bir adamın sonunda sigara içtiğini okudum gazetelerden. *İnsanların kötü işleriyle, onları kötülemek amacıyla ilgilenmeye devam ederseniz yıllar sonra o kötülükleri yapma ihtimaliniz yükselir.* Çok dikkatli olmalısınız. Çünkü kötü bir kelimeyi kullandığınızda ona yüklediğiniz anlamı bilincinize çağırırsınız. Bu kelime zamanla bilincinizde tutunur. Onu çok sık hatırlamaya başlarsınız. *En çok hatırladığınız kelime, ondan nefret etseniz de gereğini size yaptıracaktır.*

Kelimeler onlara nasıl baktığınızın yanı sıra, onlara yüklediğiniz görüntülerle birlikte zihninizde canlanırlar. "Kahrolası kumar" dediğinizde, yalnızca kötülükten nefret ettiğinizi değil, aynı zamanda kumar masalarını, ihanetleri, insanlığın küçülüşünü görürsünüz. Hayalinizde gördüklerinizin bir gün nefretinize baskın çıkabileceğinden şüphe edin. Çünkü genellikle başımıza gelen budur. *Bu yüzden, büyük insanlar çirkin konuşmaları dinlememek için çok özen göstermişlerdir.*

Anthony Robbins der ki, "Literatürünüzden 'başarısızlık' kelimesini silin". Gerçekten de bu kelimeyi bilmeseydik, hiçbirimiz başarısız olmazdık. Eski Japonların küfretmeyi bilmemelerinin nedeni dillerinde küfür kelimeleri olmama-

sıdır.[22] Size şu örneği verebilirim: Kendinize yaptığınız telkinler arasında şöyle bir cümle yer alabilirdi: "Şerefsiz, ahlâksız insanlardan uzak duruyorum." Bu ahlâkî yönden doğru bir telkindir. Ama, kodlama yönünden yanlış olduğundan, sizi ahlâksız insanlardan uzak tutmaya yetmeyebilir. Daha doğrusu *"Ahlâklı ve şerefli insanlara yakın duruyorum."* olmalıydı. Mahsun Kırmızıgül'ün toplum tarafından çok sevilen, "Yıkılmadım, ayaktayım" şarkısının her dinleyişte kulaklarımı tıkamaya çalıştığım en talihsiz kelimesi, "şerrefsizlere yenilmedim ayaktayım" nakaratında geçer. Sevgili Mahsun ve onu dinleyenler, bu ifade yüzünden farkında olmadan kendilerine zarar veriyorlar.

D. Geliştirici Faktörleri Kullanın

Telkinin etkisinin her an sürekli artmasını istiyorsanız, gelişimin hızlandığını kendinize söylemelisiniz. Örneğin "Şimdi kendimi çok mutlu hissediyorum." bir telkindir. Ama "Şimdi *ve her geçen saniye* kendimi *daha* mutlu hissediyorum." demek daha güçlü bir telkindir. Alt bilinciniz bir sonraki gün veya saniye ne kadar mutlu olacağınızı hesaplarken, bir önceki dönemde ne kadar mutlu olduğunuza bakar. Şöyle söyleyebilirsiniz:

Şimdi *ve* her geçen gün *daha yüksek* notlar alıyorum.

Şimdi *ve* her geçen saniye hafızam *daha fazla* gelişiyor.

Şimdi *ve* her geçen gün kendimi *daha çalışkan* ve *daha üretken* hissediyorum.

Hedefleriniz her ne ise onları yukarıdaki kuralları dikkate alarak kodlayabilmelisiniz. Yanlış kodlamanın size zaman ve emek kaybettireceğini, hatta zararlı olabileceğini bilmelisiniz. Telkin cümlelerini bir kere oluşturdunuz mu, on-

---

[22] ODTÜ Uluslararası İlişkiler Bölümü eski Başkanı Prof. Mete Tuncoku, Japonca dersinde, "eski Japonların bildiği en saygısız kelimenin 'sen' diye hitap etmek olduğunu" söylediğinde çok şaşırmıştım.

ları yüzlerce defa okuyabilirsiniz. Sanki olmuş gibi hayal edeceksiniz. Yapmak istediğiniz her ne ise, kendinizi o filmin içinde görün. Vali olmak istiyorsanız sanki valisiniz. Makamınıza gidiyorsunuz. Halkın sorunlarını çözüyorsunuz. Sonra yemek yiyorsunuz valisi olduğunuz ilin bir lokantasında. İdeallerinizin tüm detaylarını görmeye, hayalinizde yaşamaya çalışın. Mimarîsini detaylı çizerseniz hayatınızın her gün nasıl inşa edildiğini göreceksiniz.

Dikkat: Tüm bu aşamalar bir bütündür. Bir aşamayı ihmal ederseniz diğer aşamalarda geçici başarısızlığa uğrarsınız. Bir şansınız var. Hayata bir daha gelmeyeceksiniz. Lütfen özellikle son aşamaya çok dikkat gösterin. Bir gün bile ihmal etmeyin. Her gün yazdığınız plânı iki defa okuyun. Günler geçtikçe duygularınızın nasıl değişmeye başladığını göreceksiniz. Heyecanınız artacak. Gözlerinizden ümit ve güven fışkırmaya başlayacak. Kendinize inanacaksınız. "Bunu başaracağım" demeye başlayacaksınız. Bu kitap böyle sözler söylemenize yardımcı olmak istiyor. Onu kütüphanenizin bir köşesinde susturursanız, lütfen gecikmeden, benzer sözleri söyleyen başka bir kitap bulun. Aksi halde ruhunuzdaki ışımanın önünü kesmiş olursunuz.

Bir füze gönderiyorsunuz uzaya veya bir füze gibi yükseliyorsunuz başarı ufkunda. Daha atmosferden çıkmadınız. Güneş'i Dünya'ya bağlayacak kadar güçlü olan çekim kuvvetinden kurtulmadınız. Füzenizin ateşleme sistemi, sizi atmosferin dışına çıkarıncaya kadar aralıksız çalışmak zorundadır. Motorlarını durdurursanız veya yakıtı tükenirse boşlukta beklemez, yere çakılır. Yükselirken yere çakılan nice insanlar gördük. Gururla gözlerini göğe diken Nemrut şimdi yerin altında bekliyor.

Telkinleriniz sayesinde, arzularınız her gün biraz daha güçlenecek. Salgılanan hormonlarınız ve beyninizde oluşan yeni nörolojik ağlar sayesinde karşı konulmaz bir arzu üreteceksiniz.

Şimdiden milyarder olmanın, gerçekten olabileceğinizin heyecanını duyuyorsunuz. İnsanların yüzde 90'ının yaptığı o en büyük hatayı yapmayın. Bu kitabı bir köşeye bıraktığınızda kalbinizdeki derin heyecan hızla sönmeye başlayacak. "Tamam, ben yeterince arzu geliştirdim" demeyin. Arzunuzun sınırı yoktur. Onu iman derecesinde geliştirebilirsiniz. *Önemli olan arzuyu her gün canlı tutmayı başarmaktır.* Bunu yalnızca yazdıklarınızı okuyarak yapacaksınız. *Yaptığımız en büyük hata ihmal etmektir, ısrar etmemektir, vazgeçmektir.*

Size daha etkileyici ve kolay bir alternatif sunuyorum. Yazdığınız plânınızı bir kasete okuyun. Bu kaseti her fırsatta dinleyin. Benden ısrarla *Yüksek Yetenek* konuşmalarımın kasetlerini isteyen genç arkadaşlarım oldu. Onlar arasında acı içerisinde bunalanlar, kekeleme ve utangaçlık gibi sorunları olanlar vardı. Kazandılar. Kendi telkin kasetlerini oluştururlarsa daha çok kazanacaklar.

Etkileyici konuşmaları tekrar tekrar dinlemekten bıkmayınız. Bu sırrı ilk hissettiğimde Amerikalı Jim Dornan'ın kurduğu uluslar arası pazarlama ağına ilgi duyuyordum. Ağa dahil olan insanlara güç ve heyecan veren, onları belli hedeflere şartlandıran kasetleri dinledim. Her dinleyişimde heyecan duyuyordum, kendime güvenim, arzum artıyordu. Safsataları değil, gerçek başarı kasetlerini bulun. Bulamıyorsanız, etkilendiğiniz bir başarı yazısını kasete okuyun ve dinleyin. Daha iyisi kendi yazınızı yazın ve kasetinize okuyun. Hayanızdaki devrimleri gözlerinizle göreceksiniz. Napoleon Hill'in söylediği, hayatımızın akışı açısından doğrudur: *"Bizim koyduklarımız hariç, hiçbir sınırımız yoktur."*

Heyecan veren bir kitabın iki faydası vardır. Biri verdiği bilgiler, diğeri kazandırdığı duygu yoğunluğudur. Bir defa okuyarak bu kitapta ne anlatıldığını öğreneceksiniz. Bu kitapta size heyecan veren cümlelerle karşılaşmışsanız onların size duygusal olarak faydalı olmaları için defalarca

okumalısınız. Bunu üşenmeden yapan Hızlı ve Etkili Okuma Seminerinden öğrencim sevgili Evren Teke'nin, bakışları bile bana heyecan veriyor.

Arzularınız varsa onları nasıl gerçekleştireceğinizi keşfetmeye hazırsınız. *Şimdi yolculuğunuzun nerelerden geçeceğini nasıl belirleyeceğinizi öğreneceksiniz.* Yöntem belirlemeye hazır olun. Müthiş bir adımın başındasınız.

Özetleyen Sözler

• Neyi başaracağınız, neyi, nasıl ve ne kadar istediğinize bağlıdır.

• Ne kadar güçlü olacağınızı ne kadar şiddetli istediğiniz belirler.

• Baş döndürücü bir başarıya imza atabilmek için baş döndürücü işler yapmaya değil, baş döndürücü arzulara sahip olmaya ihtiyacımız var.

• Ne kadar arzularsanız o kadar enerjiyi, o kadar gücü, o kadar emeği amacınız uğrunda feda etmeye hazır olursunuz.

• Gerçek hedefi öylesine arzularsınız ki onu elde etmeye çalışırken açlık hissetmezsiniz, aklınıza eğlence gelmez, uykularınız kaçar.

• Başarmak isteyen, tüm gemilerini yakmalı ve girdiği yoldan geriye dönüşü imkânsız hâle getirmelidir.

• Uçak bir kere yükseldi mi artık kolay uçacaktır. Aşk bir kalbe girdi mi başka bir sevgilinin girmesine izin vermez.

• Önemli olan nereden başladığınız değil, nereye varmak istediğinizdir.

• Büyük olmak istiyorsanız, dağları sırtınızda taşımaya hazır olmalısınız.

• Hiç kimse bir şeyi elde edebileceğine inanmadığı sürece onu elde etmeye hazır değildir. Ne kadar hazır olduğunuzu ne kadar arzuladığınız belirler.

• Salonunuzda suladığınız çiçek nasıl yeşerirse, kalbinizde beslediğiniz hedef de öyle yeşerir; çiçeğin gıdası su, hedefin gıdası tekrardır.

• Önemli olan arzuyu *her gün* canlı tutmayı başarmaktır. Yaptığımız en büyük hata ihmal etmektir, ısrar etmemektir.

• Büyük insanlar çirkin konuşmaları dinlememek için çok özen göstermişlerdir.

• Bir defa inandınız mı, inanılmaz işleri başarırsınız. Ama bir defa inanmadınız mı, tüm kâinat sizi engellemek için seferber olur.

• Öğrenmeyi zevkli kılan öğrendiklerimizin arzularımızla ilişkili olmasıdır.

Kanatlarınızı iyi bildiğiniz belli bir yönde çırpmıyorsanız, içine vücudunuzu terk ettiğiniz hayat rüzgârı sizi mutlu olacağınız bir vadiye taşıyamayacaktır.

5. Adım:

YÖNTEM BELİRLEMEK

Nasıl yapılabileceğini bilseydiniz okuduğunuz kitabı yazabilirdiniz. "Nasıl?" sorusuna cevap verseydiniz, mevcut arzularınız sizi çoktan kendilerine kavuşturmuş olurdu. *Yöntemini keşfetmediğiniz iş, yapamayacağınız iştir. Yanılıyorsunuz; hiçbir iş zor değildir. Sadece bilmediğiniz işleri yapmakta zorlanırsınız.* Nasıl yapılacağını bilmezseniz avokado meyvesini yiyemezsiniz, değil mi? Bir ilkokul mezunu bile bakanlık yaptı bu ülkede. Lise mezunu başbakan oldu. Bu kadar basit. Yapamam diyerek kestirip atıyorsunuz. Maymunlara bile konuşma öğretebiliyorlar.

Yöntem belirlerken üç farklı alan üzerinde çalışacaksınız: *Yeterli bilgi toplamak, hedefi kesinleştirmek ve hedefi plânlamak.* Yeterince bilginiz yoksa nasıl yapacağınızı bilmeyeceksiniz. Hedefiniz kesin değilse tam olarak onu yapamayacaksınız. Belirsiz hedefler arasında dolaşıp duracaksınız. Hedefinizi plânlamamışsanız merdiveni adım adım çıkamazsınız. Gittiğiniz yolu kontrol edemezsiniz. Bir adımı ihmal etmek, tüm adımların boşa çıkmasına neden olur. Binanızın direkleri ne kadar güçlü olursa olsun, temel

zayıfsa binanız çökmeye mahkûmdur. Şimdi bu üç alanı detaylandırarak açacağız:

1. Yeterli Bilgi Toplayın

Şu sorulara cevap arayın: Niçin berber dükkânında çalışan çıraklar bir süre sonra kendi berber dükkânlarını açıyorlar? Niçin lokantacıların hemen hepsi daha önce başka bir lokantada çırak olarak çalışmışlardı? Niçin tüm çıraklar yanlarında çalıştıkları ustaların mesleklerini seçtiler? Çünkü çıraklar nasıl yapacaklarını ustalardan görerek, onları izleyerek öğrendiler.

Şimdi farklı fırsatlarımız var. Artık nasıl yapılacağını öğrenmenin çıraklıktan başka yolları vardır. Ben bu kitabı yazabilmek için bir yazarın yanında on yıl boyunca çıraklık yapmak zorunda kalmadım. Evimde elektrikli aletler bozulduğunda onları tamir etmeyi bana özel bir kurs öğretmedi. Hatta çok iyi kullandığıma inandığım bilgisayarı başkalarının sözlü anlatımından veya uygulamalarından öğrenmedim.

Tam olarak gerçekleştirmek istediğiniz hedef üzerinde bilgi toplamayı alışkanlık hâline getirmelisiniz. Hedefinizi ne kadar arzuluyorsanız, onunla ilgili bilgileri de o kadar zevkle öğreneceksiniz. *Öğrenmeyi zevkli kılan, öğrendiklerinizin arzularınızla ilişkili olmasıdır.* İstemediğiniz konularda öğrenmeye çabalamak canınızı sıkacaktır. *Size sevmediğiniz konuları yettiği kadar, ama hedefinizle ilgili konuları amansız bir çabayla öğrenmenizi öneriyorum.*[23]

---

[23] Eğer bir işi yapmaya mahkûmsanız onu sevmeye mahkûmsunuz. Sevmek veya nefret etmek sizin elinizdedir. Sevmek istiyorsanız güzel yönlerini bulmak için saatlerce düşünün. Bulduğunuz her güzel yön üzerinde uzun süre düşünün. Sevginizin gelişeceğini göreceksiniz. Belki bu konu detaylı açıklama gerektiriyor. Şu kadar söyleyelim: Sevmek veya sevmemek sadece bir tercih meselesidir.

Bilgi toplamak için:

— Dikkatle gözlemleyin

Aradığınız bilgiler çoğu zaman yakın çevrenizdedir. Güzel konuşmak istiyorsunuz. Çevrenizde etkileyici konuşan pek çok insan var ve onları incelemiyorsunuz. Bir televizyon ekranında tam sizin merak ettiğiniz konuyla ilgili bir görüntü var ve siz film seyretmeyi tercih ediyorsunuz. Büyük yanlış. Dikkatli gözlemleyin. *Nasıl yapıyorlar? Farkları ne? Neler söylüyorlar?* Bakmakla görmek arasındaki farkı biliyorsunuz. Gören gözdür, fakat bakan sizsiniz. Kulaklar işitir, ama dinleyen sizsiniz. *Öğrenmek amacıyla bakmazsanız göremezsiniz.*

Bir kitapta neyi öğrenmek istiyorsanız onu öğreneceksiniz. Elinizdeki kitapta, yazarın dikkatinizi çekmek için kelimeler üzerinde ne gibi oyunlar oynadığını araştırmamışsanız bunu öğrenmeyeceksiniz.

— Dikkatli dinleyin

İnsanlar arasında, ilgi duyduğunuz konuya destek olacak bilgilere sahip olanlar vardır. Herkesin bildiği, ayrı bir açıdan sizin amacınıza destek olabilir. Genellikle insanları öğrenmek amacıyla dinlemiyoruz. Katıldığımız toplantılarda, izlediğimiz tartışmalarda çok önemli fikirler ileri sürülür, bilgiler verilir. Bu toplantılardan çıktıktan sonra ne öğrendiğinizi kendinize sorduğunuzda hafızanızda çok az bilgi bulacaksınız. *Dinlediklerinizi öğrenememenizin nedeni yakıcı öğrenme arzusuna sahip olmamanız, dinlediklerinizi hedefinizle ilişkilendirememenizdir.* Oysa, *sadece duyduklarınızı dinleyerek öğrenmek bile, bir profesör kadar bilgili olmanıza yetebilir.* Öncelikle önemli olan söylenenleri anlamanızdır. Sizin söylediklerinizin anlaşılması ikinci sırada değere sahiptir. Çoğu insan tartışırken muhatabının ne

söylediğine hiç dikkat etmez. Onu nasıl mağlûp edeceğini düşünür. Bencil olanlar kendi dar benlerinin hapishanesinde yaşamaya mahkûmdurlar. *Tartıştığı insanı en iyi anlayan onu en fazla etkileyecek olandır.* Diğer insanların dünyasına açılabildiğiniz ölçüde genişleyebilen bir dünyada hür yaşarsınız.

— Kitap okuyun

Hedefinize destek olacak, nasıl yapılacağı konusunda size bilgi verebilecek pek çok kitap bulacaksınız. Gazete köşelerinde, dergi sayfalarında konunuzla ilgili bilgiler bulacaksınız. Hafızanızı geliştirmek istiyorsanız bu konuda hangi kitapların yazıldığını, hangi dergilerin çıktığını mutlaka bilmelisiniz. Bir kitap, yazarının ömründe edindiği tecrübelerin birleşimidir. *Bilgi çağının kitapları sayesinde kader bize bir ömrün tecrübesini bir gecede kazanabilme fırsatı vermiştir.* Kütüphanenizde rastgele alınmış, hangi amaca hizmet ettiği belirsiz kitapları değil, temel uğraşı alanınızla ilgili kitapları bulundurun. Sanatçının kütüphanesinde sanatla ilgili pek çok kitap bulunur.

— Çevre edinin

Bazı insanlar, üzerinde çalıştığınız alanda yıllardır çalışıyor. *Hızlı ilerlemek istiyorsanız, ilerlemiş insanları arayıp bulun, onları kopyalayın.* Onlarla tanışın, dostluklar geliştirin. Çevrenizin, ilgi ve uzmanlık alanınızı etkileyeceğini biliyorsunuz. İlgi duyduğunuz alana uygun bir çevre oluşturmak sizin elinizde. *Alanlarında uzmanlaşan insanları dinlemek, onları görmek, onların duygularını paylaşmak sizi kesinlikle etkileyecektir.* Mümin Sekman takdirle okuduğum "Yol Aç..." kitabını yazmadan önce hızlı ve etkin öğrenme alanında çalışan bir insan olarak benimle görüşmeyi, istişare etmeyi ihmal etmemiştir.

— Hayal kurun

Nasıl yapacağınızı öğrenmenin tek yolu dış çevre değil elbette. *Çözümlerinizin çoğunu, belki de en özellerini kendi hayaliniz sayesinde keşfedeceksiniz.* Bol bol hayal kurun. Nasıl yapabileceğinizi binlerce kez kendinize sorun. Kurduğunuz hayaller arasında zaman içinde heyecan verici fikirler yakalayacaksınız. Kendinize özel bir yapma biçimi yakaladığınızda hayatınız değişecek. Zihninize doğan fikirleri mutlaka *not etmelisiniz.*

Hiç yapmadığınızı tahmin ettiğim bir çalışma önereyim size. Kâinatı bir saatin çarkları gibi görün. Bir çarkı yapan diğer çarkı ona nasıl bağlayacağını biliyor. Ağız çarkına elma tutuşturulmuş, taş değil. Göz çarkına Güneş ışığı, kulak çarkına ses titreşimleri bağlanmış. Erkek vücuduna karşılık kadın vücudu. Binaları bir arada tutan demirler gibi, yer kabuğunu ve toprak kütlelerini dengede tutan fay hatları, Dünya ile Güneş arasındaki çekim dengesi... Düşündükçe inanılmaz ve hatta heyecan verici bağlantılar keşfedeceksiniz. Bir karıncayı, bir sineği, rüzgârı, her şeyi bir yerlere oturtmayı başaracaksınız. Tıpkı şunun gibi: Benzinli arabayı mazotla çalıştıramıyorsunuz. Mercedes'in kapısı BMW'nin kapısına uymaz. Bilgisayarın klavye tuşlarını yapan, benim parmaklarımın filin ayakları gibi olmadığını biliyordu. Sizin kalbinizi yaratan, onun nasıl bir kalbe ihtiyacı olduğunu da biliyordu. Kâinatta nelerin birbirine uydurulduğunun farkında değiliz. Bebekler taşlardan süt emmiyorlar. Hayallerimiz olmasaydı heyecan verici keşiflere ulaşamazdık.

2. Hedeflerinizi Kesinleştirin

Kesin hedefin gerçekleşme ihtimali bulanık hedefe göre en az yüz defa daha fazladır. Kesin olmayan hedef, uğrundaki binlerce saatlik emeği boşa çıkarır. *Çoğumuzun başa-*

ramama nedeni hedefsizliğimiz değil, ama hedefimizin bulanıklığıdır. Kesinlik şudur: Tam olarak neyi, tam olarak nasıl, tam olarak nerede, tam olarak ne zaman ve tam olarak ne kadar yapmak istiyorsunuz? İçlerinde bu sorulara cevap bulmadığınız hedefler uğrunda boşuna ömrünüzü tüketir misiniz?

Bir insan zengin olmak ister. Basitçe "Zengin veya milyarder olmak istiyorum" der. *Zihninizde rastgele dolaşan bir hedefin çocukça bir hayalden hiç farkı yoktur. İnsanın, nasıl yapılabileceğini araştırmadığı bir hedefi istemeye devam etmesi, onu hedeflemesi anlamına gelmez.* Lütfen aşağıdaki boşluğa hayatınızda gerçekleştirmek istediğiniz iki tane hedef yazın.

1. _____

2. _____

Şimdi bu hedeflerinizin her birini okuyun ve her biri için şu soruları sorun: Bunu ne zaman, kaç ay veya yıl sonra yapmayı düşünmüştüm? Bunu nerede yapmayı plânlamıştım? Bu tam olarak nedir? Yani üniversiteyi kazanmak istiyorsam hangi üniversitenin tam olarak hangi bölümünü kazanmaya karar vermiştim? Tam olarak ne kadar yapmak istemiştim? Yani ne kadar kazanmak, ne kadar puan almak gibi. Eğer bu soruların her birine tek bir cevap verebiliyorsanız hedefiniz gerçekten de kesindir. Bir hedefin kesinliğini belirlemek için onu çeşitli açılardan sınırlandırmalısınız. *Hedefler okyanusunda yüzen geminize kesin olarak nereye gitmek istediğini göstermelisiniz.* Avlamak istediğiniz balığın yerini, ona nasıl ulaşacağınızı, hangi teknikle yakalayacağınızı bilirseniz sizden kaçamaz.

Eğer hedeflerinizi *kesinleştirirseniz* şu etkileriyle karşılaşacaksınız:

— Beyniniz doğru cevaplar bulur

Çünkü beyin tam olarak neye cevap aradığını bilmektedir. Şöyle düşünün: Size Ahmet Yeşilyurt'un yaşının kaç olduğu sorulsa ve sonra yüzlerce insanın yaşları birer birer söylense hangisine dikkat edersiniz? Özel olarak aradığınız bir isim yoksa hiç kimsenin yaşı sizi ilgilendirmeyecektir. Beyniniz geceniz ve gündüzünüz boyunca ona sorduğunuzu araştırır. *Tam olarak anlamadığınız matematik probleminin çözümüne neresinden başlayacaksınız? Belirsiz sorunun cevabı belirli olamaz.*

— Gereksiz meşguliyetlerden kurtulursunuz

Çünkü tam olarak hedefle ilgili işleri yaparsınız. Yukarıdaki örneğe dikkat edin. Hangi kişinin yaşının sizin için önemli olduğunu bilmediğinizde, hepsi arasında dikkatiniz dağılır. Hepsine dikkat ederek hepsini unutursunuz. Hayat bir okyanustur. Okyanustaki tüm balıkları aynı anda tutmaya kalkarsanız hepsi elinizden kaçar. *Hedefiniz kesin ve anlaşılır olmadığından birbiriyle ilgisiz olan bir çok konuyla ilgilenirsiniz* Hiçbirini en iyi şekilde bilemeyeceksiniz. Ama hepsinin içinde olduğu karmaşa değerli zamanınızı ve ömrünüzü çalacak. *İnsan aynı zamanda hem bilim adamı, hem siyasetçi, hem sanatçı, hem sporcu, hem de tüccar olamaz.*

— Hedefe hızlı ilerlersiniz

Çünkü sadece hedefiniz için çalışırsınız. Hedef belirli ise onu tamamlayıncaya kadar çalışacaksınız. Belirsiz olduklarında hedefler arasında dolaşacaksınız, bir hedefiniz varsa bile diğer ilgisiz konularla meşgul olmak geride kalmanıza neden olacak. *Gerektiğinde dinlenmek dışında sürekli aynı yönde ilerleyen elbette daha önce hedefe ulaşacak.* Küçük

eğlencelere bir ömür feda edebilecek kadar uzun yaşamayacağız.

— Tüm hayatınız düzenli hâle gelir

Çünkü niçin yaşadığınızı biliyorsunuz. Değişen ilgilerinizin esareti altında hayatınızı ve ilgilerinizi her gün değiştirmezsiniz. *Israrla yaptığınız ne ise, onu en iyi yapan siz olacaksınız.*

Ne istediğinizi ve onu nasıl elde edeceğinizi tam olarak bilmelisiniz. Önce neleri elde etmek istediğinize karar verin. Hayattan bir şeyler istemiyor musunuz? Size sadece istedikleriniz verilecek. Siz istemezseniz sizin yerinize ve sizin adınıza başkaları isteyecek. Arkadaşlarınız, anne babanız sizin için gerçekten güzel şeyler isteyebilecekler mi? *Kanatlarınızı belli bir yönde çırpmıyorsanız, içine vücudunuzu terk ettiğiniz hayat rüzgarı sizi gerçekten mutlu olacağınız bir vadiye taşımayacaktır.* Bir şekilde yaşayacaksınız bu hayatı. İstemedikleriniz başınıza geldi diye kaderinizi suçlamayın. *Güzel olanı yalvarırcasına istemeyene, çirkin olan verildiğinde itiraz etmeye hakkı kalmaz.*

Hedefi kesinleştirmek için uygulayacağınız kurala 5-N kuralı diyoruz. Beyniniz, kalbiniz ve ruhunuz size tüm güçleriyle yardımcı olmak isterler. Kaderinizin sahibi, Yüce Yaratıcı size ancak istediklerinizi verir. Ancak tam olarak ne istediğinize bakarlar. Beyniniz tam olarak neye çözüm aradığını bilemezse neye çözüm aramasını bekleyeceksiniz? *Sorun tam olarak anlaşılmadığında çözüm bulunamaz.* En büyük gücünüz sorunu tam olarak anlamanızda yatıyor.

3. Kesinlik Boyutları

— *Tanım boyutu:* Tam olarak ne istiyorsunuz? Zengin olmak mı? Meşhur olmak mı? Yönetici olmak mı? Sanatçı ol-

mak mı? *Çok gülünç, bazıları çocuklar gibi, hayallerden hayallere dolaşıyorlar.* Çocuk bir gün cumhurbaşkanı, bir gün palyaço oluyor. Hepsi olamazsınız.

— *Miktar boyutu:* Ne kadar istiyorsunuz? Yönetici olmak belirsiz, ama vali olmak belirlidir. Milyarder olmak anlamsız, ama yüz milyar kazanmak anlamlıdır. *Tam olarak ne kadar istediğinizi bilmezseniz beyninizin ne kadar için çalışacağını sanıyorsunuz?* Çoğu üniversite mezununun kamu sınavlarını kazanamamasının nedeni hangi sınavı kazanmayı hedeflediğini bilmemesidir. Tam olarak bilmezseniz gücünüz alternatifler arasında dağılır. Sonunda hiçbirini en iyi elde eden olamazsınız.

— *Usûl boyutu:* Hangi yolu izleyerek, hangi alandan giderek hedefinize ulaşacaksınız? Nasıl yapacaksınız? 100 milyar kazanmanın pek çok yolu var. Vali olmak için kaymakamlık, emniyet amirliği, genel müdürlük gibi yolların birinden geçebilirsiniz. Bu yolların hepsinden de valiliğe gidecek bir yol vardır. Siz hangi yolu tercih ediyorsunuz?

— *Mekân boyutu:* Tam olarak hangi şehirde, hangi semtte ve büroda çalışmayı hedefliyorsunuz? Üniversitenizi hangi ilde okuyacaksınız? İlk görevinize hangi ilde başlamayı plânlıyorsunuz? İlk büronuzu hangi şehrin hangi sokağında açmayı ve oradan nereye gitmeyi hayal ediyorsunuz? Bunlar üzerinde bir fikre sahip olmazsanız rüzgâr sizi rastgele savuracaktır. En kötü yeri belirlesenız de, belirsizlikten daha iyi bir yere oturacağınızdan emin olabilirsiniz.

— *Zaman boyutu:* Büyük hedefi hangi yıllarda ve ona sizi ulaştıracak olan alttaki küçük hedefleri sırasıyla hangi aylarda gerçekleştirmiş olmayı plânlıyorsunuz? Bir sınavı kazanmak için iki ay. Bir kitap yazmak için üç ay. Evlenmek için bir yıl... *Tam olarak ne zaman tamamlayacağınızı bilmezseniz beyniniz sizin adınıza büyük maratona girmeyecektir.* Yarışacağınız rakipleriniz veya bitirmeniz gereken belli

bir zaman limiti yoksa yarışmazsınız. En büyük rakibiniz kendi gölgenizdir. Asla sizi geçemez, ama asla sizi takip etmeyi bırakmaz. Hedefinizin büyüklüğü kadar uzun koşacaksınız.

Örnek bir hedefi ele alalım: Dostumuz zengin olmayı hedefliyor. İşte soruları ve cevapları:

Ne istiyorum? —Zengin olmak. 100 milyar kazanmak.

Ne kadar? —Ayda 2 milyar kazanarak başlamak istiyorum.

Nerede? —Ankara'nın Kızılay semtindeki Karanfil sokağındaki işyerimde.

Ne zaman? —Bir yıllık plânlı çalışma sonunda aylık kazancım 2 milyar liraya çıkacak. Bir yıl bittikten sonra aylık kazancımı her ay yüzde 10 arttıracağım. Üçüncü yıl sonunda 100 milyar kazanmış olacağım.

Nasıl? —Elektronik eşya satıyorum. Şu anda aylık kazancım 200 milyon lira. Bir yıl içinde 2 milyara çıkmak için her ay kazancımı yüzde 1 arttırmalıyım. Nasıl? Her ay müşteri sayısını veya satış miktarını yüzde 1 arttırarak. Nasıl? Daha fazla müşteriye ulaşmak için reklâma pay ayırarak, daha fazla kişiyle görüşerek. Müşterileri daha iyi ikna etmek için yeni pazarlama stratejilerini uygulayarak. Nasıl? Nasıl? Nasıl?

Elbette hedeflerinizi tespit ettiğinizde onlara hemen kesin bir tanım kazandıramazsınız. Bir kere hedefinizi belirlediniz mi ona odaklanın. *Nasıl yapabileceğinizi gece gündüz arayın. İnanılmaz yollar keşfedeceğinizi göreceksiniz.* Kesinleşen her hedefin kolaylıkla cevaplandırabileceği binlerce "Nasıl?" sorusu vardır.

4. Yönteminizi Plânlayın

Hedefi plânlamak uzun bir yolculuğu plânlamak gibidir. Şehir trafiğinde bile şehrin bir yanından diğer yanına özel aracınızla gideceğiniz zaman, önce hangi güzergâhı kullanacağınıza karar verirsiniz.

Yanlış yol, sizi istemediğiniz tarafa götürecektir. Yanlış yola girerseniz, çoğu zaman ezilme korkusuyla o yolda ilerlemek zorunda kalırsınız. Bazı bataklar kurbanlarını serbest bırakmazlar. Dahası, doğru yola tam zamanında ayrılmazsanız, bazen uzun bir yolu gereksiz yere kat edip geriye dönmeniz gerekebilir.

En büyük hedef bütün bir hayatı kapsayan hedeftir. Eğer ebedî hayatın varlığına inanıyorsanız hedefinizi oraya kadar uzatmalısınız. *Ölünceye kadar neler yapmayı plânlıyorsunuz?*

Plânladığınız her şeyi aynen gerçekleştirmek için çalışmak zorunda değilsiniz. Elbette yıllar içinde hedefleriniz esneyecek, bazı küçük değişikliklere uğrayacaktır. Önemli olan büyük bir hedefe sahip olmanızdır.

Büyük hedefiniz ömrünüz boyunca ışık saçacak yıldızınızdır. Büyük hedefi olmayanlar bu dünyadan ayrıldıklarında "Büyük bir yıldız aramızdan kayıp gitti" demezler.

Tam olarak hedefiniz değil belki, ama onun yakın çevresinde bir şeyler yapacağınızdan emin olabilirsiniz.

Plânlanan hedef bugünden başlayarak geleceğe doğru tüm adımları ve ayrıntıları tespit edilen hedeftir.

20 yıl sonra gerçekleştirmek istediğiniz büyük hedefe ulaşmak için on yıl boyunca neler yapmanız gerektiğini bilmelisiniz.

Hedefinizi plânlarken dikkate alacağınız temel kuralları veriyoruz:

Plânlama Aşamaları:

Hedefler Piramidi:

Hedefleri bir piramidin içine yerleştirebilmelisiniz. Piramidin en üst kısmında en soyut ve en genel hedef vardır. En büyük hedef olarak bunu dikkate alacağız. Hayatınızın nihaî amacı budur. Bunun altında bu en büyük amaca sizi götürecek diğer yüzlerce amacınızı yazabilirsiniz. Dört basamaklı piramitte yer alan hedefleri yukarıdan aşağıya adım adım tespit edelim:

1. Adım: Piramidin Zirvesi:

En büyük hedefiniz nedir? En son ne olmak istiyorsunuz? Örneğin: "Tüm insanlığın tanıdığı, eserlerini önemseyerek okuduğu bir insan olmak." Bu makamda kendinizi, resminizi ve filminizi görüyorsunuz. Önümüzdeki 20 yıl sonunda bu zirvede bulunacaksınız.

2. Adım: Zirvenin Özellikleri:

Birinci adıma çıkmak için hangi özelliklere ve yeteneklere sahip olmalısınız? Bunlar sizi nihaî hedefinize ulaştıracak olan temel hedeflerinizdir. Bazı örnekler veriyoruz:

— *Çok iyi yabancı dil bilmek:* Çünkü yabancı dil sayesinde tüm dünyadan insanlarla iletişim kurabileceksiniz.

— *Bilgisayar kullanabilmek:* Çağın iletişim biçimi için buna ihtiyacınız var. Bilgisayar kullanarak eserlerinizi üreteceksiniz, yazacaksınız.

— *Dost çevresi oluşturmak:* Dost çevresi dünya çapında tanınmanız için size destek olacak.

— *Eğitimi tamamlamak:* Bilim adamı olarak belli bir konuda gerçek anlamda söz sahibi olacaksınız. Ayrıca insanlar

akademik kimliği olanlara daha fazla itibar ediyorlar. Doktoranızı bitirmeniz gerekiyor.

— *Özel yeteneklere sahip olmak:* Etkili yazmak, güzel konuşmak gibi yetenekleri geliştirmek

— *Zengin olmak:* Ev ve araba sahibi olmak, yüksek gelir elde etmek.

— *Diğer:* Bunlara benzer ilk ana hedefi destekleyen diğer ana hedefler.

3. Adım: Zirveye götüren hedeflerin özellikleri:

— *Yabancı dil öğrenmeniz gerekiyordu.* Bunu başarmak için gelecek iki yıl içinde kursa gitmek, İngilizce kitaplar okumak,[24] İngilizce yayınları dinlemek, İngilizce konuşan insanlarla dostluklar oluşturarak onlarla konuşma pratiğini geliştirmek. Bu dilde yazışmalar yapmak, makaleler üretmek.

— *Bilgisayar öğrenebilmeniz gerekiyordu:* Bunu başarmak için gelecek iki yıl içinde para biriktirerek bilgisayar satın almak, parasını ödemek mümkünse kursa gitmek, dostlardan yardım almak, özel olarak çalışmak, kitap okuyarak yazılımlar (software) hakkındaki bilgileri geliştirmek, bilgisayar kullanarak pratiğinizi geliştirmek.

— *Dost çevresi oluşturmanız gerekiyordu:* Bunu başarmak için önümüzdeki iki yıl içinde dostluk kurmanız gereken politikacıları, sanatçıları, basın mensuplarını, yabancı ülke temcilerini, üniversite hocalarını tespit etmek. Adreslerini özel bir ajanda içinde kaydedip sistemli şekilde onlarla irtibata geçmek. Dostluğu geliştirmek için nedenler bulmak ve bunları uygulamaya koymak.

---

[24] Henüz yabancı dil öğrenmeyenlere, İngilizce'yi tercih etmelerini öneriyorum.

— *Doktorayı tamamlamanız gerekiyordu:* Önümüzdeki iki yıl içinde mastır yapacağınız amacınıza uygun bir bölüm bulmak. Mastır sınavını kazanmak için çalışmak, kazanmak, bitirmek ve doktorayı kazanmak için çalışmaya başlamak. Bunun için hangi okullara başvurabileceğinizi, hangi okulların lisans üstü eğitim verdiğini, neler bilmeniz gerektiğini, nasıl araştırma yapacağınızı, doktoranın nasıl yapıldığını öğrenmek ve eyleme geçmek.

— *Özel yeteneklerinizi geliştirmeniz gerekiyordu:* Bunu başarmak için temel hedefinize uygun özel yetenekleri tespit etmek. Önümüzdeki iki yıl içinde güzel konuşma ve etkili iletişim için kitap okumak, seminerlere gitmek, güzel konuşanları dikkatle takip ederek onları modellemek, güzel konuşma pratikleri yapmak. Liderlik eğitimi almak ve bunları alışkanlığınız hâline gelinceye kadar kendi hayatınızda uygulamak. Etkili okuma ve öğrenme kurslarına giderek bu yeteneğinizi geliştirmek ve öğrendiklerinizi gerçek hayatta uygulamak.

— *Zengin olmanız gerekiyordu:* Bunun için ev ve arabaya, yüksek bir gelire kavuşmak. Gelir fırsatlarını sürekli araştırmak.

4. Adım: En alttaki hedeflerin özellikleri:

Bugün ne yapacaksınız? Önümüzdeki birkaç hafta ve birkaç ay içinde neleri yapabilmelisiniz? Bugün hedeflerinize hangi katkıları sağlayacaksınız?

İngilizce öğrenmek için bugün BBC Kanalını saat 17.00'da izleyeceksiniz. Bu sabah okula giderken Turkish Daily News gazetesini satın alacaksınız. Bu akşam arkadaşınızla İngilizce konuşacaksınız. Bugünkü günlüğünüzde İngilizce hikâyenizi yazacaksınız.

Mastır konusunda bugün hangi kütüphaneye gideceksiniz, hangi hoca ile görüşeceksiniz?

Dost kazanmak konusunda bugün hangi gazeteciye telefon edeceksiniz? Bu hafta kaç kişiyle tanışmayı plânlıyorsunuz?

Güzel konuşma konusunda bugün hangi spikerin konuşmasını dikkatle izlemeyi düşünüyorsunuz? Bugün kimlerle konuşurken güzel konuşmanın hangi kuralını uygulayacaksınız?

Bilgisayar konusunda bugün hangi çalışmayı yapacaksınız? Hangi yeni bilgiyi öğrenmeyi plânlıyorsunuz? Bu hafta içinde hangi konuları çalışacaksınız? Hangi zaman periyodunda?

Zenginlik konusunda bugün hangi iş fırsatını inceleyeceksiniz? İşinizi geliştirmek için bugün ne yapacaksınız?

Görüldüğü gibi hedeflerinizi dört adımda plânlıyorsunuz. Son derece önemli olan bir konu var: Bugün yaptığınız her küçük tercihiniz en büyük hedefinizle ilişkili olmalıdır. *Her küçük hedef büyük hedefi desteklediği, büyük hedefle aynı yol üzerinde olduğu derecede değerlidir.* Maç seyretmek yazar olmak isteyen insanın hedefiyle çatışır. Ama roman yazmaya kalkmak da şampiyon olmak isteyen sporcunun hedefiyle çatışır. *Hedefinize destek olmayan her meşguliyet sadece ilerlemenizi durdurmakla kalmaz, aynı zamanda sizi aşağılara da çeker.* Bir sanatçı spor yaparsa bunu sadece daha zinde olması ve böylece daha iyi eserler üretmesi için yapmalıdır. Eğer sporu hayatının en önemli meşguliyetine dönüştürürse, bu defa asıl hedefinden kaçınılmaz olarak sapacaktır.

5. Yönteminizi Yazın

Hedeflerinizi yazmak kaderinizi yazmak gibidir. Yazmadığım halde gerçekleştirebildiğim hiçbir büyük hedef hatırlamıyorum.

En kolay ve en hızlı gerçekleştirdiğim hedeflerim, açıkça tanımladığım ve nasıl yapacağımı belirlediğim hedeflerim olmuştur.

Hedefler piramidini oluşturduktan sonra yazdıklarınızı telkin cümlelerine dönüştürmelisiniz.

Elbette hedefin yazıldığı kâğıt parçası sihirli bir muska değildir. Ama kâğıda yazmak zihne çelik harflerle kazımanın en kolay yoludur. *Bir defa yazmak on defa okumak veya düşünmek gibidir.* On defa yazan yüz defa düşünür.

Sorun şurada: Zihninize kaydettiğiniz hedefi zaman içinde unutabilirsiniz. Veya aktif hafızanızdan uzaklaştırabilirsiniz. Çünkü gün boyunca yüzlerce engelle ve yeni sorunla boğuşmak zorundasınız.

Her yeni problem eski problemleri unutturur size. Olayların etkisi altında kalan kalp her saniye değişir. Bir dakikada dört mevsim yaşarsınız. Sabah gülersiniz, akşam ağlarsınız.

Ortaya çıkan her yeni probleme rağmen bizim asla unutmayacağımız, ölüm döşeğinde olsak bile hatırlamak zorunda olduğumuz büyük bir hedefimiz olmalıdır.

Eğer hedefinizi yazarsanız, görebileceğiniz, okuyabileceğiniz yerlere yerleştirirseniz neler olacağına bakın:

— On kat daha etkin düşüneceksiniz

Çünkü yazarken seslendirirsiniz, *işitme* duyunuzu kullanırsınız. Yazdıklarınızı görürsünüz, *görme* duyunuzu kullanırsınız. Kalem aracılığıyla yazdıklarınıza dokunur, dokunma duyunuzu kullanırsınız. Bilgiye ne kadar duyu katarsanız onu o kadar etkin öğrenirsiniz. *Hedefi yazmak, "Onu tüm ruhumla yaşamaya hazırım" demektir.* Yazma ve okuma zahmetine katlanmadığınız hedef uğrunda ne yapabileceğinizi sanıyorsunuz?

— Bilgiyi kendinize mal edeceksiniz

Bir bilgiyi kendinize mal etmenin ilk adımı onu yazmaktır, onu kullanmaktır. Yazdıklarınız sizin kendi kelimelerinizdir. Hayal gücünüz sayesinde yazdıklarınızı *kendinize*

mal edersiniz. Milyonlarca insan başarı üzerine onlarca kitap okudular. Ama çok azı bu kitaplardan fayda görebildi. Kitaplarda sihirli bir güç olduğunu sandılar.

Sihirli güç sizin içinizdedir. Kitabı yazan ruhundaki sihirli gücün sırrını size anlatabilir, ama onu size satamaz. Bilgileri transfer edebilirsiniz ama ruhları değil. Kullanmadığınız bilgi sırtınızda taşıdığınız, ama değerlendirmediğiniz hazineden daha faydasızdır.

Hazineyi miras bırakabilirsiniz, ama kullanmadığınız bilginin ne size, ne de mirasçılarınıza faydası vardır.

Şu hikâyeye bakın: Uzun yıllarını ilim tahsiline adayan İmam Gazalî kitaplarıyla birlikte köyüne dönerken haydut yolunu kesip kitaplarını gasp eder. Gazalî "Eyvah, bütün ilmim gitti!" diye feryat eder. Haydudun verdiği cevap şudur: "Kitap olmayınca kaybolan ilimden ne hayır gelir?" Gazalî bu hadiseden öylesine etkilenir ki, amansız bir çabayla tüm kitapları baştan sona ezberler ve öğrenir. İşimize yarayabilecek olan bilgi, herhangi bir yardımcıya başvurmaksızın kullanabileceğimiz ve kullandığımız bilgidir.

— Kendinizi hedefe şartlandıracaksınız

Hedef ona saplanırsanız gerçekleşir. Gerçek hedef susuzluktan dudakları çatlayan toprağın suyu arzuladığı kadar arzulanan şeydir. Uykusuz gecelerde beklenen sevgili kadar arzularsınız onu. Geceleri uykunuzu kaçıran derdinizdir o.

Ölürken hayatı arzuladığınız kadar, âşıkken sevgilinizi istediğiniz kadar istediğiniz ne ise, hedefiniz odur.

Bir şeyi ya çok arzuladığınız için çok düşünürsünüz ya da çok düşündüğünüz için çok arzularsınız. Diğer bir deyişle *ya ihtiyacınız olan şeyi çok düşünürsünüz ya da çok düşündüğünüz şeye ihtiyaç duyarsınız.*

O kadar büyük ihtiyaçlarımız vardır ki, aslında onlara muhtaç değiliz, ama onları çok düşündüğümüz için çok arzuluyoruz. Bu kanunu kendi lehinize kullanmak için niçin gecikiyorsunuz? Su bulmak için susuz kalmak zorunda değilsiniz. Suyu düşünün sadece.

Zengin olmak için fakirliğin sizi inletmesine ihtiyacınız yok. Zenginliği düşünün yeter. Büyük olmak için küçüklüğün ezikliğini çekmek zorunda değilsiniz. *Büyük düşünmek büyük olmaya giden en tartışmasız kapıdır.*

İşte incelik burada: Hedeflerinizi yazdığınızda, size onları hatırlatan kâğıt parçaları oluşturmuş olacaksınız. Birilerinin kulağınıza hedefiniz uğrunda çalışmayı sürekli telkin etmesini bekleyemezsiniz. Büyük İslâm Halifesi Hz. Ömer, *ölümü belli aralıklarla kendisine hatırlatması için* bir hizmetçi tutmuştu. Saçlarında aklar çıkınca "Artık sana ihtiyaç kalmadı" dedi. Ne yazık ki çevremizde bize sürekli başarıyı telkin eden insanları bulamıyoruz. Saçlarımızın rengi değişince çok geç olabilir. Bu hayata yalnız atıldınız. Yardımınıza koşan diğer eller size sadece yol gösterebilirler.

Doğru yolu hatırlatanlar o kadar az ki! Bırakın kâğıtlarınız bunu sizin için yapsın.

Tabiatta birlikte gezintiye çıktıklarında, bestekâr hayvanların harika senfonisine karışan rüzgâr uğultusuna; ressam gökyüzünde bulutlarla çizilen beyaz kırmızı karışımı mükemmel tabloya; ziraat mühendisi bölgenin iklimine; peyzaj mühendisi çevrenin düzenlenme biçimine dikkat edecektir.

Bu dikkat ediş biçimlerinin farklılığının temel nedenleri, bu insanların özel bakış açılarının belli biçimlerde şekillenmesidir. Yoğun telkinlerle zihninize bağladığınız fikirler sizi asla terk etmeyecek ve sürekli beslenmek isteyeceklerdir.

Her bitki veya her hayvan türü dünyayı istilâ etmek istediği gibi, insan düşüncesi de tüm diğer düşünceleri istilâ etmek ister.

Zihninizi istilâ eden düşünceler, ne olacağınızı ve ne yapacağınızı belirleyeceklerdir. Çünkü içinizdeki arzular sadece, sürekli düşündüklerinizi gerçekleştirmeyi amaçlar. Hedefinizi belirlemişseniz onları yazarak ve okuyarak zihninizde yeni bir yapılanma oluşturmuş olursunuz.

6. İşte Yapacaklarınız:

— Genel eylem plânlarınızı yazmalısınız:

Hedeflerinizi nasıl plânlayacağınızı size yukarıda anlattık. Büyük hedeflerinizi nasıl gerçekleştireceğiniz sorusuna vereceğiniz detaylı cevaplar mutlaka yazıya aktarılmalıdır. Onları tüm basamaklarıyla ayrıntılı şekilde yazın. Mutlaka bir hedef ajandasına sahip olmalısınız. Orada fırsat buldukça her gün birkaç dakika ayırarak hedefleriniz hakkında yeni ayrıntılar yazmalısınız. Geçmişinizin romanını yazmak kolaydır, size geleceğinizin romanını yazmanızı öneriyorum.

— Temel hedeflerinizi yazmalısınız:

Bu sayfa büyüklüğünde bir kâğıda uzaktan baktığınızda okuyacağınız harflerle neler yapmayı plânladığınızı yazın. Bu kâğıtlar odanızın duvarında, çalışma masanızın üzerinde, defterinizin kapağının altında yer alsın. Birkaç cümle, en fazla iki sayfa. Bunlar hayat hikâyenizin temel işaret taşları olacak.

— Hedeflerinizi küçük kâğıtlara yazmalısınız:

Her bir hedefi küçük bir anahtar kelime ile özetleyebilirsiniz. Örneğin ayda 2 milyar kazanmak istiyorsunuz, bilgisayar paket programlarını ve klavyeyi kullanabilmek istiyorsunuz. Yabancı dil öğrenmeyi, güzel konuşma yeteneğinizi geliştirmeyi arzuluyorsunuz. Küçük kâğıtlara:

— *Konuşma*
— *İki Milyar*
— *Bilgisayar*
— *İngilizce*

Yazmalısınız. Bu kelimelerin yazılı olduğu kâğıtları bilgisayarınızın ve seyrediyorsanız televizyonunuzun ekranının bir köşesine; banyo aynanızın, yatağınızın, çalışma masanızın bir kenarına; varsa arabanızın direksiyonuna, defterlerinizin veya kitaplarınızın kapağına yapıştırmalısınız.

— Hedef şifrenizi oluşturmalısınız:

İlerleyen haftalarda her birini tek kelimeye indirdiğiniz bu hedeflerin tamamını tek bir kelimeyle ifade etmelisiniz. Örneğin yukarıdaki dört hedefin ilk harflerini bir araya getirdiğinizde *(KİBİ)* kelimesi ortaya çıkıyor. Bu şekilde üreteceğiniz kelime sizin en çok kullanacağınız, sadece size ait olan, sizin hayat şifrenizi çözümleyen bir kelime olacaktır.

Grey Walter'in yaptıkları bana önce çok gülünç geldi. Sonra önerdiklerini yaptım. Sonuç harikaydı. Walter hedeflerini dört harfe indirgemiş, bunları küçük kâğıtlara yazarak görebileceği her yere yapıştırmıştı. Sonra da bu kâğıtlardaki küçük notlarını binlerce defa okudu. Tıraş olurken, yemek yerken, beklerken, uyumaya çekilirken, bulduğu

her fırsatta. Jim Dornan'ın "elmas" rütbesine ulaşan tüm pazarlamacıları da buna benzer şeyler yaparlardı.

Aynısını yaparsanız başlangıçta ilgisiz olduğunuz hedeflerinizin içinizde zamanla şiddetlenmeye başladığını ve onları gerçekten arzuladığınızı göreceksiniz. Sonra içinizden bir ses onları elde etmenin en büyük zevk olacağını söyleyecek size. Hâlâ duruyor musunuz? Arzularınız sizi zorlayacak, gerekirse uykularınızı kaçıracak, gereksiz meşguliyetler içinde yakalandığınızda kalbinizden kırbaçlayarak eyleme geçirecek sizi.

Yöntemi belirlediniz. Neyi nasıl yapabileceğinizi öğrendiniz. Zamanla yöntem daha da belirginleşecektir. Tam harekete geçmek istediğinizde büyük bir güce, cesarete ihtiyacınız var. Bir sonraki bölümde dünyaya meydan okumaya hazır olun.

Özetleyici Sözler

• Bilgi çağının kitapları sayesinde kader bize bir ömrün tecrübesini bir gecede kazanabilme fırsatı vermiştir.

• Çoğumuzun başaramama nedeni hedefsizliğimiz değil, ama hedefimizin bulanıklığıdır. Kesinlik şudur: Tam olarak neyi, tam olarak nasıl, tam olarak nerede, tam olarak ne zaman ve tam olarak ne kadar yapmak istiyorsunuz?

• Çözümlerinizin çoğunu, belki de en özellerini kendi hayalleriniz sayesinde keşfedeceksiniz.

• Doğru yolu hatırlatanlar o kadar az ki! Bırakın kâğıtlarınız bunu sizin için yapsın.

• Hazineyi miras bırakabilirsiniz, ama kullanmadığınız bilginin ne size ne de mirasçılarınıza faydası vardır.

• Hedefiniz kesin ve anlaşılır olmadığında birbiriyle ilgisiz olan birçok konuyla ilgilenirsiniz.

• Hedefler okyanusunda yüzen geminize hangi rota üzerinden nereye gitmek istediğini göstermelisiniz.

• Hedeflerinizi yazmak kaderinizi yazmak gibidir.

• Hızlı ilerlemek istiyorsanız, ilerlemiş insanları arayıp bulun, onları kopyalayın.

• Kanatlarınızı iyi bildiğiniz belli bir yönde çırpmıyorsanız, içine vücudunuzu terk ettiğiniz hayat rüzgârı sizi gerçekten mutlu olacağınız bir vadiye taşımayacaktır.

• Plânlanan hedef bugünden başlayarak geleceğe doğru tüm adımları ve ayrıntıları tespit edilen hedeftir.

• Tam olarak ne kadar istediğinizi bilmezseniz, beyninizin ne kadar için çalışacağını sanıyorsunuz?

• Yöntemini keşfetmediğiniz iş, yapamayacağınız iştir. Yanılıyorsunuz; hiçbir iş zor değildir. Sadece bilmediğiniz işleri yapmakta zorlanırsınız.

• Zihninizde rastgele dolaşan bir hedefin çocukça bir hayalden hiç farkı yoktur. İnsanın, nasıl yapılabileceğini araştırmadığı bir hedefi istemeye devam etmesi, onu hedeflemesi anlamına gelmez.

Sorunlarla en yıkılmaz cesaretle boğuştuğunuz an, en kötü sonucu göze aldığınız andır. Hiçbir asker, ölmekten korkmayan asker kadar korkutucu olamaz.

6. Adım:

CESARETLİ OLMAK

Yolda yürürken tanımadığınız bir insanla yüz yüze gelseniz onunla selâmlaşır mısınız? Bir asansöre birlikte binerken oradaki insanlara "merhaba" der misiniz? Belediye otobüsünde boş bir koltuğa oturmanız gerektiğinde yanınızda oturan insana selâm verir misiniz? Hz. Muhammed'in (asm) şu sözlerini hatırlıyorum: "Aranızda selâmı yayınız.", *"İki Müslüman karşılaştıklarında birbirlerinin isimlerini öğrenmeden ayrılmaları kendilerine helâl olmaz."* Her geçen gün bunu yapmaktan daha çok korkuyoruz. *İletişim azaldıkça korku artar.*

Köylere gitseniz herkesin birbirini tanıdığını görürsünüz. Ama şimdi dairemizin bitişiğindeki komşumuzu tanımaz olduk. Günde iki defa uğradığımız bakkalımızla tanışmıyoruz. Medeniyetin bize sunduğu çekingenlik hediyesine bakın.

Bir insan kendine güveniyorsa, tüm tutumu bunu size söyleyecektir. Kendinize güvenmiyorsanız bunu asla gizleyemezsiniz. *Nice inanılmaz yeteneklere sahip insan cesaretsizliği*

yüzünden keşfedilememiştir. Dahası cesaretsizlik yeteneklerin en büyük düşmanıdır.

İnsanlar kendilerini uydurma korkuların esaretine terk ettiklerini kabul etmek istemiyorlar. Kendimize güvenimizi kendi ellerimizle kaybediyoruz. İnanılmaz derecede utangaç kişilikler geliştiriyoruz. Yapılan bir araştırma Amerikan toplumunun yüzde 40'ının açık veya gizli utangaç olduğunu ortaya koymuştur. Biz ne yazık ki onlardan çok daha utangaç yaşıyoruz.

Eğer cesaretli olduğunuzu düşünüyorsanız şu sorulara cevap vermeye çalışın: Hemen şimdi elinize telefonu alıp cumhurbaşkanına telefon edebilir misiniz? Ona "Sayın cumhurbaşkanı, millete daha fazla saygı istiyoruz." diyebilir misiniz? Diyebilirseniz bunu hemen deneyin. Kendisinin ev telefonu, 1989 yılına kadar benim ajandamda vardı. Ama bir defa cesaret ederek ona telefon edemedim. Kalabalık bir grupla 1987 yılında onu evinde ziyaret ettik. Sohbet sırasında telefonu çaldı, ahizeyi kaldırdı, birkaç defa "Gözlerinden öperim" dedi, ahizeyi kapattı ve bize şöyle dedi: "Bir vatandaş... Benim sesimi özlemiş, duymak için aramış." Sıradan bir vatandaşın gösterdiği cesareti anlayabiliyor musunuz?

Amerikanın New York, Washington D.C., Boston gibi şehirlerinde dolaştım. Sokaklarda en çok duyduğum iki söz hâlâ kulaklarımda çınlıyor: "Özür dilerim-excuse me" ve "merhaba-hi." Otobüste birisi yanınıza oturmak durumunda kaldığında önce mutlaka "merhaba" diyor. Durakta bekliyorsanız, yanınıza gelen "merhaba" diyor. Asansörde iseniz, çıktığınız bir başka katta asansöre binen herhangi birisi size "merhaba" diyor. Yolda yürürken bir şekilde göz göze geldiğiniz herkes size sıcak bir tebessümle "hi" diyor. İnsanların kendilerine bu denli güvenmelerinin beni çok etkilediğini söylemeliyim. Bu cesarete ihtiyacımız var.

Değerli bir İzmir Milletvekili her gün akşama kadar yüzlerce insanın kişisel sorununu çözmeye çalışırdı. Bir gün bana bir mektup gösterdi. Anadolu'nun bir köyünden ilkokul eğitimi almış köylü bir vatandaş yazmıştı mektubu ve ona milletin derdini dile getirdiği için teşekkür ediyor, daha fazla hizmet için teşvik ediyordu. "İşte bana gelen en büyük mektup bu oldu." dedi. *Söylenmeye* sıra geldiğinde en iyisini biz biliyoruz: Ama niçin bu köylü amcanın cesaretiyle *söylemiyoruz? Söylenmek korkuyu, söylemek cesareti arttırır.* 19'uncu Yasama Döneminde TBMM Adalet Komisyonu Başkanına Avusturyalı bir diş hekiminden İngilizce bir mektup gelmişti. Mektupta başkandan —özür dilerim— "Türkiye'deki homoseksüellerin haklarını düzenleyen bir kanunu ne zaman çıkarmayı düşündükleri" soruluyordu. Bu konuda daha sonra Meclis Araştırma Servisinde yapılan incelemenin nedeni belki de bu mektuptu. *Cesaretiniz varsa izlerinizi uzaklara taşırsınız.*

Var olmamız cesaretimize bağlı. Cesaretiniz varsa herkes sizin var olduğunuzu bilir. Sizi insanların dünyasına sadece cesaretiniz taşır. Cesaretiniz yoksa kendi iç dünyanıza hapis olmaya mahkûmsunuz.

Katıldığınız bir toplantıda aklınızda kimlerin kalacağına dikkat edin: Kürsüde konuşanlar. Sonra da kalabalık arasında ayağa kalkıp yüksek sesle soru soranlar. *Üzerinden koşarak geçtiğiniz vadide, kokularını gizleyen çiçekler dikkatinizi çekmeyecektir.* Korku, içinizdeki güzellikleri karadelikler gibi yutar, yok eder.

Cesaret gösterebilenler, risk üstlenmeye hazır olanlardır. Şurası kesin: *Risk ve sorumluluk üstlenmeyen hiç kimse başarılı olamamıştır.* Alışkın olduğunuz hayat size risksiz gelebilir. Aslında rahatlık içerisinde daha büyük riskler vardır. *Çoğu insan sineğin ısırmasından kaçarken akreplere yem olur.* Bizde, "yağmurdan kaçarken doluya tutulmak" sözüyle kast edilen budur. Değişmekten korkuyorsanız riskten kaçı-

yorsunuz. Değişmezseniz gelişmezsiniz. *Yanlış yapma riskini göze alamazsanız, doğru yapma cesaretini gösteremezsiniz.*

Hızlı ve Etkin Okuma seminerlerime katılan genç bir arkadaşımın çok başarılı olduğunu gördüm. Etkili bir okuyucu olmasının ötesinde yetenekleri bu konuda ders vermesi için de yeterliydi. Zaman zaman seminerlerime asistan olarak katıldı. Bazı dersleri onun vermesini sağladım. Bu alanda eğitici eleman eksikliğinin her zaman sıkıntısını çektim. Hızlı Okuma eğiticiliği çok kolay değildi, ama gerekli çabayı gösterirseniz bunu başarabilirsiniz.

Ankara'da saygın bir kuruluş hızlı okuma seminerleri organize etmeye karar verdi ve bana başvurdu. Programım yoğun olduğu için seminerlere giremeyeceğimi bildirdim. Bunun yerine genç ve başarılı arkadaşımın bu seminerleri vermesini önerdim. Arkadaşıma bu teklifi götürdüğümde önce heyecanlandı ve kabul etti. Ama bir hafta sonra beni aradı, seminerleri vermekten çekindiğini, hata yapmaktan korktuğunu söyledi. Israrım işe yaramamıştı. Eğer bu teklifi kabul etseydi, kısa bir tedirginlikten sonra bu işi profesyonel şekilde yapmayı öğrenecekti. *Ne yazık ki bazen bize dünya sunulur da cesaretsizliğimiz nedeniyle ondan kaçarız. Yanlış yapabilme ihtimalinin verdiği korkunun büyümesi doğru yapabilme ihtimalimizi yok eder. Bizi teşebbüsten alıkoyan bu korku olmasaydı, geçmişimiz heyecan verici başarı örnekleriyle dolardı.*

Robbins, *"Şans fırsatlara hazırlıklı olmaktır"* der. Eğer kendinizi yetiştirmişseniz, yeteneğinizi yeterince geliştirmişseniz, çevrenizde dolaşan fırsatlar kesinlikle sizi *yakalayacaktır*. Tam bu noktada cesarete ihtiyacınız var.

"Dağlar Dağlar" şarkısıyla bir anda müzik listelerinin zirvesine tırmanan Barış Manço'yu hatırlayın. Yıllarca çalışarak yeteneklerini geliştirmeseydi, Anadolu topraklarına gözyaşları akıtan o büyük şarkısını söyleyemeyecekti. Cesaret gösterip ruhundaki sanatı açığa çıkarmaya uğraşmasay-

dı, profesyonel bir eser üretemeyecekti; zirveye çıkamayacaktı, onu tanımayacaktık.

Bir kurumda uzman olarak çalışıyordum. Bir yandan çok okumak, diğer yandan çok yazmak zorundaydım. Rahmetli Mustafa Ruşen Hocadan hızlı okuma seminerleri aldıktan sonra, kazandığım yetenekle okuma etkinliğimin ilk defa böylesine geliştiğini gördüm. Bu arada "öğreticilik" mesleğine özenle ve hasretle bakıyordum. Ama hiçbir zaman hızlı okuma konusunda ders vermeyi düşünmemiştim. Kısa süre sonra bazı genç öğrenciler bu tekniği kendilerine öğretmemi istediler. Özel ricalarını kırmayarak *Eğitimciler Birliği Vakfı*nda ücretsiz seminerler vermeye başladım. Kısa sürede tanınmıştım. Yine de bu konuda profesyonel eğitim almak isteyenleri İstanbul'dan Ankara'ya uçakla gelip seminer veren Mustafa Ruşen Hocamın seminerlerine yönlendiriyordum.

Ardından bana gelen bir teklifle şaşırdım. Bu konuda profesyonel anlamda ders vermem isteniyordu. Önce "yapamam" dedim. Seminer almıştım, konuyu kavramıştım, teknikleri öğrenmiştim, ama ders veremezdim. Mustafa Ruşen Hocamla görüştüğümde beni teşvik edişine şaşırdım. Gerçekten yapabilir miydim? Sonunda karar verdim. Bu konudaki bulabildiğim tüm kitapları inceledim. İnternet aracılığıyla ABD'li, Kanadalı bazı hocalarla temas kurdum. Onların anlatım tekniklerini inceledim. Kısa süre sonra yeni bir anlatım modeli oluşturdum. İlk seminerlerimde yaptığım hatalar vardı. Zamanla yeni araştırmalar yaptım, yeni sorunları ve çözüm yollarını tespit ettim. Bugün ulaştığım noktaya bakıyorum. Son birkaç yılda binlerce insan tanıtım seminerlerime katılmıştı, yüzlerce insan sonuna kadar seminerleri takip etmişti. Bazı dönemler öylesine yoğun oluyordu ki aynı gün üç farklı gruba seminer veriyordum. *İnsanlarla bir şeyler paylaşmanın verdiği heyecanı anlatamam.* Bu heyecan tüm yorgunluklarınızı bir çırpıda yok ediyor.

Kabul edelim: Gerektiği gibi bir cesarete sahip değiliz. Kolaylıkla kendimizi kürsüye taşıyamıyoruz. İnanmıyorsanız kendinizi test edin: Bir televizyonda veya radyoda canlı yayına telefonla katılmayı deneyin. Şiddetli heyecan duyduğunuzu göreceksiniz. Çoğu insan yaşayacağı sinir gerginliği nedeniyle telefon edemez. Cumhurbaşkanına telefon etmeyi deneyin. Katıldığınız bir seminerde ayağa kalkıp soru sormayı deneyin. Kalabalık bir insan topluluğu karşısına geçip mesaj vermeye kalkışın. İçinizdeki kalıpların sizi nasıl engellediğini göreceksiniz. Cesaretli insanlara her zaman hayran kaldım. *Cesurların cesaretine ben sahip olsaydım, cesaretin önemini hayatımda çok daha erken kavrasaydım, elinizdeki bu kitabı yıllar önce okuyacaktınız.*

Cesaretsizliğin Nedenleri

Burada size cesaretsizliğin nedenlerini göstereceğiz. Çoğu zaman problemin nereden kaynaklandığını bilmek onun yok olması için yeterlidir. Nedenleri tek tek ele alalım:

1. Ayıplanma korkusu

Bazı insanlar çocukluklarında çok ayıplandılar. Ayıplanma ve aşağılanma onlara çok acı çektirdi. Bu yüzden beyinlerinde ayıplanma kalıbı gelişti. Ayıplanmaktan şiddetle kaçıyorlar. Bir işe kalkışarak sonunda ayıplanmaktansa o işi yapmamayı, böylece çektikleri psikolojik acıdan kurtulmayı tercih ediyorlar. Aşırı utangaç iseniz ayıplanmaktan çok korkuyorsunuzdur. Dış referansları güçlü olanlarda, yani başkalarının değerlendirmelerine çok önem verenlerde bu korku yaygındır.

Orta Doğu Teknik Üniversitesinde ilk yıl İngilizce hazırlık sınıfına gidiyordum. İngilizce öğrenmeye çalışırken aramızdan bazı arkadaşlar cesaretle söz alıp konuşuyorlar, ama büyük hatalar yapıyorlardı. Onların hatalarını gö-

rünce kişisel olarak onları kınar, onlar adına utanırdım. Ben onlar kadar hata yapmadığım halde; "hata yapabilirim" düşüncesiyle, konuşmaktan çekiniyordum. Fakat kısa süre sonra o genç arkadaşlarım harika bir akıcılıkta, en az hatayla konuşmaya başladılar. Onların çok gerisinde kalmıştım. Derhal anladım ki, *hata yapma tehlikesi olsa bile, ne pahasına olursa olsun, cesaretinizi toplayıp konuşmanız gerekiyormuş. Çünkü başarmanın yapmaktan başka bir yolu yoktur.* Bendeki bu anlayış değişikliğinin etkisiyle kısa süre sonra, pratiğimin İngilizce dilinde makaleler yazabilecek, seminerler verebilecek kadar geliştiğini gördüm.

Şöyle düşünelim: Hatasız hiç kimse yoktur. Eğer yanlış yapma korkusuyla yapmaktan çekinselerdi, siyasetçiler bizi yönetemezlerdi. Tansu Çiller'in, Süleyman Demirel'in geçmişte ne büyük konuşma gafları yaptıklarını bilmiyor musunuz? Bir siyasetçi karpuz festivalinde konuşma yapmak için kürsüye çıktı ve "Sevgili Karpuzlular" diye söze başladı. Bir diğeri 1998 yılında konuşurken, söze "1888 yılını geride bırakırken" diyerek başladı.

Bir milletvekili Plân ve Bütçe Komisyonunda sözünün başında, "Sayın Komisyon üyeleri" yerine, "Sayın komünistler" dedi. Bu hataları görseniz gülmekten kırılırsınız. *Başlangıçta hata yapmadan mükemmele ulaşan hiç kimse yoktur.* Hatalarınızı sevin; kusursuzluğunuzu hatalarınıza borçlu olacaksınız.

Harika işler yaparsınız ve kimse sizi görmek istemez. Yaptıklarınız takdir edilmez. Halbuki yaptıklarınızla pek çok insanın hayatı değişiyor. Sonra da en yakın arkadaşlarınız özellikle hatalarınızı seçip yüzünüze vururlar. Bunlardan dolayı moraliniz bozulur mu? Şevkiniz kırılır mı?

Herkes gibi ben de hatasız konuşmaya çalışırım. Yüzlerce kusursuz söz arasında birkaç telâffuz hatası yapmam mümkündür. Başıma gelene bakın: Bir konuşmada "hafâ turabı"

ifadesini dile getirirken, hafâ kelimesindeki "a" harflerinin ikisini de uzatmışım. Hemen bir ikaz telefonu geldi.

Bir başkası "tabiat" kelimesindeki "a" harfini uzattığımı söylemek için zaman ayırdı. Demek ki iki tane hatam fark edilmiş. Uzaklarınızdaki insanlar yaptıklarınızın ne kadar değerli olduğunu çok iyi takdir ederler. Ama ya en yakınınızdaki insanlar? Onların hatalarınızı keşfetmelerinden ve yüzünüze vurmalarından korkarsanız, hatasız olmayı başaramazsınız. Hele bu tür durumların sizi üzmesine asla izin vermemelisiniz. Hatasızlıklarımızı hatalarımıza borçlu olacağız.

2. Yanlış yapma korkusu

Bu korku iç referansın güçlü olduğu durumlarda ortaya çıkar. Hata yaptığınızda başkaları bilmese de kendinizi suçlarsınız. Bu korku ayıplanma korkusuna benzer.

Mükemmeliyetçi bir insan mısınız? Yani en iyisini yapmaya mecbur mu hissediyorsunuz? Sizce en iyisini kim yapıyor? Lütfen o insanların bugüne kadar ne yaptıklarına bakın. İnanılmaz hatalar yaptıklarını göreceksiniz. Tüm Türkiye'nin tanıdığı örnek sanılan bir milletvekili Meclis Genel Kurulunda bir başka milletvekilini öldürdü. Meşhur bir komedyen, zengin bir iş adamı, profesör ünvanını alan bir psikolog intihar etti. Bu örnekleri görmediniz mi? Gazetelerin üçüncü sayfasında verilen karanlık haberlerin kahramanları sadece sıradan insanlar değildir. İsterseniz takip edin, bazı büyük sanılan insanların hatalarına, acizliklerine, gülünçlüklerine inanamayacaksınız.

Beşer şaşar. İnsan yanlış yapmak zorundadır. Yanlış yapmazsanız doğru yapamazsınız. Kazandığımız her yeteneğe büyük yanlışlarla başladık. Ana dilinizi yanlışlar yaparak öğrendiniz. Süt emme yeteneği dışında ilk denemede en iyi şekilde yaptığınız iyi bir yeteneğinizi hatırlıyor musunuz? Denize ilk daldığınızda profesyonel bir yüzücü gibi yüzebi-

lir miydiniz? Direksiyonun başına ilk geçtiğinizde profesyonel bir sürücü gibi arabanızı şehir trafiğinde kullanabilir miydiniz? *Bize doğruları yanlışlarımız öğretir.*

Yıllar boyunca kitaplarımı yayına hazır hâle getirmekten çekindim. İlk yıllarda yazdığım bazı yazılar eleştirildiğinde korkudan titrerdim. Bir yazım değerli bir dostum tarafından yerden yere vuruldu. İki ay sonra bir mastır öğrencisi beni gördü ve Köprü dergisinde yayınlanan bir makalemin derslerinde tartışma konusu olduğunu söyledi. Şunu anladım: *Doğruyu yapmak için elimizden gelen tüm çabayı göstermeliyiz. Eğer yanlış yapmaktan korkarsak, büyük doğrularımızla insanları tanıştıramayız.*

Kişisel olarak *"Yüksek Yetenek"* başlığında topladığım çalışmaları ve araştırmaları yıllardan beri sürdürürüm. Ama akademik merakım beni siyaset bilimi alanında çalışmaya mahkûm etti. Bir gün "demokrasi" kavramı ekseninde bir makale yazdım. Hatay milletvekili ve dönemin Millî Eğitim Komisyonu Başkanı, bana "Diğer alanlarda yazdıkların daha iyi. Siyasî konularda yazma" dedi. Eğer eski korkularımın esiri olsaydım, korkudan titrer ve bir daha siyasî konularda yazmazdım. Şimdi "O yazıyı iyi ki yazdım" diyorum. Çünkü çok yanlışların düzeltilmesine, önemli konuların tartışılmasına katkı sağladı.

Yanlış yapmaktan değil, yanlışlarınızı görememekten korkmalısınız. İçinde zehir olduğunu bilmediğiniz suyu ne yazık ki içersiniz. Gerçek dostlarımız, eleştirirken bize hakaret edenler değil, ama, bir hatamızı gördüklerini sanıp düzeltmek için bizi eleştirenlerdir. Eleştirenler olmasaydı, hatalarımızı düzeltemezdik. Çünkü insan yaşadığı filmin içinde kendini seyretmiyor.

3. İnsanları kırma korkusu

Bazı insanlar yalnızlığın acısını çok çekerler. Ailelerinden yeterli güven alamazlar. Yalnızca arkadaşlarına

dayanmak zorunda kalırlar. Onları kaybetmemek için çok titiz davranırlar. Bu yüzden kimseye "hayır" diyemezler. "Hayır" deme korkusu yanlışlara saplanmamıza yol açar. Çünkü bize gelen her istek, her teklif hayırlı ve faydalı değildir. Birileri sizi cinayet işlemeye davet eder. Birileri sigara içmeye, birileri uyuşturucu kullanmaya davet eder. *Çetelere "hayır" diyemezseniz, bir çete üyesi olduğunuzu görürsünüz.* Birileri zamanınızı çalmak ister; zaman hırsızlarına "hayır" diyemezseniz, kendinize ait bir hayatınızın olmadığını görürsünüz. *Zararlı bir "evet"ten kaybedeceksiniz, faydalı bir "hayır"dan kazanacaklarınızı gölgede bırakır.*

"Hayır" derseniz dostlarınızı kaybedeceğinizi sanırsınız. Oysa, bir kötü dostu kaybettiğinizde, on iyi dostu kazanırsınız. Çünkü herkes dost olunabilecek temiz insanları hasretle arıyor. İnsanların gönülden dost bulamamanın acısını nasıl çektiklerini bir bilseniz!

4. Kendini küçük görme

Bir insanın kendisini küçük görmesi kendisine yapabileceği en büyük kötülüktür. Çoğumuz ne kadar büyük yaratıldığımızı bilmiyoruz. Yaratıcımız *"Biz insanı en güzel surette yarattık"* der. En güzel surette yaratılan insan nasıl kendisini küçük görür? Cumhurbaşkanı sizi kişisel olarak tanısa kendinizi önemli hissederdiniz. *Kâinatı Yaratan sizi tanımakla kalmıyor, razı olduğu her güzel eyleminizden meleklerine övgüyle söz ediyor.* Siz büyük değil misiniz?

Bir çocuğa önemli bir insanmış gibi davranır mısınız? Eğer bir çocuğu büyük bir insan gibi görürseniz siz büyüksünüz. Bazı insanlar çocukları adam yerine koymazlar. Eğer birilerine "o da kim oluyor" diyorsanız, kendinizi küçük görme psikozuna yakalanma riskiniz çok fazladır. *Tüm başkalarını küçük görenler, aslında kendilerini küçük görenlerdir.* Bediüzzaman, Kastamonu Kalesinde bir gece içki âlemine giden

bir sarhoşla yüzleştiğinde ona "Dön kardeşim, evine, çocuklarının başına dön" demişti. Bu güzel sözle kendisine verilen önem adamı öylesine heyecanlandırdı ki, hemen evine koştu, gözyaşları içinde gusül abdesti aldı, o gece içkiye tövbe etti.

Bir insanın zihninde "kendini küçük görme" anlayışı varsa, beyninde yer alan kalıp birilerini küçük görmesine yol açar. Bunu öğrenmek benim tüm gururumu sarstı. Çünkü gerçekten bazılarını küçük görüyordum, bu yüzden aşağılık psikozu içinde olduğumun söylenmesini, kendime bir hakaret olarak kabul ettim.

Yaratıcı herkese eşit yakınlıkta değildir. Ama insanlar kendi aralarında Yaratıcılarına *eşit uzaklıkta* kuldurlar. Hepimiz Güneş'e eşit uzaklıktayız. Üstelik yaratık olmak açısından insan bir kaplumbağadan üstün değildir. Ben mi güçlüyüm, yoksa vücudumu koruyan bakteriler mi? Eğer o tiksindiğimiz bakteriler olmasaydı vücudumuz canlılığını sürdüremezdi. Su mu güçlü, siz mi güçlüsünüz? Eğer su olmasaydı ne kadar yaşayabilirdiniz? Donan su demir boruları patlatır. Kral Nemrut'u bir sinek öldürmüştü.

Şöyle düşünmeliyiz: Özü itibariyle tek yüksek olan Yaratıcıdır. Bunun dışında hiçbir ırk, hiçbir tür, ırkı veya türü nedeniyle üstün değildir. Ancak her varlığın üstünleşmesine yol açan *ürettiği eserlerdir.* Üstün ahlâk üretirseniz üstün olursunuz. Buluş yaparsanız üstün olursunuz. Lider olursanız üstün olursunuz. Bununla birlikte bir kritere göre üstün olmak diğer kritere göre üstün olmak anlamına gelmeyebilir. Ama tüm bunların herhangi birini yapma potansiyeli herkeste vardır. Bu açıdan her insan benzer rahimlerde yaratıldığını bilmelidir. *Bir incir çekirdeğinin incir ağacından alçak olmadığını bilmeliyiz.* Eğer çekirdek olmasaydı ağaç da olmazdı. Baktığınız gözler bebeğin değil, geleceğin büyük âliminin gözleridir. Ayaklarınızın altına aldıklarınızın mezarınızın üstünde yürüyeceği günleri düşünmüyor musunuz?

Şu halde herkesin özünde dev bir ağaç olabilecek çekirdek taşıdığını görmeliyiz. Bu görüş sayesinde herkes kadar üstün olabileceğinizi anlarsınız. İnsanların kendilerini alçaltabileceğini, ama yüceltebileceğini de anlayabilirsiniz. Bu gerçeği ispat eden bir tecrübeyi kader eninde sonunda size yaşatacaktır.

Firavun gibi bir adam görseniz onun hakkında ne düşünürsünüz? Onunla konuşmaya bile değmez mi? O adî bir insan mı? Ona hakaret mi edilmeli? Ona gidip tebessümle doğrularınızı anlatmayı gururunuza kabul ettirebilir misiniz? Yaratıcı, Peygamberini Firavun'a gönderirken, *onunla yumuşak bir lisanla konuşmasını* öğütlemişti. Hz. *Muhammed (asm), kendisine hakaretler yağdıran insanlara sonsuz kurtuluşu sabırla ve sevgiyle anlatmamış mıydı?* Hatta bir defasında önemli bir kabile reisiyle konuşuyordu. O sırada görme engelli Abdullah İbni Mektum (ra) geldi ve kendisine gerçeği anlatmasını istedi. Peygamber (asm), daha önemli bir insanla konuştuğunu düşünerek, konuşmasını kesememiş, ona cevap verememişti. Ama, Yaratıcı hemen bir ayet göndererek yüce Peygamberi ikaz etti. Anlaşılıyor ki hiç kimse özürlü olduğu için küçük değildir, başkan olduğu için de hiç kimse büyük değildir. Kalbinizle, niyetinizle ve eserinizle büyük olursunuz.

Büyük insanları ulaşılamaz görüyoruz. Onlar o kadar büyüktürler ki korkumuzdan gözlerine bakamayız. Karşılarına geçersek ceketimizin düğmelerini ilikler ve ellerimizi önümüze kavuştururuz. Bu nasıl bir korku?

Cesaretli olmak zor değildir. Yıllar önce cesur Hasan Celâl Güzel'i Trabzon meydanında otobüsün üzerinde halka konuşurken izledim. Onu çok yukarıda ulaşılmaz bir insan gibi gördüm. Çok geçmeden onunla Dost FM'deki bir radyo programında buluşmak zorunda kaldım. Canlı yayında onunla röportaj yapma görevi bana verilmişti. Ulaşılmaz sandığım insanla konuşabildiğimi, her şeye rağmen saygıyla

sözünü kesebildiğimi gördüm. *Niçin kendimizi çok aşağılarda görüyoruz?*

Sizinle cesaretsizliğin acı azabını çekenlerden biri olarak konuşuyorum. Geçmişinizin benim kadar büyük korkularla dolu olduğunu sanmıyorum. Benim aştığım engelleri, siz niçin aşamayacakmışsınız?

1991 yılında Japonya'ya gitmek istediğimde iki adet tavsiye mektubuna ihtiyacım vardı. Bölümümüz hocaları arasında, bölümün tek profesörü ve kendisiyle iletişim kurabildiğim tek hocam Mehmet Gürkaynak'tan benim için bir tavsiye mektubu yazmasını istedim. Diz üstü bilgisayarını kullanarak yazdığı mektubu okuduğumda şaşırdım. Benim çok utangaç olduğumu vurgulama ihtiyacı duymuştu. Utangaçlığım ve çekingenliğim vücut dilime yansımıştı. Bölüm koridorunda bir defasında beni gördü. Bir eliyle sırtıma, diğer eliyle alnıma dokundu, başımı yukarıya kaldırdı, "Oğlum derdin nedir, başını böyle dik tutacaksın" dedi. İçe dönüklüğüm, öne doğru eğik yürümeme neden olmuştu. O küçük hareket hayatımdaki büyük değişikliklerin nedenlerinden biri olmuştur.

5. Kendini Yeteneksiz Görme

Elimden gelseydi, "yeteneksizlik" kelimesini ayaklarımın altında çiğner, ateşte yakardım. Kim soktu bu kelimeyi dilimize? Böyle kelimeleri üretmesinler artık. Başarı konusunda insanlarla müzakere ettiğimde en çok karşılaştığım itiraz yetenekle ilgilidir. Amansız bir çabayla yeteneksiz olduklarını iddia ediyorlar. Kendilerine yetenek verilmediğinden, yeteneğin doğuştan verildiğinden söz ediyorlar. Biraz ikna olduklarında ise kendileri için artık çok geç olduğunu savunuyorlar.

Kardeşim, kimse sizi zorla büyük yapamaz. Bırakın mazeretler uydurmayı da büyük olmak istemediğinizi *söyleyin. Yetenek sadece isteyene verilir. Siz istediniz mi? Yeteneği*

elde etmek için aylar boyunca çalıştınız mı? Kimsenin ağzına pişmiş armut düşmemiştir. Şiir yazmayı anne karnında öğrenen hiçbir bebek doğmamıştır.

Bize yapılan yüzlerce telkinin etkisi altında kalırız. Aynı telkinleri kendi kendimize tekrar ederiz: "Ben yeteneksizim. Ben üstün zekâlı değilim. Ben başaramam. Benim engellerim var." *Evet engelleriniz var, işte bu yalanlarınız.* Onlar kâinat kadar büyük bir duvar olarak karşınızda duruyorlar. *Hücrelerinizi süpürge yapsanız da, yalanlarınızdan oluşan bu engeli yok etmediğiniz sürece başarılı olamayacaksınız.*

Ortaokulda bizi aşağılayan bazı öğretmenlerin sorusundan kurtulabilmek için gözlerimizi onlardan kaçırır, görünmemek için sıraların altına girmeye çalışırdık. İngilizce dersine giren rahmetli hocamız bize defalarca "Eşek herifler" derdi; "İngilizce öğrenmek, lâhana çorbası içmeye benzemez." Keşke benzeseydi de böylece İngilizce öğrenmekten zevk alabilseydik.

Bir dostuma "niçin deneme yazmadığını" sordum. Güldü. "Ben mi? Yetenekli olsaydım elbette yazardım. Allah sana yetenek verdi, böylesine rahat konuşuyorsun." dedi. "Yazarsan yazabileceğini sana garanti ederim. İyi bir bilgi birikimin var. Hem bilgi birikimin olmasa bile yazar olabilirsin. Sadece yaz, yine yaz, yine yaz." dedim. İlk yazısını düzelttim ve yayınlanmak üzere dostlarıma gönderdim. Eminim ilk yazısını gazete sütunlarında görünce, kalbi benim ilk tecrübemde olduğu gibi, heyecandan yerinden kopacaktı. Eminim bundan, çünkü yazdıklarım ilk yayınlandığında başıma gelen budur.

Bir başka dostum İstanbul'da doktorasını yapıyordu. Asistanlıktan atılmıştı. Kendisini çaresiz hissetti. "Düğünümde senden yardım isteyeceğim" dedi. Onunla konuştum, inanılmaz yetenekleri olduğunu, isterse, dua ederse, hedeflerine hiç sapmadan odaklanırsa, tüm sorunlarını kimsenin

yardımına ihtiyaç duymadan çözebileceğini anlattım.[25] Eminim itiraf etmese de çok etkilenmiştir. Bir buçuk yıl sonra ondan bir haber aldım. Bir üniversitede yardımcı doçent olarak göreve başlamıştı ve ben düğününe davet ediliyordum. *Görüyorsunuz: Çok büyük insanların da cesarete ihtiyaçları var.*

Mastır tezimi tamamladıktan sonra yayınlanması için parasal destek bulma ümidiyle Sakıp Sabancı'ya bir mektup yazdım. Kurumundan saygıyla hatırladığım bir cevap aldım. Mektubumu dikkate almışlardı ve ne yapmam gerektiği konusunda beni yönlendirmişlerdi. Ardından TBMM'nin verimsiz çalıştığını ileri süren bir tezin yayınlanmasının olumsuz sonuçları olabileceğini düşünerek böyle bir riske atılmaktan çekindim. Çekinmeseydim durum farklı olmayacak mıydı? Cesaretin insanlara neler yaptırabileceğine inanamazsınız.

6. Kendine güvenememe

Şöyle diyor musunuz: "Utanmıyorum. Korkmuyorum. Yeteneklerim de var. Ama ya yapamazsam. Ya başaramazsam!" Bir işi yapmaya kalkıştığınızda başaramayacağınızı düşünür müsünüz?

Her şeye rağmen içimize yerleşmiş bir *virüs* içten içe kalbimizi kemirir. *"Yapamazsın"* der bize. "Başaramazsın. Senin kaderinde başarı yazılmadı. Senin tuttuğun altın, toprak olur. Neyine güveniyorsun? Başkaları gibi güçlü dayıların mı var? Zor durumda kaldığında kim elinden tutacak? Beynine neden bu kadar güveniyorsun? Unutkan olduğunu görmüyor musun? Ne kadar işi yüzüne gözüne bulaştırdığına

---

[25] Bu bazılarının sandığı gibi "dolduruşa getirmek" veya bazı gençlerin söylediği gibi "gaz vermek" değildir. Gerçeği böylesine alaya alan ifadelerle küçümseyenler alaya alınmaya mahkûm olurlar. Bana inanmıyorsanız "insanın en güzel surette yaratıldığını, kimseye kaldıramayacağı yük yüklenmeyeceğini ve herkese yaptığının karşılığının verileceğini" söyleyen Yüce Kitaba da mı inanmıyorsunuz?

baksana! Başına belâ alacaksın. Otur yerinde ve sesini çıkarma. Bu iş sana mı düşmüş. Memleketi sen mi kurtaracaksın? Bir sille yersen yüz üstü serileceksin." Bu kahredici sözlerden herhangi birini duyduğunuz oldu mu? Başkalarından değil, en değerli varlığınız olan kendi kalbinizden duydunuz mu bu sözleri?

Unutmayın: *Başarı yolculuğuna çıktığınızda, başlangıçta kendinize güvenmenizi sağlayacak çok fazla nedeniniz yoktur.* Durup dururken, tesadüfen içinizde güven duygusu geliştireceğinizi sanmayın. Oturduğunuz yerde bu kesinlikle olmayacak. Burası Cennet değil.

Size insanların önünde söz söylemekten en fazla korkan bir adamı örnek vereyim. Amerikan eğitim tarihini değiştiren bir adam: *Dale Carnegie.* Toplum karşısında konuşmayı düşündüğünde dizleri titrerdi. Ondan daha fazla korktuğunuzu sanmayın. Ama o, ayakkabı satarken tren vagonlarına konuştu. Ot yığınlarının karşısına geçip konuştu. Ağaçların karşısına geçti, saatlerce konuştu. Sonunda o, tarihin en etkili konuşmacıları arasına girdi. Dahası binlerce insana etkili konuşma yeteneği kazandırdı. Kitapları dünya çapında milyonlar sattı. *Korkular içinde titreyen bir adam kürsülerin en cesur kahramanı hâline nasıl gelmişti?*

Yaşar Erdoğan'ın önderliğinde Dost FM'i kurduğumuzda, sevincimizden uçuyorduk. İlk günlerin heyecanı içerisinde akşamları, isimsiz kahramanlarla birlikte stüdyoda toplanıyor, test yayınını takip ediyorduk. Bir akşam, "Her zaman müzik yayınlayamayız. Bir konuşmacı bulmamız gerekiyor" dediler. "Tabii" dedim. "En kısa zamanda bu işleri bilen elemanları aramaya başlamamız lâzım." Birden bana yöneldiler, sustular. "Ne oldu?" dedim şaşkınlık içinde. Ayağa kalktılar, kollarımdan tuttular ve zorla stüdyoya soktular. "Ben konuşmacı değilim, bunu yapamam, rezil olurum, radyo benim yüzümden gülünç duruma düşer." İtirazlarım ve yalvarışlarım fayda etmemişti. Konuşmak zorunda

kaldığım o ilk gün, dizlerim titredi, kanım dondu, terden sırılsıklam oldum.

Oysa aynı ben, bir süredir, öğrendiklerimden kazandığım heyecanı insanlarla paylaşmanın, onlara radyo ve televizyonlarda konuşmanın hayalini kuruyordum. Güzel ve etkili konuşma yeteneğimi geliştirebilmek için akşamları evimde gürültülü egzersizler yapıyordum. Pikniklere gittiğimizde top oynamayı değil, bir köşeye çekilip mırıldanmayı tercih ediyordum. Hem de ne heyecanla! Ne oldu? Kader, heyecanlı ve gizli egzersizlerimden haberdar olmayan Yaşar Erdoğan ve Murat Zengin'in eliyle bu fırsatı bana verdi işte. "Bunu hasretle istemiyor muydun? Neden şimdi bu fırsatı geri tepiyorsun?" Kaderin bu ikazına ne diyebilirim? *Çoğumuz arzularımızla kurduğumuz bir dünyada, uykusuz kalırız. "Buyur, ruhundaki dünyanın başına geç" dendiğinde ise, korkup kaçmaya başlarız.*

Korkularımızın bize yaptırdığı budur. Dikkat edin; benim gibi çok isterseniz, kader zorla elinizden tutar ve sizi bir stüdyoya kilitler. Ama bazen o kadar direnirsiniz ki artık hükümden vazgeçilir. Hep elde etmek için çırpınmadık mı? Şimdi neden verilenden kurtulmak için çırpınıyoruz? Hastalıktan inleyen bir çocuk gibiyiz. İnleyerek ölmek istemiyoruz. Ama bizi inlemekten kurtaracak bir iğneyi görünce de feryadı basıyoruz.

Bir çabaya giriştiğinizde başlangıçta kesinlikle endişe edersiniz. Ama *korktuğunuz işi yaptıkça cesaretiniz gelişir. Beyniniz geçmiş tecrübelerinize bakar, bu işi yapabildiğinizi, korkmanıza gerek olmadığını size söyler.* Bu güvenle meydana atılırsınız. Ancak biz korkuyu sonradan öğrendik.

Bir çocuk balkondan sarkarken korkmaz. Çünkü düşüp öleceğini bilmez. Ateşin üzerine gider, yanacağını bilmez. Küçük Furkan karanlıktan korkmazdı. İki yaşındayken karanlık odasına gidip oyuncağını getirebilirdi. Bir gün bakıcısı ona telkinde bulundu: "Yavrum yanımdan ayrılma.

Diğer odalar karanlık. Orada öcü var: Gidersen seni yer." Bakıcının amacı, yürümeye başlayan çocuğun yanından uzaklaşıp tehlikeli bir iş yapmasına engel olmaktı. Ama ertesi gün başıma gelene bakın. Çocuk uyuyacağı zaman "Baba ışığı yak" dedi. "Korkuyorum, öcüler gelir." Uzun süre çocuğun bu korkusunu tamir etmeye çalıştım.

Elbette bazı korkulara ihtiyacımız var, hayatımızı korumak zorundayız. Balkondan atlarsanız aşağıya düşer, ölürsünüz. Ama korkularımızın yüzde 90'ı bizi kahreden gereksiz korkulardır. *Korkularımızın çoğu bunların gerçekleşmesinden beter ve gülünçtür.* Halley Kuyruklu yıldızından korkarak intihar eden bazı Amerikalıların korkularına değil, daha gülünç olan kendi korkunuza gülmelisiniz.

Cesaret inanılmaz bir yetenek. 8.1.1999 tarihinde saat 23.45'de NTV haber programında ilginç bir haber izledim. Koç Özel Lisesinden üç öğrenci, rakiplerini aşarak Amerika'da burslu okuma hakkı kazanmışlardı. Öğrencilerden Berk Kapıcıoğlu hatırladığım kadarıyla Harvard Üniversitesinde okuyacaktı. O okulda okumanın maliyeti yıllık 25 bin dolardı ve bu masraf karşılanmıştı. Berk şöyle dedi: "Başvurumun kabul edileceğini sanmıyordum. Sadece öylesine başvurdum: Hatta bana yabancıların kabul edilmediğini söylediler. Başvurular Ağustos ayından sonra değerlendirmeye alınıyormuş." Berk kabul edildi. Berk bir sınava girmemişti. Ama okuduğu okulda katıldığı bazı projeleri referans olarak kullanmıştı. Kimse Berk'in sahip olduğu yeteneğe sahip olamayacağını sanmasın. Size Ali'nin Cambridge Üniversitesine nasıl davet edildiğini de anlattım. Bence Koç Özel Lisesinin Berk'e kazandırdığı en büyük yetenek "cesaret"tir. *Diğer öğrenciler kendilerini büyük görmüyorlar. Bu yüzden de başlarından büyük işlere (!) kalkışmıyorlar.*

Üniversitelerin kütüphanelerinde yurt dışında burs veren kuruluşlara ilişkin bilgilerin yer aldığı kataloglar bulunur. Kimse gidip sırf denemek için olsun bu kataloglardaki adreslere başvurmaz. Ama sorsanız hepsi yurt dışına gitmeyi

içten arzuladıklarını söyleyecekler. *Herkes yeteneksiz olduğunu düşündüğünde meydan cesaret gösteren ve öylesine teşebbüs eden birkaç kişiye kalacaktır.*

1989 yılında tanıştığım Ömer Faruk Adıyamanlı fakir bir ailenin çocuğuydu. Bir gün bana Avustralya'ya göçmen olarak gitmek istediğini söyledi. Önce güldüm, onu hafife aldım. "İngilizce bilmiyorsun. Eğitimin bile yok. Dahası medenî şehirlerde yaşamadın. Be kardeşim sen neyine güveniyorsun." diye düşündüm. Ama moralini bozmamak ve onu kırmamak için, tebrik ettim. Teşvik ettim. İnanmasam bile "Tebrik ederim Ömer. Büyük düşünürsen büyük işler yaparsın. İnan bana sen bu uğurda çabalamaya devam edersen çok büyük işler başaracaksın." dedim. Söylediklerimden çok etkilenmişti. Günler geçti. Yanıma geldi. Elinde bazı yabancı ülkelere gitmek için temin ettiği bir kısım başvuru formları vardı. Şok oldum. Ben Amerikan büyükelçiliğinin yolunu bilmiyordum. Kapısından bile girmeye korkardım. Bu çocuk bu belgeleri nasıl bulmuştu?

"Muhammed abi" dedi. "Bu formların çoğu bölümlerini doldurdum. Ama İngilizce'm yeterli değil. Şu bölümleri nasıl dolduracağım konusunda bana yardımcı olur musun?" İnanılmaz bir şeydi. Ömer İngilizce de mi biliyordu? Onun dolduramadığı bölümlerden bazılarını ben de dolduramadım. Güya İngilizce eğitim yapan Orta Doğu Teknik Üniversitesinde okuyordum. Kendimden utandım, ona yardımcı olmayı kendime bir borç bildim. Sonra kendisine İngilizce'yi bilip bilmediğini sordum. Şaşırdım. Kelime hazinesi benim kadar zengin değildi, ama derdini anlatacak kadar konuşabiliyordu; üstelik benden daha seri konuşabiliyordu.

Nereden ders aldığını, hangi kursa gittiğini sordum. Kursa gidecek parasının olmadığını söyledi. İngilizce'yi öğrenmeyi çok istiyormuş. Bu yüzden gördüğü her turiste ilgi göstermiş. Onlarla konuşmaya çalışmış. Çaba sarf ettikçe derdini anlatmaya başlamış. Dahası, kısa dalga frekansından yayın

yapan BBC radyo istasyonunu bulmuş. Geceleri bu İngiliz radyosunu bol bol dinleyerek İngilizcesini geliştirmeye çalışmış. Bunu öğrendikten sonradır ki ben de BBC'nin yayınlarını küçük radyomda geceleri dinlemeye başlamıştım.

Zaman geçti, Ömer beni aradı. Askere gittiğini, beni özlediğini söyledi. Hâlâ yurt dışına gitmek isteyip istemediğini sordum. Mutlaka gideceğini söyledi. Ömer sen harikasın. Aradan birkaç yıl daha geçti. Bir kandil gecesi telefonum çaldı. Kendisini unuttuğum Ömer beni unutmamıştı. *"Abi bana Avustralya'dan davet geldi."* dedi. Ömer'in izini ondan sonra kaybettim. Size ne demek istediğimi anlatabiliyor muyum?

Tüm basit düşünceler bize "yapamazsın" der. *Bir defa yapamayacağınıza inanırsanız, beyninizin bulduğu milyonlarca delil sayesinde yapamayacağınızı adınız gibi ispat edersiniz.* Kâinat yerinden oynasa siz istemediğiniz sürece kimse bu inancınızı değiştiremez. *Evet, ne yazık ki herkes başaramayacak. İşte onlar başaramayacaklarına inananlardır.*

Çıplak ayakla ateşlerin üzerinde yürüseniz ayaklarınız yanar mı? Neden bazı yogilerin ayakları yanmıyor? Vücudunuza kocaman bir şiş batırılsa kanınız çıkmaz mı? Neden bazı dervişlerin vücutlarında en küçük bir acıma, en küçük bir iz kalmıyor, bir damla kanları akmıyor?

Vücudunuz üzerinden otomobil geçse omurganız kırılmaz mı? Kalın bir beton yığınını yumruklarınızla kırmaya kalksanız bileğiniz kırılmaz mı? Sivri uçlu çivilerin üzerine yatsanız çiviler teninize batmaz mı? Neden bazı karateciler hiç etkilenmiyorlar? Derin hipnoza sokulan şu kadının hikâyesine bakın: Kendisine parmağının kaynar suya sokulacağını söylediler. Ama parmağına sadece dokundular. Kadın hipnozdan çıktıktan sonra, parmağı sanki gerçekten yanmış gibiydi; su toplamıştı.

Neden?

Bir defa inandınız mı, inanılmaz işleri başarırsınız. Çünkü inanç, tabiat kanunlarını etkisiz kılan ruhun bir parçasıdır. Ruhun gücü konuştuğunda tabiatın gücü susar.[26] *Ama bir defa inanmadınız mı, tüm kâinat size engel olmak için seferber olur.*

Cesaretinizi Geliştirin

Cesur olduğunuza inanmak Yaratıcının varlığına veya kendi varlığınıza inanmak gibi bir şeydir. Onu, düşüncelerinizle ve eylemlerinizle geliştireceksiniz. Korkularınız da böyle gelişmişti. Lütfen aşağıdaki alıştırmaları fırsat buldukça uygulayın:

1. Cesur imiş gibi bir duruş kazanın

William James: *"Cesur olmak için cesur imiş gibi hareket etmek, bütün irademizi bu amaca göre kullanmak gerekir."* der. Bu bilgiyi önce Dale Carnegie'nin eserlerinde gördüm. Ama bu kanunu en iyi anlatan Anthony Robbins oldu.

Prof. Mehmet Gürkaynak'ın eğik duran başımı nasıl yukarıya kaldırdığını anlattım. Başımı dik tutunca gerçekten duygularım da değişti. Anthony Robbins der ki *"İç durumunuzu, o andaki dış durumunuz belirler."* Dış durumunuzu değiştirdiğinizde iç durumunuz da değişir. *Omuzlarınızı çökerttiğinizde, boynunuzu eğdiğinizde, yüzünüze üzüntülü bir görünüm verdiğinizde bir anda kendinizi güçsüz hissedersi-*

---

[26] Yanlış anlaşılmasın. Bizim inancımıza ve tespitlerimize göre, ruh ve/veya tabiat, yansıttıkları gücün zati kaynağı değildirler. Ancak bir güç taşıdıkları da gerçek. Ay aydınlatıyor, ama ışığın kaynağı değildir. Eğer Ay'dan başka bir gezegen daha parlak ışık yansıtmaya başlasaydı Ay gölgede kalırdı. Ruh ve tabiat kanunları arasındaki denge buna benzer. İnsan ruhu ile tabiat kanunları cins olarak aynıdır; her ikisi de özde kanundur, yani melekût âleminden yansıyan kuvvettir. Eğer ruh kanunu veya ruhta yansıyan kuvvet ön plâna çıkarsa, tabiat kanununa baskın gelir. Keramet veya istidraç denilen özel tecrübeler bu gerçekten kaynaklanıyor.

niz. Şimdi omuzlarınızı kaldırın. Derin bir nefes alın. Kocaman bir gülümseyin. Yumruklarınızı sıkın. Bir anda kendinizi daha cesur ve güvenli hissettiğinizi göreceksiniz. Eğer bu tutumunuzu sürdürürseniz her defasında cesaretiniz daha belirgin şekilde güçlenecektir.

Anlatılmaya çalışılan şu: *Duygularımızla vücudumuzun duruşu arasında tam bir paralellik vardır.* Ağlarken yüzünüz ağlama biçimi alır. İçinizdeki sevinç, yüzünüzden okunur. Bir aynanın karşısına geçin. Öfkeli bir yüz hâli oluşturun ve kendinize "Seni seviyorum" deyin. Öfkeliyken içinizden gülmeye çalışın. Yapamıyorsunuz.

Şimdi aynı aynanın karşısında en güzel tebessümünüzü takının. Tebessüm ederken yüz hatlarınızı değiştirmeden içinizden ağlamaya çalışın. Yapabilir misiniz? Şimdi ayağa kalkın, başınızı yukarıya kaldırın. Gözlerinizi dört açın. Derin nefes alın, gülümseyin ve kendinize "Ben mahvoldum. Çok korkuyorum: Ben bir hiçim" deyin.

Söylediklerinize inanıyor musunuz? Hayır; çünkü *içiniz dışınızla çatışamaz.* İçinize hakim olmakta zorlanıyorsanız dışınıza da mı hakim olamıyorsunuz?

2. Hızlı Yürüyün

Tüm cesur insanlar hızlı yürürler, hızlı hareket ederler. Fırtına gibidirler. Biz eskiden çocuklar kadar cesurduk. Korku bir kafestir; içinde hür davranamazsınız, zıplayarak yürüyemezsiniz. *Çocukların korkusuzluklarını yürüyüşlerindeki coşkudan anlayabilirsiniz.*

Güzel Konuşma seminerlerime katılan arkadaşların cesaretlerini geliştirmeleri için ilk verdiğim egzersiz "elleri havaya kaldırmaktır." "Ellerinizi koparcasına yukarıya kaldırın, yukarıya doğru yumruklar savurun" derim. Sonra da ne kadar kaldırdıklarına bakıp içlerindeki kalıbın büyüklük derecesini anlamaya çalışırım.

Gençlerin önemli bir kısmı, özellikle bayanlar, kollarını fazla yukarıya kaldıramaz. Oysa onlardan gökleri yırtarcasına ellerini kaldırmalarını istiyorum. Farkında değiller. İçlerindeki endişe güçlerini kırıyor, elleri çelik kafeslerinin tavanına takılıyor. Bunu hemen görebiliyorsunuz.

Çekingen insanlar çok yavaş yürürler. Çünkü daha çok içlerine dönük yaşarlar. Hızlı yürüyünce başkalarının dikkatini çekmekten korkuyorlar. Derin iç hayallere dalmış olmaları, bedensel hızlarını aşağıya çekiyor. Lider insanlara dikkat edin. Cesur insanlara bakın. Hayatı nasıl da dans eder gibi yaşıyorlar. Hızlarına bakın. Kuşlar gibiler, yerlerinde duramıyorlar. Kuşlara bakın. Çocuklara bakın. Çocuk cesaretli olunca yerinde duramıyor, koşuyor, zıplıyor, her şeye karışıyor. Ama çocuk bir misafirin evine gidince çekinmeyi öğrenirse, orada inanılmaz derecede uslu duruyor. Çocuklardan ders almalıyız.

Hemen şimdi hayatınızı değiştirin. *Hızlı yürümeye başlayın. Hızlı yürüdükçe cesaretinizin ve özgüveninizin nasıl geliştiğini göreceksiniz.* Bunu yaptım, biliyorum. Hemen bugün başlayın.

3. Dik Durun

Duruşunuz kadar duygularınızı etkileyen bir bedensel tutumunuz yoktur. Postür dediğimiz duruş, tüm kişiliğinizi anlatır. Liderleri gözlemleyin. En iyi öğretici iyi bir gözlemdir.

Gördükleriniz arasında etkileyici olanları bulun ve onları modelleyin. Elimizde yılların birikimi olan başarı modelleri varken, deneme yanılma ile öğrenecek kadar uzun ömürlü değiliz.

Başında acılarını, sıkıntılarını taşıyan insanın başı aşağıya eğilir, omuzları çöker. Sanki üzerinde büyük bir yük vardır. Garip, mahzun, çaresiz bir görünüm oluşur. Başınızı

dik tuttuğunuzda bu tür duyguların derhal zihninizden uzaklaşmalarına neden olursunuz.

Başınızı yukarı kaldırın. Omuzlarınızı dik tutun. Dimdik yürüyün. İnsanlarla karşılaşınca karşılarında dik durun. Her yerde her zaman dik durmaya çalışın. Her dik duruşunuz cesaret sermayenizi arttırır. Başınızı her eğişinizde korkularınıza yeni bir katkıda bulunursunuz.

4. Gözlere Bakın

Tüm korkan insanlar gözlerini kaçırırlar. Korkularımızın bizi bitirmesine izin vermeyeceğiz. *Bir insanla gerçekten iletişim kurabilmeniz için gözlerinin içine bir saniyecik olsun bakmak zorundasınız.*

İnsanlar sabahları işe giderler, mesai arkadaşlarına "günaydın" derler, aynı cevabı alırlar. Ama hiçbiri birbirlerinin gözlerine bakmamıştır. Dolayısıyla hiç iletişim kuramadılar. Bir dostunuza "nasılsınız" diye sorduğunuzda gözlerinin içine bakmamışsanız, onun hâlini gerçekten merak etmiş olmazsınız. Elinizi sıkan bir insan gözlerinize bakmamışsa, size hiç önem vermemiştir. Ya da sizden korkmaktadır.

Bundan sonra iletişim kurduğunuz her insanın gözlerine tam iletişim anında mutlaka bakın. *Gözlere baktığınızda kendinizi o kişiyle aynı düzeyde görürsünüz.* O anda onun kadar önemlisiniz. Onunla gerçekten konuşuyorsunuz.

Şu durumlarda göz teması kurmanız güçleşir:

Depresyon: Aşırı psikolojik gerginlik özgüveni harcar.

Korku: Korktuğunuz insanın gözlerine bakmanın korkunuzu arttıracağını düşünürsünüz. Ona görünmemek için onu görmemek en iyisidir.

Nefret: Sevmediğiniz bir insanı görmek size acı verir. Ondan kaçmak istersiniz, bu yüzden gözlerinizi kaçırırsınız.

Önemsememe: Bir insanı değersiz görüyorsanız onunla bakışmayı önemsiz bulursunuz. O sanki bir hiçtir. Bazı siyasetçilerin kendileriyle tokalaşan insanları nesne gibi görüp görmediğini anlamak isterseniz, tam tokalaşırken gözlerinin nereye baktığına dikkat edin.

Aşırı saygı: Aşırı saygı nedeniyle başkanınızın, patronunuzun gözlerine bakmakta güçlük çekersiniz. Beyninizde onu o kadar büyütürsünüz ki, sanki bakışlarıyla karşılaşırsanız ezileceksiniz.

Özümüzü bozarsak bu sorunları yaşamaya mahkûmuz. Doğru prensipleri size söyledik. Yukarıdaki sorunlar arasında aşamayacağınız yoktur. Onların —eğer varsa— her birini nasıl aşacağınızı burada ayrıntılı anlatmayacağım. Onları tek bir çabayla aşabilirsiniz: Başınızı kaldırın ve insanların gözlerine bakın. Sadece *iki kurala* dikkat edeceksiniz.

İlk olarak, *gerekmedikçe gözlere odaklanmak yanlış anlaşılır:* İletişim kurmadığınız bir insanın gözlerine bakmanın anlamı farklıdır. Birisine baktığınız anda, bir mesaj vermeniz beklenir. Bu yüzden birisine baktığınızda o da size bakacaktır. Bir söz söylemeyeceğiniz veya tebessümle "nasılsınız" demeyeceğiniz bir insanın gözlerine bakmamalısınız. Bakarsanız, ilgili kişi "acaba ne söyleyecek" diye düşünür. Ya da bakışınıza bir anlam verir. Her bakışta kesinlikle bir mesaj vardır.

İkincisi, *gözlere bilinçli olarak uzun süreli bakamazsınız.* Sadece nişanlınızın, eşinizin veya çocuğun gözlerine uzun süreli bakabilirsiniz. Uzun süreli bakmak evlilik içi sevginin bir yansımasıdır. Bunun dışında kimsenin gözlerinin içine bilinçli olarak bir anlık bakışın süresini uzatamazsınız. Seminerlerimize katılan bir öğrencinin yanlış anlayarak bunu yaptığını biliyorum.

Şimdiden göz teması kurmaya başlayın. Sabah evinizden çıkmadan önce aynanızın karşısında egzersiz yapabilirsiniz.

Kendinize "merhaba" deyin ve tam o sırada gözlerinizi görün. *Gözlerin içini* fark etmelisiniz. Bu bakışla gerçek iletişimi hissedeceksiniz. İletiminizdeki duygularınız kesinlikle bu yolla değişecek. *Kendinizin ve iletişim kurduğunuz insanların varlığını hissetmeye başlayacaksınız. Dahası varlığınızı bilinçli şekilde hissettireceksiniz. Bu tutumunuzun cesaretinizi nasıl arttırdığını görmek için sadece iki günlük çabaya ihtiyacınız var.* Bu arada gözlere bakmayı insanların yüzüne bakmak ile karıştırmayalım.

5. Güç Merkezlerine Yakın Durun

Korku güç merkezlerine uzak durmayı tercih etmemize yol açar. Cesaretiniz arttıkça güç merkezlerine yaklaşırsınız. Bülent Ecevit'in en yakınındaki kişiyi hatırlar mısınız? Onu her zaman Ecevit'in yanında görürsünüz: Hüsamettin Özkan güç merkezine en yakın kişi olduğu için parti içinde en güçlü milletvekili olmuştur. Başbakan yardımcısı kim olacak dendiğinde herkesin aklına gelen ilk aday oydu.

Ben eskiden okul sıralarında veya seminerlerde en arkada oturmayı tercih ederdim. Merak ediyordum; korkularım yüzünden mi böyle davranıyordum, böyle davrandığım için mi korkularım beni topluluklardan uzak tutuyordu. Bu sırrı öğrendikten sonra "Toplum Önünde Güzel Konuşma & Etkili İletişim" seminerlerimize katılan arkadaşlara, cesaretlerini geliştirici bir yöntem olarak önermeye karar verdim. Ancak prensip olarak doğruluğunu test etmediğim, tecrübe etmediğim bir tekniği önermekten çekinirim. Bu tekniği özel olarak uygulamaya karar verdim.

Katıldığım büyük bir toplantı salonunda, arka sıralarda boş yerler vardı. En ön sırada yer aradım. Bulduğum boş yere oturmak için tüm cesaretimi topladım ve ilerledim. Tam oturduğum anda, sol tarafta Erzurum Milletvekilimizin oturduğunu gördüm. Yerinden yöneldi; "Hoş geldin" diyerek elimi sıktı. İlerlerde tanıdığım başka milletvekilleri ve

bazı bürokratlar vardı. Onlarla uzaktan tebessümle ve baş hareketleriyle selâmlaştım. Hatta arka sıradaki insanlar beni önemli birisi sanarak kendilerine çekidüzen verdiler. En ön sırada yer aldığım için kameraların en çok görüntü aldığı bölgedeydim. *Bir anda kendimi çok güçlü ve cesur hissetmiştim.* Kimseye saygısızlık yapmalarını önermiyorum. Başkasının yerini gasp etmediğiniz sürece, daha iyi kavramak ve daha etkili olmak için yaptığınız şey ayıp değildir. En önde duran cumhurbaşkanı bu yüzden utanıyor mu?

Tevazu küçülmek değildir. Elbette önlerde yer almanın kavgasını yapmak veya sırf büyük görülmek için önlerde oturmaya çalışmak doğru değil. Niyetinizi temiz tutun yeter. *Ama önde ve gücün yakınında olma fırsatına sahip olmak kolaysa, bunu tercih etmelisiniz.* Hz. Muhammed (asm) der ki: "Eğer Müslümanlar namaza ön saflarda durmanın ne kadar faziletli olduğunu bilselerdi, orada olmak için kura çekerlerdi". Dinî terbiyeniz, önlerde oturmanızı önermemi yadırgamanıza neden oluyorsa, Peygamberin (asm) bu mesajı üzerinde düşünmelisiniz.[27] Bu bize gerçek kanunu anlatıyor. Güç merkezine ne kadar yakınsanız o kadar güçlüsünüz. Ne kadar güçlü iseniz, kendinizi o kadar cesaretli hissedersiniz. Cesareti kazandığınızda ise zaten güç merkezleri sizi kendilerine çekeceklerdir.

Güç merkezleri değişik ortamlarda değişik şekillerde oluşabilir. Bazı örnekleri veriyoruz.

— Bir grup arkadaşınızla konuşurken *hepsinin yüzleri size* dönükse güç merkezi sizsiniz. Eğer bir başkasına dönükse onun en yakınına gidin. *Herkesin kendisine dönük olduğu ki-*

---

[27] Bu konu üzerinde bu kadar durmamın nedeni ilk baskıda gelen bir itiraz. "Biz tevazuu, saygıyı öğrendik. Önerdiğiniz bir saygısızlık içeriyor" diyenler oldu. Camide veliler ve büyükler varken en ön safta durmak gençlere ayıp olmuyor da, maneviyatı zayıf dünyevî toplantılarda önde olmak niçin ayıp oluyor? Dikkat edin: Büyük ve önemli görünmek isteyen Firavunu taklit için değil; kendinizi büyük ve önemli hisseden bir kul olmanız için güç merkezlerine yakın durmanızı öneriyorum.

şinin, —bu bir milletvekili, bir profesör veya bir sanatçı olabilir— *en yakınında bulunun.*

— Sınıfınızda en ön sırada oturun. Öyle ki hoca baktığında önce sizi görsün. Ön sıralarda değil, mümkünse en ön sırada oturmanızı öneriyorum. Çok arzularsanız, önlerden bir koltuk mutlaka sizin için önceden boşaltılacaktır.

— Büyük toplantılarda ön sıra, protokole ayrılır. *Protokol üyesi değilseniz, protokolün hemen ardındaki sıraya oturun.* Oradan en güçlü cesaret telkinleri alacaksınız. Çünkü yanınızdaki cesur insanlardan yayılan titreşim önce sizi etkiler. Yakınlarında yaşadıklarınızın duyguları size sirayet edecektir.

— Bir yemek davetine katılmışsanız, *davetin sahibinin oturduğu masaya* oturmaya çalışın. Eğer orası rezerv edilmişse, o masaya en yakın olan ve o masadan görünen masayı tercih edin.

Bunların hiçbiri küçük düşürücü değildir. Böyle düşünmeye devam ederseniz küçük kalmaya mahkûm olursunuz. En ön sıralarda oturanlar küçük müdürler? "Zirvedeki adamın yerinde ben olsaydım" diyen siz değil misiniz? Bu o kadar önemli ki inanamazsınız. Ahirete irtihal eden Vehbi Koç Türkiye'de otomobil fabrikası kurmak istiyordu. Amerika'ya gidip Ford ile görüştü. Demokrat Parti İktidarı döneminde, onunla görüşmeye giderken Türkiye'deki üst düzey yöneticilerin referanslarına başvurdu. Dahası dünya devi Ford, Koç'un gücünü gösteren önemli referanslardan biri haline gelmişti. Koç'un Ford ile yan yana çektirdiği ilk fotoğrafı gördüklerinde, önemli bir işadamları olduğuna inandılar; onunla gurur duydular. İnsanlar iktisadî anlamda, büyük Ford ile dost olacak kadar büyük olan Koç'un otomobillerini satın aldılar.

1995 yılında savaş devam ederken Bosna Hersek'e gitmiştik. Bir masada söylediklerini kasete aldığım, Alia İzzetbegoviç'le resim çektirmiştik. Seminerlerime katılan

bazı arkadaşlar resimleri gördüler. Birisi söyleniyordu: "Vay be, hocamız kiminle görüşmüş." Ondan sonra beni dinlerken gösterdikleri titizlik bir anda değişiverdi. Onların gözünde çok daha önemli biri oluverdim. Oysa ben hiç değişmemiştim. Bir liderle görüşmek beni ne alçaltı, ne de yüceltti. Ama biz insanların, etikete çok önem verdiğimizi itiraf edelim. Bunu siz de yapmıyor musunuz? Bu hepimizin zaafı, bu zaafın bizi mağlûp etmesine izin veremeyiz.

Yeteneklisiniz. Büyük işler başarmak istiyorsunuz. Ama cesarete ihtiyacınız var. Buna muhtaçsınız. Size tüm büyüklerin başvurduğu yolu öneriyorum. *İletişimin merkezinde olmalısınız.* Bunu dikkat çekmek için yapmıyorsunuz. *Ön sıralarda yer alın. Bunu güçlü hissetmek için, cesaret duyarak eyleme geçmek için, cesaretinizi kullanarak büyük hizmetler üretebilmek için yapıyorsunuz.* Kazanan siz olacaksınız.

6. Sesinizin Şiddetini Yükseltin:

İsminizi söylerken 10 metreden insanlar sizi duyabilsin. Yukarıda korkunun ürettiği bir kafesten söz ettim. Bu kafes sadece beden hareketlerimizi kısıtlamıyor; sesimizi de kısıtlıyor. Utangaç insanların ses şiddetleri de düşüktür.

Tüm seminerlerime önce tanışarak başlarım. Arkadaşlar isimlerini söylerken bazılarının seslerinin mırıltı gibi çıktığını görürüm. Hatta bazen ne söyledikleri anlaşılmaz. Bu arkadaşlar isimlerini söyledikten sonra diğer arkadaşlara sorarım: "Arkadaşlar anladınız mı?" Kimse anlamamıştır. Anlaşılamamış olmaları onları da şaşırtır. Daha iki saniye önce isimlerini söylediler. Nasıl anlaşılmazlar? Çünkü isimlerini güçlü şekilde söylemediler. Kendimizi tanıtırız; ama adımız kimsenin aklında kalmaz. Biz kendimizi önemsiz görürsek başkası bizi niçin önemli görsün? Sattığınız malın önemine inanmazsanız biz de inanmayız.

Bazı arkadaşlar bilirim. Dimdik gözlerimizin içine bakarlar. İçten bir tebessüm ve gür bir sesle isimlerini söyler-

ler. Etkilenirim. Onlar kendilerine güveniyorlar. Önemli oldukları her hallerinden belli. Ben de onlara önem vermek zorunda hissederim. Bu kural hepimiz için geçerlidir.

Cesaretimiz azaldıkça sesimizin çıkış şiddeti de azalır. Bağırarak konuşun, diğerlerinin sözünü saygısızca kesin demiyorum. Buna yüksek ruhunuz izin vermez. Ama yanınızdaki herkesin duyabileceği kadar gür söyleyin. Kolaylıkla duyulur bir sesle konuşun, kimsenin kulaklarını açıp pür dikkat sizi dinlediğini sanmayın. Sesinizin yüksekliğini ayarlayamıyorsanız, güzel konuşma konusunda yazılan kitapları bulun, nasıl yapılacağının öğretildiğini göreceksiniz. İnsanlar genellikle kendi ses şiddetlerinin düzeyini ölçemezler. Nasıl bir düzeye sahip olmanız gerektiğini anlamak istiyorsanız diğer insanları dinleyin. Kimleri en iyi anlıyorsunuz? Kimleri anlamak için dikkat etmek zorunda kalıyorsunuz? Siz konuşurken kimse tüm dikkatiyle sizi dinlemeye yönelmez. Çoğumuz başkalarını kulak ucuyla dinleriz. Başkaları da bize aynı şeyi yapar. O zaman sesiniz gür çıkmalı, isminizin tüm harfleri doğru söylenmelidir. Bunu yapmaya devam edin. Güveninizin nasıl arttığını göreceksiniz. Çünkü insanlar sizi fark edecekler. *Ne kadar fark edildiğinizi anlarsanız o kadar özgüvenli, coşkulu ve cesaretli olacaksınız.* Kimsenin fark etmediği insan, kendini değersiz hissetme tehlikesiyle karşılaşır.

7. İnsanlarla Birlikte Hareket Edin

Cesaretsizlik insanların huzurunda olmaktan bizi korkutur. Genellikle yalnızlığı tercih ederiz. Unutmuyorsunuz: Diğer insanlar yoksa başarı da yoktur. Kimse diğer insanlar olmadan başarılı olmamıştır. Neden bazı insanlar diğer insanlardan kaçıyorlar?

İmkânınız varsa arkadaşlarınızla birlikte yürüyün. Hatta grubun ortasında yürüyün. Bazıları arkadaşlarıyla karşılaşır. Arkadaşları onu aralarına almaya hazırdırlar. Ama o

bir mazeretle yolunu değiştirir. Çünkü yalnız kalmayı tercih ediyor. Çünkü ancak yalnız kalarak sorunlarıyla sevişebilir. Çünkü yalnız kalmadığında sorunlarıyla baş başa kalamayacaktır. Çünkü onun en büyük zevki, sorunlarını düşünerek acı çekmektir.

Yalnızlıktan çok, birlikteliği tercih edin. Bu kurala her yerde ve her zaman ihtiyacımız var. Tek başına yaşayanlar birlikte yaşayanlar kadar mutlu olamazlar. Eğlenmeye gideceksiniz bir arkadaşınızla gidin. Gezmeye çıkacaksanız eşinizle çıkın. Hayatın daha güzel olduğunu göreceksiniz. Bu tutumunuzun sizi güçlendirdiğini ve cesaretinizi arttırdığını göreceksiniz.

Dahası insanlara görünmekten kaçınmayın. İnsanlara görünmekten kaçınmak depresyon belirtisidir. Bazen insan öyle bir bunalıma girer ki en samimî dostundan bile kaçar. "Kimse beni bu kötü hâlimde görmesin" diye düşünür. "Kimseyle konuşacak hâlim yok" der. Bunları aşmak zorundayız.

Size şunu öneriyorum: Öğrenciyseniz, ders gördüğünüz büyük amfinin önünde yürüyün. Hatta arka sıralara bakar gibi başınızı kaldırın ve sıralarda oturan yüzlerce öğrencinin sizi görmesine izin verin. Bir topluluğun önünde durun ve onlara bakın. Sizi görsünler. Katıldığınız bir seminerde oturmak için yer ararken kürsü önünden, görüşü bozmadan yürüyün ve oturanlara bakın. Bu tutumunuz size güç verecektir. En güçlü insan kürsüde konuşan, herkesin seyrettiği insandır. Bu büyük duyguyu yaşamanızı isterim.

1997 yılında, yönetim kurulu üyesi ve kurucularından olduğum Kültürlerarası Araştırma ve Dostluk Vakfının bir toplantısını organize ettik. Keçiören Belediye Başkanı Turgut Altınok'la yaptığımız işbirliği çerçevesinde ülkemizdeki üniversitelerden mezun olan yabancı öğrenciler için tanışma yemeği organize edecektik. Genç öğrenci kardeşlerimizi böyle güzel bir programla ülkelerine uğurlayacaktık. O za-

manki vakıf başkanı izin alarak Erzurum'a gittiği için, ona vekâleten konuşma yapmam gerekiyordu.

Nihayet program başladı. Yemekler yendi. Salonda önemli bürokratlar ve yabancı ülkelerin büyükelçilik görevlileri vardı. Kürsüye çıktığımda heyecanlandım. Salonda Türkiye'den arkadaşlar da yer aldığı için İngilizce ve Türkçe olmak üzere iki ayrı dilde konuşmam gerekiyordu. Konuşma ilerlerken, bir an salona baktım. Herkes bana bakıyordu. Söylediğim bir söz heyecanla alkışlandı. O an kendimi nasıl güçlü ve cesur hissettiğimi anlatamam. Herkesin huzurunda onlara bir şeyler anlatıyordum. Sonra bir televizyon kanalında kendimi izledim. Güçlü olmak kesinlikle elinizdedir. Yeter ki sizi güce ve cesarete taşıyan fırsatları hafife almayın. Onlara samimiyetle sarılın.

8. Fark Edilir Şekilde Gülümseyin

İnsan dış dünyaya ne kadar çok mesaj verirse o kadar cesaretli olur. Dış dünyadan çekindiğimiz ölçüde cesaretimiz azalır. Dış dünyaya verdiğimiz mesajlar arasında yüz hatlarımızla söylediklerimizin önemli bir payı vardır. Dalgın duruşunuzla elbette mesaj verirsiniz. İnsanlar iç dünyanızı kuşatan duyguların temel yapısını anlayabilirler.

Bir mesaj vardır ki onu bilinçli verirsiniz. Ve o herkes tarafından algılanır. O mesajı kimse göz ardı edemez. O mesajın ulaştığı herkes size cevap vermek zorundadır: *Tebessüm*. Büyük büyük gülümseyişler. Bulunduğunuz ortamda içten ve dolu dolu gülümseyen bir insanın bu durumunu göz ardı edemezsiniz. O mutlaka dikkatinizi çeker. Dahası, ister istemez onu takip etmeye başlarsınız. Kalabalık bir ortamda en çok tebessümle, heyecanla konuşanlar iletişimin merkezini işgal ederler. Onları merkeze almaktan başka yapabileceğiniz bir şey yoktur.

Dahası bir insan tebessümle yüzünüze baktığında tebessüm etmek zorundasınız. Deneyin. Karşılaştığınız ilk insana te-

bessüm edin. Nedenini anlamasalar da size tebessümle karşılık verirler. *Terbiyeli ama belirgin bir gülümseme, cesaretinizi geliştirir.* Çünkü bu suretle kendinizi iletişimin merkezine koyarsınız. İnsanlar varlığınızı fark ederler. Bu durum kendinize olan güvenin gittikçe artmasına yol açar.

Tebessümle sadece kendinize güven vermezsiniz; daha çok sevilirsiniz. Somurtanlar sevilmezler. Çevrenizde en çok sevilenlerin en sempatik kişiler olduklarını göreceksiniz. Sempatik kişileri diğerlerinden ayıran en belirgin özellikleri çok kolay tebessüm etmeleri ve bunu sık sık yapmalarıdır. Tebessüm ederek mutlu olursunuz. Başkalarının da tebessümüne yol açtığınız için onları mutlu edersiniz. Başkalarını mutlu ederseniz bu mutluluk size tekrar geri döner ve sizin için daha büyük bir mutluluk olur. Bu bir döngüdür, tüm hayatınızı cennete dönüştürünceye kadar büyümeye devam eder.

9. İşinizi Geciktirmeden Yapın

Cesaretsizliğin en büyük nedenleri arasında geciktirme alışkanlığı yatar. Hemen her iş her zaman ve herkes için başlangıçta heyecan vericidir. Bir işi yapmaya kalktığınızda önce heyecan duyarsınız. Zaman geçtikçe heyecanınız artmaya, salgılanan hormonlar sinirlerinizi tahrip etmeye başlar. Sonunda beyninizi ve bedeninizi kontrol edemez hâle gelirsiniz.

Konuşmak için kürsüye çıkmanız mı gerekiyor? Hemen yerinizden fırlayın. Derin bir nefes alın ve kürsüye hızla yürüyün. 20 saniye içinde tüm heyecanlarınızın yok olduğunu göreceksiniz. Soğuk suda yüzmeniz mi gerekiyor? Yavaş yavaş değil, aniden suya atlayın.

Kalabalık bir toplantıda söylemeniz gereken bir söz mü var? Söz almaya cesaret gösteremiyorsunuz? "Ha şimdi, ha biraz sonra" derken dakikalar geçiyor mu? Bu arada kalbinizdeki heyecan artmaya devam ediyor mu? Hormonlarınız

tüm damarlarınızı doldurmaya devam ediyorlar. İyice geciktikten sonra söz almaya kalkarsanız tüm söyleyeceklerinizi unutabilirsiniz. Bu kadar tahrip olmanıza izin vermeyin. Şunu bilmelisiniz ki eğer böyle ertelerseniz sonunda vazgeçersiniz. Artık öyle bir noktaya gelirsiniz ki "Bu acıyı çekmektense vazgeçmek daha iyidir" dersiniz. Geciktirmek başarısızlığı hızlandırır.

Oysa ne söyleyeceğinizi belirledikten sonra hemen söz alıp ayağa kalkarsanız, birkaç soluğunuz titrek çıkar ve ardından tüm heyecanınız geçer. Heyecanınızın nasıl bittiğini anlayamazsınız.

Korkularımız zaman içerisinde geliştiler. Yaptıklarımızla, kendimize söylediklerimizle geliştiler. Şimdi farklı şeyler yapacağız. Dikkat edelim: Bir anda yaptıklarımız bizi o anda cesaretli yapabilir. Önemli olan kendimizi sürekli olarak cesaretli hissetmektir. Alışkanlık hâline getirmediğiniz tutumu sürekli olarak uygulayamazsınız.

Eski alışkanlıklarınız zayıf zamanlarınızda size hücum eder. Tüm sorunu yok ettiğinizi sanırsınız. Moraliniz yüksekken başarırsınız. Sonra bir olaya canınız çok sıkılır. Bir geçici başarısızlığa ve ihanete uğrarsınız. Birden eski tutumunuza geri döndüğünüzü görürsünüz. Eski alışkanlıklar vücudumuzda fırsat kollayan virüsler gibidirler. Onları tamamen yok edinceye kadar tetikte beklemeye devam etmek zorundayız.

10. Cesaretin Gerekçelerini İnceleyin

Korku varlığın bir gerçeği olduğu kadar, cesaret de varlığın bir gerçeğidir. Her duygunun altında o duyguyu inşa eden, varlığına kaynaklık teşkil eden nedenler vardır.

Buna göre genel olarak her alanda cesur insan yoktur. Her hangi bir konuda cesur olunur. En cesur insan bile alevlerin

içine girip kendini korkmadan yakamaz. Herkesin korktuğu bir eylem vardır. Herkes değişik alanlarda cesaret gösterir.

Bu açıdan ip üstünde yürüme cesareti gösteren ip cambazı, paraşütle atlama cesareti gösteren paraşütçü, topluluğun karşısında konuşma cesareti gösteren konuşmacı kendi alanında cesurdur.

Yılanlarla kol kola oynayan, onlarla sarmaş dolaş uyuyan Diyarbakırlı bir aile tanıdım. Ahşap evinizin çatısında bir yılan beklediğini bilseydiniz uykusuz kalmaz mıydınız? Cesaretin sınırı yoktur.

Cesareti genel olarak değil, ilgilendiğiniz alanlarda tek tek geliştirebilirsiniz. Toplum önünde konuşma cesaretine sahip olmanız yüksekten atlama cesaretiniz olduğunu göstermez. Dolayısıyla cesaret geliştirmek istediğiniz alanlarda tek tek çalışacaksınız.

Ayıplanmayı kabullendiğinizde veya ayıplanmanızı gerektirecek bir durum olmadığını gördüğünüzde korkunun nedenlerinden birini yok edersiniz. Tüm nedenler üzerinde bu şekilde düşünün.

Duygularınızla doğrudan savaşmayın. Onları yenemezsiniz.[28] Zorla sevemezsiniz. Ama her şeyi sevebilirsiniz de. Bunu sadece tutumlarınızı değiştirerek yapabilirsiniz. Eğer duygularınıza hücum ederseniz büyük belâlar olarak başınıza üşüşürler. Korkuyu kovarsanız güçlenerek size hücum eder.

Cesaretiniz varsa hiç beklemeden işinizin üzerine yürüyün. "Hemen Yapmak" sihirli bir yetenektir. Bir sonraki bölümde bu sihirli gücü kazanacaksınız.

---

[28] Her duyguyu üreten bir düşünce vardır. Saçlarınızı keserseniz yeniden uzamazlar mı? Dalları budanan ağaç daha gür yeşerir. İşe yarayan tek yol kökleri kesmek, yani korkmanıza neden olan düşüncelerle savaşmaktır.

Özetleyen Sözler

• En kötü sonucu kabullenen en iyi sonucu elde edecektir. Çünkü sorunlarla en yıkılmaz cesaretle boğuştuğunuz an, en kötü sonucu göze aldığınız andır. Hiçbir asker ölmekten korkmayan asker kadar korkutucu olamaz.

• Cesaretin öyle bir derecesi vardır ki o düzeyde tabiat kanunlarına meydan okursunuz.

• Sizin içinizde en önemli varlık sizsiniz. Ona güvenmezseniz kime güveneceksiniz?

• Bir insana yapabildiğini bizzat görmesinden daha fazla güven verebilecek hiçbir telkin yoktur.

• Nice inanılmaz yeteneklere sahip insan cesaretsizliği yüzünden keşfedilememiştir.

• Cesaretiniz varsa geçtiğiniz her vadide sizi anlatan bir iz bırakırsınız.

• Başlangıçta hata yapmadan mükemmele ulaşan hiç kimse yoktur.

• Tüm başkalarını küçük görenler, aslında kendilerini küçük görenlerdir.

• Korkularımızın çoğu bunların gerçekleşmesinden beter ve gülünçtür.

• Çocukların korkusuzluklarını yürüyüşlerindeki coşkudan anlayabilirsiniz.

• "Cesur olmak için cesur imiş gibi hareket etmek, bütün irademizi bu amaca göre kullanmak gerekir." William James

• İnanç, tabiat kanunlarını etkisiz kılan ruhun bir parçasıdır. Ruhun gücü konuştuğunda tabiatın gücü susar.

• Evet, ne yazık ki herkes başaramayacak. İşte onlar başaramayacaklarına inananlardır.

• Herkes yeteneksiz olduğunu düşündüğünde, meydan cesaret gösteren ve öylesine teşebbüs eden birkaç kişiye kalacaktır.

• Doğruyu yapmak için elimizden gelen tüm çabayı göstermeliyiz. Eğer yanlış yapmaktan korkarsak, büyük doğrularımızla insanları tanıştıramayız.

Boynunuzu vurmak için kılıç kaldırılmasından yarım saat sonra kendinizi savunmak ne ise, şimdi yapılması gereken işi yarım saat ertelemek odur.

7. Adım:

HEMEN YAPMAK

Bir işi, karşınıza çıktığı anda yapmaya başlamak, onun yüzde 90'ını yapmış olmaktır. Çünkü hemen yapmaya başlamadığınız iş uzun süre ertelendiğinde en az *on kat* büyümüş olacaktır.

Hemen yapan, bulunduğu an içinde yapılabilecek olan bir iş arar. Bu sayede güçlü bir gözlemci olur. Ankara'da bir ay boyunca Hızlı ve Etkin Okuma seminerlerine katılan öğrenci arkadaşlara, bulundukları salonun duvarlarında kaç tane tablo asılı olduğunu sordum. Altı tane tablodan kimi üçünü, kimi dördünü fark edebilmişti. Bir ay boyunca oturduğumuz salonun duvarlarındaki resimleri fark edememek ne demektir? Kaderimiz harika fırsatları her gün çevremizde uçuşturuyor. Onlardan hiç olmazsa birini keşfedebilmek dikkatli olmamız sayesinde mümkün. Dikkatli olan insan yapacak hiçbir işi kalmadığında, Barış Manço gibi duvarlarındaki tabloların tozlarını alır, resimlerin yerlerini değiştirir. *Zihnimiz kuşların bedenleri gibi hareketli olmalıdır.*

Bir Batı düşünürü ne güzel söylemiş: *"Değişmek istiyorsan niçin hemen şimdi başlamıyorsun?"* Sevgili bir dostuma geleceğiyle ilgili projelerini sordum. Büyük düşünceleri, plânları vardı; yazmayı düşündüğü kitabın harika bir konusu vardı. Ne zaman başlayacağını sordum, dört yıl sonra, yani mastır çalışmasını bitirdikten sonra başlayacağını söyledi. "Niçin hemen şimdi başlamıyorsun?" dedim. Hiçbir haklı gerekçesi yoktu. Rahat olmayı mı bekliyordu? Mastır bittikten sonra doktora çıkacaktı karşısına. Doktora bittikten sonra kaderi yeni bir iş çıkaracaktı. "Kitabını niçin hemen şimdi yazmaya başlamıyorsun?" Üniversiteyi bitirirsen askerlikle, o bitince iş arayışıyla, ardından evlilikle, ardından çocuklarla meşgul olacaksın. *Hemen yapmayanın müsait bir zaman bulması imkânsızdır.*

İniş çıkışlarla dolu bir hayatta yaşadığımızı biliyoruz. Boğuştuğumuz sorunların biteceği bir günü bekleyerek ömrümüzü tüketirsek hiçbir sorunu çözemeyiz. Çok ilginç: *Acılarımızdan kurtulacağımız günü bekliyoruz, ama beklemekle hiçbir şeyin değişmeyeceğini de biliyoruz.* Gücü yetmeyen bir çocuksanız, ıssız bir ormana benim gibi gizlenin; hıçkırıklar içerisinde, "Allah'ım, beni böyle bir hayattan kurtar." diye yalvarın. Öfkelenmeyin, size cevap verilecektir.

Canınıza kast eden bir tehlike geldiğinde sinir sisteminiz hemen harekete geçer ve anında vücudunuzu savunur. Eliniz yanlışlıkla ateşe temas etse, ayağınıza diken batsa otonom sinir sisteminiz hemen tedbirini alacaktır. Vücudunuz üşüdüğünde hemen titremeye ve ısı üreterek sisteminizi korumaya çalışır. Aşırı sıcakta dışarıya verdiği ter sıvısıyla ısıyı dışarıya vermeye çalışır. Tabiattaki tüm sistemler bir görevi tam yapılması gerektiği anda yaparken, biz niçin erteliyoruz? Oysa hemen yaparsak:

Hayatınız Değişecek

Eğer işinizi geciktirirseniz bedelini on kat ağır ödersiniz. Hemen yaparsanız boş zamanlarınızı doldurursunuz. Hemen yapmadığınızda dolu zamanlarınız boşalacaktır. İşinizi hemen yaparak, geciktikçe zorlaşmasını ve aşılmaz dağlara dönüşmesini nasıl engellediğinizi göreceksiniz:

1. Hemen Yaparsanız Paranızı Kurtarırsınız

Geciken iş maddî kayıplara uğramanıza neden olur. Şu örneğe bakın: Evimin su faturasını ödemeyi geciktirdim. Son ödeme gününe gelmiştim ki, önemli bir başka işim çıktı, ödeyemedim. Bazen da son gün geldiğini unutursunuz. Nasıl olsa cezalı konuma girmiştim. Ne zaman olsa öderim dedim. Aylar geçti, borcumu unuttum.

Bir akşam evime geldiğimde su sayacım sökülmüştü. Yeniden bağlanması için Ulus semtindeki ASKİ Genel Müdürlüğüne gidip borcumu ödemem gerekiyordu. Borcun kendisini, onun beş katına ulaşan ceza faizini ve bu arada açma-kapama parasını ödemek zorunda kaldım. On liralık borç 50 liraya çıkmıştı. Eğer ertelemeseydim yaptığım büyük masraflardan kurtulacaktım. Uğradığım zarar bir yana, susuz kalmıştım. Ertelenenin yükü artmıyor mu?

Mutfağımdaki musluklar bozulmuştu, su damlıyordu. Sadece iki tane conta alıp eskilerini yenilemem gerekiyordu. En fazla yarım saatimi alacak bu işi geciktirdim. Bir yıl içinde bu ihmalim yüzünden, yaptığım hesaplamaya göre 20 ton suyu gereksiz yere kaybettim. Bu hikâyeler sizin başınızdan da geçmedi mi?

Bazı öğrenciler lise döneminde üniversite sınavını düşünmezler. Lise bittiğinde gerçekle karşılaşırlar: Aileleri özel dershanelerden eğitim almaları için milyarlarca lira masrafa girerler. Üstelik özel dershanelerden eğitim alanların

çoğu da üniversiteyi kazanamaz. *Dahası üniversite sınavlarında asıl başarı gösterenler, lise eğitimleri boyunca az da olsa disiplinli, yani zamanında çalışanlardır.* Ben özel dershaneye gitmedim, ne kaybettim? Eğer başarmak istemiyorsanız milyonlarca lira ödediğiniz kursların hiçbirinin size zerre kadar faydası olamaz. *Siz istemiyorsanız hiçbir sihirli güç sizi başarılı yapamaz.* Başarının yutulacak ilâcı yoktur. Onu satın alamazsınız. Onu içinizden, ruhunuzdan çıkaracaksınız. Geciktirmek başarının maliyetini arttırmıyor mu?

2. Hemen Yaparsanız Zaman Kazanırsınız:

İşlerini, gündemlerine girer girmez yapanlar ömürlerini kazanırlar. Ertelenen iş daha uzun zaman işgal eder. *Yarım saatte bitirebileceğiniz işi ertelediğinizde ona yarım gününüzü vermeye mahkûm olursunuz.* Ödenmeyen borcun faizle büyümesi gibi, yapılmayan iş de büyür, altında ezilirsiniz. Zamanında yapıldığında ise kazanılan kocaman bir ömürdür.

Su faturasının ödemesinin gecikmesi örneğini alalım. Faturayı ödemek zorunda kaldığımda iş yüküm çok büyümüştü. Daha önce faturayı yolumun hemen üzerindeki bir bankaya ödeyebilirdim. Ancak bu defa taksiye binerek Ulus semtine gitmek zorunda kaldım. Trafik yoğun olduğu için bir saatim yollarda geçti. Kalabalık kuyruklarda bekledim. Bir faturanın ödenmesi bu defa yarım günümü aldı. Yarım gün yollarda ve beklemelerde geçti. Yaşadığım sıkıntı ve stresin vücuduma maliyeti ödediğim paradan kat kat fazla oldu. Ertelemek yüzünden kaybettiğim zamanı hangi parayla geri alabilirim?

Oturduğum Metin Güler'e ait evin çevre ve emlâk vergisi için son güne kadar bekledim. Son gün belediyeye koştum. Orada yüzlerce insan kuyruklarda bekliyordu. Çankaya Belediyesinde saat 13.30'da girdiğim kuyruklardan saat

17.30'da çıktım, işlerimi bitiremeden. Oysa bir hafta önce oralarda kimse yoktu. Tüm bu işler beş dakikada bitebilirdi. Kimi suçluyorum? İşlerini en son güne erteleyen halkı mı, aynısını yapan kendimi mi, çaresiz kalan belediye memurlarını mı? *Yapamamanın çoğu zaman tek nedeni, vaktinde yapmamaktır.* Zübeyir Gündüzalp'in muhteşem sözü bana heyecan verdi: *"İnsanın yapamadığı işler yapmak istemediği veya yapamayacağına inandığı işlerdir."*

3. Hemen Yaparsanız Gücünüzü Arttırırsınız:

Güç çevredir. Çevreniz varsa güçlüsünüz. Dağın zirvesi ona dayanak olan kaya parçaları sayesinde zirvedir. Milyonlar destek olmasaydı Hitler Almanya'yı yönetemezdi. Halkımız ısrarla oy vermeseydi Süleyman Demirel ülkenin kaderinde bu kadar uzun süre etkili olamazdı. Kimse yaptıklarına ve şarkılarına gönlünde yer vermeseydi Barış Manço tarihimizin şeref sayfalarında yer alamazdı. Şeytan da olsa çevresi varsa güçlüdür. Çevre demek size destek veren insanlar, melekler, canlılar veya cansızlar demektir. Ne kadar çok dostunuz varsa o kadar güçlü olursunuz. *Evet ama işlerini yapabilecekleri ilk anda yapmayanlar güçlü olamazlar. Boynunuzu vurmak için kaldırılan kılıçtan yarım saat sonra kendinizi korumak ne ise, şimdi yapılması gereken işi yarım saat ertelemek odur.* Ertelenen iş, bu yüzden, çoğu zaman yapılamayan iştir.

Dostlarım unutmadıklarını göstermek için bayramlarda bana tebrik kartları gönderirlerdi. Cevabı erteledim. Sonunda bayram geçti ve ne yazık ki artık cevaben tebrik göndermenin anlamı yoktu. Ertesi bayramda yine aynı dostlarım dostluklarını ısrarla sergilediler. Ben yine aynı ihmalin ve ertelemenin kurbanı oldum. Zaman geçince de unuttum. Üçüncü defa, düştüğüm mahcubiyetten kurtulmak istiyordum. Ne yazık ki bu defa arkadaşlarım bana kart göndermekten vazgeçmişlerdi.

Güçlü bir adamın gücüne ihtiyacınız olur. Onunla dostluğunuzu geliştirmeye mecbursunuz. Eğer yardıma ihtiyacınız olmadığında yanına gitmiyorsanız, muhtaç olduğunuzda gitmeye hiç hakkınız olmaz.[29] Eğer bir dostunuz varsa onun için şimdi yapmanız gereken bir şeyler olmalıdır.

Yardımcı olduğum bir genç Ankara'ya her gelişinde beni ziyaret etti. Defalarca mektup yazdı. Bayramlarda aradı. Aramızda öyle bir yakınlık oluşmuştu ki, bir sorunu olduğunda bunu kendi sorunum hâline getiriyordum. Bu tutumu sayesinde uzun bir süre beni kendisine hizmet ettirmeyi başardı. *Erteleyenler iş bitiren güçlü insanları çevrelerine toplayamazlar.*

Dahası, güç bilgidir. Her gün öğrenmeniz gereken bir şey vardır. Öğrenmek için şu andan daha iyi bir fırsat bulamayacaksınız. Leo Buscaglia tüm dünya tarafından tanınır. Çocukken babası her akşam ona "Oğlum bugün ne öğrendin?" diye sorarmış. Bu sayede çocukluğunda her gün bir şeyler öğrenmeyi alışkanlık hâline getirdi. Bu yüzden o güçlüdür. *Hedef için her gün bir şey yapmak, işlerini hemen yapan insanların özelliğidir.*

Otuz yaşında bir insan, on yaşından beri her gün bir özlü söz ezberleseydi, şimdi hafızasında 7.300 özlü söz bulunurdu. Günde bir cümle öğrenmek zor mu? Çevremizde dolaşan değerli insanlar arasında yüzden fazla özlü söz bilmeyen nice kimse vardır. "Hemen şimdi ne öğrenebilirim?" diye sorun. Bir çocuktan, bir karıncanın yürüyüşünden,[30] ağacın yapraklarından bir şeyler öğrenebileceğinizi göreceksiniz. *Erteleyenlerin en küçük kaybı, erteledikleri süre boyunca, öğrenebileceklerinden mahrum kalmalarıdır.* Daha büyük kayıp ise

---

[29] Yaratıcımıza karşı bu nankörlüğü hep yapıyoruz. Yıkıntılar altında ezildiğimizde, "Acı Allah'ım" manşeti atanlar; sapasağlamken "Allah'ım seni seviyoruz" diye ağlayanlara "Yarasalar" diyorlardı. Çok şükür ki şefkati çok engin Yaratıcımızın. İnsanlar gibi, bizi saçlarımızdan çekip üniversite kapılarında süründürmüyor.

[30] Bir banka reklâmı, karıncaların ekip hâlinde, yılmadan nasıl çalıştıklarını gösteriyordu. Başaran karıncanın gözyaşlarında insanlık onurunu okuyabilirdiniz.

öğrenme yeteneğinin hızla kaybolmasıdır. Olağanüstü işler yapmayanlar, bu kayıplarının ne kadar büyük olduğunu fark edemezler.

Güç eylemdir. Yani sürekli bir şeyler yapmaktır. Sokakta boş hayallerle yürüyemeyiz. Hedefsiz bir zihinle televizyon seyredemeyiz. Gereksiz dedikodularla meşgul olamayız. Büyük insanları boş dururken göremezsiniz. Bir salonda otururken ellerindeki notları okurlar. Adalet Bakanı Hikmet Sami Türk ile Trabzon'a giden bir uçak yolculuğunda komşu olmuştuk. Yorulunca gözlerini kapayıp dinlendi elbette. Ama gözleri açık olduğunda, notlarını okumadan geçirdiği bir anına rastlayamadım. Büyük işler yapabilecek olanlar böyle yaşarlar: Beklemek zorunda iseler zihinlerindeki sorunlara çözüm ararlar. Hiçbir şey yapamıyorlarsa uyuyup dinlenirler. Dinlenmek için uyumak da bir iştir.

Yerinde durup hiçbir şey yapmayan bir karınca gördünüz mü? Çalışmayan bir arı, içten içe kaynaşmayan canlı bir vücut gördünüz mü? Kaynaşma can demektir. Tabiatta insandan daha tembel olan başka bir varlık göremiyoruz. *Yaprakların gölgesinde serin serin bekleyen ağaçlar, kaybolan Güneşin ardından karanlığın ıssızlığına kapılan taşlar bile içten içe kaynıyorlar.* Güç eylemdir. Varlık harekettir. Modern fiziğe göre, hareketi duran madde yok olur. Hemen şimdi gündeminizi yoklayın. Yapılabilecek onlarca iş bulacaksınız. Durursanız yok olursunuz.

Bir gece boyu yaptığımdan ders aldım. Evimize saat 18.30'da geldim. Gece saat 24.00'e kadar yemek, televizyon, çay gibi fasılalarla zamanımı tükettim. Bu sürenin en az dört saatinde önemli işler yapabilirdim. Örneğin Furkan'a yeni bir bilgi öğretebilirdim. Bozulan saç kurutma makinesini onarabilirdim. Dağınık kalan ders çalışma masamın üzerini düzenleyebilirdim. Bir kaç arkadaşımı arayıp hallerini sorabilirdim. Bir kaç mektup yazabilirdim. Kitabımın bir kaç sayfasını yazabilirdim. Bir kaç kitabı inceleyebilirdim. Hafif bir spor yapabilirdim. Hiçbirini yapmadım bun-

ların. *Otururak yoruldum.* Yorgun ve bitkin uyudum, yorgun ve bitkin uyandım.

Yapacak işiniz kalmadıysa başınızı kaldırın ve çevrenize bakın: "Şu anda yapılacak bir iş kalmadıysa kendime yeni bir işi nereden bulabilirim?" Arayın. Bulacaksınız. Milyonlarca iş sizi bekliyor. Kitap yazmak, yazar olarak tanıdığımız insanların işi miydi? Onları kendilerinden başka birisi mi o işle görevlendirdi sanıyorsunuz? *Tüm güçlü insanlar kendi ürettikleri ve yaptıkları işler sayesinde güçlü oldular.* Başbakanlardan bilim adamlarına kadar herkes için aynı kanun geçerlidir.

4. Hemen Yaparsanız Yetenekleriniz Gelişir:

Hemen yapmak, tüm boş zamanları eylemle doldurmaktır. Boş zamanlarını dolduran daha çok yapmış olur. Yeteneğin bir başka tanımı şudur: *Aynı şeyi ısrarla tekrar ederek yapmak. Yapılması gereken işe hemen teşebbüs etmek, bir çırpıda tüm potansiyel yeteneklerinizi, içinde bulundukları sihirli lâmbadan çıkarır.* Sihir arıyorsanız buradadır.

Bir işi erteliyorsunuz, ama o zihninizde bir sorun olarak varlığını koruyor. Bir yıl sonra işten kovulacağınızı bilseniz sıkıntı çekmez misiniz? Ders notlarınız zayıfsa endişe duymaz mısınız? *Bir gün mutlaka yapılması gereken bir iş sürekli sizi takip eder, içinizi kemirir. Evinize pencerenizden bir akrep girerse onu bulup imha edinceye kadar uykularınız kaçar. Çözümü ertelenen sorun uykunuzda sizi yakalamasından korktuğunuz akrep gibidir.* Eşinin kendisini boşayacağı korkusuyla depresyona girip intihar eden bir bayan yaşadı Türkiye'de. Eğer fedakâr kadın eşiyle açıkça konuşsaydı, gerçeği tam olarak görseydi bu büyük acıyı çekecek miydi? Korktuğu en kötü ihtimal, başına getirdiğinden daha mı kötü olacaktı?

Öğrenciyken, bilgisayar mühendisliğinde okuyan Salih Bilgilibaşlar ile kavga ettim. Bir yıl boyunca konuşmadık.

Aynı evde kalıyorduk. Aynı sofrada oturuyorduk, aynı salonu paylaşıyorduk. Bir yıl boyunca onunla barışmak ve bu sıkıntıdan kurtulmak istedim. Ama her defasında gururumun ve şeytanın oyununa gelip *erteledim.* Bir Ramazan Bayramında namazdan sonra evimize gelirken, "Ne olursa olsun, tüm gururumu ayağımın altına alacağım. Beni reddetse de barışacağım." dedim. Eve geldiğimde ona döndüm, daha sözümü söyleyemeden bana sarılıp özür diledi. Ben özür diledim, o özür diledi. Suçu ben üstlendim, suçu o üstlendi. O zaman birbirimize çektirdiğimiz bu eziyetin nedeni neydi? *Niçin cesaretle yapacağımız bir hareket tüm sorunu bir çırpıda yok edecekken, onu geciktirip hayatımızı mahvediyoruz?*

Hemen yaparsanız hızlanan bir uçak gibi kalkışa geçersiniz. *İşlerinizi ertelerseniz, uçağınızın hızı düşer, yere çakılırsınız; çünkü uçağı havada tutan tek güç sahip olduğu hızdır.* İnsanın yükselmesi uçağın yükselmesi gibidir. Bir süre yerde yol alırsınız. Hızınız belli bir sınırın üzerine çıkınca artık kanatlarınız sizi yukarıya kaldıracaktır. Yol almaya başladığınızda havalanamadığınızı görmek ümidinizi bozar mı? Oysa sizin bir süre ilerlemeye ihtiyacınız var. Başaran insanlar yıllarca küçük mekânlarında yaşadılar. Onları yukarıda görünce birden yükseldiklerini sanıyoruz. Elinizdeki kitap 2.5 ayda yazıldı, ama 25 yıllık bir hayatın eseridir.

Ertelemek Yetenekleri Bozar

1. Ertelerseniz stres çekersiniz

Yapmaya başlamadığınız bir işiniz varsa sürekli canınız sıkılır. En mutlu olmanız gereken zamanlarınızda bile, sorunsuz insanlar gibi içten gülemezsiniz. *Araştırmalar stresin düşünce akışını engellediğini gösteriyor.* Düşünce akışınız engellenince verimli düşünemezsiniz.

Vücudunuzun her gün kullandığı enerjinin bir sınırı vardır. Bu enerjiyi beslenmekle ve uyumakla biriktirirsiniz. Stresiniz varsa, enerjinizin büyük bölümü stresin oluşturduğu hasarların tamirine harcanır. Bu durumda beyninizin, yeteneklerinizin gelişimine harcayabileceği enerji azalır. Bir sürücü adayı iki günlük çalışmanın sonunda, arabasıyla şehir trafiğine çıkabilirken, diğeri bir ay çalışmak zorunda kalabiliyor. Bir kitabı ilk okuyuşta anlayabilene karşılık, başka biri üç defa okumak zorunda kalır. *Kavrama farklılıklarının temel nedeni zekâ farklılığı değil, beynin kullandığı malzemenin miktarının farklı olmasıdır.* Mutlu insanlar daha az çalıştıkları halde daha başarılı olurlar. Hangisini tercih edersiniz?

2. Stres hafızanızın körelmesine yol açar

Çünkü stres yüzünden beyninizdeki nörotransmitter denilen kimyasal maddeler azalır. Kanadalı bir grup bilim adamı 20 yıl boyunca fareler üzerinde araştırmalar yaptılar. *Stresin farelerin beyinlerini küçülttüğünü tespit ettiler.* Sürekli stresiniz varsa yeni bilgileri kalıcı olarak hafızanıza yerleştirmeniz güçleşir. Bu arada hafızanızda kayıtlı bilgilere ulaşma yeteneğiniz zayıflar.

3. İşinizi geliştirmeye zaman bulamazsınız

Zihninizde genellikle sorun olan işler dolaşır. Bölümlere ayırıp üzerinde çalışmaya devam ettiğiniz iş sorun olmaktan çıkar, sizi üzmez. Ama hiç başlamadığınız iş beyninizi kemirir. Bu durumda daha iyi çözümler için düşünmeye zaman bulamazsınız. Yaptığınız işlerdeki verim gizliden gizliye düşer. Nedenini fark edemezsiniz bile. Geçmişe odaklanan zihinler tarihin karanlık sayfalarında kaybolmaya mahkûmdur.

4. Mutsuzluk karakteriniz hâlini alır

Yapamadığınız, ertelediğiniz işlerin verdiği sıkıntılar tekrar edildikçe büyürler. Küçük bir sıkıntı korkunç bir belâya dönüşür. *Küçük bir sorun her tekrar edildiğinde yani hatırlandığında büyür.* Beyninizde ona ilişkin bağlantılar gelişir. Başlangıçta verdiği acı küçükken zamanla dehşet verici hâle dönüşür. Çin işkencesini bilirsiniz. Çinliler bağladıkları tutuklunun kafasına düzenli aralıklarla su damlatırlar. Taşları delen su damlasını bilmiyor musunuz? Damla sayısı 400'ü geçince her damla su, beyine vurulmuş bir tokmak gibi insanı sarsmaya başlar. Bir kaç saat sonra son bir damla su, kafatasını çatlatır. Sıkıntılar da böyledir. Onları sürekli yaşadığınızda artık sürekli yaşayacaksınız. *Çok derin denizlerin dibine inen balıklar bir daha yüzeye çıkamazlar.*

5. Beyniniz tahrip olur

Zihninizin gündemine gelen işi geri plâna itip unutmayı ve onu daha sonra çözümlemeyi düşünüyorsunuz. Erteledikçe beyniniz akıl yürütecektir. "Benim sahibim, yapılacak işleri kendisine hatırlatmamı istememekte ve unutmayı daha faydalı görmektedir." Bu durumda, alt bilinciniz sadece ertelediğiniz işleri değil, hatırlatması gereken daha birçok işi size unutturmak için çalışacaktır. Bununla kalmaz bir süre sonra tüm ihtiyacınız olan bilgileri unutturmaya çalışır. Bu tahribat değil midir?

Hemen Yapmanın Yolu

Ulaşılmaz gördüğünüz yollar ayaklarınızın altındadır. Sadece harekete geçin, deneyin; yürüyebildiğinizi göreceksiniz. *Yaptıklarınızla varsınız, yaptığınız kadar büyüksünüz.* Hemen yapma alışkanlığınızı geliştirmek için:

1. Bir Ajanda alın:

Ajanda veya not defteri hayatınızda yapacağınız ilk değişikliktir. Defterde her güne bir sayfa ayırmalısınız. Defteriniz her gün ne yapacağınızı kaydedeceğiniz önemli bir düzenleme ortamıdır. Küçük veya birbirinden kopuk sayfalarla bu işi yapamazsınız. Ajandanız nereye giderseniz gidin sürekli elinizde olmalıdır. Onu her ortamda, her toplantıda yanınızda taşımalısınız. Eğer mekânınızı kısa süreli değiştirecekseniz, örneğin yemeğe gidip döneceksenız, ajandanızı taşımanız gerekmez.

2. İşlerinizi analiz edin:

Yapılması gereken ne var? Üç tür işle karşılaşacaksınız: Zorunlu olarak yapılması gerekenler, kendi geleceğiniz için yapabilecekleriniz, yapılmasa da kayba yol açmayacak eğlence türü işleriniz.

Zorunlu işler: Musluk, elektronik alet tamiri, okula, işe gidip gelmek, temizlik, sağlık konuları, ödevler vs. Bu işlerin çoğu, başladığında tek seansta bitebilecek işlerdir. Tamiri bitirinceye kadar yaparsınız. Ama ödeviniz için iki gün boyunca çalışmanız gerekebilir. Bu durumda ödevin bu güne düşen bölümünü dikkate almanız gerekir.

Gelecekle ilgili işler: Bunlar zorunlu olmayabilirler. Doktora yapıyorsanız, kimse sizi zorlamıyor. Ama bugün yapmanız gereken bir bölümü var. Dost çevrenizi korumak istiyorsunuz. Bu yüzden telefon etmeniz, ziyaretlerine gitmeniz gereken insanlar var. Veya yayınlamayı düşündüğünüz bir kitap için bugün bir kaç satır yazmanız gerekiyor. Şairseniz bugün bir şiir üzerinde çalışmalısınız.

Eğlence türü işler: Sinemaya gitmek, parkta dolaşmak, televizyon seyretmek. Bu tür işler arasında çok değersiz olanlar da vardır. Genellikle dinlenmeye veya eğlenmeye dönük

işlerdir bunlar. Bazen zararlı da olabilirler. Pişti oynamak için kahvehaneye gitmek, içki satın almak için bakkala gitmek gibi işleri kast ediyorum. Fiziksel ve ruhsal sağlımıza katkı sağlamayan tüm eğlenceler zararlıdır. Çünkü en azından, en değerli varlığımız olan ömrümüzü çalar. Birisi, böbreğinizi çalar gibi ömrünüzün on yılını çalsa, onunla ölümüne savaşırsınız; peki ömrünüzün en az 20 yılını çalan gereksiz meşguliyetlerle savaşıyor musunuz?

3. İşlerinizi ajandanıza kaydedin.

Bir liste hâlinde aklınıza geldikçe her bir işi ajandanıza yazın. Bu çalışmayı, işleri yapacağınız günün sabahında veya bir önceki günün akşamında yapabilirsiniz. En iyisi bir önceki günün akşamında 10 dakikanızı bu çalışma için ayırmaktır. Eğer bu plânı bir gün önce yaparsanız ertesi güne kadar beyniniz gerekli olan tüm malzemeleri toplayacak, işlerinizi en kestirme şekilde yapmanın yollarını hazırlayacaktır. *Beyninizin sekreterlik hizmetinden faydalanabilmek için ona görevinizi önceden bildirmelisiniz.* Size kendi ajandamdan bir örnek vereceğim. Bir gün ne yapacağımı önceki günün akşamında aşağıdaki şekilde listeledim. Bu arada isimleri özel oldukları için gizliyorum. Listede yer alan talimatların bir kısmı bir önceki gün, bir kısmı da içinde bulunduğum gün yazılmıştır.

Örnek Bir Ajanda Günlüğü: Tarih: 25.1.1999

Kütüphaneden aldığın kitapları iade et.

Bölüm müdürleriyle ve xxx danışmanlarıyla görüş.

Sağlık Bakanlığından x Beyi arayıp x konusunu sor.

Kredi kartının borcunu öde.

Amerika'daki N.A.'ya e-mail gönderip hâlini sor.

X konusuyla ilgili hedef yazısını yaz.

Kitabının xxxx bölümünü bilgisayarda yaz.

Kırılan sandalyeyi tamirciden al.

En son ödediğin su ve elektrik faturalarını bul.

Telefon faturasını öde.

Bangladeşli A.U.'ya Bosnalı A.K.'nin e-mailini gönder.

Bosnalı A.K.'ye bu durumu e-mail ile bildir.

Randevu verdiğin E.T. ile saat 12.00'de yemeğe git.

B.D.'ye gönderdiği kart için teşekkür telefonu et.

Alman dostum H.S.'ye istediği bilgiyi e-mail ile gönder.

AB'yi yeniden ara, yine bulamazsan not bırak.

Kaymakam arkadaşlar H. C. ve Z'yi telefonla ara.

N.B.'nin hastalığını sor.

Arabanın arka sol lâmbasını tamir ettir.

İ. K.'yı tebrik için telefonla ara.

Seminer öğrencilerinden U.B.'yi cevaben ara.

Saat 19.30'daki vakıf toplantısına katıl.

Bir günlük iş plânımı görüyorsunuz. Bu gördüğünüz yaşanmış bir plândır. Eğer bu plân yapılmasaydı bu işlerin hiçbiri bir güne sığamazdı. *İşini hemen yapmasını öğrenmeyen insan, işin başında veya arasında saatlerce oyalanmaya mahkûmdur.* Ertesi gün ise yeni işler çıkacaktır.

4. Öncelik sıralaması yapın:

Yukarıdaki örnekte verilen işler arasında acil olanlar vardır. Ödenmesi gereken faturalar, verilmesi gereken cevaplar, yazılması gereken yazılar. Bu işlerden bazıları aynı yol üzerindedir. Bunlar birbiriyle ilişkilendirilebilir. Ödemeleri, telefonla aramaları, ziyaretleri bir araya toplayabilirsiniz. İşlerinize acil olanlardan başlamalısınız. Acil olanları en önemli olanlar takip eder. Bazı işler vardır ki hemen şimdi yapılmasalar da, size zaman tanırlar.

Örneğin müdürünüz sizi aramışsa hemen cevap vermeniz gerekir. Ama fatura yatırmanız gerekiyorsa bunu sabah 9.00'da da yapabilirsiniz, akşam 16.00'da da...

5. İşlerinizi yapmaya başlayın:

Ertesi gün veya aynı günün sabahında işinizin başına geçin. *Acil olandan başlayıp öncelikli olanlara doğru işlerinizi yapmaya başlayın. Mümkünse bunlar arasında en zor olanı en önlere alın.* Çalışmaya başladığınız ilk anda enerjiniz çok yüksektir. En zor işi başardığınızda, kolay olan iki kat daha kolay gelecektir. Kolay olanı öne aldığınızda ise zor olan iki kat zorlaşacaktır. Çünkü iki saat nöbet tutana beş dakika nöbet tutmak çok kolay gelir. Ama beş dakika nöbet tutmaya alışana iki saat nöbet işkence gibi zordur.[31]

Dikkat edin. Memur, işçi veya öğrenci olabilirsiniz. Bu işler günlük rutinlerin arasına sıkıştıracağınız işlerdir. Eğer serbest çalışıyorsanız elbette bir de asıl işinizle ilgili görevleriniz vardır. Onları da siz yönetiyorsanız mutlaka plânlamalısınız.

6. Kendinizi tebrik edin:

Bu çok önemli. *Yüksek moral, çalışmayı sürdürme gücü aldığınız biricik değerinizdir.* Bitirdiğiniz işin üzerine ajandanızda bir çizgi çekin. Bitirdiğinizi görüp kendinizi tebrik

---

[31] Bir işin zorluğu oluşturduğu maddî yükten ziyade, ona yüklenen manevî yükten kaynaklanır. Kitap okumak, piknikte köfte yemek kadar kolay ve eğlencelidir. Ama okumadan biriktirdiğiniz kitaplar yüzünden, aşılmaz sandığınız bir dağ çıkıyor karşınıza. İşe başladığınız ilk anda, hem iş çok küçüktür, hem de yeni başladığınız için birikmiş enerjiniz dayanmanıza yeter. Oysa beklemek yüzünden hem işinizi biriktirirsiniz, hem de enerjinizi azaltırsınız. Dikkat edin: Ruh enerjisi elektrik gibidir, istediğiniz kadar depolanmaz; zaman gibidir, birikmez. Uyku bastırdığında keseniz boşalmıştır. Kanser olduktan sonra alkolü bırakmak ne işe yarar?

edin. Sonra hemen diğer işe koyulun. Akşam evinize ne kadar mutlu gittiğinizi göreceksiniz.

7. Ajandayı diğer notlarınız için kullanın:

Bu çok önemli. Yürürken, düşünürken *aklınıza önemli fikirler gelir.* Bunlar arasında size harika bir sıçrayış kazandırabilecek keşifler olabilir. Bir dönem şiir yazardım. Öyle bir duruma geldim ki yolda yürürken, beni çok çarpan cümleler, satırlar yakalıyordum. Bunları ajandama kaydettim. Hatta ses kaydeden küçük bir teyp aldım, aklıma gelen sözleri anında ona okudum. Eğer yaptığıma devam etseydim, bugün elimde harika bir hazine olacaktı.

Ruhunuza kulak verin: Orada düzenli olarak bir radyo yayını yapıldığını, oradan her saniye mesajların kulağınıza fısıldandığını göreceksiniz. Şairlerin, yazarların, kaşiflerin, bestekârların tamamı o özel radyoyu dinleyen insanlardır. Büyük eserlerini akıllarıyla keşfetmezler. Varlık oradadır. Birden onu okurlar, ruhlarına doğar. Onu bazen uyanıkken, bazen uykuda yakalarlar. Pek çok beste veya keşif rüyada yakalanmıştır.

Oradaki mesaj Türkçe veya İngilizce değildir. O özel radyo evrensel bir dille yayın yapar, herkes o mesajı dinleyebilir. Ama o dili çözümleyebilmeniz gerekiyor. Sadece gevşeyin, sessizliğe, sakinliğe dalın, dinleyin, anlamaya çalışın. Size doğal olarak kendisini anlatacaktır. Kâinatı yaratan, hayvanlara ilhamda bulunduğu gibi, insanlara da sürekli özel mesajlar gönderir.

Ne kadar anlatsam "hemen yapmanın" değerini dile getiremem. Üretin, denizlere atın. Attıklarınızdan adalar oluşacaktır. *Söyleyin, bırakın gidin. Geri döndüğünüzde sözlerinizden kurulmuş büyük bir imparatorluk göreceksiniz.*

Beni, boş ortama söylediği sözlerle değiştiren insanlar vardır. Benden duyduğu bir sözle neler yaptıklarını yıllar sonra gelip anlatan insanlar görüyorum. Kimlerin verdiğim seminerde duyduklarıyla değiştiklerini bilemem. Derin izler bırakanlar hariç, beni tüm hayatım boyunca hangi örnek insanların, hangi yazarların etkilediğini hatırlayamam. Siz de hayatınız boyunca kimleri etkilediğinizi tam olarak hatırlayamazsınız. Hatırlamayın da. Bırakın bu, defterinizin önünüze konulacağı haşir günündeki en güzel sürpriziniz olsun.

Boşluğa savrulan her söz, her durum, her duruş bir çekirdektir. *Her mesaj püsküllü bir çekirdek gibi yuvasını terk eder, rüzgâra biner, vadilerin ötesindeki birilerinin ruhunda dal budak salar; kocaman bir ağaç olur.* Ormanları renklendiren çekirdeklerin hangi ölü odun parçasına ait olduğunu bilemezsiniz. Güller vardır bahçenizde. Rüzgârın, kokularını hangi gönüllere taşıdığını bilemezler. Bir gün yaratılış haritası gözler önüne serilecektir.

Büyük olmak istiyoruz. Yapalım, yazalım, söyleyelim, okuyalım, davranalım. Tırnaklarınız mı büyümüş? Farkına vardığınız anda iki dakikanızı ayırıp onları kesin. Yoksa gün boyunca sizi rahatsız edeceklerdir. İbadet eden bir mümin misiniz? Vakti girince görevinizi hemen yerine getirin. *Eninde sonunda yapacağınız iş bekledikçe, içinizde bir ıztırap olarak derinden sizi tüketecektir.*

Sabah uyandığınızda yatağınızdan kalkmanız mı gerekiyor? Hemen fırlayın, fark ettiğiniz anda hemen kalkın yatağınızdan. Geciktikçe acınız artacaktır. Uyku vaktiniz gelince televizyonun sizi oyalamasına izin vermeyin. Şimdi yapacağınız neyse, onu yapın. Başka yapılacak işleriniz varsa, bırakın zamanları gelsin. Sıraya koymayı unuttuğunuz iş varsa, hemen onu bir köşeye not edin. Elbette yeri geldiğinde onu da sırasına koyacaksınız.

Hemen harekete geçmeyi öğrendiniz. Harika. Ama şimdi geçmiş ve gelecek dikkatinizi dağıtmaya, sizi şaşırtmaya çalışacak. Odağınızı korumak ve bu suretle hedefinizi canlı tutmak için *şimdiyi yaşamanız* gerekiyor. Bir günlük işi bir saate nasıl sığdırabileceğinizi öğreneceksiniz. Gelecek bölüm müthiş bir coşku ile karşınızda.

Özetleyen Sözler

• Acılarımızdan kurtulacağımız günü bekliyoruz, ama beklemekle hiçbir şeyin değişmeyeceğini de biliyoruz.

• Beyninizin sekreterlik hizmetinden faydalanabilmek için ona görevinizi önceden bildirmelisiniz.

• Bir işi, karşınıza çıktığı anda yapmaya başlamak, onun yüzde 90'ını yapmış olmaktır.

• Bulduğunuz işe hemen teşebbüs etmek bir çırpıda tüm potansiyel yeteneklerinizi içinde bulundukları sihirli lâmbadan çıkarır.

• Çoğu zaman yapamamanın tek nedeni vaktinde yapmamaktır.

• Eninde sonunda yapacağınız iş bekledikçe, içinizde bir ıztırap olarak derinden sizi tüketecektir.

• Erteleyenler iş bitiren güçlü insanları çevrelerine toplayamazlar.

• Hemen yapmayanın müsait bir zaman bulması imkânsızdır.

• İşlerini yapabilecekleri ilk anda yapmayanlar güçlü olamazlar. Boynunuzu vurmak için kaldırılan kılıçtan yarım saat sonra kendinizi korumak ne ise, şimdi yapılması gereken işi yarım saat ertelemek odur.

• İşlerinizi ertelerseniz, uçağınızın hızı düşer, yere çakılırsınız; çünkü uçağı havada tutan tek güç sahip olduğu hızdır.

• Niçin cesaretle yapacağımız bir hareket tüm sorunu bir çırpıda yok edecekken, onu geciktirip hayatımızı mahvediyoruz?

• Yapamamanın çoğu zaman tek nedeni, vaktinde yapmamaktır.

• Yapılması gereken işe hemen teşebbüs etmek, bir çırpıda tüm potansiyel yeteneklerinizi, içinde bulundukları sihirli lâmbadan çıkarır.

• Yarım saatte bitirebileceğiniz işi ertelediğinizde ona yarım gününüzü vermeye mahkûm olursunuz.

• Zihnimiz kuşların bedenleri gibi hareketli olmalıdır.

Zihinlerini ölmüş geçmişte ve doğmamış gelecekte yaşatanlar, şimdiki zamanda yaşamaya mahkûm olan bedenlerini öldürürler. Beden giderse beyni de beraberinde götürür.

8. Adım:

ŞİMDİYİ YAŞAMAK

Şu anda ne yapıyorsunuz? Şu anda boğuştuğunuz sorun nedir? Şu anda hangi fikrin temellerini atıyorsunuz? Şu anda zihninizde ayrıntısını belirlemeye çalıştığınız projeniz nedir? Önemli olan bu sorulara verebilecek cevaplar bulmanızdır. *Geçmişte ve gelecekte hayalen yaşamayı sürdürmek hayatı çöpe atmaktan farksızdır. Çünkü hayat sadece şimdidir.*

Tabiatın tüm varlığı şu anda içinde bulunduğu durumdur: Geçmiş yok olmuştur. Yüz yıl önceki ormanlar şimdi yoktur artık. Yüz yıl sonra sokakların nasıl bir şekil alacağını da bilmiyoruz.

Varlık, geçmişten geleceğe uzanan uzun bir yol üzerinde seyreder. Bu yol üzerinde canlı ve cansız varlıklar gözükür, arz-ı endam ederler; sonra kaybolurlar. Her varlığa bu uzun yolda biçilen bir hayat süresi vardır. Dünya milyarlarca yıldan beri yaşıyor. Bu akış içerisinde bir çekirge varlığa koşar; bir mevsim boyunca en iyi nağmelerini sunar tabiata,

sonra göçüp gider. Yakamozlar gibidir hayat. *Zamanı hızlandırsaydık, gelenlerin gidişinin su üzerinde parlayan ışık yansımaları kadar hızlı olduğunu anlardık.* Varlığa çıkış o andır. Damlada parlayan ışık gibi, kâinatta bir an görünüp kaybolacağınızı hayal edin. Ne yapardınız? O saniyecik içerisinde tüm kâinatı tanımak, her şeyi tam o anda yaşamak istemez miydiniz?

Aslında ne kadar yaşarsa yaşasın, her şey böylesine bir çırpıda çıkar hayata ve sonra kaybolur. İnsanın yaratılışını düşünün: Bir hücre yaratılır. Bir saniye geçer, yok olur, bölünür; yerine iki tane hücre yaratılır. Yok olan bir hücre var olan iki hücrenin çekirdeği olmuştur. Bazı bakteriler de bir saniye yaşayıp, yerlerine yenilerini bırakarak ayrılırlar bu hayattan. Tüm varlık aynı süreci yaşar. Bitki ölür, yeni mevsimde yavrularına kaynaklık yapacak tohumlarını bırakır. Bir örümcek ölür, bedeni onun yerine gönderilen yüzlerce yavrusuna besin olur. İnsan ayrılır yeryüzünden, bedeni bir çiçeğin vücudunda dirilir. Canlılığı korunan ruh, büyük diriliş günü geldiğinde, yeni maddî bedeninin kaptanı olmak için, ebedî âlemin açılacağı dört mevsimi bekler.

Hepimizin hayatı bir diğer hayatla karşılaştırıldığında bir parıldayış kadar kısadır. Bazen bulutların hareketleri filme alınır. Film hızlı gösterildiğinde, bulutların uçuştuğunu görürsünüz. Bazen çiçeğin açılışı filme alınır. Film hızlandırıldığında yaprağının süratle açıldığını, rengini, kokusunu ve güzelliğini âleme gösterdikten hemen sonra kaybolduğunu görürsünüz. Her şey şimdiyi yaşar. *Eğer dünyanın hayatını baştan sona izleyebilseydik, insanların ışık hızında dünyaya geldiklerini, aynı hızda mezara koştuklarını görecektik.* Bulutlar aniden ufku kaplar, aniden Güneş çıkar perde altından. Karanlık bir kordon altında kalırız Güneş gizlenince; sonra gecikmeden ufkumuz aydınlanır. Hayat böyledir.

Ama biz başı ve sonu olmayan bir hayatta yaşadığımızı sanıyoruz: Sanki sonsuz geçmişten, sonsuz geleceğe uzanan bir

çizgide sonsuza dek var olacağız. Bu büyük bir *yanılgıdır.* Dünyanın faniliğini bize unutturan nedir o zaman? Ruhumuz. İnsan ruhu sonsuz şimdi için yaratılmıştır. Zaman dediğimiz şey madde için geçerlidir. Maddenin üst üste, art arda yaratılması, film karelerinin ardışık sırada gösterilmesi gibi bir şeydir. Film seyrederken zamanı yaşarsınız. Hayat da bir film gibi birbirini takip eden üç boyutlu karelerden oluşur. Maddeye zaman boyutu kazandıran Yaratıcının ona kazandırdığı harekettir. Hareket ve değişim olmasaydı zaman olmazdı.

Ruhun değişmez olduğunu biliyorsunuz. Ruhunuz nasıl yaratılmışsa sonuna kadar öyle olacaktır. Çünkü ruh farklı cisimlerin bir araya getirilmesinin ürünü değildir. Vücudumuz trilyonlarca hücreden yaratılmıştır. Dolayısıyla hücreler değişir, gidip gelirler. Ama ruh değişmez. O tek bir varlıktır; —hayat boyunca edindiği bilgi ve inanç içeriği dışında— ne şekil ve ne de boyut değiştirir. Bu yüzden ruhun zamanı yoktur. O hep sonsuz şimdide yaşar; çünkü o *sonsuz şimdinin yaşanacağı ahiret* için yaratıldı. Sonsuz hayat için, ölümsüzlük için yaratıldı. Ruhun bu özelliğini kötüye kullandığımızda kaybeden biz oluyoruz.

Ruh, mekânı ve zamanı aşabilir. Bu sayede bir kafesten kurtuluruz. Ruh sayesinde hayalen Güneş'e, gezegenlere gideriz. Onun sayesinde eski mekânlarımızda dolaşır; doğduğumuz sokağı, ziyaret ettiğimiz illeri görürüz. Ruh sayesinde, sevdiğimiz insanlar, anında kalbimizdeki yerlerini alırlar.

Ruh bizi zamanın ve mekanın dışına taşır. Yıllar öncesindeki ölü geçmişe gider, ahirete göçmüş dostlarımızı hatırlarız. Geleceğe gider, yıllar sonra yaşayacaklarımızı tahmin edebiliriz. Bedenimiz hapishane gibi bir dünyadadır. *Şu anda oturduğunuz yer, içinde hapis olduğunuz yerdir. Eğer ruhunuz bağımsız olsaydı —Cennette olacağı gibi— istediğiniz ovalarda uçabilirdiniz.* Duvarlar engel olamazdı size. Kar, yağmur engel olamazdı.

Ancak ruhumuzun bu yüksek özelliğini genellikle kötüye kullanıyoruz. *Ölümsüzlük ruha ait olduğu halde, onun bedene de ait olduğunu sanmak, bedeni yokluğa mahkûm eder. Çünkü anı yaşamayan beden anı öldüren bedendir.* Şu an bedeninizin var olduğu tek andır. Şu anda bir şey yapmıyorsanız bedensel varlığınızı çöpe atıyorsunuz. Şu anda bedeniniz ne yapıyor? *Önemli olan, şu anda bedeninizin yaptığına ruhunuzun veya zihninizin destek olmasıdır.* Yaptığınızın bir amaca hizmet etmesidir. Hareketi duran madde yok olduğu gibi, çalışmayan beden de yokluğa mahkûm olur. Benzer cinslerin sonu benzer olacaktır.

Bugün sabah bir dizi hazine ile doğdunuz. Hazine sandığınızda, bugün harcayacağınız 1440 dakikayı göreceksiniz. Orada yüklü enerjiyi kullanarak, süreniz içinde ticaret yapacaksınız. Yarın sabah doğduğunuzda, aynı sermayenin Yaratıcınız tarafından size verilip verilmeyeceğini bilmiyorsunuz.

Eğer ruhunuzun sonsuz şimdide yaşama özelliğini kötüye kullanırsanız, enerjinizi dağıtırsınız. Sermayeniz ordunuzdur ve siz ordunuzla birlikte, savaştığınız cephenin merkezindesiniz. *Sağ tarafınızdaki gelecek doğmamıştır, Güneş henüz aydınlatmamıştır yarınlarınızı. Sol tarafınızdaki geçmişte ise güneşler batmış, ölü şehirler ulaşılamaz dağların ardında kalmıştır.* Şimdi siz tam buradasınız. Şimdi iki ahiret yolcusu, iki can dostu, iki gönül ortağı olarak *birlikteyiz.* Şu anda yapmaya karar verdiğiniz şey, bu sayfada ne yazıldığını en iyi şekilde anlamak değil midir? Niçin geçmişteki ölü acılarınızla, toprak olmuş zevklerinizle meşgul olasınız? Niçin gelecekle ilgili endişelerinizle şu anınızı karanlığın ıssızlığına terk edesiniz?

Çoğumuzun geçmişinde acılar vardır. Acılarımızı hatırlamak bize acı verir. Acıdır onlar. İhanetler, yalnızlıklar, terk edilmişlikler, saygısızlıklar vardır orada gördüğümüz. Acıları şimdiye her çağırışımızda ruhumuza onları tekrar yaşatıyoruz. Bedenimiz geçmişi yaşayamaz, ama ruhumuz

bunu yapabilecek özelliktedir. Ruhunuza geçmişin acılarını her yaşatışınızda, şimdiki sermayenizden bir şeyler kaybedersiniz. Sevincinizi harcarsanız. Zamanınızı harcarsınız. Dikkat enerjinizi harcarsınız.

Çoğumuzun geçmişinde yaşanan, gurur duymadığımız zevkler kaybolmuştur. Eğlenmek yerine, geleceğimizi inşa edebilirdik öldürdüğümüz yıllar boyunca.[32] Yok olan zevklerimiz de acıya dönüşür. Kollarınızdaki sevgilinin saçlarını artık okşayamazsınız. Gençliğinizde kimsenin bükemediği bilek artık yoktur. Yok olan zevkler yerlerine acıları bırakır.

Sonra geleceğimizi düşünürüz. Bir deprem olursa çatı başıma çöker mi? Bir defa çökecekse onun altında bin defa ezeriz kendimizi. Bir defa aç kalacaksak bin defa aç kalırız. Büyük hayallerimiz bile karanlığa bulaşır. Çünkü *ısrarla gelecekten olumsuz beklentiye gönderdiğimiz dikkat sermayesi bugünkü dikkatimizi tüketiyor.* Bugünü tüketen her şey gelecekteki sermayemizin düşmanıdır. *Çünkü sadece şu anda yaptıklarımız gelecekte nerede olacağımızı belirleyecek. Şu anda üzerimizde olan Güneş'e yürürsek, yarın yakınımızda onu bulacağız.*

Geçmişe ve geleceğe elbette ihtiyacımız var. *Geçmişe,* üzülmek için değil, orada bıraktığımız tecrübelerden *ders almak için* bakmalıyız. Geleceğe, karamsar olmak için değil, orada yapacaklarımıza şimdiden *hazırlanmak* için bakmalıyız. Ama yine de *geçmişle gelecek arasındaki geçişleri çok sınırlamalı, asla şimdimizi bu iki ölü deniz içeri-*

---

[32] Eğlence düşmanı değilim. Ama eğlenmek domino taşlarıyla ömrü tüketmek değildir. Çalışmaya başladığımda, kazandığım parayla ilk yaptığım iş, bilgisayar almak oldu. Evimizdeki bilgisayara yüklediğim oyunlarla saatlerini geçiren, biri şimdi yazar olmayı başaran iki zeki öğrenci, bu yüzden ODTÜ hazırlık sınıfında kaldılar. Kendimi son derece suçlu hissettim. Oyunları yasakladım ve o günden beri asla oynamıyorum. Ama strateji değiştirdim. Bilgisayar çalışmayı oyun hâline getirdim. Sanal ortamda araba yarışından mahrum kaldım; ama bilgisayarla müzik veya resim yapmanın, grafik, animasyon programları üzerinde amatör çalışmaların, hiçbir oyunun yerini tutamayacak kadar heyecanlı bir eğlence olduğunu söyleyebilirim.

sinde yok etmemeliyiz. Eser üretmek için kullanabileceğimiz tek an, şu andır çünkü. Yumruğumuzu tüm gücümüzle şu andaki düşmana savurmalıyız.

Şimdiyi yaşarsanız en güçlü insanların gücünün size de verildiğini fark edersiniz. Bulunduğunuz anda yaptığınız iş nedir? Ona öylesine girin ki dünya parçalansa haberiniz olmasın. Bazen okurken ve yazarken işimde öylesine kaybolurum ki, çevremde olup bitenlerin hiç farkına varmıyorum. Çevreden biri bana seslenir, sonra benim hakkımda konuşulur, farkında olmam bile.

Eskişehir Milletvekili Mahmut Erdir gelmişti yanıma, bilgisayarımın karşısında çalışırken. Bana bir soru sormuş. Duymadığımı gören arkadaşlarım seslenmişler. Hatta "Duymuyor galiba" demişler. Saygısızlık yapmıyorum, ama derinleri duyabilmem için dünyadan bu kadar uzaklaşmaya ihtiyacım var. Gürültülerin saniyelerinizi çalmasına izin vermeyecekseniz, bazen bu duruma düşmeyi göze alacaksınız. Çalışırken eşim bana seslendiği halde duymadığım zamanlarım olmuştur. Belki bu kadar derin olmamalı şimdiyi yaşamak, yani zihninizi yaptığı işte kaybetmek. Ama *derinlere dalarsanız, ürettiklerinize ruhunuzu nakşedersiniz.* Derinlerden ve uzaklardan getirilen hazine daha değerlidir.

Ezici Güç Kaynağı

Hayal kurmak istiyorsanız onun da bir zamanı vardır. Sevmenin de, ağlamanın da. Hiç kimse anı yaşayabilen kadar içten sevemez, zevk alamaz yediğinden. *Çiçeğe bakarken, geçmişe gidip hayallerindeki kavgayı seyreden, çiçeğin vücuduyla sunduğu güzelliği nasıl yaşayabilir?*

Zihinsel ve bedensel işleri birbiriyle karıştırmayalım. Bunlar bazen birleşirler, bazen de ayrılırlar. Anı yaşamak öncelikle o andaki probleme odaklanmaktır. Kitap okuyor-

sanız şimdi okuyorsunuz. Şu anda bu satırları yazarken ocakta kaynayan çayı düşünemem. Önce zihin, sonra beden gelir. İşlerinizi özellik açısından üç sınıfa ayırabilirsiniz:

1. Salt zihinsel işler:

Bir hayal kuruyorsunuz. Bir tasarımın temel çerçevesini tasavvur ediyorsunuz. Bir müzik bestesini keşfetmeye çalışıyorsunuz. Bir strateji tespit ediyorsunuz. Zihninizde üretme aşamasında bedeninizin ne yaptığı önemli değildir. O anda ister oturun, ister sırt üstü uzanın. Beyninizi kullanıyorsunuz, ellerinizi değil.

2. Salt bedensel işler:

Bunlar vaktiyle zihninizi kullanarak öğrendiğiniz, otomatikleştirdiğiniz rutin işlerinizdir. Zihinsel çalışmaya çok az ihtiyaç gösterirler. Banyo yapmak, yemek, yürümek, araba kullanmak gibi. Yürürken ayaklarınızı nasıl hareket ettirmeniz gerektiğini düşündüğünüz oluyor mu? Salt bedensel işleri yaparken zihniniz her konuyla meşgul olabilir, her soruya cevap arayabilir. Radyoda yapacağım konuşmaları çoğu zaman arabamla stüdyoya giderken plânlarım. Düşünmem direksiyon hakimiyetimi engellemez.

3. Zihin ve beden birlikteliği gerektiren işler:

Kitap okurken yemek pişiremezsiniz. Roman yazarken işinizi kesintiye uğratmadan şarkı söyleyemezsiniz.

Anı yaşamak demek, belli bir zihinsel işi yaparken başka bir zihinsel işin araya girmesine engel olmak demektir. Örneğin yeteneklerin önemi üzerinde düşünürken (zihinsel), yarın sabah işe nasıl gideceğinizi (zihinsel) düşünmemelisiniz. Anı yaşamak, bir zihinsel iş yaparken, bedeni zihinsel yoğunluğunu etkilemeyecek işlerle meşgul edebilmek demek-

tir. Örneğin eve yürürken (bedensel) sabah seminerde öğrendiklerinizi hatırlamaya (zihinsel) çalışabilirsiniz.

Şu anda yaptığınız işe odaklanın. Şu anınızı doldurun. Ne kadar hızlı bir değişim yaşayacağınızı göreceksiniz. Eğer şimdiyi yaşamayı başarırsanız, bakın neler değişir hayatınızda:

1. Büyük Performans Gösterirsiniz

Şimdi zaman bilincinde yaşarsanız tüm enerjiniz yaptığınız işte odaklaşır. Tüm yeteneklerinizle o işi yaparsınız. Bu odaklaşma sayesinde gücünüz inanılmaz ölçüde yükselir. Aslında bu heyecan verici güç herkeste var. *Ama insan gücünü dağıttığı için, belli bir ana düşen enerji miktarı azalıyor. Bu yüzden işlere dayanamıyor ve hemen yoruluyor.*

Şimdiki anı yaşadığınızda tüm saniyelerinizle o işiniz üzerinde çalışırsınız. Kitap okuyorsanız tüm saniyeleriniz boyunca okursunuz. Kitap okumaya bir saat ayıran hayalci, bu sürenin en az yarım saatinde kitap okumuyordur. Sonra kendisine gelir, okuduğunu anlamamıştır. Geri dönüp baştan okumak zorunda kalır.

Şimdiki anı yaşadığınızda tüm dikkatiniz aynı konu üzerindedir. Beyniniz tüm bildiklerini çağırır, önünüze koyar. Aksi takdirde dikkatinizin yarısı hiçbir meyvesini almayacağınız başka işlere harcanır, beyniniz tüm gücüyle o an çalıştığınız işe yardımcı olmaz.

Şu anı yaşadığınızda tüm duygularınız sizi destekler. İstekleriniz, sevgileriniz, arzu ve ümitleriniz rüzgâr olup yelkenlinizi uçurur. *Ruhunuz olumlu duyguların verdiği güçle keskin bir kılıç gibi önünüze çıkan dağdan engelleri biçer, geçer.* Dişlerinizi sıkmak yerine kalbinizi sarsmayı tercih edin.

2. Sınırsız Sabır Gösterirsiniz

İşleriniz çok büyük olduğunda, onları bir bütün olarak düşünmek cesaretinizi kırar. Tüm bu işler ne zaman bitecektir? Oysa elinizde uzun yıllarınız var. Kimse bir kitabı bir gecede yazmamıştır. Ama insanlar bir gecede meşhur olmayı bekliyorlar. Şimdiki zamanda yaşarsanız dayanma gücünüz inanılmaz derecede artar. Pek çok insan, "Bu çektiklerim bitmeyecek mi?" diye düşünür. Geçmişteki sıkıntılara bakar ve geleceğin de öyle olacağını hayal eder. Sonunda dayanma gücü kaybolur.

Büyük işleri başarmak küçük işleri başarmak demektir. Bin basamağı birer birer çıkacaksınız. Bir sınava girmek için on günlük sürem kalmıştı. Bu sürede 30 tane kitabı okumak ve öğrenmek zorundaydım. Bir odaya kapanıp çalışabilecek durumda değildim. Çünkü sorumlusu olduğum Vakfa günde 25 misafir geliyordu; gerektiğinde bulaşıkları yıkamak dahil tüm hizmetleri omuzlamıştım. Karşımda çıkılmaz bir dağ vardı. Tam o anı düşündüm. Bu sayede beşer dakikalık küçük zaman kesitlerine bile bir hazine gibi sarılabiliyordum. On günün sonuna ulaştığımda kitapların tamamını okumuş, çalışmalarımı tekrar etmeye bile fırsat bulabilmiştim. Bu tecrübeyi yaşamasaydım, yapabileceğime inanamazdım. Merak etmeyin, o sınavı kaybetmedim.

Küçücük kalbiniz günde 100.800 defa atar; her yıl damarlarınızda kütlesi tonlarca olan kanı dolaştırır. Küçük bir karınca ailesi, bir yaz mevsiminde çalıların arasından 5 milyon ölü böcek temizler. Bir sinek tek başına her gün yüzlerce bakteriyi yok eder. Küçücük lenfositler vücudunuzdaki trilyonlarca hücreden her birini, her gün en az on defa kontrol ediyor. Küçüklerin başarabildiğini büyükler de başarabilir.

3. Sıkıntı Azalır, Mutluluk Artar

Şimdiki an bilincinde yaşarsanız tüm sıkıntılarınızın inanılmaz derecede azaldığını görürsünüz. İnsanları yoran asıl acılar belli bir anda yaşadıkları değildir. Eski yaşadıklarını, gelecekte yaşamayı umdukları acıları düşünürler ve kendilerini güçsüz hâle getirirler.

Bir yıllık hastalığınızı düşünürseniz 365 günlük hastalıkları aynı anda yaşarsınız. Oysa tüm çektiğiniz gerçek acı sadece şu an çektiğinizdir. Yıllarca aşağılanan, her aşağılandığında, tüm geçmişini aynı zamana getirir. Zamanı işkenceye dönüştürmek budur. Geçmişin sınırlarında yaşamaya mahkûm muyuz? Öğrenilmiş acizlik buna derler. Kapağı kapatılan kavanoza hapsedilen pireler üzerinde yapılan bir deney ilginçtir. Bir süre sıçrayıp kavanozun kapağına çarpan pireler, artık yüksek sıçramamayı öğrendiler. Kapak kaldırıldıktan sonra bile pireler bir daha asla eskisi gibi yükseklere sıçrayamadılar. Herkesin geçmişinde, kavanoz kapağı gibi bir kafes vardır. Her gün aynı kavanozun içinde yaşamıyoruz. Niçin esarete bu kadar istekli olalım.

Yaptıklarınız arasında yapamadıklarınızı görmek sizi üzer. Pişman olduğunuz işlerinize de üzülürsünüz. Geçmişe ve geleceğe bakıp, sizden daha zengin veya daha güzel olanları düşünür müsünüz? Tüm zenginlerden zengini, tüm güzellerden güzeli vardır. "Şu andaki siz"den başka bir rakibiniz yok sizin. Kendinizi şu andaki sizle karşılaştırın, Hazret-i Muhammed'in (asm) sözünü düşünün: *"İki günü denk olan ziyandadır." Sadece bu. Düne göre bugün yeni bir şey öğrenmişseniz, bugün bir santim de olsa ileride iseniz, zararda olan siz değilsiniz.* Hayat dediğimiz an sadece şu andır.

Sadece şimdi yaşadığınızı varsayın. Derdiniz nedir? Size şu anda işkence yapılmıyor. Niçin gelecekteki işkencenin acısını çekiyorsunuz?

Yer yüzünün en mutlu varlıkları hayvanlardır. Çünkü onlar sadece şimdiyi yaşıyorlar. Kurban edilecek olan bir koyun hiç üzülmez. Sunduğunuz yeşil otu keyifle yer. Ama idam edileceğini bilen bir insanın tüm zevkleri yok olur, her saniye ölür. Ölüm korkusu ölümden beterdir.

Şimdiki anda yaşarsanız sadece belli bir anda üzerinizde var olan yükü düşüneceksiniz. Belli bir anda ise üzerinizde neredeyse hiçbir ıztırap yoktur. Bizi Yaratan, hiç kimseye kaldıramayacağı yük yüklenmeyeceğini taahhüt ediyor. *Bazı yüklerin altında ezilmemizin nedeni, kaderin sırtımıza zorla yüklediği çakıl taşları değil, bizim istekle altına girdiğimiz dağlardır.*

Çocuklar kadar mutlu olabiliriz. Anne babalar hayatın yükü altında eziliyorlar. Çocuklarına yedirecek ekmek bulamayan kahraman ruhlu anneye Allah yardımcı olsun. Onun çektiği acı, aç çocuklarının çektiklerinden bin kat fazladır. Ama *acıyı çekmek zorundaysak, onu geldiği zaman çekmeyi öğrenmeliyiz.*

Aşkına kavuşamadığı için intihar eden, kalbinde taşıdığı kâinat büyüklüğündeki sevginin topraktan yapılan bir ceset için verilmediğini bilmeliydi.

Okuldan atıldığı için hayata küsen, okulun amaç değil, araç olduğunu anlamalıydı. Ruhu sonsuza kadar yaşamak isteyen insan, kendi inadı yüzünden faniliği kabulleniyor. Ölümsüzlüğü ölümü yaratan verebilir. *Tüm sevgisini, tüm isyanımıza rağmen gösterdiği halde Yaratıcıdan kaçarsak, ruhumuzu tatmin edecek hiçbir yardımcı bulamayız.*

4. Sağlığınız Gelişir

Vücudumuzu hastalıklardan koruyan, vücuda yerleştirilmiş olan savunma sistemidir. Herkes, her zaman kanser veya verem olabilir. Şu anda hepimizin vücudunda dolaşan kanserli hücreler vardır. İçtiğimiz suda ne çok bakteri oldu-

ğunu görseydik su içemezdik. Bilmek istiyorsanız ellerinizdeki ter sıvısını mikroskop altında inceleyin. Burnunuzdan aldığınız havayı merceklerle gözlemleyin. Binlerce mikrobun, toz zerresinin kirli şehirlerde nasıl vücudunuzu kuşattığını göreceksiniz. Bir insan kanser olmuyorsa bunun tek nedeni savunma sisteminin güçlü olmasıdır. *Eğer savunma sisteminiz çalışmasaydı, ne kadar sağlıklı olursanız olun, ölümcül hastalık hemen şimdi sizi yakalardı. İnsan vücudu, zayıf düşeceği bir saniyeyi uykusuz gözlerle kollayan milyonlarca öldürücü düşmandan sürekli korunur.*

Vücudun savunma sisteminin en büyük düşmanı sıkıntıdır. Dahası *sıkıntı, beynin çalışmasını bloke ederek, vücudunuzu kontrol etmesini de yavaşlatır.* Bazen sıkıntı öylesine büyür ki sinir sisteminiz felç olur. Ama "şimdi zamanda" yaşadığınızda psikolojik gerginliğiniz azalacaktır. Hiç sıkıntı yaşamayan insan kolay kolay hasta da olmaz. Sıkıntılar arttıkça hastalıklar artış gösterir. Dale Carnegie "Sıkıntıyı Bırak Yaşamaya Bak" isimli eserinde "Gün geçmez bölmelerde yaşayın" diyor. Yani hep bugünü yaşayın. Bence daraltın bu süreyi; sadece bu dakikayı yaşayın.

Bugün başınıza gelen her yükü kaldırabilirsiniz. Çok yorulursanız sizin için uyku yaratılmış. Uyuduğunuzda vücudunuz süratle tamir edilir. Bir sonraki güne sapasağlam doğarsınız. *Daraltılmış zaman bölmelerinde yaşamak, işleri bölerek küçültmek demektir.* Bilirsiniz bu taktiği: "Böl, parçala ve yut." Bir saatte 120 sayfa okumak zor olabilir, ama bir dakikada 2 sayfa okumak çocuk oyuncağıdır. Oysa ikisi aynı şey. Akşam iki bardak su içmek ve bir tabak patates yemek zor mudur? Ama bir ömürde iki kamyon patates yiyoruz, 60 ton su içiyoruz. Allah bölümlemiş hayatı zaten; yıllara, mevsimlere, günlere, saatlere ayırmış. Başarı maratonunuzu bölümlemezseniz, tabiat kanunlarına aykırı hareket edersiniz.

5. Yetenekleriniz Gelişir

Şimdi zaman bilincinde yaşadığınızda moraliniz yüksek olacaktır. Bu arada morali yüksek bir insanın çalışma azmi yüksek olacaktır. Biliyorsunuz artık: Stres vücudun kaslarını gerer, beyin aşırı enerji tüketir, dahası beyindeki bazı kimyasallar ölür ve beyin küçülür. Kendinize bu kötülüğü yapmak istemezsiniz.

Moralinizi yüksek tutarsanız beyninizi tahrip olmaktan, küçülmekten kurtarırsınız. Beyninizin ihtiyaç duyduğu kimyasal maddeleri korursunuz. Bu sayede beyniniz çalıştığınız konuya tüm gücüyle destek verir. Daha hızlı öğrenirsiniz, daha hızlı keşfedersiniz, daha hızlı üretirsiniz.

Ayrıca yetenek daha çok üretmek demektir. Daha çok üreten daha iyi üretir. Bin şiir yazan şair, yüz şiir yazan şairden daha şairdir. Günde on defa kürsüye çıkan günde bir defa kürsüye çıkandan daha etkileyici konuşur. *Başarı tecrübedir ve tecrübe de çok tekrar etmektir.* Şimdiki anda yaşadığınızda, çalışma azminiz artacak. Daha yoğun ve daha çok çalışacaksınız. Yani daha çok üreteceksiniz.

Şimdiyi Yaşamanın Yolu

Şimdi zamanda yaşama tüm zamanlarınızı kuşatan bir alışkanlık olmalıdır. Sürekli şu anı yaşamalı, her anımızı şimdi bilinci içinde hissetmeliyiz. Bu yeteneğimizi geliştirmek için işte bazı önerilerimiz:

1. Şimdiki zamanı yaşamanın önemini kavrayın:

Önemini kavradığınız yetenek için çalışacağınızdan emin olabilirsiniz. Şimdiki zamanda yaşarsanız etkinliğinizi ne şekilde arttıracağınız yukarıda size anlatılmıştır.

2. Hedeflerinizi düşünün:

Hedeflerinizi hatırladığınızda şimdi neler yapmanız gerektiğini düşüneceksiniz. Geçmiş ve gelecekle ilgili hayaller sizi hedefinizle ilgili bir şeyler yapmaktan alıkoyacaktır. "Hayalleri olanlar uyumazlar." Hedeflerinizi düşünmek sayesinde yerinizden fırlar, Amerikalılar gibi ölümüne çalışırsınız.

3. Günlük işlerinizi ajandanızdan takip edin:

Hayatta en çok iş yapan insan, işlerini plânlayan insandır. Her gün ne yapacağınıza ilişkin plânlarınız olmalıdır. Elbette yapacaklarınız hafızanızda yer alabilir. Ama onların tamamını en iyi şekilde yapmak, onları ajandanıza kaydetmenize bağlıdır. Ne yapması gerektiğini unutan, bir şey yapamayacaktır. Ajandanızdaki notların size yapmanız gerekenleri hatırlatmasına izin verin.

Ajandanızda kayıtlı işleri önem ve aciliyet sırasına göre gerçekleştirin. Her işi yaptığınızda ajandanızdaki yerini işaretleyin ve bir diğer işe geçin. Bu çaba, sizi sürekli bir şeyler yapmaya şartlandıracaktır. Bitirdiğiniz iş bir diğerini davet edecektir.

4. Eksik işleri not edin:

Belli bir işi yapmaya başladığınızda yarım kalan veya unutulan diğer işler aklınıza gelmeye başlar. Şeytanın en son çare olarak başvurduğu bu taktik tuzağa düşebilirsiniz. Bazen çalışmanıza ara verir, yarım kalan işleri tamamlamaya çalışırsınız. Kitap okumaya oturduğunuzda karar verdiğiniz gibi bir saat boyunca sadece kitap okumalısınız. Bu arada bulaşıkların yıkanması, arkadaşınıza telefon etmeniz, elbisenizin söküğünün dikilmesi gibi işler aklınıza gelecektir. Hayır kesintiye izin vermeyin.

İnsan zihni belli bir işe odaklanmak için zamana ihtiyaç duyar. Tam bir işe odaklanmışken, yeni bir işle ilgilenmek için ara verirseniz, eski konsantrasyonunuzu kaybedeceksiniz. Bu durum zaman ve verimlilik kaybına neden olur. Önerimiz şu: *Belli bir iş üzerinde çalışırken aklınıza gelen diğer çok önemli veya önemsiz işleri, yanınızda hazır tuttuğunuz ajandanıza not edin. Onları unutmayacağınızı böylece garanti edersiniz.* Bu rahatlık içinde çalışmaya devam edin. Zaman içinde bilinciniz başladığınız iş üzerinde tüm dikkatiyle odaklanmayı alışkanlık hâline getirecektir.

5. İşe hemen başlayın:

Ertelemenin kaybetmeye giden yolun başlangıcı olduğunu biliyorsunuz. Oyalanmaktan nefret edin. *Karar verdiğiniz işe, karar verdiğiniz dakika geldiğinde hemen saldırın.* Yataktan kalkmanız gerektiği dakikada bir asker çevikliğinde fırlayın. Kitap okumanız gerekiyorsa, lüzumsuz oyalanmalardan kurtulun. Neler eksik kalırsa kalsın hemen işe koyulun. İyi ama bunu nasıl başaracağınızı merak etmiyor musunuz? Yoğun ve aralıksız telkinle başaracaksınız.[33]

---

[33] Zamanınızı almamak için bunu size bir örnekle anlatacağım; deneyin başardığınızı göreceksiniz. Sabah yataktan kalkamıyorsunuz. Taktik 1: Düşünce telkin gücünüzü kullanın ve vazgeçmeyin: "Hemen kalk, hemen kalk, şimdi fırla, şimdi fırla." Peş peşe söyleyin bu sözleri. Otomatik tüfekten aralıksız fırlayan kurşunlar gibi. Siz ateş ederken karşı ateşler altındasınız: "Yat, yat, yat, dizlerin tutmuyor, yatak sıcak, iş yok, uykun var." Taktik 2: Duygu telkin gücünüzü kullanın: "Gereksiz uyku rezalet, çakılmaktan nefret ediyorum, kalkabilecek kadar güçlüyüm." Bu arada tabii ki karşı duyguları da duyacaksınız: "Yalvarırım beni rahat bırak, tırnağımı bile kıpırdatmak istemiyorum. Ömrüm boyunca uyusam gam yemem." Kimin mermisi daha fazla ve silâhından çıkan kurşunlar daha hızlı ise o kazanır. Bu kitabın ikinci baskısı için tashihini bu taktiklerle yapıyorum. Yedi saatten beri bilgisayarımın başındayım. Gece yarısı oldu. Dışarıdan kapanan dükkânların kepenk seslerini duydum iki saat önce. Çocuklar uyudu. Ama sırtımın ve boynumun ağrısından tam vazgeçeceğim sırada, "Acele et, acele et. Cemil Tokpınar yarın kitabı bekliyor" diyorum.

6. İşinize aşırı önem verin:

Başladığımız bir işe ara vermemizin nedeni başka işi ondan önemli görmemizdir. Prensip olarak en önemli iş, başladığınız ve bitmesi gereken iştir. Bir amacı varsa, hiçbir işinizi önemsiz görmeyiniz. Büyük sonuçlar üretmemize yol açan işler küçük işlerdir. İşinize ne kadar önem verirseniz onu o kadar iyi yaparsınız. *Yaptıklarımızı en iyi yapamamamızın nedenlerinden biri tecrübesizlikse, diğeri ona hak ettiği önemi vermememizdir.* Şu anda yaptığınıza ne kadar önem verirseniz kendinizi gereksiz meşguliyetlerden o kadar kurtarırsınız.[34]

7. Hayal için özel zamanlar ayırın:

İnsanın en önemli ihtiyaçlarından birisi hayal kurmaktır. Rastgele kurulan hayal uyurgezerlikten farksızdır. Bilinçsiz hayallerden kendimizi arındırmamız gerekiyor. *Sokakta yürüyen herkesin zihni bir hayal ile doludur. Ama kontrolsüz oldukları için rastgeledirler, ilgisiz ve faydasızdırlar.*

Eğer bilinçli olmanızı gerektiren bedensel bir iş yaparken hayal kurarsanız, işinizi yapamazsınız. Bazıları kitap okumak için masasının başına oturur, bir saat okur; ama aynı bir saat boyunca hayal kurar. Böylece okuduğunu anlaya-

---

[34] Yazarlar hep böyle yaparlar. İyi de nasıl önem vereceğiz? Öğüde değil, taktiklere ihtiyacımız var. Çok kolay. Taktik 1: Yukarıda anlatıldı. Taktik 2: İşinizin bitmiş hâlini düşünün. Doktora tezi yazıyorsunuz, şu anda okuduğunuz makale sayesinde tüm tezi yazmış gibisiniz. En büyük sonuç bitmiş haldir. Her küçük işi en büyük sonuçla eşitlendirin. Üniversite sınavını kazanmak için bugün yarım saat çalışmak genel müdür olmanıza yeter. Çünkü bu tek çalışma sayesinde sınavı kazanacaksınız, mezun olacaksınız, genel müdür olarak bir işe gireceksiniz. On kilo vereceksiniz, bu yüzden son bir dilim ekmeği yememelisiniz. Bir dilim ekmeği yememek eşittir on kilo vermek. Hayır gülünç değil. Beyninizin algıladığı tek gerçek bu. Bir yıl boyunca bu formülü uygulayın ve değişimi görün. Şu birkaç cümleyi yazmaya dayanmama sebep olan, tüm kitabı binlerce okuyucunun okuyacağını bilmemdir. İzninizle, diğer taktikleri başka bir kitapta yazmayı planlıyorum.

maz, öğrenemez. Hayaller sık sık öğrenme sürecini böler, etkinliği yok eder.

Bu çerçevede, hedefleriniz üzerinde düşünmek için her gün kendinize özel zamanlar ayırın. Günde yarım saat yeterli olacaktır. Bununla birlikte, bizim saatlerce hayal kurmaya, hedeflere ilişkin çözümler aramaya, bildiklerimizi hafızamızdan çağırıp birbirleriyle ilişkilendirmeye ihtiyacımız var. Bunun için bedensel iş yaptığımız zamanlarımızı tercih etmeliyiz. Durakta beklerken, otobüste yolculuk yaparken, otururken, bir kısım rutin işleri yaparken zihnimiz hayal kurmaya hazırdır. Bulaşık yıkarken radyoda ne konuşacağınızı hayal edebilirsiniz.

Şimdiki anı yaşarken, mazeret bombardımanına cesaretle direnmeniz gerekiyor. Nasıl yapacağınızı gelecek bölümde görmeye hazır olujn. Mazeret kayalarını buldozer gibi ezip geçeceksiniz.

Özetleyen Sözler

• Eğer dünyanın hayatını baştan sona izleyebilseydik, insanların ışık hızında dünyaya geldiklerini, aynı hızda mezara koştuklarını görecektik.

• Acıyı çekmek zorundaysak, onu geldiği zaman çekmeyi öğrenmeliyiz.

• Bir yıllık hastalığınızı düşünürseniz 365 günlük hastalıkları aynı anda yaşarsınız. Oysa tüm çektiğiniz gerçek acı sadece şu an çektiğinizdir.

• Daraltılmış zaman bölmelerinde yaşamak, işleri bölerek küçültmek demektir.

• Geçmişle gelecek arasındaki geçişleri çok sınırlamalı, asla şimdimizi bu iki ölü deniz içerisinde yok etmemeliyiz.

• Kimsenin dünyada ikinci hayatı olmayacaktır. Bir defa şansınız var ve şimdi.

• Ölümsüzlük ruha ait olduğu halde, onun bedene de ait olduğunu sanmak, bedeni yokluğa mahkûm eder. Çünkü anı yaşamayan beden anı öldüren bedendir.

• Ruhunuz olumlu duyguların verdiği güçle keskin bir kılıç gibi önünüze çıkan dağdan engelleri biçer, geçer.

• Sadece şu anda yaptıklarımız gelecekte nerede olacağımızı belirleyecek. Şu anda üzerimizde olan Güneş'e yürürsek, yarın yakınımızda onu bulacağız.

• Sağ tarafınızdaki gelecek doğmamıştır, Güneş henüz aydınlatmamıştır yarınlarınızı. Sol tarafınızdaki geçmişte ise güneşler batmış, ölü şehirler ulaşılamaz dağların ardında kalmıştır.

• Zamanı hızlandırsaydık, gelenlerin gidişinin su üzerinde parlayan ışık yansımaları kadar hızlı olduğunu anlardık.

Boğuştuğunuz şartlar ne kadar ağırsa ilerde ulaşacağınız başarı da o kadar büyük olacaktır. Yarışmacıların önüne konan yükseltilerin amacı, takılıp kalmaları değil, üzerinden sıçrayıp yükselmeleridir.

9. Adım:

MAZERETLERİ YIKMAK

Başarılı insan, her türlü engele rağmen çalışmaya devam eden insandır. *İlerlemenin durdurulduğu yer, engellerin mazerete dönüştüğü yerdir.* Mazeretleriniz varsa çalışmamanızı haklı çıkaracak nedenleriniz vardır. Haklıysanız değişmeye çalışmazsınız.

Bir insanın kendisine yapabileceği en büyük kötülük karşılaştığı zorluklara *teslim* olmasıdır. Dünya kar ve tipi ile karşılaşmak zorunda kalmadığı bir kış yaşamamıştır. Hayat engellerle doludur ve kim olursa olsun, tüm insanlar bir gün mutlaka o engellerle yüzleşeceklerdir. *Zengin veya fakir, meşhur veya unutulmuş olsun, herkes hayat yolunda aynı geçit vermez dağlarla yüzleşecektir.*

Bazıları hayatın dağlarıyla erken yaşlarda yüzleşirler. Onlar erken yaşlarında yukarılara baktıklarında, zengin ailelerin çocuklarının kendilerini geçtiklerini düşünür, kaderlerinin kendilerine adaletsiz davrandığını sanırlar. Ama yıllar geçer; çıktıkları zirveden aşağıya bakarlar. Bir za-

manlar çok yukarıda gördükleri insanların küçük tepeleri bile aşamayışlarına hayret ederler.

Başarının gerektirdiği ücreti ödemekten korktuğumuzda harika mazeretler buluruz: "Ben yapamadım, çünkü çok haklı nedenlerim vardı. Eğer bana fırsat verilseydi neler yapacaktım. Ne büyük işleri başaracaktım." deriz. Size fırsat verilmedi mi? Arının başardığını bile başaramayan insanlar vardır. İnsanlardan daha iyi fırsatlar içinde doğan bir canlı tanımıyorum. Kaderi yanlış anlıyoruz çoğu zaman. Kim yapmak isterse yapar. *Bir kere hayata atıldıktan sonra, kendilerinin koydukları dışında insanların hiçbir aşılmaz engelleri yoktur.* Bizi sadece biz durduruyoruz.

Çevremizdeki insanların nasıl kendilerini engellediklerine bakın. Kendilerine engel olmakla kalmıyorlar, başkalarına da engel oluyorlar. *Bir insana, hayırlı bir işe kalkıştığında "yapamazsın" demek, ona yapılabilecek en kötü telkindir.* Düşmanın yapmadığı bu telkini, bizim için hayırlı olacağını sanarak çoğu zaman çocukluğumuzda ailelerimiz bize karşı yapmıştır.

Eğer başarılı olmak istiyorsanız tüm başarılı insanların ortak özelliklerini kazanmalısınız. İşte en önemli özellik: *Başarılı insanlar her zamanda, her ortamda, her şartta çalışabilmeyi başaran insanlardır.* Sıradan insanlar, sadece moralleri yerinde olduğunda, canları istediğinde çalışabilirler. Hasta iken çalışabilir misiniz? Herkesin sizi eleştirdiği, size hakaret yağdırdığı bir ortamda doğrularınızı savunmaya devam edebilir misiniz?

Hayat bir yolculuktur. Adım adım, saniye saniye yaşıyoruz bu yolculuğu. Bu yolculuğun, gözlerimizin kapatılmadığı bir gecesi, üzerimize Güneş'in doğdurulmadığı bir sabahı yoktur. Hayat yolculuğu, dünya yolculuğuna benzer. *Uzun sürecekse güzergâhında çukuru, dağı, vadisi, denizi olmayan bir yolculuk yoktur.* Uzun yollara düştüğünüzde, Güneş her zaman semanızda bulunmaz. Nice ıssız gecelerin altından

geçmek zorunda kalırsınız. Karla, tipiyle, yağmurla, çamurla, depremle, fırtınayla boğuşmaya mecbur olursunuz. Yer yüzünde acı çekmeden yaşamış bir insan gösterilemez. Teknik, şehirlerimizi geliştiriyor, ama başarı dünyası hâlâ aynı fırtınalar dünyasıdır.

Başarılı insan kış uykusuna yatamaz. Yürürken o da bir vefasızlık bataklığına rastlar. Çamurlara bulanır, ama yürür. Karşısına kocaman bir ihanet nehri çıkar. Islanmak pahasına nehre dalar. Bir hendek çıkar karşısına trafik kazası gibi; korkmaz, vazgeçip geri dönmez, üzerinden atlar. Nisan yağmurlarında ıslanır; buzlu Aralık gecelerinde üşür. Sırtında paltosu olmasa da, aşınan ayakkabılarından giren çamur suları kemiklerini titretse de, yürür.

Bir karıncanın nasıl çalıştığını seyrettiniz mi? Kendisinden beş kat büyük, ölü bir sineği taşımaya karar veren karıncayı. Hedefi ormanları böceklerden temizlemektir karıncanın. On defa, yüz defa, bin defa dener. İnanılmazı başarır karınca. Yarım saat sonra kocaman sineği metrelerce öteye taşıdığını görürsünüz. Karınca, cüssesine göre oranlansa Naim Süleymanoğlu'ndan daha güçlü çıkacaktır. Mazereti yoktur onun. Hiçbir özrü yoktur. Ya başaracaktır ya da başarı yolunda ölecektir. Sonunda bir karınca ailesi yaz boyu çalışır, bir mevsimde 5 milyondan fazla ölü böceği yer altına indirir ve böylece bize tertemiz ormanlar bırakırlar. *Eğer karıncalar insanlar gibi mazeretler bulsalardı, ormanlar mezbelelere dönerdi.* Ayaklarınızın altında, yemyeşil otların kalbi okşayan kokusunu değil, böcek leşlerinin ürküntüsünü yaşardınız.

Bir fırtına kopar. Yuvaları darmadağın olur karıncaların. Onların pek çoğu su akıntılarına kapılıp sürüklenirler. Ama sürüklenirken bile mücadeleye devam ederler. Bir ot bulsalar ona tutunurlar. Bir taşa rastgelseler ona sarılırlar. Yağmur biter, yarım saat sonra o küçücük varlıkların inanılmaz bir hızla eski yuvalarına bu defa başka bir toprak yüzeyinden kapı açtıklarını görürsünüz.

Kaderin karıncaların karşısına çıkardığı zorluklar bizim karşımıza çıkardığı zorluklardan küçük değildir. Bir damla yağmur, çelikten bir külçe gibi sırtlarına iner. *Her yağmurda evleri başlarına yıkılan karıncalar vazgeçmezken biz hangi deprem yüzünden vazgeçeceğiz?* İnsanların vurdumduymazlıkları yüzünden aylardır çadırlarda kalıyorsanız, çamurdan evler yapabilecek kadar güçlü olduğunuzu görmelisiniz. Bazı böceklerin 50 metre yüksekliğinde çamurdan kuleler bile inşa edebildiklerini biliyor musunuz? Yükselmek istiyorsak, bunu başarmak bizim elimizde. Alçaklara inmeyi de biz başarırız. Hem de ne maharetle...

Büyük insanların hiçbir mazereti yoktur. *Mazeretlerin "var" olduğu yerde başarı "yok" olmaya mahkûmdur.* Hiç kimse mazeretle birlikte yükselmeye devam edemez. Çünkü mazeret bulduğumuz anda teslim oluruz. Mazeret varsa mücadele yoktur. Mazeret bulursanız en küçük başarılarınızı bile yok edebilirsiniz.

Cesaretle üzerine gittiğiniz korku, korku içinde sizden kaçacaktır. Kendisinden kaçtığınız cesaret, cesaretle üzerinize korku salacaktır. *Hendeklerin üzerinden atlayamayan develer, dağları zapt eden komutanların bineği olarak ün salmamıştır.* Yüksekten korkan uçamaz, kılıçtan korkan galip gelemez. Ölmekten korkan yaşayamaz. Hastalığa göğüs geremeyen sağlığın huzurunu yaşayamaz. *Şimdi dağlarda yuva yapan kartallar bir zamanlar oraya "uçma" zahmetine katlanmışlardı.* Dağlara çıkmak için, en azından taşların üzerinde yürümeye mahkûmuz.

Başarılı olmak için, yoğun çalışmaktan ziyade, az da olsa sürekli çalışmaya ihtiyacımız var. *İlerlemek yavaş da olsa sürekli yürümekle mümkündür.* Dinlenme dışında ara vermek durmaktır. Bu yüzden Allah indinde, az da olsa devamlı ibadet makbuldür.

Size hayatımın en büyük dersini aktarmak istiyorum. Eğer bu dersi almamış olsaydım bu kitap size ulaşamazdı. Eğer

bu dersi öğrenmeseydim hiçbir yeni eser üretemezdim. Bu dersi çocukluğumda bana satsalardı tüm sermayemi feda edebilirdim. Şimdi heyecan duyuyorum. Çünkü artık istediğimde yapamayacağım hiçbir şey olmadığını apaçık görüyorum. Bunu göremediğim zamanlarım oldu. Kaybettiğim zamanlarım. Şimdi kazanıyorum ve sizin de bu heyecan verici sır sayesinde kazanmanızı diliyorum.

Herkes gibi yetenekli olabileceğimize inanacağız. Hiçbir engel tanımayacağız. Bizi durdurmak isteyen her şeyle amansız şekilde mücadele edeceğiz. Sığınacağımız hiçbir mazeret olamaz. Mazeret hiçbir başarısızlığı gizleyemez. Başkalarını kandırmak zorunda değiliz. Kendimizi kandırmak ise bize hiçbir şey kazandırmaz.

Dost FM'de bir dönem yoğun konuşmalar yapıyordum. Haftada üç gece radyoya gidiyor, "Hoş Seda" adını verdiğim bir programda başarı teknikleri üzerine konuşuyordum. Soğuğu şiddetli olan kışlar, rüzgârı, fırtınası sert olan geceler yaşadım. Hasta oldum. Yorgun ve üzüntülü düştüm. Defalarca vazgeçmek istedim. Bir gün hastaydım; gecenin bu saatinde gidip konuşamazdım. Bir gün yorgundum; herkes sıcak yuvasında oturup televizyon izlerken rahatımı bozamazdım. Böyle düşündüğüm günlerim oldu.

Bu mazeretlere rağmen, beni zorlayan nedenlerim de vardı. Binlerce dinleyici programıma alışmıştı. Onlar tam zamanında radyolarını açacak ve başarı konusunda yeni bilgiler öğreneceklerdi. Onlara saygısızlık yapamazdım. Onları ruhumda hayal ettiğimde kalbim çarpıyordu. Onları seviyordum çünkü. Dahası toplumumuzda inanılmaz zekâlar vardı.

Pek çoğumuz mevcut yeteneklerimizi nasıl geliştirebileceğimiz konusunda bilgiye muhtaçtık. Pek çoğumuzu sınırlayan televizyon kanalları, gazete sayfaları vardı çevremizde. Tüm engelleri aşabileceğimizi birilerinin bize anlatması gerekirdi. Bu düşüncelerin etkisiyle, yorgun da olsam, hasta-

lıktan sesim de kesilse yerimden fırladım ve radyoya gittim. Bedenimi taşımak, bir kamyonu sırtlayıp götürmek kadar zor geldi bazen. Vazgeçmek istediğim günlerim oldu. Ama her şeye rağmen devam ettiğimde ortaya büyük eserler çıktığını gördüm. Büyük insanların ruhlarındaki sırları keşfedişleri bana heyecan verdi. Her şeye rağmen ısrar etmeseydim böyle bir sonucu elde edemezdim.

Hayatımda defalarca kitap yazmaya kalkıştım. Pek çok kitap projesi yarım halde tamamlanmayı bekliyor. Onları yazmaya başladım, ama başladığım çalışmalardan çoğunu sürdüremedim. Başladığım sıralarda heyecandan yerimde duramıyordum. Geceyi geç saatlere kadar okumakla, yazmakla geçiriyordum. Ardından yorgunluğun esaretine düşüyordum. Bir hendek çıkıyordu karşıma, üzerinden sıçrayıp geçemiyordum. Hasta oluyordum veya moralim bozuluyordu. Bir dağ görüyordum önümde, üzerinden yürüyüp aşamıyordum. Gülünç mazeretlere defalarca sığındım. Kendimi yarı yolda bıraktım acımasızca. Yazmayı bıraktığım anda ilerlemeyi durdurmuş oluyordum.[35] *Çalışmaktan vazgeçtiğimde heyecan verici işimin zevki değil, acı verici işsizliğimin ıztırabı üşüşüyordu üzerime.* Dertten kaçtığımı sanarak derdin içine savuruyordum kendimi.

Elinizdeki kitabı yazmaya karar verdiğim anda muhterem eşim "Bu da yarım kalan diğer kitaplardan biri gibi olacak mı?" diye sormuştu. Hayır. Bu defa dersimi aldım. Hiçbir mazeret beni durduramaz artık. Geçmişte yakalandığım hatalara tekrar esir olmayacağım. *"Neredesin ey büyük dağ. Sen yükseksen yol üzerinden geçiyor. Geç karşıma, seni ayaklarımın altına almaya hazırım"* diyorum. Elbette bir taşa takılıp düştüğüm oluyor. *Ama güreşten vazgeçmeyen pehlivan asla yenilmez.* Yeniden ayaktayım işte.[36]

---

[35] Biraz durunca tamamen durduruluyordum. Kimse başarı yolunda durduktan sonra kaldığı yerden devam edebileceğini sanmasın. Çünkü başarı ilerlemesi yatay değil, dikeydir.

[36] Bu kitabı tamamladıktan sonra Çernobil virüsü 26 Nisan'da bilgisayarımı ve hafızadaki, son şekline gelen kitabı mahvetti. Bazı bölümleri yeniden düzenlemek zorunda kaldığımda.

Başarılı insanları dikkatle gözlemliyorum. Harika sesi ve yorumuyla şiiri bize sevdiren İbrahim Sadri'yi gözlemledim. Siz de onu benim gibi sevmiyor musunuz? İlk defa Kanal 7'de yaptığı programlarla dikkatimi çekmişti İbrahim Sadri. Bir defasında Dost FM'in genç ve güzel sesli-simalı programcısı, can kardeşim Talha Bora Öge'nin "Kırık Mızrap" isimli programına İstanbul'dan telefonla katıldı. Henüz Türkiye onu böylesine tanımıyordu. Sadri'deki özgüveni, coşkuyu ve cesareti dikkatle gözlemledim. Kaderi onu TGRT'ye kadar uzanan çizgide değişik kanallarda toplumun huzuruna çıkardı. Onun "Adam Gibi" şiirinin yer aldığı kaset sokaklara kadar taştı. İbrahim Sadri hiç yorulmuyor muydu? Yorgunluğunu ekranlardaki duruşundan okuduğum günleri oldu. Ama o hâlâ ayaktaydı. Ne olursa olsun çalışmak zorundaydı. *Yürüyebildiği sürece yürümeye, konuşabildiği sürece konuşmaya devam etti.* Aynı başarıyı bir başkası niçin gösteremesin? Şiir sanatı ne Nazım Hikmet'te, ne üstad Necip Fazıl'da, ne de ruhlarımıza heyecan veren Mehmet Akif'te bitmiştir. Şiir İbrahim Sadri'de de bitmeyecektir[37]. Elbette bir gün, Clinton'dan daha heyecanla alkışlanan bir hatip göreceksiniz Meclis kürsüsünde.

İdealiniz varsa yerinizde duramazsınız. Uyumak üzere yorganınızı başınıza çektiğinizde beyninizde dolaşan arzularınız yüzünden saatler süren hayaller kurgularsınız. Sonra da çoğu zaman yaptığım gibi, yatağınızdan fırlar, keşfettiğiniz birkaç düşünceyi kaybolmamaları için defterinize not edersiniz.

önüme çıkan mazeretlere yenilmedim. Hiç düşmeyeceğinizi garanti edemem. Ama her defasında kalkarsanız hiç yenilmeyeceğinizi garanti edebilirim.

37 Ben ideolojilere kapalıyım. Bu isimleri bir araya getiren, sadece sanatlarıdır. Sanatınız varsa, tarih sizi yok edemez. Şeytan sanatında bu kadar usta olmasaydı, onunla hala mücadele ediyor olabilir miydik?

Kimse aşağılanmayı, başarısız görülmeyi kabullenmek istemez. Hepimiz öz onurumuzu canımız gibi koruruz. Ancak onurla bağdaşmayacak işler yaptığımızda kendimizi haklı çıkarmak zorunda hissederiz. "Bugün programa gidemedim; çünkü çok hastaydım. Zengin değilim, çünkü fakir bir ailenin çocuğuyum." Oysa bunlar gerçekleri değiştirmiyor. *Mazeretlerinize ancak mazerete sığınan diğer insanlar inanabilir. Çünkü kendileri de mazeretler sayesinde yaşıyorlar; inanmak zorundalar.* Ama bu, gerçeği değiştiriyor mu? İsterseniz vicdanınıza sorun. Nasıl da sessizce, "Eğer ısrar etseydin bunu başarabilirdin" diyor size.

Aşağılanmaktan korkarak mazeretlere sığınırsak aşağılardan asla kurtulamayacağız. Madem ki yükselmek istiyoruz, bırakalım ruhumuz bizi yükseltsin. Nefsimiz suçlu ise tembelliğinin cezasını çeksin. Aşağılanması yükselmek için ona arzu ve güç verecektir.

Hafta sonları "Hızlı Okuma & Etkili Öğrenme" seminerlerimiz erken saatlerde başlardı. Gece geç saatlere kadar çalıştıktan sonra sabahları meşgul olduğum işlere dalıp seminerlere gecikirdim. 15 dakika boyunca beni bekleyen arkadaşların huzuruna çıkarken utancımdan dişlerimi sıkar, vaziyeti kurtarmak için gerekçeler bulmaya çalışırdım. İstesem tam vaktinde orada olabileceğimi biliyorum. Bir sabah tam mazeretleri sıralayacakken, sözümü yarıda kestim, vazgeçtim: *"Arkadaşlar hiçbir mazeret ihmali telâfi edemez. İtiraf ediyorum, kusurluyum, gerekli özeni gösterseydim, burada 15 dakika beklemeyecektiniz."* dedim. O zamandan sonra mazeretler beni bu kadar kolay mağlûp edemediler. Yok arabamın lâstiği patladı, yok trafik yoğundu, yok uykusuz kalmıştım. Bırakın bu yalanları. Bu aksilikler hep sizin başınıza mı geliyor? Vaktinde gelenlerin trafiği veya uykusu yok muydu?

Sanal Mahkeme

Mazeretçi olduğumuzda kendi başımıza ilginç bir tiyatro oynarız. Tiyatronun kahramanlarından biri hakim, diğeri savcı, diğeri sanık ve diğeri de bir bütün olarak halktır. Bu oyunda biz hem hakimiz, hem savcıyız, hem de sanık rolünü üstleniriz. Mahkemenin sonucunu ilân ettiğimizde kabul edecek olan halkın yerine de kendimizi koyarız.

Başaramadığımız bir iş nedeniyle kendi kendimize mahkemeyi kurarız. Önce kendimizi sanık sandalyesine oturturuz. Aynı biz, hakim kürsüsüne de oturur. Savcı olan biz ve halk olan biz de yerini alır. Savcı olan biz, sanık olan bizi suçlamaya başlar.

Savcı biz konuşur: "Sanık bugünkü görevini ihmal etti. Bugün kitap okumadı. Bugün sinirlenerek insanlardan intikam almak istedi. Bugün komşusu aç olduğu halde en pahalı yemekleri yedi. Bugün ailesini üzdü. Herkesi suçladı, gıybet yaptı. Bugün çocuğuna bir kelime öğretmeye üşendi."

Savcı suçlamalarını bitirir. Sanık o gün hangi hataları yapmışsa onları tek tek anlatır ve suçlu olduğunu, cezalandırılması gerektiğini söyler. Ardından aynı biz bu defa sanık rolünü üstlenerek kendimizi savunmaya başlarız.

Sanık biz konuşur: "Benim bu yaptıklarımda zerre kadar suçum yok. Hasta oldum. Şiddetli baş ağrılarına yakalandım. Yerimden nasıl kalkıp çalışacaktım. Zor nefes alıyordum. Can sıkıntısı ruhumu derinden kemiriyordu. İnsanlar bana zerre kadar saygı göstermediler. Her zaman hakaretle ve ihanetle karşılaştım. Böylesine zelil bir durumda kendimi, özümü, kimliğimi terk edemezdim. Haklı olarak kendimi savunmaya çalıştım. Tüm yapabileceğim buydu. Eğer elimden gelseydi heyecan verici işleri başarmayı ben de bilirdim. Param yok. Zekâm yeterli değil. Kaderim bana di-

ğerlerine verdiği fırsatları vermedi. Onlar gibi yetenekli yaratılsaydım elbette başarabilirdim. Üstelik ben her zaman çalıştım. Hiç kimse beni suçlayamaz. Yerden göğe kadar haklıyım ben."

Ardından hemen hakim rolünü üstleniriz. "Sanık biz"in suçladığı savcı bize karşı, "halk olan biz"in karşısında karar vereceğiz. Hakim olan biziz.

Hakim biz konuşur: "Anlattıkların çok mantıklı. *Senin zerre kadar suçun yok.* Tüm bu olaylarda elinden gelen her şeyi yaptın. Herkes ve her şey senin aleyhinde olduğu halde, sen yine de en iyisini yaptın. Değil seni cezalandırmak, senin ödüllendirilmen gerekir. Sana beraat kararı veriyorum. Tebrikler sana. Sen haklı ve güçlüsün. Buna karşılık asıl senin şansını çalan kaderin suçlanması gerekir. Sevgine, dostluğuna rağmen sana ihanet eden insanlar suçlanmalıdır. Hatta onlardan intikam almalıyız. Getirin onları bu mahkemeye." Hakimin kararını alırız. Seviniriz, gururlanırız. Sonra halk rolünü üstleniriz.

Halk biz konuşur: "Yaşa, var ol. *Sen gerçekten doğru olanı yaptın.* Yapabileceğin buydu. Rahat ol. Müsterih ol. Biz seni takdir ediyoruz. Sana engel olanlara ölüüüm! Hemen onları bu mahkemeye getirelim. Asalım onları! Asalım!"

Sonra hayalî tiyatroyu sonlandırırız. Yalancıdır, ufuk karartıcı bir senaryodur yazdığımız. *Yanlışlarımıza rağmen mazeretlerimiz sayesinde, haklılığımıza; varlığımıza inandığımız kadar inanırız.* Yapabileceğimiz başka hiçbir şey yoktu. Biz en iyisini yaptık. Bakın bu hata hayatımıza nasıl yansıyor. Aşağıdaki olaylar değilse bile, onların benzerlerini yaşıyor musunuz? Siz yaşamıyorsanız, yaşayan milyonlarca insanın var olduğunu emin olarak size söyleyeyim:

Komşumuz kavga eden bir ailedir. Baba acımasızca eşini ve çocuklarını dövmekte ve feryatları ayyuka çıkmaktadır. Bir gün komşu çocuğun işkenceye dayanamayarak öldüğü ha-

beri gelir. *Müsterihizdir.* Yapabileceğimiz hiçbir şey yoktu bizim.

Eşini kaybetmiş bir anne dört çocuğunu aç bırakmamak için çırpınır. Issız gecelerini gözyaşlarıyla geçirir. Bir Allah görür gözyaşlarını, bir de tahtakuruları ninnilerini dinler annenin. *Çocuklarının açlıktan ve hastalıktan her ağlayışları yüreği dağlar kadar büyük olan anneyi çakıl taşları gibi küçültmektedir.* Müzik setimizin sesini iyice açarız. İki apartman ötedeki bu yakarışı duymamız mümkün olmaz. Duysak da kulaklarımızı kapamayacağımızı kim bilebilir? Ardından kader o masum anneyi Cennetin zirvesine, Peygamberin (asm) komşuluğuna taşıyan ağır imtihanı sonlandırır. Çocukların dramı nasıl olmuşsa bir televizyon kanalında yayınlanır. Kader yetim çocuklara bakması için bir büyük insanı görevlendirir. Ama bu olayın iki apartman ötedeki komşusu olan bizim hâlâ suçumuz yok. Mahkememiz vicdanımızı temiz çıkarmayı başarır.

Küçük çocuğumuz bir gün komşunun ağacından meyve çalar. Tebessüm ederiz. "Seni gidi yaramazcık demekle yetiniriz" belki.[38] Bir gün komşunun yumurtasını getirir evimize. Sesimiz çıkmaz. Bir gün arkadaşının hakkını gasp eder. Bir gün devlet hazinesinden bir malı zimmetine geçirir. Gün gelir tarihe hırsız olarak geçer. Annesinin babasının tüm varlığına bile el koyar. Ama anne babanın elinden gelen bir şey olmamıştır. Bizim suçumuz yoktur bu olanlardan. Onlar şehrimize geldiklerinde partimizin bayrağını büyük meydanda toplanan kalabalıkla birlikte kaldırır, "Yaşa, var ol!" naraları atarız. Baba, vicdanın müsterih olsun senin.

---

[38] Oturduğumuz apartmanın giriş katındaki aileden endişe ediyorum. Çok karanlık bir geleceğe yuvarlanıyorlar. Neredeyse yetişkin çağa gelen çocukları komşu apartmanın çocuğunun bisikletini çalıyor. Polisin aramaları sonucunda bisiklet evde bulunuyor ve yazık ki bir canavar yetiştiren, şefkatini canavarlığı desteklemekte kullanan anne çevreye haykırarak şunu söylüyor: "Ne olmuş, çocuktur yapar." Yavrusunu yarın bir cinayete kurban verirse acısını ne ile telâfi edecek?

Görüyorsunuz. Yüzlerce, binlerce acı olayın ardında, hep bizi aldatan bu mahkemenin yaptıkları vardır. Öylesine inandırıcı mazeretler buluruz ki, tüm kâinat bir araya gelse onları söküp atamaz içimizden. Hayır, mazeret yok artık. Kendimizi kandırmaya son veriyoruz.

Mazeret arıyorsanız tek mazeretiniz vardır: Rahata düşkünlük!

Tüm mazeretler yalandır. Doğru olan tek mazeret var. "Ben rahatımı bozmak istemiyorum." Hepsi bu. Rahatınızı bozmak istemiyorsanız mazeret arayarak kendinizi kandırmanıza gerek yok. Mazeret arıyoruz, çünkü rahata düşkün olduğumuzu kendimize itiraf edemiyoruz. Mazeretlerin doğru olduğuna inanabilirsiniz. İnsanlar zaten ürettikleri yüzlerce yalana inanırlar. Neyi kendinize defalarca söylerseniz, o sizin doğrunuz olur. *Doğrularımızın önemli bir kısmı tekrar edip durduğumuz yalanlardan oluşuyor zaten.*

Çocukluğunda aşağılanan bir genç tanıdım. Sorunlarını bana anlatırken, zekâsının da geri kaldığını söyledi. Başarısızlıklarının nedeni kendince buydu. Anladım ki bu sözü önem verdiği insanlar onun hakkında ve onun duyacağı şekilde söylemişler. Sonra kişiliğini inciten bu sözü almış, çocukluğundan beri kendi zihninde tekrar etmiş. Zekâ geriliğini, geçici başarısızlıklarının gerekçesi yapmış. *Başarısızlığına haklı bir gerekçe olması için de, alt bilinci zekâsını geriletme yolunda elinden gelen gayreti göstermiş.* Şimdi zekâsı gerçekten geri kaldı. Yarım yamalak öğrendiğim Sinir Dili Programlama tekniklerini üzerinde uyguladım. Zamanla değişmeye başladığını gördüm. Bir insanın düşüncesi değiştiğinde, kendisinin de hızla değişmeye başladığını görmek heyecan verici bir şey. Çünkü biz sadece düşündükle-

rimizin sonucuyuz. *Bir insanın zeki olduğunu sanması zeki olmasının çoğu zaman tek nedenidir.*[39]

Korktuğuna inananın korkaklığı her geçen gün artıyor. Başarılı olduğuna inananın başarısı her geçen gün artıyor. *Uçuş sırasında kanatları veya ön cephesi yukarıya dönük olan uçak sürekli yükselir.* Bir çukura iniyorsak en derine ininceye kadar düşeriz. Hayat bir iç döngüdür. Girdiğiniz iç döngünün sonuna kadar ulaşırsınız. Durumunuza bakın. Yönünüz nereye dönük?

Milyonlarca insan her gün aşağıya doğru indiğinin farkında değildir. Çünkü kendi başlarına, günde beş dakikacık olsun, sessiz kalarak nereye gittiklerini düşünecek vakit bulamazlar. Medeniyet, ruhlarını çelik halatlarla bağlamıştır. Tam düşünmeleri gereken vakitte televizyon seyretmek zorundadırlar. Tam düşünecekken telefon çalmıştır. Tam düşünecekken uykuları gelmiştir. Tam düşünecekken telâşla kahvaltılarını bile yapamadan evlerinden fırlayıp işlerine veya okullarına koşmak zorundadırlar. Düşünemezler. Gurur duyduğumuz medeniyetin bizi nasıl esir ettiğini görüyor musunuz?

Mazereti biz üretiyoruz, sonra da ona çocuğumuzmuş gibi sahip çıkıyoruz. Birileri onu elimizden almak istese sinirlerimiz geriliyor, canımız pahasına onu kurtarmaya çalışıyoruz. Çünkü onunla şerefimizi, gururumuzu birleştirmişiz.

İntiharı düşünen lise öğrencisi genç bir bayana hayat sevgisine nasıl geri döneceğini anlatırken bana öfkelendi. Bağırdı. "Hasta olmadığımı söylüyorsunuz. Yalan mı söylüyorum? Hastayım. Hastayım. Hastayım. Neden anlamak istemiyorsunuz?" "Güzel kardeşim, hasta değilsiniz. Asıl siz

---

[39] Artık başka türlü düşünmeye başladığınızın farkında mısınız? İstemeseniz de rotanız değişecektir. Evet, evet. Yönünüzü, ne yapmak istediğiniz değil, neye inandığınız belirler. Değişimin az olması önemli değil. Yukarıya doğru bir derecelik açı değişimi bile, on yıl sonra aldığınız yolun eski yoldan veya hattan kilometrelerce yukarıda olmanıza yetecektir. Basit bir matematik bu.

neden anlamak istemiyorsunuz?" Aylar sonra o kardeşimi gördüm. Bir zamanlar ağlayan gözlerinin içi gülüyordu.

Kimseyi kınamaya kalkışamam. Çünkü sorunlarımla boğuştuğum yıllarımda, yazdığım mektubun mürekkebinin gözyaşlarımla birbirine karıştığını hatırlarım. Çaresizlikler içerisinde yakında öleceğimi sanarak vasiyetler yazdığımı, artık hayattan istifamın elime verilmesini beklediğimi hatırlarım. Aşkını kaybeden Şirin gibi hayata uzaktan bakıp, "Ne olurdu şefkatli Allah'ım, ne olurdu sağlığıma kavuşsaydım da yüreğimi yakan şu büyük işlerimi bitirebilmiş olsaydım" dediğim gecelerimi bilirim. O zamanlar kimsenin içimdeki fırtınalardan haberdar olduğunu mu sanıyorsunuz? Ben de tıpkı sizin gibiyim. İnsanların derdinize kulak vermeyişleri sizi eseflendirmesin. *Hayatımın hiçbir saniyesinde, beni var eden Yaratıcımdan daha şefkatli, daha vazgeçmez ve daha sürekli bir dostla tanışmadım.*

Bana bağıran kardeşim bu kitabımı okursa şimdi ona itiraf ediyorum. Okuduğum bir kitapta şöyle bir cümle gördüm: *"Başarısızlıklarının tek suçlusu sensin."* Öfkelendim. Kitabı yırtıp savurmak istedim. Nasıl suçlu ben olabilirdim? Çektiğim acıları biliyor musun sen? Uğradığım ihanetleri görseydin böyle konuşabilir miydin? Böyle küstahça sözleri nasıl söyleyebiliyorsun? Keşke o kitap, ona gösterdiğim saygısızlık yüzünden kaybolup gitmeseydi. Yüce kitabın *"Bugün herkese kazandığının karşılığını verdik"* (Kur'an: 40.27) mesajını anlamalıydık.

Eflatun'un şu güzel sözü üzerinde düşünmeliyiz: *"İlk ve en büyük zafer insanın kendisini fethetmesidir. İnsanın kendi nefsine esir olması yenilgilerin en utanç vericisidir."* Niçin mazeretlere sığınırız? Çünkü nefsimiz zorluklara göğüs germemize, risk altına girmemize izin vermez. Bize rahat olmayı telkin eder. Oysa Bediüzzaman'ın dediği gibi *"Rahat zahmette, zahmet rahattadır."*

Elbert Hubbard şöyle der: *"İnsanların başarısızlıkları konusunda kendilerini aldatmak için mazeret aramaya bu kadar zaman harcamaları anlaşılmaz bir durumdur."* Mazeretlere sığınmamız bizi kurtaracak mı? Tam tersine batışımız mazeretler yüzündendir. Mazeretleriniz olmasaydı, kalbinizi istilâ eden tüm yabani otların kökü kesilirdi.

Mazeretlere sığındığımızda çalışmayı da bırakırız. Eğer bir mazeret sizi yapamayacağınıza inandırmışsa, yapmak için bir daha çırpınır mısınız? İbretlerle dolu şu fıkraya bakın: *İki kurbağa* derin bir yoğurt küpünün içine düşerler. Kurbağalardan biri sıçrayarak kâseden kurtulamayacağını anlar. Ölümünü geciktirerek acısını arttırmaktansa, hemen ölmeyi daha akıllıca bulur. Çırpınmayı bırakır, boğularak ölür. Kurtulduğunu sanır. Diğer kurbağa mutlaka bir kurtuluş yolunun var olduğunu düşünür. O anda yapabileceği tek şey çırpınmaktır. Gücünün son damlasına kadar çırpınmaya devam eder. Sonunda çalkalanan yoğurdun içindeki yağ birikir, yağdan bir topuz oluşur. Üzerine çıkarak kurtulur.

İnanılmaz kurtuluşlar en dayanılmaz çaresizliklerle boğuştuğumuz anda gelir. Oysa tam başarının ucundayken vazgeçen binlerce insan vardır. *Gücünüzün tükendiğini sandığınız yer, bir adım daha direnirseniz kurtuluşun aniden kolunuzdan tutacağı yerdir.* Hz. İbrahim'in (as), Hz. İsmail'i (as) acılarla dolu bir şefkat içerisinde kurban ederkenki hâlini düşünün. Yaratıcı büyük kulunu imtihan etmişti. Taşları parçalayan kılıç, Hz. İsmail'e dokunamadı.

Büyük Yanılgı

İşte en büyük mazeretler: *Fakirlik; eleştirilme, kötülenme; hastalık; terk edilme, ihanete uğrama; yaşlılık; talihsizlik.* Bu mazeretlerden herhangi birine sığınır mısınız? "Fakir olmasaydım büyük işler yapardım" dediğiniz oldu mu? Ya sağlıklı olsaydınız, hastalıkların pençesinde inlemeseydiniz?

Mazeretleri bulduğunuzda rahatlarsınız. Mazeret uyuşturucu gibidir. Onun sayesinde acılarınızı duymazsınız. Oysa acılar uyarı sinyalleridir; kulak tıkarsanız tedbir alamazsınız. Alkol ve uyuşturucu alanlar da aynı şeyi yapıyorlar. Hatta onlar, daha iyisini yapıyorlar. *Mazeret bulanlar, uyuşturucu kullananlar gibi dertlerini unutmaya değil; başlarını toprağa gizleyen devekuşları gibi, kendilerini kandırmaya çalışıyorlar.* Ama sorunlar hâlâ oradadırlar. Sonuca bakalım. Mazeretlerin bize verdiği talimatları inceleyelim:

1. Mazeretler "Artık ilgisiz ol" der:

Sevdiğin ihanet mi etti? Ona küs. Ondan intikam almaya hakkın var. Artık onu sevme. Gösterdiğin tüm çabalarına rağmen hâlâ seni tatmin edecek kadar para kazanamıyor musun? Bırak artık çalışmayı. Sen altın tutsan toprak oluyor. Ekmek artık aslanın karnında. Senin neyine çalışmak. Tek ümidin kaldı. Piyangodan sana para çıkarsa kurtulursun. 16 milyon insana katıl; onlar gibi sen de Sayısal Loto'ya para yatır. Hatta git, kumar oyna. Zaten hep kaybediyorsun, biraz da kumarda kaybedersen ne çıkar?

Sonuçta her şeyi protesto edersiniz. Kaderinize isyan edersiniz. Herkesi kötü görürsünüz, tüm insanlardan nefret edinceye kadar öfkeniz şiddetlenir. Boş verirsiniz. Size hakkınızı vermeyen patron için içtenlikle çalışır mısınız? Canın ne isterse yap. Akşamlarını televizyon seyrederek veya kahvehane köşelerinde eğlenerek geçir. Zevkini ailende değil, sokaklarda ara.

2. Mazeretler "Görevden kaçın" der:

Herkese ve her şeye şüpheyle yaklaş. Kimseye güvenemezsin. Başaramayacağın işlere niçin kalkışıyorsun? Canını sıkma. Boşa çıkacak işler için çaba harcama. Gereksiz işler avuntudan başka bir işe yaramaz. İç içebildiğin kadar. Çocukların aç mı kalıyor? Kendini doyuramazken onlar da

kim oluyor? Hem çalışsın kadın. Yaratıcı sana bakmıyorsa sen de Onun kullarına bakma. Böylece Ondan intikamını al.

Sonuçta yalnız kalırsınız. Çevrenizde dolaşan binlerce fırsat uçuşup gider. Küçümsediğiniz çocukların başardıklarına, eğer haset etmezseniz gıptayla bakarsınız. Kendinizi çaresiz hissedersiniz. Sorumluluğun sıkıntısını üstlenmektense, onu reddet. Senin neyine mutluluk ve zenginlik arayışı. Atalarının yapamadığını sen mi yapacaksın?

3. Mazeretler "Endişe et" der:

Güvenme. Ne kendine ne de başkasına güven. Menfaatçi insanlarla dostluğun tehlikeli olabilir. Başına bir felâket gelebilir. Düşüp ayağını kırabilirsin. Aç kalabilirsin. Hiçbir şeye karışma. Bir şeyin iyi sonuçları yerine kötü sonuçlarına dikkat et. Unutmak için alkole, uyuşturucuya yönel. Çare bulmak için ağlatan müziklerle avun. Her şeyden kork. Herkesi kötü bil.

4. Mazeretler "Ertele" der:

Hemen harekete geçme. Kurnazca fırsatları kolla. Bir şeyler yapmak istiyorsan, asla gelmeyecek olan o uygun zamanı bekle. Beklemeye devam et; ta ki beklemek ömür boyunca senin alışkanlığın hâline gelsin. Bırak başaranların nasıl başardığını araştırmayı. Kaybedenlerin nasıl kaybettiğine bak. Başarısızlığa uğrayınca onu çözmek için hemen harekete geçmek yerine, asla uygulamayacağın plânları ömrünün sonuna kadar yapıp dur. Başarı için çırpınmak yerine çaresizliği kabullen. Yapamıyorsun, kabullen bunu artık. Bir daha yapmaya kalkışma. Boğulan kurbağa gibi kurtulmak varken ıssız gecelerin uyuşturucu kokan bir gazino köşesinde, sen de kurtul.

Bu tuzağa düştüğünüz oldu mu? Bu kadar kötü olduğunu sanmıyorum. Böyle bir tuzağa çıkılmaz şekilde düşenlerin bu

kitabı okuyabilme şansları yoktur. O kadar fazla kaybederler ki, artık bu kitabı okunacak kadar değerli bulmazlar. Ama benzer tuzaklara düşebileceğinizi kabul edin. Bu sayede kendinizi nasıl kurtarabileceğinizi öğreneceksiniz. Büyük sanılan ne kadar çok insanın bu tuzakların altında inlediğine inanamazsınız. *Korkularımızdan kaçarak kurtulamayız.* Gerçek korku kendi kendine yok olup gitmez. Yenmediğiniz düşman sizi esir alıncaya kadar ruhunuzla savaşmaya devam eder. Gözlerinizi kapadığınızda yok olup gitmez. Sorunları yok etmeye mahkûmsunuz. Bu bizim imtihanımızın bir parçasıdır. Tüm düşmanları yenebileceğimizi biliyoruz artık. Ama muzaffer olmak için savaşmak zorundayız. *Problem vahşî köpeklere benzer; korkarak kaçarsanız sizi cesaretle kovalar, cesaretle kovalarsanız sizden korkarak kaçar.* En büyük düşmanın mazeretçilik olduğunu artık öğrenmiş bulunuyoruz.

Mazeretçilik veba gibi bulaşıcı bir hastalıktır. Mazeretçi insanlarla birlikte olursanız, mazeretçilik size de bulaşacaktır. Mazeretler kanserden daha ölümcül, vebadan daha bulaşıcıdırlar. Kanla, nefesle değil; gürültüyle, sesle bulaşırlar. Mazeretler hem en zayıf hem de en güçlü tarafımızı kullanırlar. En güçlü tarafımız telkinlere açık olmamızdır. En zayıf tarafımız ise yine telkinlere açık olmamızdır. *Zayıflatıcı telkinler tüm gücümüzü alıp götürürler. Güçlendirici telkinleri aldığımızda ise kendimizi çelik gibi güçlü ve heyecanlı hissederiz.* Hangi telkinlere kulak vereceğimizi biz belirleriz. Dostlarımızı belirleyen biz değil miyiz? Tabii ki biziz; zarar veren televizyon kanallarını pekâlâ izlememize engel olabiliriz. Ruhumuzun kapısını hangi seslere, hangi görüntülere açacağız? Siz hangilerine açıyorsunuz? Ağzınızı açıp Ciguli'yi dinlemek zorunda değilsiniz.

Büyük işler yapmak istediğinizi biliyorum. Herkes göğsünde refah arzusunu taşır. Zengin olursanız onunla büyük hizmetler yapamaz mısınız? Herkesin sevdiği bir insan ol-

sanız, onlara doğruları daha kolay anlatamaz mısınız? Arzularınızı biliyorum. Hepimiz sonsuza dek yaşamak isteriz. Hepimiz zengin olmayı, dünyayı ve inanıyorsak ahiretimizi kazanmayı arzularız. Ama hepimiz mazeretlerin ardına sığınır mıyız? Şu mazeretler üzerinde düşünün:

— Eğer çok param olsaydı...

Kaç tane zengin ihtiyar çocukluğuna zenginlikle başladı? *Babalarının mirasına konan pek çok çocuk, hayatları boyunca mirası tüketmekten başka ne yaptılar?* Sakıp Sabancı'nın zengin doğduğunu mu sanıyorsunuz? Belki biz birkaç yüz lirayla yola çıktığımız yıllar içinde katrilyonluk bir kurum üretmedik, ama milyarlar üretmemize engel olan nedir? Sakıp Sabancı'nın hiç zorlukla karşılaşmadığını mı sanıyoruz? Öyle zorluklarla boğuşmuştur ki, pek çoğumuz değil onları yaşamak, ne olduklarını bilmiyoruz bile.

— Eğer yeterli eğitim alsaydım...

Ne olmuş okuyamadıysanız? Okumak ve üniversite diploması almak sizi başarının zirvesine çıkaracak mıydı? Diploma aldıysanız şimdi zirvede misiniz? *Binlerce temiz kalpli genç, üniversite mezunudur; ama can tokluğuna bir iş bulsalar çalışacaklar.* Onlarca ortaokul mezunu sanatçı vardır. Pek çok buluşçu ilkokul mezunu bile değildir. Pek çok dünyaca tanınmış yazar resmî eğitim kurumlarında okuyamamıştır.[40] Hem okuyanlar ne yapmışlar ki? *Başarı için resmî kâğıtlara ihtiyacınız yok.* Öğrenme arzusuna ihtiyacınız var. Öğrenmek her yerde ve her zaman mümkündür.

---

[40] Bu kitabın ilk baskısının tüm aşamalarını yalnızca bir kişi yürüttü. Bilgisayar kursuna gitmemişti. Kitap yazmanın dersini almamıştı. Hayat okulundan ders almayana okul hayatı ne yapsın?

Hayat bir okul değil midir? Öğrenmek istiyorsanız inanın binlerce fırsat karşınıza çıkacaktır. Sanatınızın resmî okuluna gitmek zorunda değilsiniz. Eğitiminiz yoksa niçin duruyorsunuz. Hemen şimdi öğrenmeye başlamanıza engel olan nedir? Sadece gözlerinizi coşkulu bir dikkatle açıp, insanların neyi nasıl yaptıklarını seyrederek de öğrenebilirsiniz.

— Eğer sağlıklı olsaydım...

Hastalık çekmeyen kim var? Hastalık varsa çaresi de var. Bir taraftan hastalığın arkasına sığınıp, diğer taraftan hasta olmak için elinizden gelen her şeyi yapar mısınız? Örneğin çok yer, çok uyur, öfkeyle, stresle, kıskançlıkla kendinizi boğar mısınız? Sağlıklı olmak için nasıl yaşamanız gerektiğini öğrenmek sizin elinizde. Ne duruyorsunuz? Kaldı ki büyük insanların bazıları en büyük eserlerini en hasta oldukları zamanlarda verdiler. Ben sıradan bir insanım; buna rağmen elimizdeki kitabın bazı bölümlerini hasta iken yazdım. Ayakta durmakta zorluk çektiğim bazı günlerde bile bilgisayarımın başına oturup birkaç cümle yazabilmek için çırpındım. *Hastalığın üzerine giderek çalıştığımda, kısa süre sonra hastalığımın yok olduğunu görüyordum.* Hastalığın arkasına sığınarak çalışmaktan kendimi alıkoyduğumda, hastalığımın arttığını ve canımın gerçekten sıkıldığını gördüm. Çaresi olmayan hastalığa bile yakalansanız, çalışmanın verdiği zevk sizi durduramaz. Yeter ki uykularınızı kaçıran büyük hedefleriniz olsun. Bir büyük âlim gibi, birkaç dakika sonra öleceğinizi anlasanız bile, ilim öğrenmeye çalışırsınız.

— Eğer insanlar beni anlasalardı...

Sizi anlamamışlar da ne olmuş? İnsanların sizi anlamaları ve takdir etmeleri niçin bu kadar dayanağınız olsun? Yaptığınızın doğru olduğunu bilmek size yeterince heyecan vermiyor mu? Vicdanınıza sorun. Yaratıcınız sizi takdir et-

miyor mu? Melekler yaptıklarınızdan dolayı sizden övgüyle söz etmiyorlar mı?

Hangi büyük insanı zamanında anladılar ki? Hz. Muhammed'in (asm) hayatına bakmıyor musunuz? Nasıl hakaretlere uğradı. En yakın akrabaları bile kendisini terk etmişken, akla gelmedik işkenceleri kendisine lâyık görmüşken o bunları mazeret kabul etmedi. Bir görevi vardı ve o uğurda çalışmaya devam etti. Hz. Eyyûb (as) en inanılmaz hastalıkların pençesindeyken gerçek dostu olan eşi dışında herkes onu terk etmişti. Toplumları yöneten insanlara bakın. Nelson Mandela 20 yılını hapislerde geçirdi. Alia İzzetbegoviç'in hayatı hapislerde geçti. Bediüzzaman hayatını harp meydanlarında, inzivalarda, mahkemelerde, hapislerde, sürgünlerde yaşadı. Büyük olmak istediğinizde sizi kim durdurabilir? İnsanlar sizi anlamıyorsa, size haksız yere ihanet ediyorlarsa ne olmuş? Hedefiniz büyükse sonunda zafer size verilmeyecek mi? Tarih bunun binlerce örnekleriyle dolu değil midir? *Kötü, ilgisiz veya idealsiz insanlar sizi asla takdir etmeyeceklerdir. Hayatlarını kurtarsanız yüzünüze tüküreceklerdir. İyilik yaptıktan sonra karşılığını katlayarak verebilecek olan Yaratıcınız varken, veremeyecek insanlardan niçin istiyorsunuz?*

Görmüyor musunuz? Allah bize sürekli oksijen verdiği halde, kalbimizi çalıştırdığı halde, beynimizi yönettiği halde.. Güzel eşleri kalbimizin arzusuna göre yarattığı, tabiatı heyecan verici renklerle süsleyip bize sunduğu halde ona binlerce defa hakaret ediyoruz. *Onun ağız ve göz zevkimize göre paketleyip akılsız bir ağacın eliyle bize sunduğu, hem de şefkatle sunduğu elmayı hırsız gibi çalıp yutuyoruz.* Eğer nankörlüğümüz yüzünden bizi terk etseydi şu saniyede nefesimiz kesilmez miydi? Eğer Allah, kullarının takdirine dayansaydı, bunca güzellik var olabilir miydi? Eğer biz, *insanların hemen ve her zaman bizi anlamasına ve takdir etmesine dayansaydık hiçbir eser üretemezdik.*

Yazıları eleştirip yerlere atan insanlar bilirim. Ama çok faydalı bulup gözyaşları içinde dua eden insanları da... Bırakın sizi anlamayanlarla uğraşmayı. Taif şehri çocuklarının, kendilerini Cehennemden kurtarmaya gelen Hz. Muhammed'i (asm) acımadan nasıl taşladıklarını ve o yüce insanın, karşılığında ne yaptığını hatırlayın. Bu bilgi size yetecektir.

— Eğer şartlar böylesine kötü olmasaydı...

Ne oldu sevgili kardeşim. Güzel kalbini temiz ellerinle tut. Ne olmuş şartların zor ise? Ayakları olmayan bir adam tanıdım. Deriden yapılmış bir örtü üzerinde elleriyle sürünerek yürüyordu. Başımın ağrısından kaderimi suçladığım bir vakitte, Kızılay Meydanında o adamla göz göze geldim. Gülücüklerle beni selâmladığını gördüm. Karşısında bir karınca kadar küçüldüm. Yaratıcımın, bana bir örnekle verdiği cevaba bakın. Hayranlıkla, dakikalarca, o adamın kalabalık sokakta ayaklar altında sürüklenişini seyrettim. Bir köşeye çekilip nankörlüğüne ağlayan ben olmayayım da kim olsun?

Üniversitede okuyan bir bayan öğrenci bazı sorunları için bana danıştı. Her konuşmasında hüngür hüngür ağlıyordu. Anlattığında babasının sergilediği vahşete üzülüyordum. İntihar etmeyi düşündüğünü söyledi. Böylesine genç, böylesine güzel ve böylesine akıllı bir insan ölmeyi nasıl isteyebilir? Her gece eve sarhoş gelen bir babanın çaresiz çocuğu olabilirsiniz. Yediği dayaklarının etkisiyle öfkesini evlâtlarına saldırarak dindirmeye çalışan bir anneye muhtaç da olabilirsiniz. Yetim büyüseniz ne çıkar? Hayatını aç, sefil sokaklarda geçiren insanları görmüyor musunuz? Hayır, SİZ BÜYÜKSÜNÜZ. Dağlar sizin bileğinizi bükemez. Yeter ki siz bükmeyin. İstediğinizde cumhurbaşkanlarını bile kendinize hizmet ettirebilirsiniz. Size bir müjde vereyim: *Boğuştuğunuz şartlar ne kadar ağırsa, gelecekte ulaşacağınız*

başarı o kadar büyük olacaktır. Yeter ki imtihanınıza isyan etmeyin. İsyan ederseniz sert bir taş gelir gaybdan, başınız kırılır.

Yaratıcınızın ne kadar şefkatli olduğunu bilmiyor musunuz? Buna rağmen acı çekmenize izin veriyorsa sizin için beklettiği inanılmaz geleceğe hazırlanmak yerine, niçin kadere itiraz ediyorsunuz? Böylece başınızı örse vurup kırıyorsunuz. Kötü şartlar, iyi sonuçlar demektir. *Kaderiniz sizi bir komando gibi eğitiyorsa size büyük bir görev verilecektir.* Bunu ben hayatımda bizzat yaşadım. Komandolar aç kalırlar, dağlarda yalnız yaşamaya mecbur bırakılırlar. Hendeklerden atlar, kaygan iplere tırmanır, ateşin içerisinde koşarlar. Ama onlar savunmanın gözbebeğidirler. *En büyük ve en zor işlerin üstesinden gelebilecek olanlar, ağır şartlarla savaşma tecrübesine sahip olanlardır.* Lüks yaşayan ailelerin çocuklarına bakın. Eğer zor şartlarda eğitilmemişlerse, hangi yükü omuzlayabileceklerini sanıyorsunuz?

— Eğer yeterince zamanım olsaydı...

Zamanınızı kim çalıyor elinizden?[41] Zamanınız yoksa bunun sizden başka nedeni kimdir? Benim günlük ömrüm sizinkinden fazla değildir. Siz ve ben her gün büyük işler yapanların yaşadığı kadar yaşıyoruz. Bugün akşam olduğunda aynı süre içerisinde bazılarımız yüzlerce işi bitirmiş olacak. Bazılarımız birkaç işi kocaman bir günlük ömre nasıl sığdıracağını bile bilemeyecek. Ne kadar dolu olursanız olun, hâlâ çok büyük işler yapmanıza izin verecek kadar zaman bulabilirsiniz. Kimsenin zamanının sizinkinden fazla olduğunu sanmayın. Otobüse binip işinize giderken yapacağınız düzenli çalışmalarınızın hayatınızı değiştirmeye yetebileceğini bilmelisiniz. Sadece sabretmeye, istikrarlı olarak çalışmaya devam etmeye ihtiyacımız var. Günde 15 dakika

---

[41] Zaman Yönetimi Konusunda gelecekte bir kitapla karşınıza çıkmayı umuyoruz.

kendi geleceğiniz için özel bir çalışma yapsanız ne kaybedeceksiniz? 15 dakika bile bulamayacağınızı mı sanıyorsunuz?

— Eğer işsiz olmasaydım...

Sizi anlıyorum. Milyonlarca insan iş arıyor. Ben de iş arıyordum. Toplumumuz geçim derdine düştü. Ama nasıl iş arıyoruz biliyor musunuz? Bir ayın 20 günü evimizde oturup televizyon seyrediyoruz. Sonra da on gün el ucuyla gözlerimiz kapalı iş arıyoruz. İşi size birileri vermek zorunda mı? Kendi işinizi kendiniz oluşturamaz mısınız? Eğer geçinmek istiyorsanız, kalbinizi, beyninizi ve ellerinizi kullanmaya ihtiyacınız var. İbrahim Tatlıses'i kim sanatçı yaptı? Sabancı'ya kim iş verdi? Bu kitabı ben niçin yazıyorum? İş arıyorsanız milyarder olmanızı sağlayacak binlerce iş gazete sayfalarında dolaşıyor. Ticaretten daha büyük iş olur mu?

Fakirlikten ağlayan öğrenciler bilirim: Çaresizlik içinde oturup bekleyen öğrenciler... Ama bazı öğrenciler özel hünerlerini geliştirirler: Örgü, süsleme ve her çeşit el işi yapmaya çalışırlar. Ankara'nın Yüksel Caddesinde, bazı genç bayanların, ürettikleri süs eşyalarını satarak nasıl para kazandıklarını görürdüm hafta sonlarında. Epsilon Yayınlarının sahibi, geçimini kitap satarak temin etmek zorunda olan bir öğrenciydi. Ama cesareti ve ısrarlı çabasının onu nereye taşıdığını görebiliyor musunuz? Hayata tutunmak istediğinizde, erkek veya bayan, herkes için mutlaka bir fırsat alanının mevcut olduğunu görürsünüz. Yapabileceğiniz yüzlerce iş sizi bekliyor, ama onların hiçbiri kendiliğinden, bir gece ansızın odanızın penceresinden girecek değildir. Sadece yola çıkmaya ve inatla ısrar etmeye ihtiyacınız var. *Başarı yolunda ilerlemekten vazgeçtiğiniz anda, başarı da sizi ilerletmekten vazgeçecektir.* Oysa siz yerinizde saymak istemiyorsunuz.

Sorunlara odaklandığınızda içinize kapanırsınız. İçinize kapandıkça diğer insanlardan koparsınız. Diğer insanlar yoksa başarı da yoktur. Kimi kandıracaksınız? Binlerçe insan en kötü işleri arıyor, maaşlı işleri. Memur olmakla, bir şirkette maaşla çalışmakla varacağınız yer bellidir. Maaş garanti olunca, böylesi iş insanlara daha güvenli geliyor. On binlerce insan devlet dairesine tutunabilmek için milletvekillerinin kapısını aşındırıyor. Karın tokluğuna bir ömür yaşamayı göze alan 1.5 milyon kişi, Devlet Memurluk Sınavına girdi Türkiye'de. Güvenli bir işte çalışınca kendiniz için yeni bir şeyler yapar mısınız? Yoksa kazandığınız rahatlığın etkisiyle, geleceğinizi aramaktan vazgeçer misiniz? Çoğumuzun yaptığı budur. Sonunda emekli olursunuz belki. Maaş kuyruklarında acılarınız devam eder.

Şu "eğer" dileklerine bakın. Aşağıdaki "eğer"ler yerine "keşke"leri koyabilirsiniz. "Eğer şöyle olsaydı, böyle yapardım. Keşke benim de şöyle imkânlarım olsaydı?" deriz. Bu imkânlar kimseye gökten zembille inmedi. *Büyük imkânların içinde doğarsanız, ağır imtihanlarla yüzleşeceğinizi bilmelisiniz.* Ama yine de çoğumuz bu imkânları ancak kendi çabalarımızla üretebiliriz. Boş dileklerin kimseye faydası olmaz. "Eğer bir daha hayata gelseydim" demeyin boşuna. Kimsenin başarısı ikinci hayatında verilmemiştir. *Kimsenin dünyada ikinci hayatı olmayacaktır: Bir defa şansınız var ve şimdi. Değişmek istiyorsanız, hemen şimdi başlayacaksanız ve girdiğiniz yolun sonuna kadar gideceksiniz.*

Kahreden "Eğer"ler:

Napoleon Hill, bizi sığınak olarak kulanmamamız gereken bir kısım "eğer"ler konusunda uyarır:

Eğer bir şansım daha olsaydı...
Eğer beni durduran olmasaydı...
Eğer daha genç olsaydım...
Eğer her istediğimi yapabilecek kadar hür olsaydım...
Eğer doğru insanlarla tanışmış olsaydım...
Eğer bazı insanların yetenekleri bana da verilseydi...

Eğer geçmişimdeki fırsatları kaçırmasaydım...
Eğer insanlar beni sinirlendirmeselerdi....
Eğer evde oturup çocuk bakmak zorunda kalmasaydım...
Eğer patron/müdür beni takdir etseydi...
Eğer birisi bana yardım etseydi...
Eğer iyi bir ailem olsaydı ve beni anlasalardı...
Eğer insanlar benim yeteneklerimi bilselerdi...
Eğer bu kadar aşırı kilolu olmasaydım...
Eğer nasıl yapabileceğimi bilseydim...
Eğer herkes bana savaş açmasaydı...
Eğer bu kadar endişelerim olmasaydı...
Eğer iyi bir insanla evlenmeyi başarsaydım...
Eğer şans bana da gülseydi...
Eğer bu kadar yoğun çalışmak zorunda kalmasaydım...
Eğer paramı kaybetmeseydim...
Eğer komşularım bu kadar kötü olmasaydı...
Eğer utanç duyduğum bir geçmiş yaşamamış olsaydım...
Eğer kendi işimin patronu olsaydım...
Eğer kendimi olduğum gibi kabul edebilseydim...
Eğer zengin doğsaydım...

Mazeretleşen Fırsatlar

Hayır, hayır, hayır. Başarısızlığın tek bir mazereti vardır: Rahatı bozmamak. Sorumluluktan, çalışmaktan kaçmak. Diğerlerinin hiçbiri mazeret değildir. *Tam tersine, mazeret olduğunu sandığımız şeyler, bizim için birer fırsat olarak yaratılmıştır. Başaranlar başarılarını savaştıkları engellere borçludurlar.*

Cenneti, şeytanla savaşmak sayesinde kazanıyoruz. İnanılmaz bir aldanış: Başarının gerçek nedenlerini başarısızlığın nedenleri sanıyoruz. Mazeretleştirdiğimiz engellerin as-

lında birer fırsat olduğunu göstermek için birkaç mazereti açmak istiyorum:

Yaşlılık mazeret değil, fırsattır. Çünkü:

1. Yaşlı insanlar duygularının esiri olan gençler gibi Cehennem çukuruna güle oynaya gitmezler. Akıllarını daha iyi kullanırlar.

2. Yaşlılar daha tecrübelidirler. Yıllar içinde biriktirdikleri tecrübeleri sayesinde daha az hata yaparlar.

3. Yaşlılar daha dayanıklıdırlar. Hayat boyunca çektikleri zorluklar sayesinde manevî dirençleri artmıştır. Zorluk karşısında kolay yenilmezler.

4. Yaş ilerlediğinde sadece bedeniniz geriler. Hayatta her şey çocuklar gibi boş oyuncaklarla oyalanmaktan ibaret değildir. Yaşınız ilerledikçe daha faydalı meşguliyetlerle ilgilenirsiniz.

5. Yaşlılık herkes için bir kaderdir. Kimse bu kaçınılmaz gelecekten kurtulamamıştır. Bu dünyada sonsuza dek kalacağını sanan aldanıştadır. *Herkesin aynı şekilde yüzleştiği sorun, kimse için dezavantaj değildir.*

Fakirlik mazeret değil, fırsattır. Çünkü:

1. Fakir insan alın terinin değerini bilir. Kazandığında israf etmemeyi öğrenir. Tüm zengin insanlar israf etmemeyi öğrenen insanlardır. Vehbi Koç gibi zengin bir insanın bir röportajda, Amerika'da berber ücretlerinin çok yüksek olduğundan şikâyet etmesi, ders vericidir. Bazı insanlar milyarlarca liralık miraslara konarlar; öldüklerinde ise bir tek evleri bile kalmamıştır. Böyle bir çok örnek biliyorum.

2. Fakirliği çeken insan, hayatın gerçek zevkinin parada olmadığını bilir. Şefkatli ve sabırlı bir eş, güzel çocuklar ve kuru bir ekmek parçası varsa elinde, kendini Cennette gibi

hisseder. Mutluluğun zenginlikte olmadığını, intihar eden yüzlerce zengin insan kâinata ilân ediyor.

3. Zenginlerin neredeyse tümü fakir bir çocukluk yaşadılar. Zenginlere sorun bakalım: Kaçı size zengin bir ailenin çocuğu olduğunu söyleyebilir? Kaynaklarının yüzde 90'ını dışarıdan ithal eden, yüzde 70'i dağlık olan, üç bin civarındaki bölük pörçük adacıklarda her gün yüzleştikleri şiddetli depremlerle yaşamaya çalışan Japonların, bu kadar zengin olmalarının nedeni, bir asır önce çektikleri şiddetli fakirliktir. Fakirlik ve yokluk insana inanılmaz bir dayanma gücü verir. En zor şartlarda yaşayabilen insana, lâyık olduğu ödülü kaderi tarafından sunulduğunda onun değerini bilecektir. *Değerini bildiğiniz hediyenin daha büyüğünü alacağınızdan emin olabilirsiniz.*

4. Kaderin inanılmaz bir kanunu vardır. Elindeki nimet için teşekkür etmeyi bilen fakir bir genç, daha sonra mutlaka zengin oluyor. Zenginlik denizindeyken değerini bilmeyen zengin bir genç, yaşlılığını fakir ve kimsesiz olarak geçiriyor.

Hastalık mazeret değil, fırsattır. Çünkü:

1. Hastalık olmasaydı sağlığın değerini bilemezdik. Açlık yaşamayan tokluğun değerini bilemez. Suyumuz kesildiğinde bakkaldan aldığımız suyu damla damla kullanırdık. Oysa musluktan şarıl şarıl akarken ona hiç acımıyorduk. Ömür gökdeleninden her saniye bir tuğla eksiliyor. Hastalığın pençesiyle boğuşmadığımızda gafil yaşamaya devam edeceğiz. Saatlerimizi acımadan öldürmeye devam edeceğiz her gün. Bir saatinizin ne kadar değerli olduğunu biliyor musunuz? Son nefesiniz gelip çatsaydı bir gün daha yaşamak için neler feda etmezdiniz? Ölüm korkusu çatınca yaşayabilmek için hastane kapılarında tüm mülkünü satan insanların hikâyelerini duymadınız mı?

2.Hastalık büyük bir dayanma gücü veriyor. Bazı insanlar küçük zorluklarla karşılaşınca hemen öfkelerini öteye beriye savuruyorlar. Türkiye'de herkesin tanıdığı bir adamın gururlu oğlunun yaptığına bakın: Basit bir olaydan dolayı öfkelenen çocuk bir türlü ikna edilemiyor. Gururunun esareti içinde kafasını hırsla cama savuruyor. Kırılan camın bir parçası çocuğun şah damarını kesiyor, gencecik çocuk oracıkta ölüyor. Eğer acı onun ruhunu eğitseydi, bu kadar gururlu ve bilinçsiz hareket edebilir miydi? *Hastalığın acısını çekmek zorundasınız. Bu sayede açlığa, ihanete, yalnızlığa dayanırsınız.* Bizi terbiye etmek için gönderdiği hastalık nedeniyle Yaratıcımıza şükretmeliyiz.

3. Hastalık duygularımızın gelişmesine yol açıyor. Hastalanınca en katı kalpli babaların çocuklarına duyduğu şefkatten nasıl hüngür hüngür ağladıklarını görmediniz mi? En duygulu eserler, yazarları hastalıkla pençeleşirken kaleme alınmışlardır. Hastalık sayesinde yaşamayı seviyoruz. Sevmeyi, acımayı öğreniyoruz. Duygusuz hayat, utanılacak bir hayattır. Tüm güzellikleri duygularımız sayesinde hissederiz. Eşinizi seviyor musunuz? Hasta olduğunuzda size nasıl hizmet ettiğine bakın. Küllenen aşkınızın yeniden tazelendiğini göreceksiniz.

4. Başarı keskin duygular ve arzular gerektirir. Bu kitapta size anlattık. Kalbinizi yerinden koparırcasına coşturan arzulara ihtiyacınız var. Hastalıklar o arzuları ateşleyecek en büyük fırsatlardır.

İşsizlik mazeret değil, fırsattır. Çünkü:

1. İşsiz iseniz iş aramaya başlarsınız. Önemli olan büyük bir iş aramayı bilmektir. İşsizliğin acısını çekerek yaptığınız dualaların bir gün imdadınıza yetiştiğini göreceksiniz.

2. İşsizlik sayesinde kendinizi yetiştirmeye çalışırsınız. İş bulmak için yeteneğe ihtiyacınız var. Bunun için çalışmayı göze alırsınız. Çünkü çaresizliğiniz sizi mecbur bırakıyor.

Bilgisayar kurslarına gidenlerin çoğu henüz iş bulmamış gençlerdir. Aralarında azınlıkta kalan bazıları daha iyi bir gelecek için kurslara giderler.

3. Çoğu zaman bir işe girmiş olmak, gelecekte dolaşan büyük fırsatları kaybetmek gibidir. Evlenmek gibi bir şey. "Keşke daha iyi bir kadınla evlenebilseydim" deme şansınız yoktur. Evlendiniz, artık eşinizle birlikte ailenizi güzelleştirmek için çırpınmaktan başka şansınız yoktur. Evlendikten sonra, çok kötü değilse yeni bir eş aramazsınız. İş bulduğunuzda da genellikle daha iyi bir iş aramazsınız. Gönlünüzden geçenlerse boş hayallerden başka bir şey değildir.

Kaderiniz Yüce Yaratıcı tarafından elinize teslim edilmişken onu niçin mazeretlerin esaretine terk ediyorsunuz? Ayağa kalkın. Derin nefes alın. Yumruklarınızı sıkın. Gözlerinizi açın. "Yapabilirim" deyin. Korkunun üzerine hücum edin. Sorunları ayaklarınızın altında ezin. Bir kafeste esir değilsiniz. Engin bir uzayda uçuyorsunuz. İstediğiniz yöne doğru, heyecanla uçun. Uçabildiğinizi göreceksiniz. *"Nereye gideceğini bilen kişiye yol vermek için dünya bir yana çekilir."* Yürüyün. Önünüzün açıldığını göreceksiniz.

Ben bir tek engelle karşılaştım hayatımda. Sadece kendim. Kaderim bana "yürü" dediği halde ben durdum. "Sana vereceğim" dediği halde Yaratıcımız, ben istemedim. Bana verdi, nankör oldum, görmedim, şükretmedim. Acı çektirdi bana kaderim, beni uyandırmak için, gafletten kurtarmak için. Şimdi eskisi kadar gafil değilim. Şükrediyorum.

Yüce Yaratıcı, Sana bütün kalbimle şükrediyorum. Yüce Yaratıcı, Seni seviyorum. Şimdi Seni sevmek istediğim kadar, bebekken annemi sevemezdim. Bebeği uğrunda canını vermeye hazır olan annem, Senin beni sevdiğin kadar beni sevememiştir. Çünkü o dünyaya gelmeme aracı olduğu için beni seviyor, bana sahip çıkıyor. Sen ise beni asıl yoktan var eden ve hâlâ var etmeye devam eden olduğun için; *tam*

olarak Senin sanatın olduğum için beni seviyorsun. Çünkü herkesin en çok sevdiği eser kendi ürettiğidir. Kendimi durdurmak istediğimde bana engel ol Rabbim. Yarattığın Güneş durmuyor, neden ben duruyorum? İçimde çalıştırdığın kalpten ders almak istiyorum.

Mazeretleri, en büyük ve en kolay adım takip edecek: "Sonuna Kadar Gitmek".

Özetleyen Sözler

• Mazeret bulanlar, uyuşturucu kullananlar gibi dertlerini unutmaya değil; başlarını toprağa gizleyen devekuşları gibi kendilerini kandırmaya çalışıyorlar.

• Mazeret olduğunu sandığımız şeyler, bizim için birer fırsat olarak yaratılmıştır. Başaranlar başarılarını savaştıkları engellere borçludurlar.

• Mazeretlerin "var" olduğu yerde başarı "yok" olmaya mahkûmdur.

• Başarılı insanlar her zamanda, her ortamda, her şartta çalışabilmeyi başaran insanlardır.

• Bir insana, hayırlı bir işe kalkıştığında "yapamazsın" demek, ona yapılabilecek en kötü telkindir.

• Bir kere hayata atıldıktan sonra, kendilerinin koydukları dışında insanların hiçbir aşılmaz engelleri yoktur.

• Boğuştuğunuz şartlar ne kadar ağırsa, gelecekte ulaşacağınız başarı o kadar büyük olacaktır.

• En büyük ve en zor işlerin üstesinden gelebilecek olanlar, ağır şartlarla savaşma tecrübesine sahip olanlardır.

• Güreşten vazgeçmeyen pehlivan asla yenilmez.

• Hendeklerin üzerinden atlayamayan develer dağları zapt eden komutanların bineği olarak ün salmamıştır.

• İlerlemenin durdurulduğu yer, engellerin mazerete dönüştüğü yerdir.

• İnanılmaz kurtuluşlar en dayanılmaz çaresizliklerle boğuştuğumuz anda gelir.

• Kaderiniz sizi bir komando gibi eğitiyorsa size büyük bir görev verilecektir.

• Milyonlarca insan her gün aşağıya doğru indiğinin farkında değildir. Çünkü kendi başlarına, günde beş dakikacık olsun, sessiz kalarak nereye gittiklerini düşünecek vakit bulamazlar.

• Uzun sürecekse güzergâhında çukuru, dağı, vadisi, denizi olmayan bir yolculuk yoktur.

• Zengin veya fakir, meşhur veya unutulmuş olsun, herkes hayat yolunda aynı geçit vermez dağlarla yüzleşecektir.

Bir adım daha atamamak, atılan binlerce adımı yok eder. Saati son çark çalıştırır. Bitirmemek yapmamaktan farksızdır.

10. Adım:

ESERİ TAMAMLAMAK

Pek çok insan hayatında devrim yapacak bir sıçrayışın tam ucuna gelir. Birazcık daha dayansa kendisini zirvede bulacaktır. Ama tırmanmayı bırakır. *Bir adım daha atamamak, atılan binlerce adımın yok olmasına neden olur.*

Başarının olmazsa olmaz kuralı "yapmak"tır. *Yapmayı anlamlı kılan bir kural vardır: Bitirmek. Bitmeyen iş yapılmamış iş gibidir.* Hepimiz yüzlerce defa teşebbüste bulunduk. Aramızda binlerce insan başarının tam ucundadır. Sadece birazcık daha ısrar etmeye ihtiyacımız var.

Size heyecan duyduğum bir kanundan bahsediyorum. Bu kanun sayesinde yüzlerce işinizi esere dönüştürebilirsiniz. Başladığınız işi bitirme alışkanlığının hayatınızı nasıl değiştirebileceğini biliyor musunuz? Hayatınızda küçük bir değişiklik yapacaksınız. Bu küçük değişiklik büyük değişiklikler üretecek.

Zaten çalışmıyor musunuz? Zaten hayatın yükü omuzlarınızı ezmiyor mu? Zaten büyük çabalar içinde değil misiniz? Bir tek fark yapacaksınız hayatınızda. Bu fark tüm haya-

tınızı farklılaştıracak. Bu fark sayesinde sandığınızdan daha güçlü olduğunuzu göreceksiniz. Devleşmiş insanlar gibi dahileşebileceğinizi anlayacaksınız: *Bitirmek. Başladığınız bir işi bitirinceye kadar devam etmek; başarı budur.*

Başarısızlıkların pek çok nedeni vardır. Ama en önemli nedenini şimdi öğreniyorsunuz. Bu öyle bir neden ki, diğer tüm kurallara uysanız bile, bu kuralı ihmal ederseniz kesinlikle yolda kalırsınız. Burada sözünü ettiğimiz neden sizinle savaşacak olan *en son* düşmandır.

Arzularsınız. Hedeflerinizi plânlarsınız. Duygularınızı şiddetlendirirsiniz. Çalışmaya başlarsınız. Coşku ve heyecanınızı korursunuz. Ama işinizi *bitiremediğinizde,* yenik düşersiniz, tüm çabalarınızın bir anda sonuçsuz kaldığını görürsünüz.

Bitirememek yüzünden diktiğiniz gökdelen devrilir. Diplomalarınız ateşe verilir. Eserleriniz kül olur. Yeniden başa dönmek zorunda kalırsınız. Milyonlarca insanın yaptığı şudur: Bir eser inşa ederler. Eser ortaya çıkar. Harika bir çevre oluşur. Sonra da bir bomba koyarlar yaptıkları işin temeline, her şey yıkılır. "Olmadı" der adam. "Yapamıyorum" der. Yeniden, sıfırdan başlar. *Her defasında başka bir işe sıfırdan başlarsanız zirveye ne zaman çıkacaksınız?*

"Temel" fıkralarına güler misiniz? Temel ile Cemal yüzerek Amerika'ya gitmeye, böylece bir dünya rekoru kırmaya sözleşirler. Trabzon'dan yola çıkarlar. İstanbul, Çanakkale boğazlarını geçerler. Ege'yi, Akdeniz'i, Cebelitarık boğazını aşıp okyanusun azgın sularına dalarlar. New York'un dev gökdelenleri, Amerikalıların meşhur Hürriyet Anıtı belirir. Temel Cemal'e seslenir: "Cemal, ben yoruldum uşağum. *Geri döneyrum.*" Gerçekten de geri döner. Bu fıkraya güler geçeriz. Oysa çoğu zaman yaptıklarımız Temel'in yaptığından farksızdır.

Bitmeyen iş yapılmamış iş gibidir. Çünkü bitmediğinde amacına hizmet edemez. Bitirmediğiniz hikâye yayınlan-

maz. Tamamlamadığınız kitabı kimse okuyamaz. Lâstiklerini çıkardığınız veya direksiyonunu takmadığınız bir arabayı kullanamazsınız.

Yaratılışı analiz ettiniz mi? Eksik olan ne görebiliyorsunuz? İnsan vücudunun hangi parçası eksik? Tamamlanan eserle tamamlanmayan eser arasında küçük bir fark vardır. Bu küçük farkın ürettiği sonuç, olmakla olmamak arasındaki fark kadar büyüktür. İnsanın boğazından küçük bir damarın kesilmesini küçümseyebilir misiniz? Tüm vücuduna göre küçük olan o parça ortadan kalktığında tüm vücut ölür. Benzin borusunu kestiğiniz arabayı yürütemezsiniz. *Ne kadar iyi yapılırsa yapılsın, tamamlanmayan iş can damarı kesilmiş vücut gibidir. En son çarkı takılmamış olan saat, yok olan saatten farksızdır.*

Üniversite diploması uğrunda yıllarınızı verirsiniz. Son yıl içinde tek bir dersi terk ederseniz sınıfta kalacaksınız. O dersi bitirmediğiniz sürece diplomanızı alamayacaksınız. Görüyorsunuz: Tam olarak bitmeyenle hiç yapılmamış olan arasında fark yoktur. *Tam olarak bitmeyen iş, hiç bitmeyecekse, hiç yapılmayandan daha kötüdür. Çünkü zamanınızı, emeğinizi, sağlığınızı alıp götürür.*

Geçmişimde başladığım halde tamamlamadığım yüzlerce iş olduğunu görüyorum. Kütüphanemde yarıya kadar okuyabildiğim iki yüz kitap var. Onları sanki hiç okumamışım. Yazmak için yola çıktığım dört kitap yıllardan beri bekliyor. Onları sanki hiç yazmamışım. Baksanıza, onları okuyamıyorsunuz.

Neleri yarım bıraktığıma bakınız: İlk çıktığı yıllarda Mine Çelik Tencere seti satmaya kalktım. Bir gün sonra bıraktım. Kon-Por isimli bir şirket içinde su arıtma cihazı pazarlamaya kalktım. İki gün sonra bunu da bıraktım. "Grolier International" adlı büyük bir ansiklopedi şirketinin yayınladığı eserleri pazarlayan organizasyonlar içinde üç gün çalıştım. Muzaffer Örkçüoğlu'nun "Ankara Rehberi" adını ver-

diği esere reklâm almak için bir hafta çalıştım. Ama bunların hepsini bıraktım. Hiçbirini sonuna kadar götüremedim.

Şu hikâyeye bakın. 1985 yılı yaz ayında Ankara'ya geldim. Bir arkadaşımın yol göstermesiyle kitap pazarlamaya başladım. Siteler semtinin sokaklarında esnafları dolaştım. Toz yuttum, talaşlara bulandım, tiner kokusunu hissettim. Bir ay boyunca kazandığım paraları biriktirmek uğruna kuru ekmek yerdim. Benimle birlikte bir başka üniversite öğrencisi sırtında taşıdığı kot pantolonları satardı. Bir insanın helâl kazanç için çırpınması çok kutsal değil midir?

Bazen mobilya üreticilerinin merkezi olan Siteler'in sokak köşelerinde karşılaşırdık. Ben yeterince başarılı olamadığımı düşünerek bir ay sonra bu işi bıraktım. Yıllar geçti. Şimdi o arkadaşın büyük bir giyim mağazasının sahibi olduğunu görüyorum. O ısrar etti, sonuna kadar gitti ve şimdi milyarlara hükmediyor.

Amerikalılar araştırmışlar: Dünya ticaretinin yüzde 80'ini üç defadan fazla teşebbüs edenler ellerinde bulunduruyorlar. Biz aynı yolda yürümeye kaç defa teşebbüs ediyoruz? Yola çıkıyorsunuz, bir darbe kuşatıyor sizi ruhunuzdan, yıkılıyorsunuz. Vazgeçiyorsunuz. Eserinizi yetim bırakıyorsunuz. Olan bu değil mi? Doğduktan sonra çocuğunu sokağa atan anne canavar değil midir?

Ben neden giriştiğim işlerin çoğunu bir kaç teşebbüsten sonra terk ettim? Elbette engellerimiz vardı. Elbette size engel olan nedenler bize de engel olmak isteyeceklerdi.

Yürürken karşılaştığınız dağlar bizim de göğsümüze çarpan dağlardır. Neden bazı bağırlar dağları devirebilirken bazıları onların altında eziliyor? Yaratılış biçimlerimiz farklı değil ki bizim.

En uzun süreli çalıştığım işler arasında Muzaffer Örkçüoğlu'nun kurduğu iş yer alır. İşe girdiğim ilk gün Çankaya'da bir esnafın dükkânına uğradım, yüz bin liralık reklam verdi.

Paranın yüzde 20'sini peşin alıyorduk ve o bizim kendi kazancımız oluyordu. Geri kalan parayı, yapılan senetler çerçevesinde şirket tahsil ediyordu. Uzun aradan sonra 20 bin lira kazanmanın bana ne kadar heyecan ve güven verdiğini anlatamam. O an bu işi başaracağıma tüm kalbimle inanmıştım. Ama sonra?

Ziyaret ettiğim diğer esnaflardan reklâm alamadım. Güvenimi kaybettim. Bir dükkâna girdiğimde "ya reklam vermezse" diye endişe ediyordum. Endişem ses tonumdan, korkak bir kuş gibi titrememden anlaşılıyordu. Korkudan kekeliyordum. Ne sattığımı anlatamıyordum. Eğer her şeye rağmen ticarete devam etseydim, fakir bir öğrencilik hayatı geçirmeyecektim. *Çünkü artık biliyorum ki ne kadar kötü yaparsanız yapın, vazgeçmediğiniz sürece en iyisini yapmayı mutlaka öğreneceksiniz.*

Şu örnek olaya bakın. 1992 yılında Kardeşim Salih için Maltepe pazarında bir satış standı tuttuk. Kış mevsimiydi. Kardeşim kendi işinin patronu olabilecekti. Ama bir ay sonra bana geldi, "Ben bu işi yapamayacağım, para kazanamıyorum" dedi. Kendi işini bırakmış ve başka bir işte ücret karşılığı tezgâhtar olarak çalışmaya başlamıştı. Bir yıl sonra özlediğimiz eski standımızı ziyaret ettik. Orası kocaman bir işyeri hâline gelmişti. Sadece o yerin, bir zamanlar bize ait olan, hiçbir ücret almadan terk ettiğimiz yerin 2 milyar lira değerinde olduğunu öğrendik. *Şimdi aynı yeri 100 milyar liraya satın alamazsınız. Kardeşim hiç para kazanmadan yerini korusaydı, hayal edemediği kadar para kazanacaktı.* Hayattan aldığı bu ders sayesinde şimdi o, kendi işinin patronu olarak çalışmaya devam ediyor.

Büyük işler başaranlarda, olağanüstü özellikler olduğunu düşünürüz. Aslında yakınlarında bulunsanız hepsinin de sizin gibi zaafları olduğunu, benzer ihtiyaçlara sahip olduğunuzu keşfedersiniz. Ama önemli bir farkları var. *Ne kadar basit olursa olsun, yaptıklarına çok önem verirler ve onun*

sonuna kadar giderler. Eğitimsiz bir insan bir işyeri açar ve ısrarla başında durur.

Belli bir mekâna ısrarla sahip çıkmazsanız o size verilmeyecektir. Bir şeyin sizin olması için onunla yeterince ilgilenmeniz gerekir. *Kartallar hep dağlarda yaşadıkları için, dağları düşündüğünüzde kartalları hatırlarsınız.* Denizi düşündüğünüzde balıkları hatırlarsınız. Aynı şekilde arabeski düşündüğünüzde hatırladığınız isimler, şiiri düşündüğünüzde zihninizde dolaşacak olan kişiler o alanda uzun süre dayanmış olan ve o alanda eserlerini tamamlayanlardır.

Alanlar arasında dolaşanlar hiçbir alanla özdeşleşemezler. Başarı ısrarda gizlidir. Siz adınızı hangi dağa yazdırdınız?

Halter denince Naim Süleymanoğlu'nu, kurtarma ekibi denince Nasuh Mahruki'nin AKUT'unu, şiir okumak denince İbrahim Sadri'yi hatırlıyoruz.

Sizi, ne denince hatırlamamızı istiyorsunuz?

Tamamlamanın Sonuçları

Bildiğimiz tek şey başarının yolumuzun üzerinde olduğudur. Ama neresinde? O noktaya hangi günün sabahında ulaşacağız? Çok istiyorsanız çok yakında. Kesinlikle çok yakında. Ama yine de ne zaman olduğunu bilmiyoruz. Yarın mı, ertesi gün mü? Gelecek yıl mı? *Başarı ölüm gibi gizlenir. Kader manevî alanda eserinizi tamamlamanızı, yani ruhunuzun dolmasını, yani almaya lâyık ve hazır olmanızı bekler.* Manevî eser tamamlandığında Yaratıcı ona vücut ve hayat verecektir. Kâinatın mimarîsini çizen Yaratıcısıdır. Yaşayacaklarınızın mimarîsi çizilirken sizin iradenize sorulur.

Bir yola girdiğinizde onun en üst noktasına ulaşıncaya kadar devam etmelisiniz. Bırakınca geri dönemeyeceğiniz,

vazgeçince kurtulamayacağınız yere kadar ilerlemelisiniz. Hedefin en üst noktasına çıkmadan, ondan asla vazgeçmemelisiniz. *Zirvesine ulaşmak istemiyorsanız bir dağa niçin tırmanıyorsunuz?* Eğer girdiğiniz yolun sonuna kadar giderseniz bakın neleri kazanacaksınız:

1. Zamanınızı kazanırsınız:

Çünkü harcadığınız çabalar için zaman geçmektedir. Geçen zaman içinde yaptığınız yarım işler sonuç vermez. Böylece ömrünüzün önemli saatlerini boşa harcamış olursunuz.

Bir müzik enstrümanını kullanmayı öğrenmek istiyorsunuz. Saz ilginizi çekiyor. Bir ay çalışıyorsunuz. Zorluklar çıkıyor karşınıza, engeller sarıyor sizi, zorlanıyorsunuz. Enstrümanı değiştirip ud çalmayı öğrenmeye karar veriyorsunuz. Bundan da vazgeçiyorsunuz, kemana ilgi duyuyorsunuz.

Her şeye el atarak her şeyden nasıl mahrum kalacağınızı öğrenmek istiyorsanız bunu deneyin. Her aleti kullanmaya çalışırken hiçbir aleti kullanamamak kaçınılmaz bir sonuçtur.

2. Emeğiniz boşa gitmemiş olur:

Bir işe giriştiğinizde hem zihinsel, hem de bedensel emek harcarsınız. Enerjiniz sonsuz değildir. Beyniniz milyonlarca işi aynı anda düşünemez. Bedeniniz aynı anda yüz kişinin işini yapamaz. Eğer işinizi yarım bırakırsanız, sonuç elde edemeyeceksiniz. Bu durumda emeğiniz de boşa gidecek.

Tencere satarak pekâlâ zengin olabilirdim. Bu yolla şimdi zengin olanlardan bazılarıyla vaktiyle aynı ekipte çalışmıştım. Ama bu işe giriştikten sonra ürettiğim sanal engellerin altında ezildim. Bir şey satmak bana çok utanç verici geliyordu. Nasıl bir mantık bu? *Bir şey satmak ayıpsa, onu satın almak niçin ayıp değil?* Satacak yüzüm yoksa, hangi

yüzle satın alıyorum? Dedim ya engellerimiz var. *İnsan bir defa karar verdi mi, sonuna kadar gitmelidir.*

Günler boyu sarf ettiğim çabaların nasıl boşa gittiğini çok iyi biliyorum. İnteraktif bir internet sitesi hazırlamaya karar verdim 1998 yılında. "Script" adı verilen bazı programlar üzerinde günlerce çalıştım. Bir programın uygulamasının tam sonuna geliyordum. Sonuç alamadığım noktada tüm çabalarımı bir yana bırakıyor, başka bir programı deniyordum. Her şeyden bir şeyler öğrendim, ama sonuçta hiçbir şeyi en iyi bilen olamıyordum. En iyi bilen olmadığınızda onu en iyi şekilde yapamazsınız. Kaybettiğim haftalarıma acıyorum. Bilgisayar karşısında sonuçsuz geçen saatlerime. Altı ay boyunca yaklaşık 60 script üzerinde çalıştım. Bu sürenin sonunda sadece bir programı kullanabiliyordum. Oysa başladığım her çalışmayı başarıncaya kadar sürdürseydim en az on programı kullanabilir hâle gelecektim. *Bitirmediğiniz işler yüzünden ömrünüzü kaybetmeyi, çabalarınızı boşa harcamayı göze alır mısınız?*

3. Özgüveninizi kazanırsınız:

Bitirdiğiniz iş size özgüven verecektir. Eser ortaya çıktığında ürettiğiniz harikalığa bakar, şükredersiniz. Bunu siz yaptınız. *Bir insana, yapabildiğini bizzat görmekten daha fazla güven verebilecek hiçbir şey yoktur.* Her başarılı insanın ardında sık sık hatırladığı başarıları vardır. Başarı eserdir, üretimdir. *Bir insanın başarısını soyut varlığıyla değil, ürettikleriyle tanımlarsınız.* Yazmayan edebiyatçılar, konuşmayan hatipler, çizmeyen ressamlar yoktur. Yapmayanlar, yapanlar arasında anılmaz. Ne kadar çok iş bitirirseniz, kendinize o kadar güvenirsiniz. Ne kadar çok eser üretirseniz, o kadar başarılı olduğunuza inanırsınız. *Bir insan başarılı olduğuna, yapabildiğine inandı mı, onu hiçbir engel durduramaz.* Öyleyse bu gece oturup şimdiye kadar neler yaptıklarınızı hatırlayın. Onları not defterinize yazın.

Bırakın başaramadıklarınızı düşünmeyi. Sizi sadece başarabildikleriniz başarıya teşvik eder. *Bir insanın başarabileceğini keşfetmesi, bir hazine ülkesini keşfetmesinden daha değerlidir.*

Değerli bir dostum, "özel sektörde neler başarabileceğinden" söz etti. Doğru söylüyordu, çünkü gençliğini ve zihinsel dinçliğini korumayı başarmıştı. "Engeliniz nedir?" diye sordum. Siyasî engeller yüzünden yapamadığını sanmıştım. "İngilizce" dedi. Yeterli düzeyde İngilizce bilmediği için, olağanüstü işleri yapamaması ne demektir? Doktora yapabiliyor ya! Ona bu işi yapmasının ne kadar kolay olduğunu anlatamadım, bir kere yapamayacağına inanmıştı. Bu inancını koruduğu sürece kaderi onu yalancı çıkarmayacaktır. Muhtemelen İngilizceyi öğrenmeye girişti, birkaç teşebbüsten sonra vazgeçti. Yapamadığını görünce yapamayacağına inandı. Beyler, bir Amerikalıyla tanıştım, aynı sohbette 30 farklı dilde konuşmuştu. Bir alanda başarabildiyseniz, diğer alanda da başarabilirsiniz.

4. Başkalarının güvenini sağlarsınız:

İş bitiren insanlar çevreleri tarafından güçlü kişiler olarak algılanırlar. Gücünüzü iş bitirme yeteneğiniz belirler. Ürettiğiniz iş, sadece bitirdiğiniz iştir. Bitirdiğiniz işlerle varsınız. Ben 33 yıldır vardım; çoğunuz benim varlığımı bu kitap sayesinde fark etmediniz mi? Uzaklardan sizi fark edeceğimiz kalıcı bir selâm gönderin bize.

Kimlerle dost olmak istersiniz? En çok kime güvenirsiniz? Size söyleyeyim: İş bitirebilen insanlarla. Hasta olduğunuzda sizi hemen doktora yetiştirebilecek insanla. Tamirciye ihtiyacınız olduğunda hemen tamirciyi evinize gönderebilecek insanla. Toplantı yapacağınızda insanları hemen toplayabilen kişiyle. Herkesin aradığı insan tipi budur. *İş bitiren insanlar için şirketler inanılmaz paralar ödemeyi*

göze alırlar. Karar verdiğini yapabilenden daha güçlü kim vardır?

5. Her türlü kazanç size koşar:

İş bitiren insan olursanız başarınızın temelini oluşturursunuz. Para için çalışıyorsanız dünya tüm para kapılarını size açar. Şöhret için çalışıyorsanız manşetlere tırmanırsınız. Siz karar verdiğini yapan insan mısınız? *Yaptığınıza inanıyorsanız size inanırız.* Önemli olan budur. Yaptığınıza keskin duygularla inanmazsanız biz size niçin inanacağız? Sattığınız ürünün etkili olduğunda şüphe ederseniz kalbinizi okuruz, biz de şüphe ederiz. Savunduğunuz fikirler yanlış bile olsa, biz kendinizden ne kadar emin olduğunuza bakarız. Görmüyor musunuz? Piyasada dolaşan binlerce safsata, sapmış düşünce nasıl da alıcı buluyor. *İster melek, isterse şeytan olsun, girdiği yolun sonuna kadar giden herkes takipçiler bulacaktır.*

Tehlikeli bir yola da girseniz, yürümeye devam ederseniz kalabalık sizi izleyecektir. Onlar önlerde yürüyenlere bakarlar. Kim daha fazla yol kat etmiş? Kim en önde yürüyor? Sonra da kalbine bakarlar yürüyenin. Gittiği yolun doğruluğundan emin mi bu adam? Bunu anladıklarında yola dökülürler. Açtığı yoldan binlerce insan yürümeye başlar. O yolda yürüyen lidere ait olan ne varsa ona sahip olmak isterler. İster bir inanç, bir fikir satın, isterseniz bir duygu satın. *İnanmadığınıza insanları inandıramazsınız.*

Barış Manço'nun görünüm farklılığını herkes garipsemişti. Uzun saçları, kaftanı ve yüzükleriyle o değişik bir yolda gidiyordu. Onunla dalga geçenler oldu, küçümsendi. Ama Manço emin şekilde yolunda yürümeye devam ettiğinde, insanlar onu ilgiyle izlemeye başladılar. Çok geçmeden ardından gitmeye başladılar. Manço girdiği yolun sonuna geldiğinde, milyonlarca kalpte çoktan yer edinmişti. Yüzlerce bilim adamı da başlangıçta alaycı tavırlarla karşılaştı.

Sabredeceksiniz. Bedeninizin güçlü olması için yolunuzun başına, ruhunuzun güçlü olması için de yolunuzun sonuna bakın. Ücretler iş bittikten sonra dağıtılır.

6. Eser üretmiş olursunuz:

Bitirmediğiniz iş, eser olmayacaktır. Eser dediğimiz sadece yapılıp çöpe atılan değil, yapıldıktan sonra varlıkların faydasına ve kullanımına sunulandır. Okunan şiir, meyvesi yenen ağaç, suyundan içilen çeşme, insanları değiştirmeye devam eden bir söz, gerçek eserdir. Yarım bıraktığınız iş varlığınızdan ayrılıp özel bir vücut olarak kâinatta dolaşmayacaktır. Bugüne kadar defalarca kitap çalışması yaptım. Yığınlarla notların karıştığı bir ortamda eserleşmeyen emeklerden şimdi sizin haberiniz yok. Onları tamamlamamanın cezasını çekiyorum.

Yüzleşeceğiniz Düşmanlar

Siz tüm bu özelliklere sahip olmak istersiniz. Bunlar için kalbiniz atıyor. O zaman sizi durduran nedir? Ne tür engellerle karşılaşacağınıza bakın. Yola çıktığınızda sizi durdurmak isteyen düşmanları önceden tanırsanız onların nasıl üstesinden geleceğinizi de anlarsınız. Çünkü tanıdığınız bin düşmanı, *tanımadığınız bir düşmandan daha kolay yenersiniz.* Yola çıktığınızda şu düşmanlarla karşılaşırsınız:

1. Keyifsizlik:

Moraliniz kaybolur. Canınız sıkılır, çalışmayı bırakırsınız. Hayır, fark ettiğinizde sıkıntının üzerine yürüyün. Tüm moralsizliğinize rağmen okuyun, yazın, konuşun, satın. Bırakmak moralsizliğinizi arttırır. Her şeye rağmen çalışmaya devam ederseniz, tüm sıkıntılarınızı unutursunuz.

Niçin Geylanî Hazretleri "Canınız sıkılınca çalışınız" diyor sizce?

Keyfinizin gelmesini beklemeyin. Gelirse sizi çalışır halde bulamayacaktır. *Çalışmak için keyfi beklersiniz, oysa keyfin tek amacı sizi çalıştırmamaktır. En büyük keyif keyifsizliktedir. En büyük dinlenme çalışmaktadır.* Sıradan insanlar sadece keyifleri yerinde olduğunda çalışırlar. Bu yüzden hiç çalışamıyorlar. Büyük insanlar ise her zaman ve her şart altında çalışabilirler.

2. Hastalık:

Hastalanınca iş yapamayacağınızı düşünürsünüz. Çoğumuz hastalanınca uyumayı, televizyon seyretmeyi tercih ediyoruz. Oysa hastalıklarımızın yüzde 90'ı çalışmamıza engel değildir. Tam tersine *hastalıkların verdiği azim sayesinde çalışmanın yüküne dayanıyoruz.* Yeniden sağlığına kavuştuğunda heyecan verici işler yapmayı bir hastadan daha çok kim isteyebilir? Vücudunuza yayılan bir kanser mi var? Aslına bakarsanız güçlü inanca sahip olan insanlar kanseri bile yenebilirler. *Hastalıkların en büyük düşmanı, gereken yapıldıktan sonra onlara ilgisiz olmaktır.*

Yatalak bir kadına yıllarca gelini baktı. Gelini vefat edince başının çaresine bakmak zorunda kaldı kadın; ayağa kalktı, yürüdü. Yürüyemeyen insanın nasıl ayağa kalkabildiğine ve kısa süre sonra tüm hastalıklarını yok edebildiğine en büyük örnek budur. Kader insana ilgi duyduklarını verir. Hastalığınıza ilgi duyarsanız onu sizden almayacaktır.

Hasta olduğumu ileri sürerek radyo programıma gitmediğim günlerim oldu. Hastalığın üzerine yürüdüğüm günlerimi hatırlıyorum şimdi. Bedenimi güçlükle ağaya kaldırıp stüdyoya gittiğim günlerimi. Dinleyicilerimin karşısına geçtiğimde defalarca tüm hastalıklarımın yok olduğunu, stüdyodan sapasağlam ayrıldığımı bilmelisiniz. *Sırtımda bir*

kamyon taşır gibi evimden çıkar, kuş gibi uçarak evime gelirdim.

Dünyayı 7 defa gezen bir seyyah olmayacaksanız, kaderiniz sizden, yırtınırcasına çalışmanızı istemez. Çalışmak için yüksek morale sahip olacağınız zamanı beklerseniz gelmez. Geldiğinde ise sizi oyalar. Tam çalışmaya başlayacağınız sırada yine kaybedersiniz onu. Oysa çalıştığınızda büyük heyecanlarınız size tüm sıkıntılarınızı unutturur.

3. Hedefi Unutmak:

Başaran insanları görmek, onları duymak size heyecan verir. O heyecanla çalışmaya başlarsınız. Bir gününüz heyecanlı koşuşturmalarla dolar. Gün geçer, hedefinizden başka şeyler düşünmeye başlarsınız. Size heyecan veren kitapları okumadığınız, konuşmacıları dinlemediğiniz ya da heyecanlı konuşmaları kendi kendinize yapmadığınız zaman hedefinizi unutur, üretmeyi bırakırsınız.

Şurada yanlış yapıyoruz: *Bizim görevimiz "yapmaktır". Sonucu elde etmek değil. Sonucu biz değil, kaderin sahibi yaratır.* Ancak biz yapmaya devam edersek yaratır. Yolcu karıncaya, nereye gittiğini sormuşlar da "hacca gitmekte olduğunu" söylemiş. Bu hızla oraya nasıl ulaşacağı sorulduğunda "Varamazsam o yolda ölürüm" demiş. *Ötelere varabilecek olan, yerinde duran büyük dağ değil, sürekli ilerleyen küçük karıncadır.* Bu kitap size hedefinizi unutmamayı nasıl başaracağınızı anlatıyor.

4. Hedef Değiştirmek:

Birileri sizi eleştirir, birileri önünüzdeki büyük dağları, hendekleri gösterir. Birileri sizi hayalcilikle suçlar. Başka birileri değişik bir hedef koyar önünüze. "Futbolcu olamazsın, bilim adamı ol" derler. Ya da "Bilim adamı olamazsın,

futbolcu ol" derler, etkilenirsiniz. Bir gün birisi örneğiniz olur, diğer gün bir başkası.

Çıktığınız yerden en aşağıya iner, yeniden bir başka tepeye yürümeye başlarsınız. Yıllar geçer, her yeni yolda aynı engellerle karşılaşırsınız. Her defasında sıfırdan başlayarak nereye gideceksiniz? Bilmiyor musunuz? *"Nereye gideceğini bilmeyen gemiye hiçbir rüzgâr fayda vermez."*

Her dağın zirvesi vardır. *Aynı bulutlara çıkıyorsa, yürüdüğünüz dağdan inip bir başka dağa niçin tırmanacaksınız?* Önemli olan hedefinizin sonunu görmektir. Ne istediğinizi bilmektir.

Birileri bilim adamı olur. Birileri sanatçı, birileri futbolcu, birileri siyasetçi olur. Önemli olan çıkmak istediğiniz yerin değer yargılarınızla uyuşmasıdır. *Hedef değişecekse, yolun başında değişsin.*

5. Özgüveni Kaybetmek:

Bir insanın başına gelebilecek olan en büyük felâket kendine olan güvenini yitirmesidir. Siz yapamayacağınıza inanırsanız kim size yardım edebilir? *Başarıyı ruhunuzla plânlar, ruhunuzdan aldığınız enerjiyi kullanarak bedeninizle üretirsiniz.* Diğer insanlar bedeninizi zorlayabilirler; ama ruhunuzun sizden başka bir yöneticisi yoktur.

Ne arkadaşlarınız, ne çocuklarınız ne de en yakınınıza kadar sokulmasına izin verdiğiniz eşiniz, hiçbiri sizin en içerinizdeki dünyaya gerçek anlamda giremezler. Oraya kendi *"ben"*inizden başka girebilecek olan *tek* varlık Yaratıcınızdır. Sessiz gecelerde yaşadığınız yalnızlığı Ondan başka paylaşabileceğiniz başka hiç kimse yoktur. *Hastalığınızda çaresiz inlerken, Yaratıcınızdan başka kimsenin çırpınışı içinizde kopan fırtınayı söndüremez. Sizin içinizde en önemli ikinci varlık sizsiniz. Ona güvenmezseniz kime güveneceksiniz?*

Özgüveninizi nasıl kazanacağınızı size anlatıyorum. Başarabildiklerinize odaklanın. Başardığımız binlerce işin farkında bile değiliz; ama başarısızlıklarımızı bir çırpıda sayabiliyoruz. Hayır, sevinç ve şükür çığlıkları atmalısınız. Konuşamayan insanlar var, ama siz konuşmayı öğrendiniz. Kalem tutamayan insanlar var, ama siz yazmayı öğrendiniz. Dahası okuyabiliyor, yüzlerce yazarın 40 yıllık ömürlerine sığdırdıkları tecrübeleri bir gecede yaşayabiliyorsunuz. Yaratıcı tarafından elimize verilen *genel* imkânlar, edinebileceğimiz *özel* imkânlardan çok daha üstündür. Göremeyenin en büyük başarısı görebilmeyi başarmak olurdu.

Üniversite sınavını henüz kazanamadıysanız liseyi bitirdiniz ya. Milyarder olamadıysanız geçiminizi sağlamayı başarabiliyorsunuz ya. Dahası belki de bir aileye sahipsiniz. Hiçbir şeyiniz yoksa görebiliyorsunuz, sevebiliyorsunuz. Göremeyen, sevemeyen insanlar var çevrenizde. Ağlayamayan insanlar, ruhları buz tutmuş insanlar var. Barış Manço öldüğünde gözleriniz yaşarmadı mı?

Yapabildiklerinize bakarsanız orada yapabileceklerinizin yazılı olduğunu göreceksiniz. Yapamadıklarınıza eseflenmekle yapamayacaklarınızı öğrenirsiniz. Güvensizlik yok!

6. Cesaretsizlik:

Bu kitapta bir bölüm cesaret olgusuna ayrıldı. Korku amansız bir kafestir. İçindeki elinizi uzatsanız sadece çelik parmaklıklara dokunacaksınız. *En kötü sonucu kabullenen en iyi sonucu elde edecektir. Çünkü sorunla en büyük cesaretle boğuştuğunuz an, en kötü sonucu göze aldığınız andır.* Kimse ölmekten korkmayan bir asker kadar güçlü savaşamaz. İşin kötüsü en çok ölüm tehlikesi atlatan da ölmekten korkan askerdir.

Korktuğunuzun üzerine gideceksiniz. Korku sorunu hafifletmez, çözümleri kolaylaştırmaz. *Yüzmeyi öğrenmenin tek*

yolu çırpınmaktır. Çırpınmadan yüzebilen bir tek insan gösterebilir misiniz?

Sizden cesaretli değilim, ama ne yapabildiğimi görebiliyorsunuz. Beni aşağılasalar ne kaybedeceğim.[42] Doğruyu yapamıyorsam da tüm iyi niyetimle doğru bildiğimi yapmaya çalışmıyor muyum? İnce sır buradadır: Bir arı sizden cesur mudur? Ya bir karınca? İki parmağınız arasında ezebileceğiniz o varlıkların kendilerini her şeye rağmen nasıl savunduklarına bakın. Birisi ölümü göze alıp iğnesini sokar, diğeri çenesiyle ısırır.

Civcivlerini besleyen bir anne tavuğumuz vardı köyümüzde. Mahallenin köpeği yavrularına saldırdı. İnsanlara, "korkak tavuk" diyerek hakaret edildiğini çok duydum. O anne tavuğun yavrularını korumak için nasıl feryat ettiğini, köpeğe nasıl çığlıklarla, hırçınca saldırdığını gözlerimle gördüm. Tavuktaki bu cesaret sadece köpeği değil, beni bile korkuttu. Tavuk yanımdan fırlarken, gözlerimi yerinden sökecek sandım.

Cesur olmak sizin elinizdedir. Hedefiniz uğrunda ne kadar cesur olacağınızı hedefinizin önemi belirler. Ne kadar büyük bir dava için çalışırsanız o kadar cesur olursunuz. Bir akşam evinize döndüğünüzde —Allah göstermesin— pencereden, çatıdan alevler yükseldiğini varsayın. İtfaiye ateşi söndürmeye çalışmaktadır. Dün çarşıdan aldığınız bir çift ayakkabı ve yeni bir elbiseniz içerdedir. Alevlerin her yanı sardığı bir esnada, bu *eşyalarınızı* kurtarmak için içeri dalar mısınız? Bir de şöyle düşünün. Evinize iyice yaklaştığınızda

---

[42] Kendini sol olarak tanımlayan bir kitabevi, kitabımızın ilk baskısını vitrinlerinden in dirdi. Üzülmesi gereken ben miyim, önemli açılımlardan mahrum bırakılanlar mı? Kendini sağ canipte tanımlayan bir başkası "liderlerinden bahsetmeyi unuttuğum için" kitabı küçümsedi. İbrahim Tatlıses'ten, Orhan Gencebay'dan bahsediyormuşum. Sevgili kardeşim, lütfen kurtulun bu hapishanenizden. Kimse değerlerinizle ve inançlarınızla savaşmıyor. Hatta samimî olarak oturup konuşsak, değerlerimizin yüzde 95'inin ortak olduğunu göre ceğiz. Başarıyı anlatıyoruz. Başarının dini, imanı, mezhebi olmaz. Eleştirilerek küçümsen mekten korkarsanız cesaretiniz yok olur.

içerden hazin bir yakarış duyuyorsunuz: "Babacığım, anneciğim, kurtarın beni" diyor bu ses. Alevli dumanlar arasında bir yavrunun öksürüklere boğulduğunu fark ediyorsunuz. O sizin *çocuğunuzdur*. Ne yaparsınız? Cayır cayır yanmayı, gerekirse kömür olmayı göze alarak kapıdan içeri dalmaz mısınız? Orada ciğerinizin, ruhunuzun bir parçası yanıyor. Kapı yoksa, duvarı delip yeni bir kapı açmaz mısınız?

Cesareti satın alamazsınız. Kimse de onu size hediye edemez. Dünyaya gönderilirken size büyük bir hazine emanet edilmişti. Onu orada, ruhunuzda arayacaksınız. Cesaretli imiş gibi davranın, aslında doğuştan cesur olduğunuzu göreceksiniz. Çocuklar dünyaya cesur olarak gönderilirler. Bir bebek alnına dayanan bir silâhtan korkmaz, onu oyuncak sanır. Eğlenmek için ateşin üzerine yürür. İlginç bulduğu için balkondan sarkar. Sonradan öğrendiğimiz korkudur. Gerçek korkulara itiraz etmiyoruz. Ama toplumun huzuruna çıkıp konuşmaktan korkacak ne var? Bir başbakanla konuşurken niçin titreriz? Bunları bize öğretenleri mutlu etmeye devam edecek miyiz?

Sonuna Kadar Gidin

Şu halde bir işe başlamadan önce iyi düşünmeliyiz. Sanatla uğraşıyorsanız, gerçekten sanatçı olmak istiyor musunuz? Sporla uğraşıyorsanız, gerçekten sporcu olmak istiyor musunuz? Niçin mastır, doktora yapıyorsunuz? Askerlikten kurtulmak için mi, yoksa gerçekten bilim adamı olmak için mi? Niçin üniversiteyi kazanmak istiyorsunuz? "Kazandı" desinler diye mi, yoksa o süreci başarıyla tamamlamak için mi?

Büyük bir iş bitirici olmak için önce küçük işleri bitirici olmalısınız. Tüm büyük yetenekler küçük yeteneklerin toplamından oluşurlar. Kural her yerde aynıdır: *Tüm çokluklar, tüm azlıkların birleşimidir.* Kum tanecikleri olmasaydı

kumsallar, ovalar, dağlar olmazdı. Huzmeler olmasaydı Güneş ışığı olmazdı. Hücrecikler olmasaydı insan olamazdı. *Azıcık sevemeseydiniz çok sevemezdiniz.* Atomun yok olması, kâinatın da yok olması demektir. Şu halde hepimiz işe küçüklerden başlayacağız.

1. Okumanızı bitirin:

Okumaya başladığınız kitabı bitirinceye kadar devam edin. Birkaç sayfa okuyup başka bir kitaba geçmeyin. Yüzlerce kitaptan birkaç sayfa okumaktansa, iyi bir kitaptan yüzlerce sayfa okumak daha değerlidir.

2. Bestenizi tamamlayın:

Bir besteyi bitirmeden diğeri üzerinde çalışmayın. Eseriniz son hâline gelinceye kadar devam edin. Zihniniz başladığınız işe odaklanır. Sorunlarınıza çözüm arayan sadece siz değilsiniz. Alt bilinciniz ve ruhunuz da çözüm ararlar. Siz ancak *uyanıkken* çalışabilirsiniz, ama onlar siz *uyurken* bile çözüm aramaya devam ederler. Eğer bir işi yolda bırakmışsanız, iş de sizi yolda bırakır.

3. Hikâyenizi sonuna kadar yazın:

Her gün yarım kalmış yazılar kaleme alarak yazar olamazsınız. Bir yazıya başlamışsanız onu bitirinceye kadar başka bir konuda yazmayın. Allah'ın nasıl yarattığını görüyorsunuz: Bir gün bir bebeğin gözlerini, diğer gün onu bırakıp bir başka bebeğin saçlarını yaratıyor değildir. *Bir insan yaratılmaya başladı mı, onun üzerindeki el sonuna kadar çalışmaya devam eder.* Yaratılan vücutlar dünyaya tamamlanmış olarak gönderilirler. Niçin eserlerimizi yarım bırakıyoruz?

Çabalarınız belki de haftalarca hiç meyve vermeyecek. Bu durumdayken başaramayacağınızı sanmak düşebileceğiniz en büyük tuzaktır. Güzel bahçenize gül çiçeği ektiğinizi düşünün. Onları haftalarca sularsınız, aylar geçer de bir tek gonca göremezsiniz. Sonra ilk goncâ belirir. O hayatınızdaki en heyecan verici meyvedir. Onu bir hazine gibi korumak istersiniz. Bir de bakarsınız ki ertesi gün 3-5 tane gonca çıkmış, bir sonraki gün 20-30 tane, bir sonraki gün 200-300 tane. *Aylardır süren çabanız bir hafta içinde bahçenizi cennete çevirir. İşte çalışmalarınız da meyvesini böyle verirler. Zamanları geldiğinde çiçeklerin açmasını hiçbir güç durduramaz.*

Başarı da böyledir. *Eser üretmek çiçek yetiştirmek gibidir.* Önce sizi fark etmez insanlar. Okumazlar, dinlemezler, değer vermezler. Sonra birden fark edilirsiniz. Bahçeniz hayranlarınızla dolar. İnanamazsınız. Yolunu değiştiren siz değilsiniz. Yıllardır benzer şarkıları söylüyordunuz.[43] Ama vakti gelince, başkalarını değiştiren siz oldunuz. Kopan alkışları belki de duymanıza izin vermez kaderiniz. Erken göç edersiniz bu diyardan. Hayır, *nereye giderseniz gidin, sizin olan her zaman sizinle olacaktır. Pek çok yıldız ışığını alkışlayanları göremeden göçmüştür.* Ne fark eder! Sonuçta siz asıl memleketiniz olan ebedî hayatınız için üretmemiş miydiniz? Burada ürettiklerinize asıl orada sahip olacaksınız. Eğer ebedî hayata inanmıyorsanız, meyvesinden kimsenin faydalanamayacağı ağacı niçin dikersiniz?

4. Eğitiminizi tamamlayın:

Yüksek lisans yapmaya mı karar verdiniz? Yola çıkmışsanız sonuna kadar gitmeye mahkûmsunuz. Doktora tezinizi yazmaya başlamışsanız her gün onu yazmak birinci işiniz

---

[43] Tayyip Erdoğan gibi, inandıklarınızı anlatmaya çalışıyorsanız, çelikten kafesler size engel olamaz. Bir gün yeniden dönersiniz köyünüze, yıllar önce ağaç diktiğiniz bahçeniz, belki de çoktan Cennete dönüşmüştür.

olmalıdır. Bir doktorayı yarıya kadar sürdürüp onu bırakmak veya başka bir doktora programına geçmek kendinize yapabileceğiniz büyük bir kötülüktür.

5. Günlük işlerinizi tamamlayın:

Bugün kaç kişiye mektup yazacaksınız? Kaç kişiye telefon edeceksiniz? Kaç kişiyi ziyaret edeceksiniz? Kaç sayfa yazacaksınız veya okuyacaksınız? Kaç kilometre yürüyeceksiniz? Ne kadar alış veriş yapacaksınız? Bunların hepsini her günün sabahında veya bir önceki günün gecesinde not defterinize yazmalısınız. Karar verdiğiniz işleri bitirinceye kadar durmadan çalışmalısınız. İşleriniz bitmemişse sıcak yuvanıza dönemezsiniz. *Yapmaya karar verdiğiniz işler kendinize verdiğiniz şeref sözlerinizdir. Ruhunuzun sizde gördüğü şeref sizin ruhunuza yaşattığınız şereftir.*

Büyük bir insana verdiğiniz sözü tutamamak sizi utandırır. Sizin için en büyük olan sizsiniz. Kendinize verdiğiniz sözü tutamamak sizi utandırmaz mı? Bir insanın değerini nasıl on paralık yaptığını biliyor musunuz? Dostunuz size yüzlerce defa söz verir. Her defasında sözünü unutur. Sözleştiğiniz ağacın gölgesinde sizi beklemez. Bir insanın kendi değerinin farkında olması ona büyüklük kazandırabilecek en önemli sırdır. Başkaları bize verdikleri sözü tutmadığında tüm değerleri kalbimizden siliniyor. Kendimize verdiğimiz sözü tutmadığımızda ruhumuzun bize verdiği değer de silinmeyecek midir? Bazı insanların değersiz olduklarına inanmalarının asıl nedeni budur. *Başkaları bize değer vermediği için değil, kendimize önem vermediğimiz için değerimizi kaybediyoruz.*

Eğer değerli olduğunuzun farkında iseniz, ben sizi küçümsemişim ne çıkar! Sadece benim ne kadar küçüldüğümü göreceksiniz, bana acıyacaksınız. Tersine, eğer değersiz olduğunuza inanıyorsanız, size değer vermişim ne çıkar! Benim yalanlarıma mı, kendi doğrularınıza mı inanacaksınız? Eğer

değersiz olduğunuza inanmışsanız, size övgüler yağdıranların iki yüzlü olduğunu düşünürsünüz. Acaba sizden ne menfaat bekliyorlar diye sorarsınız.

Ben size en doğrusunu söyleyeyim. Aslında çok değerlisiniz. Değersiz olduğunuza inanıyorsanız bu yalanınızdan hemen şimdi kurtulun. O kadar değerlisiniz ki kimse sizi överek değerinizi arttıramaz. Kimse de yererek değerinizi azaltamaz.

Söyleyin: Yer yüzünde sizden, yani insandan daha üstün yetenekli bir varlık yaratıldı mı? Her şeyi Yaratan, kendi kâinatının huzurunda size hitap ederek *"Biz insanı en güzel surette yarattık"* demiyor mu?

Özetleyen Sözler

• Bir adım daha atamamak, atılan binlerce adımın yok olmasına neden olur. Bitmeyen iş yapılmamış iş gibidir.

• Her defasında başka bir işe sıfırdan başlarsanız zirveye çıkamazsınız.

• Çarklarından biri kırılmış olan saat yok olan saatten farksızdır. Tamamlanmayan iş yapılmamış iş gibidir.

• Ne kadar kötü yaparsanız yapın, vazgeçmediğiniz sürece en iyisini yapmayı mutlaka öğreneceksiniz.

• Bildiğimiz tek şey başarının yolumuzun üzerinde olduğudur. Kader istediğinizi vermek için manevî alanda eserinizi tamamlamanızı, yani ruhunuzun dolmasını bekler.

• Her aleti kullanmaya çalışırken hiçbir aleti kullanamamak kaçınılmaz bir sonuçtur.

• Bir insana yapabildiğini bizzat görmesinden daha fazla güven verebilecek hiçbir telkin yoktur.

• Bir insan başarılı olduğuna, yapabildiğine inandı mı onu hiçbir engel durduramaz.

• İster melek, isterse şeytan olsun, girdiği yolun sonuna kadar giden herkes takipçiler bulacaktır.

• En gerçek keyif keyifsizliktedir. En gerçek dinlenme çalışmaktadır.

• Ötelere varabilecek olan, yerinde duran büyük dağ değil, sürekli ilerleyen küçük karıncadır.

• Yüzmeyi öğrenmenin tek yolu çırpınmaktır.

• Tüm çokluklar, tüm azlıkların birleşimidir. Azıcık sevemeseydiniz çok sevemezdiniz.

• Zamanları geldiğinde çiçeklerin açmasını hiçbir güç durduramaz.

• Yapmaya karar verdiğiniz işler, kendinize verdiğiniz şeref sözlerinizdir.

Sonuç

Benzer biçimlerde geldik dünyaya. Tüm yetenekler yaratılışımızın çekirdeğinde kodluydu. Kimseye ayrıcalıklı davranmamıştır kader. Ancak ortamlarımızın farklılığına kanarak sınırlı olduğumuzu sandık. Aşabileceğimiz halde, baş döndürücü engellerin kaderimiz olduğunu sandık. Oysa insanlık tarihini değiştirenlerin yüzde 75'i inanılmaz yokluklar, acılar ve engellere rağmen bunu başarmışlardı.

Kimileri açlık ve fakirlik içinde geçen bir çocukluk yaşadı. Kimileri yetim büyüdü, kimileri aşağılandı, dışlandı. Çatışmalarla boğuştuğumuz dünyada hayat her dakika yüzlerce insanı alıp götürdü. Bazıları yer yüzünde hoş bir seda bırakamadan, yaratılışlarındaki engin zenginlikleri keşfedemeden ayrıldı bu dünyadan. Ufkumuzu daralttığımızda hayatımızın da daraldığını, küçük olaylara kapıldığımızda küçük kaldığımızı gördük.

Gerçekleri reddederek sadece kendimize kötülük yaparız. Kimse bizi başarabileceğimize ikna etmek zorunda değildir. Başarı sadece başaranın eseridir. Engel adını verdiğimiz palavralara teslim olmayı tercih etmişsek kimse irademize müdahale edemeyecektir. Ancak biz içimizdeki arzuların, başarmak isteğinin alevlerle tutuştuğunu, kalbimizin yanmakta olduğunu inkâr edemeyiz. Bir taraftan başarmak isteyip, diğer taraftan kendi irademizle başarısızlığı tercih ediyorsak kimseyi suçlayamayız. Başarısızlığı tercih edenlerin yaptığı budur.

Başarıyı anlatan bir kitap okuduğumuzda bizimle dalga geçen insanlar göreceğiz. Dale Carnegie'nin kitabını okudu-

ğumda, bana yapılan budur. Cumhurbaşkanı olmayı kalbine koyan adam çirkince aşağılanacaktır. Kendilerini harika gören insanların arasında, tüm insanların harikalığının da farkında olanları parmakla sayabilirsiniz. Küçümseyenlerin, kendilerini küçük kalmaya mahkûm edişlerini ibretle seyretmekten başka ne yapabiliriz? Ruhlarındaki engin zenginlikleri görmek istemeyenlere ne anlatabilirsiniz?

Hayır kader adildir. Ne başardıysanız siz başardınız. Ve başaramadıysanız tek nedeni sizsiniz. Tek başlarına tüm insanlığı değiştiren kimsesiz çocuklar yaşadı yer yüzünde. Geri zekâlı olduğu sanılırken, tüm bilim paradigmalarını sarsan bilim adamları yaşadı. Dünyadan ayrılırken beraberinizde anılacak olan sadece sizin başardıklarınız olacak. Yapamıyorsanız, ya nasıl yapacağınızı öğrenmiyorsunuz ya da öğrenmek istemiyorsunuz. Ömürlerinin en genç, en güzel, en sevgili 25 yılını okul sıralarında geçirmeyi göze aldıkları halde, bazı insanların başarmak için mağaralardan çıkmaya cesaret edemeyişleri çok acı verir size. Yumuşak su, ısrarla damlayarak çeliği aşındırabilirken; dünyaya meydan okuyabildiğini ispatlayan insan, basit mazeretlerin altında nasıl ezilir? Küçücük arı, insanları parmak ısırtırcasına besleyebilirken, insan niçin daha büyük işler yapamasın?

Bu kitapta enginliğinizi keşfettiniz. Hayallerle, düşüncelerle mimarîsini çizdiğiniz geleceğinizin yapıtaşlarını eylemlerinizle inşa edebileceğinizi gördünüz. Yolculuk boyunca sizi yıldırmaya çalışan engellerin nasıl göğsünüze çarpıp eriyebileceklerini keşfettiniz. Eğer bir komando adayı olsaydınız zorla eğitilecek, alevlerin arasından, iplerin üzerinden yürüyebilen yenilmez bir asker olacaktınız. Ama hayat yolculuğunda kimse komando olmanız için sizi zorlayamaz. Bununla birlikte zorluklar herkes için yaratılmıştır. Tüm yarışçılar aynı güzergâhı takip ediyorlar bu dünyada. Siz ve ben aynı yolun üzerinde yürüyoruz.

Hayatın sahibi kurallarını koymuştur. Kimseye piyangodan şeref ve başarı kazanma yolu açılmamıştır. Uzun yarışı başarıyla bitirmek ve zafere ulaşmak istiyorsanız yolunuzun üzerindeki çukurlardan geçmeyi, hendeklerden atlamayı, yağmura, doluya tutulmayı, soğuğa, sıcağa ve çamura bulaşmayı göze almalısınız. Bilirseniz acıları zevke dönüştürmeyi başarabilirsiniz.

Düşünceleriniz sayesinde yeni ufuklar keşfedersiniz. Ufuklardan aldığınız ışık huzmeleri arasında sahip olmak istediklerinize odaklanırsınız. Onları elde etmek için dayanma gücüne, coşkuya ihtiyacınız var. Sonra onlara nasıl ulaşacağınızı keşfetmeye başlarsınız. Arzu alevlenir içinizde ve o ışık sizin içinizde ışımaya başlar. Eyleme geçersiniz, şu anda yaptığınızda odaklanır, cesaretle ışığın ortasına atarsınız kendinizi. Esen rüzgârların savurabileceği kadar zayıf bir saman çöpü değilsiniz. Mazeret duvarları devrilir gözlerinizin önünde ve siz o ışığın en büyük yansıtıcısı oluverirsiniz. Bilirseniz gülmek kadar kolaydır bu; bilmezseniz dünyayı çevirmekten zordur. Başkalarının aşabildiği hiçbir engel bizim için aşılmaz değildir.

"Düşün ve Başar"ı diğer kişisel gelişim kitaplarına benzetmekte acele etmeyin. Burada farklı bir yolculuğun ilk adımını attınız. Her ilk adımınız, ne kadar farklı olsa da, önceki adımlarınıza yakın olmak zorundadır. Burada biz, dünyaya ve tabiat kanunlarına odaklanan aklımızı kullanmayı tercih ettik. Yazarken, hangi satır aralarından sorular çıkabileceğinin farkındaydık.

Tarihi milyonlarca kitapla dolduran evrensel gerçek, ne bir yazarın aklına, ne de bir tek kitabın sayfalarına sığabilir. Doğru; hâlâ çok şey eksik. Ama bu kitap boyunca, duygularınızın nasıl canlandığına şahit oldunuz. Oysa, okuduğunuz kitap, size ruhsallığınızın baş döndürücü gücünü anlatamadı henüz. Ruhunuzu nasıl etkin kullanacağınızı da keşfetmek istiyorsanız, bu kitaptaki eksik noktaları doldurmayı hedefleyen ikinci kitabımız Ruhsal Zeka'yı ve inşallah ardından gelecek kitapları bekleyin. Kâinatı şekillendiren ruhsallığın dayandığı İlâhî kaynak sayesinde, maddeye nasıl meydan okuyabileceğinize şahitlik edeceksiniz.

Tavsiye Edilen Kitaplar

Amerika'dan başlayarak Doğuya doğru hızla yayılan bir akım sayesinde, insanlık kendini yeniden keşfetmiş; ilk defa herkes, kişisel yeteneklerini geliştirerek bir dahi olma fırsatının en kolay ve hızlı yolunu yakalamıştır.

"Kişisel Gelişim" kitaplarının, Hipnoz, Telkin ve NLP tekniklerinin başı çektiği bu akım, yüzde yüz kusursuz prensipler üzerinde gelişiyor değildir. Batı düşüncesinin kısmen Budizm kültürüyle buluşarak ürettiği bu tekniklerin pek çok yönü gerçekten işe yarıyor.

Ama tecrübe ettiğinizde göreceksiniz ki, bunların ciddi handikapları, sorunlu anlatımları ve safsataları da mevcuttur. Bu açıdan, eksiksiz taklit için değil, analiz ederek daha da geliştirmek için, bu kitapların okunması başarıya odaklanmak isteyen insanlar için kaçınılmazdır.

"Sınırsız Güç", "İçinizdeki Dev", "Kaderle Randevu" gibi tabirler elbette gerçeği tam olarak yansıtmıyor. Kudretin kaynağını insanın kendi doğasına terk eden paradigma yakında yeni bir kırılmaya uğrayacaktır.

Elinizdeki kitap, satır aralarında bu handikaplardan kaçınmaya özen göstermiştir. Yakında elinize ulaşmaya hazırlanan yeni çalışmalarımız, bu kırılma noktalarını keşfetmenize ciddi katkılar sağlayacaktır.

Ancak kimsenin kaybedilecek vakti yok. Bizi değiştiren kaynaklar sizin de değişiminize katkı sağlayacaktır. Lütfen okumak için kendinize zaman ayırın:

Anthony Robbins, *İçindeki Devi Uyandır*, İnkılap Y.

Anthony Robbins, *Sınırsız Güç*, İnkılap Yayınları

Davit J. Schwartz, *Büyük Düşünmenin Büyüsü*, Sistem Y.

Doğan Cüceloğlu, *İçimizdeki Biz*, Sistem Y.

Doğan Cüceloğlu, *İyi Düşün Doğru Karar Ver*, Sistem Y.

Dr. Paul Hauck, *Hedeflere Ulaşmanın Yolları*, Rota Y.

Dryden & Gordon, *Rahatlık Tuzağını Aşmak*, Rota Y.

Gary Chapman, *Beş Sevgi Dili*, Sistem Y.

Jim Dornan, John C. Maxwell, *Kazanan Tutum*, Sistem Y.

John Maxwell, *Başarı İçin Stratejiler*, Sistem Y.

Muhammed Bozdağ, *Ruhsal Zeka*, Bilge Y.

Mümin Sekman, *Ya Bir Yol Aç Ya Bir Yol Bul*, Arıtan Y.

Napoleon Hill, *Think and Grow Rich*, Wilshire Book Y.

Norman V. Peale, *Olumlu Düşünmenin Gücü*, Sistem Y.

Oğuz Saygın, *Negatif Limanlardan Pozitif Sulara*, Hayat Y.

Ray Josephs, *Zaman Yönetimi*, Epsilon Y.

Tony Buzan, *Aklını En İyi Şekilde Kullan*, Arion Y.

Tavsiye Edilen Yetenek Siteleri:

Türkçe:	http://www.yetenek.com
	http://www.kigem.com
İngilizce:	http://www.purenlp.com
	http://www.tonyrobbins.com
	http://www.mindtools.com
	http://www.selfgrowth.com
	http://www.helpself.com
	http://www.covey.com

Hızlı Okuma-Etkili Öğrenme Seminerleri

Uzman Muhammed Bozdağ tarafından sunulan seminerler 5 hafta boyunca Cumartesi-Pazar günleri 20 saat sürüyor. Temiz bir ortamda uzmanın hazırladığı kitaptaki egzersizler ve bilgisayar programı kullanılıyor. Öğrencilerden günde yarım saat egzersiz yapmaları isteniyor. Seminer Ankara'da düzenleniyor.

Ne Yaptılar?

— Seminerlere katılan 1500 öğrenci 5 hafta düzenli egzersiz yaptılar.

— Okuma hızlarını ortalama yüzde 300, kavramalarını yüzde 250 geliştirdiler.

— Hayata bakış açılarının değiştiğini, başarıyı keşfettiklerini yazdılar.

Ne Yapabilirsiniz?

— Beyninizi iki yönlü kullanarak kapasitenizi nasıl yüzde 500 arttırırsınız?

— Hızınızı 150 kelime/dakikadan 500 kelime/dakikaya nasıl çıkarırsınız?

— Kavrama düzeyinizi yüzde 30 düzeyinden yüzde 80 düzeyine nasıl yükseltirsiniz?

— Öğrenmeyi nasıl eğlenceye dönüştürürsünüz?

— Günde yarım saat çalışarak en yüksek notları almayı nasıl başarırsınız?

— Hafıza performansınızı yüzde 300 arttıracak doğal yolları nasıl öğrenirsiniz?

— Sınav performansınızı hangi tekniklerle yüzde 250 arttırabilirsiniz?

Ne Dediler?

Seminerlere ümitle geliyor, mutlulukla dönüyordum. Teşekkür ederim.

Fatma Selcan Şimşek

Bu seminere gelmekle kendimi çok şanslı azınlık arasında hissediyorum.

Mustafa Gürbüz

Türkiye'nin ihtiyacı olan bir eğitim tarzını sizin seminerlerinizde buldum.

Abdülkerim Acar

Hayatımda sıkılmadan oturabildiğim ikinci yer burası oldu.

Hülya Mesci

İmkânım olsaydı da böyle bir fırsatı daha önce yakalamış olsaydım.

Reyhan Ağırsoy

Güzel Konuşma-Etkili İletişim Seminerleri

Uzman Muhammed Bozdağ tarafından sunulan seminer 8 hafta boyunca Cumartesi-Pazar günleri toplam 32 saat sürüyor. Öğrencilerden, verilen egzersizleri salonda ve özel hayatlarında uygulamaları isteniyor. Seminer Ankara'da düzenleniyor.

Ne Yaptılar?

— Öğrendiklerini tüm ilişkilerinde uyguladılar.

— Sempatik ve etkileyici bir kişilik geliştirdiler. Dost çevreleri hızla gelişti.

— Mutluluğa ve kaderlerine her şartta hakim olmayı öğrendiler.

Ne Yapabilirsiniz?

— Ses çıkışını, doğru ve anlaşılır konuşma yeteneğini nasıl geliştirirsiniz?

— Çeşitli söyleme kusurlarından nasıl kurtulabilirsiniz?

— İnsanları 20 saniyede etkilemeyi nasıl başarabilirsiniz?

— Sempatik ve saygın bir kişiliği nasıl geliştirebilirsiniz?

— İnsanların duygularını ve zihinlerini nasıl etkileyebilirsiniz?

— Toplum önünde konuşma heyecanından nasıl kurtulabilirsiniz?

— Etkileyici konuşmaları nasıl hazırlayabilirsiniz?
— Aktif kelime hazinenizi ve hazırcevaplılığı nasıl geliştirebilirsiniz?

Ne Dediler?

Böyle bir seminerle bize yeni kapılar açma fırsatı tanıdığınız için çok teşekkürler.

Ayşenur Kadıoğlu

Tam anlamıyla mükemmeldi.

Evren Teke

Keşke hiç bitmeseydi. Kendimle, insanlarla ve dünyayla barıştım.

Elif Uslu

Mükemmel bir program. İlklere imza atıyorsunuz.

Ahmet Akyüz

İnsanları başarıya çok iyi motive ettiğinize inanıyorum.

Nevreser Çakmak

Bilgi ve İrtibat için:

Posta: Yüksek Yetenek PK 892 Ulus/ANKARA

Web: http://www.yetenek.com/seminer

E-posta: seminer@yetenek.com

Anket Formu

Düşüncelerinizi kitabın yazarıyla paylaşmak ister misiniz? Lütfen aşağıdaki soruların altında yer alan şıkları gösterir kutulardan uygun olanların tamamını işaretleyin. Bu anket formunu *"PK 892 Ulus/ANKARA"* adresine gönderebilirsiniz. Yorum ve önerilerinizden ders alacağız.

Adı Soyadı : .....
Son Okuduğu Okul : .....
Doğum Tarihi-Mesleği : .....
E-mail ve Web Adresi : Ebrar...@hotmail.....
Mektup Adresi : .....
.....

1. Kitabın anlatımı aşağıdaki özelliklerden hangilerine uyuyor?

☐ Sıkıcı ☑ Coşkulu ☑ Teşvik edici ☑ Akıcı ☐ Yorucu

2. Aşağıdaki konulardan ilgi duyduklarınızı işaretler misiniz?

☐ Güçlü Hafıza ☐ Zekâ Geliştirme ☐ Mutluluk Sanatı
☐ Ruhsal Güç ☐ Güzel Konuşma ☐ Etkili Öğrenme
☐ Liderlik Sanatı ☐ Etkili Yazma Sanatı ☑ Etkileyici İletişim

3. Başarı konularında hazırlanan kitapların sesli kasetlerle desteklenmesini ne derece faydalı bulursunuz?

☐ Faydasız ☐ Fark Etmez ☑ Faydalı ☐ Çok Faydalı

4. Yazarın bundan sonra yayınlanacak eserleri hakkında adresinize ücretsiz bilgi ve broşür gönderilmesine izin veriyor musunuz?

☐ Evet ☐ Hayır

5. Kitap hakkında özel değerlendirmelerinizi bizimle paylaşır mısınız? Varsa tecrübelerinizi ve önerilerinizi ekleyebilirsiniz:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Değerlendirmelerinizin ve tecrübelerinizin internet sitemizde veya kitaplarımızda yayınlanmasına izin veriyor musunuz?

Evet ☐ Hayır ☐ Rumuzla Evet .....

Kitabı Okuyanlar Ne Dediler?

Kişisel gelişim kitaplarının anlatmak istediğini anlatmakla kalmamış; onlara fark atmışsınız. Daha kısa yorumlarla daha büyük duygu yoğunluğu ve anlatım sadeliği içinde yazılmış, okunması gereken bir kitap yazdığınız için teşekkür ederim.

Fatih ÇEÇEN

Kitabınızda yazdığınız bütün olumsuz düşüncelere şu ana kadar sahip birisi idim. Ama artık bunlardan kurtuldum.

Bahri İÇAL

Bu kitabı okuyuncaya kadar çok karamsar yapıdaydım ve geleceğe ümitle bakamıyordum. Şu an ise yeni doğmuş bir insan gibiyim. Geçmişimin aksine sabahın ilk ışıklarıyla birlikte kalkıyorum; geç saatlere kadar okumaya dayanabilmeyi başardım. Hayır abartmıyorum; kitabınızın "Hemen Yapın" bölümünü okuduktan sonra ertelediğim pek çok işlerimi yapmaya başladım. Bu inanılmaz bir şey.

Gül AKINCI

Tek kelimeyle muhteşemdi. Şu ana kadar okuduğum kişisel gelişim kitapları içerisinde beni bu denli coşkulu şekilde harekete geçiren tek kitap. Artık yapabileceğime, dahası başarabileceğime inanıyorum. Kendime güveniyorum ve kendimi gerçek anlamda hissediyorum.

Şeyda ARSLAN

Kitap sayesinde, bugünümü, dünden daha kaliteli yaşamayı öğrenmekle kalmadım; uyguluyorum da. Bugün mü? Dünyamıza çok harika bakıyorum. Yarın daha da güzel bakacağıma eminim. Bu sabah sayenizde başım dik, omuzlarım kalkık ve hızlı bir şekilde yürüyerek büroma geldim ve akşama, işlerini tamamlamış kişinin mutluluğu ile çok sevdiğim aileme kavuşmak için daha hızlı gideceğim.

İbrahim AKSU

Düşün ve Başar kitabınızı şevkle okudum; kitabınız iki kelimeyle muhteşem ve harikaydı. Bu kadar zevkle, istifade ederek ve bir günde okuduğum başka bir kitabı hatır-

lamıyorum. Bu kitaba gerçekten gençlerimizin ihtiyacı olduğuna inanıyor, bütün genç arkadaşlarıma anlatıyor ve tavsiye ediyorum.

Mehmet Şirin SEVEN

Bir gün Üsküdar Kitap Fuarında kişisel gelişim ile ilgili kitaplar arıyordum. Muhammed Bozdağ'ın yazdığı Düşün ve Başar diye bir kitap gördüm rafta ve şöyle düşündüm: "Şimdi de her önüne gelen kişisel gelişim ile ilgili kitap yazmaya başladı!" Kitabı raftan alıp inceleme gereği bile duymadım. Daha sonraları internette tarama yaparken sizin sitenize rastladım ve çok beğendim. Bunun üzerine daha önce küçümseyerek almadığım kitabı, kitapçılarda tekrar aramaya başladım. İlk kitabınızı okuduktan sonra anladım ki yanılmışım; şimdi dört gözle diğer kitaplarınızı bekliyorum.

Fuat DEMİR

"Düşün ve Başar" kitabınız harika, bu kitabınızı okuduğum için şükrediyorum. Kitabı okurken heyecandan nefesim kesiliyordu. Ülkeme dönmeden önce yeni çalışmalarınıza kavuşmak istiyorum. Kitabınız inanılmaz. Eskiden sorunlarla boğuşuyordum; şimdi her gün yeni bir kuralı uygulamaya çalışıyorum. İnanın kitabınızın üzerimdeki etkilerini anlatmayı başaramıyorum. Teşekkürler.

Zelzila MALŞIBAY

İlk etapta sıradan bir kitap gibi gelmişti. Ancak okudukça diğerlerinden çok farklı olduğunu gördüm.

Kadir KALYONCU

Belki "sahildeki deniz yıldızlarını kurtarma hikâyesindeki" gibi sıradan bir deniz yıldızıyım; ama, benim için bazı çözümler hayatımı değiştirebilecek, bir çok insanda değiştirdiği gibi.

Resul AKSOY

Bu kitabı okuduğumda çok etkilendim, çok farklı kitap; insanın kültürünü, anlayışını, yaşayışını müthiş etkiliyor. Ben şu 6 ay içerisinde çok kitap okudum, okumayı severim;

ama böyle kitap, ne duymuştum, ne de görmüştüm. Sanki derin bir uykudaydım, bu kitap sayesinde uyandım.

Sedat KÜÇÜK

İnanılmaz ve şaşırtıcı olan tarafı şu: Yapamadığınızda karşınızda aşılması gereken bir dağ gibi duruyor. Ama aldığınız ivme ve coşku ile yaptığınızda, inanılmaz derecede kolay olduğunu görüyorsunuz; sonra de esefleniyorsunuz: Madem bu kadar basitti, neden yıllardır bekliyordum? Ben böyle dedim: "Neden bu kitabı yıllar önce okumadım?" Hayatımı değiştirmenin bu kadar kolay olabileceğini tahmin etmemiştim. Çok merak ediyorum, acaba bu müthiş kitabın değerini kaç kişi kavrayabildi? Tanıtılmasına katkı sağlayacağım bu kitap, acılarla boğuşan insanımıza bir an önce tanıtılmalıdır.

Salih YİĞİT

Kitap şu ana kadar okuduğum "BAŞARI" ile ilgili kitapların en iyisi diyebilirim.

Ahmet MUSTAFAOĞLU

Bu kitap hayatımda çok büyük değişiklikler yaptı.

Salih ARAN

Hayatımdaki en köklü değişimi yaşadım diyebilirim. Değişim sürecim sizin bu mükemmel kitabınızı elime aldığım gün başladı.

Tuğba ÜNNÜ

Bu kitabı okuduktan sonra hayatımdaki değişiklikleri görebiliyorum. Kendime güvenim arttı, hayattan daha fazla zevk almaya başladım.

H. Ali UĞUR

Gerçekten çok etkileyici, kolayca hayata uygulayabileceğimiz bir anlatımı var.

Elif Fatma UZUNER

Bu kitap sorunların insan ruhunda çözülmesini sağlıyor. Hayatımı düzenlemek için birçok kitap okudum. Ama aradığımı bana veren bu kitap oldu.

Ayşe Begüm YILMAZ

Deprem sonrasında sizi tanıma fırsatına ulaştım. Eseriniz amaçlarımın bedenime ulaşmasında yardımcı olacak.

Bahadır BİLGİN

Harikaydı, kendimi uzaya fırlatılmak için hazırlanan bir füze gibi hissettim.

Ayşegül YAZICI

Benim gibi sabırsız bir insanın bile bir solukta okuyabileceği kadar akıcı, coşkulu bir dille yazılmıştı. Sonuna değin ara vermeden, sıkılmadan okuduğum tek kitaptı.

Sevgi DEMİRKOL

Kitabınızın beni sabaha kadar uyutmadığını, hayatımda şimdiye kadar okuduğum kitaplar arasında en kısa sürede bitirdiğim ilk kitap olduğunu ifade etmeliyim.

Berrin SEVEN

Kitabı bitirdiğimde ben artık o eski ben değildim.

Saide YILMAZ

Kitabı aldığım andan itibaren büyük bir heyecan ve merakla okumaya başladım ve bugün bitirdim. Kitabınız son derece akıcı bir anlatımla ve insanı teşvik eder bir şekilde kaleme alınmış. Bu arada "Kaderimizin belirlenmesinde tutumlarımızdan etkilenen ruhsallığın rolü" hakkındaki kitabınızı da merakla ve heyecanla bekliyorum.

Cengiz İZLER

Kitabınızın anlatımı harika, sürükleyici ve teşvik edici. Ama bence asıl farkı okuyucuyu gerçekten duygusal olarak uyarmayı ve harekete geçirmeyi başarması. Kitabınızı üçüncü defa okumak istiyorum. Ama öylesine elden ele dolaşıyor ki korkarım bana geri gelemeyecek.

Yeşim BULUT

Yıllarca problemlerle boğuştum. Tıpkı kitabınızda anlattığınız gibi. Onları yenebileceğim konusunda kimse beni böylesine ikna edememişti. Harekete geçtim, başardığım zaman size yeniden yazacağım.

Salih DÖNMEZ

DÜŞÜN VE BAŞAR

Muhammed Bozdağ

Kişisel dünyanızda büyük bir değişim yaşamak ve büyük hedeflere uçmak istiyorsanız, doğru zamanda, doğru kitabı elinizde tutuyorsunuz.

Çünkü, **Düşün ve Başar**, şimdiye kadar okuduğunuz kişisel gelişim kitaplarından çok daha farklı ve etkileyici.

Bir okuyucu yaşadığı değişimi bakın nasıl anlatıyor:

"Uzun yıllar başarısızlıktan dolayı çok acı çektim. Sebebini, kaderime, bahtsızlığıma ve olağan dışı güçlere yüklüyordum. Kesinlikle yeteneksiz olduğuma inanmıştım. Fakat kitabı okuyunca hayatımın akışı değişti. **Düşün ve Başar**'ı 4 kez bitirdim. Köhne fikirlerimden arındım, âdeta yeniden doğdum. Diğer eserlerinizi sabırsızlıkla bekliyorum."

İşte okuyup büyük bir değişim yaşayanların değerlendirmelerinden örnekler:

- Şu ana kadar okuduğum "BAŞARI" ile ilgili kitapların en iyisi.
- Hayatımdaki en köklü değişimi yaşadım.
- Kendime güvenim arttı, hayattan daha fazla zevk almaya başladım.
- Bu kitap sorunların insan ruhunda çözülmesini sağlıyor.
- Harikaydı, kendimi uzaya fırlatılmak için hazırlanan bir füze gibi hissettim.
- Bir solukta okunabilecek akıcı, coşkulu bir dille yazılmış.
- Hayatımda en kısa sürede bitirdiğim ilk kitap.
- Kitabı bitirdiğimde ben artık o eski ben değildim.
- Anlatımı harika, sürükleyici ve teşvik edici. Üçüncü defa okuyacağım.
- Yıllarca problemlerle boğuştum. Onları yenebileceğim konusunda kimse beni böylesine ikna edememişti.

Sizin de müthiş bir değişim fırsatı önünüzde.

Tüm sorunlarınızı çözmenin ve acıları sevince dönüştürmenin tam zamanı.

ISBN 975-7055-93-X

8 500 T

9 789757 055938

K-13